

**Notulen van het verhandelde in de Statenbrede voorbereidende vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 11 november 2020**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 11 november 2020

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 oktober 2020, dienst/sector SGU, nummer PS2020BEM13, inzake wijziging lidmaatschap Algemene Ledenvergadering InterProvinciaal Overleg.

Daartoe besloten

PS2020BEM13

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2020, dienst/sector Bedrijfsvoering, nummer PS2020BEM18, inzake vaststelling tarieventabel 2021 Legesverordening Provincie Utrecht 2018.

Daartoe besloten

PS2020BEM18

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 11 november 2020, dienst/sector BDV, nummer PS2020BEM16, inzake indicatoren en Programmabegroting 2021.

Daartoe besloten

PS2020BEM16

Amendement A35, ingediend door de fracties van de VVD, CDA, FvD en ChristenUnie, inzake accountmanagement Utrecht West.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Amendement A36, ingediend door de fractie van de VVD, inzake kwaliteitsnet goederenvervoer.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Amendement A37, ingediend door de fractie van de VVD, inzake veilig op de fiets.

Het amendement is ingetrokken.

Daartoe besloten

Amendement A38, ingediend door de fractie van de VVD, inzake indexering opcenten.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A39, ingediend door de fractie van de VVD, inzake werk is eerste prioriteit.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A40a, ingediend door de fracties van de VVD, D66 en CDA, inzake grenzen aan de combinatie van investeren en het inzetten van reserves.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Amendement A41, ingediend door de fractie van de SP, inzake gebruik weerstandsvermogen om sanering openbaar vervoer-netwerk als gevolg van de COVID-crisis te voorkomen.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A42, ingediend door de fractie van de SP, inzake COVID-19 fonds ook voor openbaar vervoer.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M75, ingediend door de fracties van de VVD en CDA, inzake mensen aan banen helpen met wat er al is.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M76, ingediend door de fractie van de VVD, inzake voortgang multimodale knooppunten.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M77, ingediend door de fractie van de VVD, inzake noodrem OV-concessie.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M78, ingediend door de fractie van de VVD, inzake geen taken zonder middelen.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M79, ingediend door de fractie van de VVD, inzake conferentie 'Rijnenburg, energie om te wonen'.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M80, ingediend door de fractie van de VVD, inzake monitor betaalbaarheid energietransitie.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M81, ingediend door de fractie van de VVD, inzake financiële spelregels.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M82, ingediend door de fracties van de VVD en FvD, inzake Utrecht de economische draaischijf van mobiel Nederland.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M83, ingediend door de fractie van de VVD, inzake alarmbel recreatieschappen.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M84, ingediend door de fractie van de VVD, inzake zakelijk toerisme.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M85, ingediend door de fractie van de VVD, inzake Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M86, ingediend door de fracties van GroenLinks en ChristenUnie, inzake brede welvaart in beeld.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M87a, ingediend door de fracties van de GroenLinks, PvdA, SP, 50Plus en Lijst Bittich, inzake chipcontrole katten.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M88a, ingediend door de fracties van GroenLinks, PvdA, PvdD, SP, 50Plus en Lijst Bittich, inzake stop de afschot van vossen met lichtbak.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M89, ingediend door de fracties van GroenLinks, ChristenUnie, PvdA en D66, inzake routeplanner voor speed pedelecs.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M90, ingediend door de fracties van GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, PvdA en D66, inzake goed voorbeeld doet volgen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M91, ingediend door de fractie van het FvD, inzake enquête energietransitie.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M92, ingediend door de fractie van het FvD, inzake windturbines zijn geen windmolens.
De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M93, ingediend door de fracties van het CDA, 50Plus, PvdD, VVD, PVV, D66, SGP, PvdA en GroenLinks, inzake associatie degree voor de maakindustrie en zorg.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M94, ingediend door de fractie van het CDA, inzake instrumentarium mobiliteit.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M95, ingediend door de fractie van de PVV, inzake sta pal voor de vrijheid van meningsuiting.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M96, ingediend door de fractie van de PVV, inzake sta pal voor de vrijheid van meningsuiting.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M97, ingediend door de fractie van de PVV, inzake stop de ziekmakende windmolens.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M98, ingediend door de fractie van de PVV, inzake schrap verhoging opcenten.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M99, ingediend door de fractie van de PVV, inzake vitale economie.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M100, ingediend door de fracties van D66 en GroenLinks, inzake klimaat centraal.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M101, ingediend door de fracties van de PvdD, GroenLinks, PvdA en 50Plus, inzake maak van Utrecht een landschap van liefde.

De motie is aangehouden.

Daartoe besloten

Motie M102, ingediend door de fracties van de PvdD, GroenLinks, PvdA, SP, 50Plus en Lijst Bittich, inzake stop afschot knobbelzwanen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M103, ingediend door de fracties van de PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, SP, 50Plus en Lijst Bittich, inzake bescherm haas en konijn.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M104, ingediend door de fracties van de PvdD, GroenLinks, PvdA en 50Plus, inzake laat haas en konijn niet het provinciale haasje zijn.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M105a, ingediend door de fracties van de PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, 50Plus en Lijst Bittich, inzake stop afschot katten.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M106, ingediend door de fractie van de SP, inzake bonus voor de BOA.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M107, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, GroenLinks, CDA, D66 en PvdA, inzake coördinatie aanpak winkelleegstand.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M108, ingediend door de fractie van de SGP, inzake niet bouwen zonder dekking.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M109a, ingediend door de fracties van de SGP, CDA, ChristenUnie en 50Plus, inzake houd de wind in de zeilen.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M110, ingediend door de fracties van de SGP en D66, inzake schone lucht begint thuis.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M111, ingediend door de fractie van de 50Plus, inzake veilige verlichting fietspaden buitengebieden provinciale wegen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M112, ingediend door de fracties van 50Plus en SGP, inzake meer proefplaatsen geluidwerende middelen provinciale wegen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M113, ingediend door de fractie van de 50Plus, inzake geluidwerend materiaal aanbrengen aan de brugzijde.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M114, ingediend door de fracties van de 50Plus en de VVD, inzake cameratoezicht middels Automatic Number Plate Recognition (ANPR).

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M115, ingediend door de fracties van het CDA, VVD, SGP, GroenLinks, ChristenUnie, D66 en 50Plus, inzake VAB en criminaliteit.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

FINANCIËLE AUDIT COMMISSIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 september 2020, dienst/sector BDV, nummer PS2020FAC06, inzake treasurystatuut 2021-2024.

Daartoe besloten

PS2020FAC06

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Mondelinge vragen van de heer Dercksen over de rol van Provinciale Staten bij de woningbouw in Amersfoort..

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 28 oktober 2020, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2020PS14, inzake versterking ondersteuning PS.

Daartoe besloten

PS2020PS14

Presentielijst vergadering 11 november 2020

Voorzitter:	mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	dhr. dr. R.J. Poort
GroenLinks	dhr. J.J. Bart, Utrecht mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede mevr. M. van Elteren, Woudenberg mevr. mr. N.M. Groen MA, Doorn mevr. M. de Jong, Utrecht dhr. dr. A.R.S. Karataş, Utrecht dhr. ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht mevr. T.M.S. Vrielink, Amersfoort
VVD	dhr. mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn mevr. J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht dhr. drs. B.C. de Jager, Loenen dhr. V.C. Janssen, Amersfoort dhr. drs. A.H.L. Kocken, Utrecht mevr. O. de Man, Zeist dhr. A.G. van Schie, Utrecht mevr. mr. S.F. van Ulzen, Zeist
FvD	dhr. S.A. Berlijn, Utrecht dhr. drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen dhr. M.C. Fiscalini, Maarssen mevr. N.J.F. Pouw-Verweij MSc dhr. Y.V. Potjer, Utrecht dhr. W.J.A. Weijers, Zeist dhr. J.C. van Wijk, Zeist
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort dhr. M.J. de Droog Msc RA, Utrecht dhr. drs. E.A. Kamp, Doorn mevr. L.E. Veen, Utrecht mevr. ir. M. de Widt MPM, Utrecht
CDA	dhr. ing. D.G. Boswijk, Wilnis mevr. T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten mevr. L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist dhr. C. Westerlaken, Lopik dhr. W.G.J. Wijntjes RA, Nieuwegein
PvdA	mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht Mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht mevr. M. Lejeune-Koster, Linschoten dhr. H.O. Suna, Soest
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort dhr. J.A. de Harder, Buschoten-Spakenburg dhr. drs. J.H. van Oort, Utrecht mevr. H.J. Rikkoert Msc, Utrecht
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg dhr. W. van der Steeg, De Meern
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest dhr. R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
SP	dhr. M.E.J. Eggermont, Utrecht mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
SGP	dhr. ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Lijst Bittich	mevr. H. Bittich, Utrecht

Afwezig -

Leden van Gedeputeerde Staten:

mevr. drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht
dhr. ir. H.P. van Essen, Utrecht
dhr. ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
dhr. A.J. Schaddelee, Houten
dhr. R.C.L. Strijk, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de statenbrede voorbereidende vergadering van Provinciale Staten van Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom. Dat geldt voor degene die in de zaal aanwezig zijn, voor degene die via MS Teams bij ons aanwezig zijn en voor degene die deze vergadering via de livestream volgen. Allen van harte welkom.

Op voorstel van het presidium worden in deze voorbereidende vergadering spreektijden gehanteerd. De spreektijden zijn te zien in de statenzaal. Het verloop van de spreektijden zal ik af en toe benoemen, zodat de mensen die aan de vergadering deelnemen via MS Team hiervan op de hoogte zijn.

Alles is ontworpen en uitgedacht op de mogelijkheid om uiterlijk vanmiddag om 18.00 uur klaar te zijn met de beraadslagingen over de stukken die op de agenda staan. Degene die dat wensen kunnen hier wat eten en daarna een plek uitkiezen waar zij aan de digitale vergadering van 20.00 uur deelnemen. Als wij echter om 18.00 uur nog niet klaar zijn, dan zal ik de voorbereidende statenvergadering schorsen en morgen heropenen. Wel zal ik dan om 20.00 uur vanavond de digitale vergadering openen, om deze vervolgens direct te schorsen en morgenavond weer te hervatten. Dat is de afspraak, maar ik denk dat het moet lukken om het tijdstip van 18.00 uur te halen. De heer De Droog heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor vanuit verschillende hoeken dat er een echo is op de lijn.

De VOORZITTER: Ik kijk of dit gaandeweg te herstellen valt. Ik hoor hier geen galm, maar er wordt gekeken of hier iets aan gedaan kan worden in de MS Teams-omgeving. Ik zal langzamer praten. Tot zover over de orde van deze vergadering. Ik wacht op het seintje of de vergadering vanuit huis goed te volgen is voordat ik verder ga. Ik maak van de gelegenheid gebruik om de heer De Droog te feliciteren met zijn verjaardag: van harte gefeliciteerd. Het stemt ons tot grote vreugde dat u uw verjaardag met ons wilt vieren. De mensen die u in beeld hebben zien een prachtig bloemetje naast u staan.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de felicitaties. Ik ben blij dat ik mijn verjaardag met zoveel mensen mag vieren.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering om te kijken of de technische problemen verholpen kunnen worden.

Schorsing van 10.40 uur tot 10.42 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Het probleem is gevonden en opgelost. Heel veel dank voor uw geduld.

U maakt het voor de griffier en mij makkelijk om de chat gedurende de vergadering alleen te gebruiken voor het aankondigen van een interruptie via het woord 'inter'. Als dit een interruptie is van een van de Statenleden die vanuit huis deelneemt aan de vergadering, dan is het handig als u uw naam hierbij zet. Dan zal ik diegene zo snel mogelijk het woord geven om de interruptie te plegen. Onderlinge interrupties zijn toegestaan. In de chat kunt u aangeven dat u elkaar wilt interrumperen. Het is handig als u daarbij aangeeft voor wie de interruptie bedoeld is.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot het vaststellen van de agenda.

Zonder beraadslagingen en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Agendapunt 3 betreft het vragenhalfuurtje. Er zijn vragen aangekondigd door de PVV. Het woord is aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De vragen gaan niet over de inhoud van het voorstel om woningbouw mogelijk te maken in Amersfoort, maar over hoe dit college de functie en de rol van PS precies ziet als het eerst persberichten verzendt en vervolgens met PS hierover spreekt. Hoe verhoudt zich dat tot alle toezeggingen die elk nieuw college opnieuw maakt om transparant en in open dialoog met PS het gesprek aan te gaan?

In het persbericht staat dat PS op 11 december gaat vergaderen over de gebiedsontwikkeling Langs Eem en Spoorkop van Isselt. De vergadering zal echter plaatsvinden op 9 december. Hoe ziet GS het wat PS hier doet? Anders kunnen wij beter thuis blijven als de voorstellen al uitgekookt zijn en afgelikt in het college.

De VOORZITTER: De heer Van Muilekom zal namens het college antwoorden.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het college vergadert en neemt openbare besluiten. Deze openbare besluiten maken wij kenbaar. Dat is gebeurd bij de gebiedsontwikkeling Langs Eem en Spoorkop van Isselt. Als wij dat kenbaar maken, dan doen wij dat met een duidelijke kop. Daarnaast hebben wij vetgedrukt aangegeven dat PS uiteindelijk het definitieve besluit neemt. Dit is duidelijk in de kop opgenomen, want PS is de baas in dit huis. Dat is onze werkwijze. De besluiten die wij nemen zijn grotendeels openbaar en dat willen wij kenbaar maken.

De VOORZITTER: De heer Dercksen mag hierop reageren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit is niet het antwoord waarop ik had gehoopt, want de gedeputeerde zegt dat GS besluiten neemt, dit in de krant zet en vervolgens hierover spreekt met PS. Hiermee zegt hij dat dit de normale werkwijze is. Dat vind ik niet normaal. Ik vind het normaal als PS hier eerst over spreekt in de commissie. Mocht er een partij binnen de coalitie zijn die dit geen goed plan vindt, dan heeft u uw kruut al verschoten in de media. Dat kan niet de bedoeling zijn. Zo hoort het niet te functioneren.

De VOORZITTER: De heer Van Muilekom mag tot slot reageren.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De media kijken volop mee wat wij elke week besluiten en zij schrijven daarover. Hierover willen wij goed communiceren.

De VOORZITTER: Dit is voldoende voor dit punt. Dank aan de heer Van Muilekom voor zijn beantwoording. Ik vraag gedeputeerde Strijk om langzaam naar de statenzaal te komen.

Statenvoorstel Wijziging lidmaatschap Algemene Ledenvergadering InterProvinciaal Overleg.

De VOORZITTER: Dit is een hamerstuk.

Statenvoorstel Treasurystatuut 2021-2024.

De VOORZITTER: Dit is een hamerstuk.

Statenvoorstel Versterking ondersteuning PS.

De VOORZITTER: Dit is een hamerstuk.

Statenvoorstel vaststelling tarieventabel 2021 Legesverordening Provincie Utrecht 2018.

De VOORZITTER: Dit is een hamerstuk.

Statenvoorstel Indicatoren en Programmabegroting 2021.

De VOORZITTER: Aan de orde is het statenvoorstel indicatoren en programmabegroting 2021. Na uw inbreng in de eerste termijn zal gedeputeerde Strijk als eerste antwoorden namens het college. Achtereenvolgens komen de gedeputeerden aan het woord om de andere vragen te beantwoorden en te reageren op de ingediende moties en amendementen. Er zal elke keer een moment zijn om het changement te laten plaatsvinden.

Het is te doen gebruikelijk een debat in de buitencategorie te voeren over dit stuk uit de P&C-cyclus. De spreektijd voor de fracties is daarop afgemeten. Het is een goed gebruik om met de grootste oppositiepartij te beginnen en vervolgens het rijtje om en om af te gaan. Het woord is aan de heer Van Schie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Laat ik beginnen met de heer Biden en mevrouw Dijkema van harte te feliciteren met hun voordrachten. Wij zien uit naar een vruchtbare samenwerking. Dit heeft ons allemaal beroerd de afgelopen dagen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In Amerika is nog niemand voorgedragen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! In het ene geval door de kiezer en in het andere geval door de gemeenteraad van Utrecht.

De heer DERCKSEN (PVV): U heeft slecht opgelet.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij het hierbij laten. De heer Van Schie vervolgt.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik ga verder op een serieuzere toon. Het coronavirus heeft vele Utrechters ziek gemaakt. Velen zijn overleden of geraakt door het verlies van een dierbare. Wij zijn de mensen in de zorg en iedereen die zijn dagelijks leven aanpast dankbaar voor hun inspanningen. Het vergt veel van ons allemaal. Wij zouden allemaal wel graag een vriend of familielid omhelzen, thuis een feestje geven of dansen bij het uitgaan. Elkaar beschermen vraagt een grote inspanning van ons allemaal. Inmiddels raakt corona onze economie hard. Veel ondernemers kunnen met pijn en moeite het hoofd boven water houden. In de cultuur en de horeca zitten mensen thuis na hun ontslag of vrezende voor hun baan en zzp'ers zien hun opdrachten wegvallen. Zo werd een virus een crisis.

De VVD wil dat de provincie zich in deze crisistijd richt op haar kerntaken. Wij willen samen aan de slag voor banen na de crisis. De VVD vindt dat na gezondheid: werk, werk en werk de prioriteiten 2, 3 en 4 zijn. In deze economische crisis moet de provincie zich bij alles wat zij doet afvragen of het werk oplevert. Daarom steunt de VVD de motie van het CDA voor 'associate degrees' en vragen wij het college samen met het CDA in de motie 'mensen aan banen helpen met wat er al is' om de MKB-deal voor betere opleidingen en perspectief op werk in stand te houden. Wij vragen uw Staten om bij het amendement 'accountmanagement Utrecht West', om Utrecht West daarin actief ter zijde te staan. Het amendement wordt mede ingediend door het CDA, FvD en ChristenUnie.

Motie M75 (VVD, CDA): mensen aan banen helpen met wat er al is

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van de programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *in deze coronacrisis de provincie inwoners wil helpen aan (nieuw) werk te raken door steun aan (om)scholing voor sectoren waar vraag is naar mensen, zoals de techniek;*
- *door Provinciale Staten in motie 70 (2020) aan Gedeputeerde Staten is gevraagd bij de behandeling van de begroting 2021 in beeld te brengen hoe de provincie structureel financieel kan bijdragen aan marktinitiatieven die door innovatie en samenwerking met onderwijs het MKB versterken, waarbij als voorbeelden onder andere de TechnoHub in Woerden, Makerspace in Mijdrecht en MAKE center in Nieuwegein zijn genoemd;*

overwegende dat:

- *in het licht van de coronacrisis en de oplopende werkloosheid de provincie versneld en versterkt aan de slag gaat met de Human Capital Agenda (HCA);*
- *TechnoHUB, Makerspace en MAKE Center belangrijke gereedschappen kunnen zijn om deze HCA ook tot resultaten te laten leiden, omdat een van de uitdagingen die daarin wordt benoemd de toegang tot technisch vakpersoneel voor de maakindustrie is;*
- *met de MKB-deal Utrecht West de provincie een flinke bijdrage levert aan deze initiatieven, zowel in financiële zin als door deze initiatieven in de regio met elkaar te verbinden, ze een podium te geven, toegang tot kennis en een uitbreiding van hun netwerk te bieden en het ook daarom ook van belang is dat de initiatieven bij gebleken succes blijven bestaan;*
- *door de economische crisis enerzijds de begroting van deze initiatieven ook gedurende de MKB-deal periode onder druk staat (tot en met 2022) en sowieso de financiële toekomst van deze initiatieven na deze periode nog onzeker is;*
- *terwijl anderzijds juist nu volle inzet nodig is, met mogelijk zelfs opschaling, die niet gehinderd moet worden door financiële zorgen;*
- *de bestemmingsreserve COVID flankerend beleid 2021 is bedoeld om ondersteuning te kunnen bieden aan sectoren die hard geraakt worden door de coronacrisis;*

verzoeken het college van GS:

- *vanuit de bestemmingsreserve COVID flankerend beleid 2021 in het komend jaar financieel bij te dragen aan de instandhouding van de initiatieven in de MKB-deal West;*
- *bij de Kadernota 2021 een voorstel te doen om hieraan structureel financieel bij te dragen; bij gebleken succes ook na 2022.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Amendement A35 (VVD, CDA, Pvd, ChristenUnie): accountmanagement Utrecht West

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van de programmabegroting 2021;

overwegende dat

- *op p. 158 in het programmahoofdstuk Economie een opsomming wordt gegeven van gebieden waarvoor wordt gewerkt met gebiedsgericht accountmanagement of dat wordt overwogen;*
- *aan deze opsomming ontbreekt: Utrecht West*
- *in de concept economische visie Utrecht West wordt geduid als een regio met een eigen karakteristiek: maakindustrie en MKB*
- *in het Aanbod Herstelplan Regionale Economie van het IPO staat dat de provincie "oog (hebben) voor onze regionale samenwerkingsverbanden en het brede MKB", daarbij inzet van het Rijk vragen, maar zelf dan ook het goede voorbeeld moeten geven;*
- *deze bedrijvigheid sociaal verbonden is met de regio en ook de ondernemers zich als zodanig presenteren in het Platform Bedrijven Utrecht West;*
- *de samenwerking in het gebied tussen bedrijven en met het onderwijs zich aan het ontwikkelen is, waar de provincie zich ook voor inzet met de MKB maakdeal Utrecht West, maar waar juist ook ondernemers hun verantwoordelijkheid hebben genomen;*

- *accountmanagement voor deze regio kan helpen om behoud en ontwikkeling van de maakindustrie in de regio te ondersteunen;*

besluiten:

aan de opsomming op p.158 van gebieden waarvoor economisch accountmanagement wordt ingevoerd toe te voegen:

"Utrecht West (accountmanagement invoeren)".

De VVD vindt goed werkende mobiliteit essentieel voor de economie. Daarom willen wij dat de provincie de gebruiker centraal stelt en stuurt op een integrale benadering van meer modern OV, veilige fietspaden, slimme technologie en nieuwe wegen om de draaischijf Utrecht draaiende te houden, vooral in het belang van onze economie. Daarom dien wij samen met het FvD een motie in.

Motie M82 (VVD, FvD): Utrecht de economische draaischijf van mobiel Nederland

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *Utrecht zeer snel groeit en stad en regio uit hun voegen dreigen te barsten;*
- *de vraag naar mobiliteit gaat toenemen;*
- *er soms geluiden doorklinken die afbreuk doen aan het belang van de economische draaischijffunctie van Utrecht;*

overwegende dat:

- *de economische motor stopt als de draaischijf van Utrecht vastloopt;*
- *de vraag naar meer mobiliteit behalve met een schaa sprong in het OV alleen opgelost kan worden met een integrale focus op ontwikkeling van alle modaliteiten;*
- *de draaischijffunctie bijdraagt aan de veel gememoreerde concurrentiepositie van de regio Utrecht;*
- *een gezonde economie de voorwaarde vormt voor een gezond en duurzaam stedelijk leven;*
- *een goed werkend mobiliteitssysteem een belangrijke randvoorwaarde is voor de woningbouwopgave in de provincie;*

verzoeken het college van gedeputeerde staten om:

het landelijk en regionaal belang van een integraal mobiliteitssysteem in de regio Utrecht te blijven uitdragen, vanuit dat perspectief te handelen, de economische motor draaiend te houden en de draaischijffunctie integraal te koesteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

In het verlengde hiervan vragen wij met het amendement 'kwaliteitsnet goederenvervoer' om het goederenvervoer een belangrijke plek te geven bij de multimodale knooppunten. U begrijpt dat wij de multimodale knooppunten belangrijk vinden. Het is jammer dat het college deze ambitie wil temporeren. Met de motie 'voortgang multimodale knooppunten' vragen wij het college deze juist voortvarend te ontwikkelen. Wij denken dat dat de toekomst van de mobiliteit in Nederland is.

Amendement A36 (VVD): kwaliteitsnet goederenvervoer

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *het beleid voor het goederenvervoer nog in ontwikkeling is bij GS;*
- *GS het huidige kwaliteitsnet goederenvervoer in 2021 wil evalueren en een start wil maken met het opzetten van een geactualiseerd multimodaal kwaliteitsnet goederenvervoer;*

overwegende dat:

- *ontwikkeling van visie vooraf dient te gaan aan de uitvoering van plannen;*
- *GS bezig is met de strategische uitwerking van haar multimodale knooppuntenbeleid i.r.t. wegverkeer, OV, woningbouw en bedrijfsvoorzieningen en het interessant lijkt om hierbij ook het goederenvervoer te betrekken;*
- *er bij ondernemers en bedrijven in de post- en koeriersbranche reeds verschillende initiatieven lopen of ideeën bestaan om het goederenvervoer efficiënter, duurzamer en anderszins te verbeteren in relatie tot stedelijke logistiek;*

besluiten:

in paragraaf 5.5.1 op pagina 115 bij beoogd resultaat 2021 de tweede en derde bullit in volgorde aan te passen en bij de nieuwe tweede bullit toe te voegen:

"in samenhang met de beleidsontwikkeling op multimodale knooppunten en initiatieven cq. ideeën in de markt omtrent stedelijke logistiek." Het beoogd resultaat 2021 wordt dan:

- *evaluatie huidige kwaliteitsnet goederenvervoer*
- *opstellen visie op ontwikkelingen goederenvervoer in samenhang met de beleidsontwikkeling op multimodale knooppunten en initiatieven cq. ideeën in de markt omtrent stedelijke logistiek*
- *start opzetten geactualiseerd multimodaal kwaliteitsnet goederenvervoer.*

Motie M76 (VVD): voortgang multimodale knooppunten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *multimodale knooppunten een belangrijke schakel vormen om de mobiliteitsopgave van de (nabije) toekomst op te lossen en dat daarmee de ontwikkeling van knooppunten essentieel is om de groei van inwoners en werkgelegenheid in de regio aan te kunnen;*
- *daarentegen in de programmabegroting 2021 staat opgenomen dat de provincie de uitgaven aan de ontwikkeling van de multimodale knooppunten wil 'temporiseren' (paragraaf 5.2 op pagina 102);*

overwegende dat:

- *GS eerder heeft aangekondigd om eind 2020 te willen komen met een nader uitgewerkte strategie in relatie tot het multimodale knooppuntenbeleid;*
- *multimodale knooppunten behalve voor de mobiliteit ook van belang zijn voor de ontwikkeling van woningbouw en nieuwe economische activiteiten;*

verzoeken het college van gedeputeerde staten:

het belang van multimodale knooppunten te concretiseren door in de zomernota te komen met een intensivering van geplande uitgaven in 2021 ten behoeve van een meer voortvarende ontwikkeling van multimodale knooppunten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VVD heeft begrip voor de bijzondere omstandigheden waarin corona ons openbaar vervoer beïnvloedt. Wij maken een compliment naar het college, de vervoerders en het personeel voor de flexibili-

teit. De Staten willen echter stevig in gesprek over de volgende concessie. Met de motie 'noodrem OV concessie' vragen wij om wensen en bedenkingen te kunnen meegeven in de voorbereiding op het nieuwe concessiebesluit.

Motie M77 (VVD): noodrem OV-concessie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *GS in gesprek is om de huidige concessies voor OV diensten zo mogelijk te kunnen verlengen;*
- *GS heeft aangegeven hierover zelfstandig te beslissen;*

overwegende dat:

het opschorten van de concessieduur voor de uitvoering van OV diensten raakt aan de kaderstellende en controlerende rol van PS;

verzoeken het college van gedeputeerde staten:

conform de geest van artikel 158 van de Provinciewet een eventueel pre-besluit tot verlenging van de concessie met de huidige vervoerders voor te leggen aan PS voor wensen en bedenkingen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Wij zouden wat meer op reis willen in onze provincie: op werkbezoek bij onze bedrijven en te genieten van de natuur. Helaas maakt corona dat op dit moment niet eenvoudig. Daarom hebben wij voor u alleen een 'wij blijven binnen en doen een spelletje-cadeautje' gemaakt. De voorzitter heeft er een op zijn tafel die hij kan openmaken. U kunt deze bij de lunch uitpakken. Het is een spelletje en u moet uw best doen om in uw eigen gewenst tempo het snelste alle gemeenten te bezoeken en de provincievlag te veroveren. Als het goed is leert u er ook nog wat van. Wij hopen dat dit spel u eraan herinnert dat er meer is dan alleen de belangen van de grote steden. Het is wel een bèta-versie, dus wij staan open voor suggesties voor de pest- en kanskaarten. Via moties en amendementen kunt u invloed hebben.

Het erfgoed dat u overal in het kaartspel zult tegenkomen, wordt gelukkig in stand gehouden door de mensen die daarvoor geen of heel weinig subsidie vragen. Daarom zijn wij gecharmeerd door de SGP-motie om hen te ondersteunen die zonder of met heel weinig subsidie ons varend erfgoed in stand houden. Het gaat daarbij niet alleen over het behoud van de haven en vloot in Bunschoten, maar ook het statenjacht en de tonen van erfgoed, zoals bij de Sleepbootdagen in Vianen of de Museumwerf in Vreeswijk. De VVD vraagt het college daar goed naar te kijken.

De VVD maakt zich zorgen over de financiële positie van onze 26 gemeenten. Dit hebben wij al vaker besproken. Gemeenten hebben moeite om gedecentraliseerde rijkstaken zonder het bijhorende budget goed uit te voeren en moeten vaak bezuinigen op kerntaken die heel belangrijk worden gevonden in hun gemeenschap. Wij horen dat provinciaal beleid bij de gemeenten kan zorgen voor extra taken zonder middelen. Wij verzoeken het college met de motie 'gaan taken zonder middelen' daarvoor extra aandacht te hebben.

Motie M78 (VVD): geen taken zonder middelen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *gemeenten door decentralisaties van rijkstaken grote moeite hebben hun begrotingen rond te krijgen;*
- *daardoor klassieke gemeentelijke kerntaken onder druk komen te staan;*

- *de provincie, het IPO, VNG en vrijwel alle gemeenten daarover signalen hebben afgegeven aan het Rijk, waarbij de kernboodschap is: geen taken zonder (voldoende) middelen;*

overwegende dat:

- *ook provinciaal beleid kan zorgen voor extra taken bij gemeenten;*
- *lang niet alle gemeenten de ambtelijke capaciteit hebben of de middelen om provinciaal beleid vorm en inhoud te geven;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *terughoudendheid te betrachten als het gaat om het opleggen van taken aan gemeenten zonder extra middelen;*
- *een inventarisatie te maken van de door gemeenten ervaren provinciale lastendruk;*
- *zo nodig met voorstellen te komen bij de kadernota over passende middelen bij nieuwe taken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Om ondermijning in onze provincie te voorkomen, met name in de plattelandsgemeenten, vindt de VVD het belangrijk dat de provincie scherp blijft op de stand van zaken van de vrijkomende agrarische bebouwing. Daarom is de VVD mede-indiener van de motie van het CDA hierover. Met 50Plus vraagt de VVD u te onderzoeken of ANPR-camera's ons kunnen helpen om de provincie veiliger te maken. De VVD wil een provincie die zich richt op haar kerntaken en die zorgt voor banen na de crisis.

De VOORZITTER De heer De Droog heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Schie gaat in een sneltreinvaart door zijn moties. U sprak een tijdje terug over de multimodale knooppunten en zei daarbij dat deze getemporeerd worden. Waar haalt u die temporeering vandaan?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit staat in de begroting. In de motie staat precies waar dit in de begroting staat. Dat vinden wij jammer. Daarom zeggen wij dat wij hiermee aan de slag moeten, want het is belangrijk.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Wat is het concrete probleem van deze temporeering? Waarover maakt u zich zorgen?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ten tijde van de crisis moet zoveel mogelijk gedaan worden wat kan. Als Utrecht en Nederland weer op gang komen, dan is het heel belangrijk dat zowel het goederenvervoer als het vervoer van mensen via de auto, de fiets en het OV daarbij meekomen. Momenteel gaat het goed, omdat veel mensen thuis werken. Wij hopen en vertrouwen er op dat het over een jaar weer anders wordt. Dan kun je niet snel genoeg anticiperen op de toegenomen vervoersintensiteiten.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Welke concrete multimodale knooppunten heeft u op het oog?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Een aantal multimodale knooppunten kunnen goed ontwikkeld worden, bijvoorbeeld U Ned Koningsweg. Daar moet veel gebeuren om een multimodaal knooppunt te realiseren. Als dit getemporeerd wordt, dan duurt het nog vijf of tien jaar terwijl dit in drie of vier jaar kan. Hoe eerder het daar opgelost is, hoe beter het is voor onze inwoners.

De VOORZITTER: De heer Van Schie vervolgt zijn betoog.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De kerntaak van de provincie is het zorgen voor banen na de crisis. Daarom willen wij aan de slag voor extra woningbouwlocaties. Is het echt nodig om gemeenten te beperken in hun uitbreidingswensen? Bouwen kan na de crisis kansen bieden voor flinke werkgelegenheidsimpulsen.

Wij maken ons zorgen over de vele berichten over Rijnenburg, zoals afgelopen week. Iedereen praat dubbel en dwars langs elkaar heen en het lijkt erop alsof men nauwelijks met elkaar spreekt. De media zijn de belangrijkste kanalen waarover gecommuniceerd wordt. Wij verzoeken de commissaris met de motie 'conferentie 'Rijnenburg, energie om te wonen'' om met alle belanghebbenden in gesprek te gaan. Wij zullen voor de thee zorgen en hopen dat wij een soort gemeenschappelijke basis kunnen vinden van uitgangspunten waarover je het eens kunt zijn.

Motie M79 (VVD): conferentie 'Rijnenburg, energie om te wonen'

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *er een grote maatschappelijke behoefte is, in de toekomst, aan omvangrijke woningbouwlocaties in de provincie Utrecht;*
- *de polder Rijnenburg al decennia een belangrijke potentiële grootschalige woningbouwlocatie is;*
- *de gemeente Utrecht de polder Rijnenburg vooralsnog wil invullen als energielandschap;*
- *de provincie Utrecht de polder Rijnenburg zowel een agrarische functie als energielandschap geeft;*
- *de Tweede Kamer de polder Rijnenburg blijft zien als goede mogelijkheid voor grootschalige woningbouw op korte termijn;*
- *de eigenaren van de gronden in de polder Rijnenburg, waaronder woningbouwcorporaties, hun voorkeur voor woningbouw uitspreken;*
- *diverse energie-initiatieven plannen voor duurzame wind- en zonprojecten voorbereiden;*

overwegende dat:

- *de onderlinge communicatie van stakeholders en overheden grotendeels via de media verloopt, wat de onderlinge verhoudingen niet ten goede komt;*
- *er bij partijen soms inzicht en kennis ontbreekt of veronderstellingen worden gedaan over de motivaties en mogelijkheden van andere partijen, bijvoorbeeld als het gaat om ruimtelijke en financiële kaders en bereikbaarheidsgevolgen;*
- *er nog geen brede gedeelde uitgangspunten zijn over de noodzaak en urgentie van ontwikkelingen op het gebied van (binnen)stedelijk wonen, recreatie en duurzame energie;*

spreken als hun mening uit:

- *dat planontwikkeling van de polder Rijnenburg integraal inhoud en vorm kan krijgen waarbij ruimte voor groen, recreatie, grootschalige duurzame woningbouw en grootschalige winning van schone energie op termijn in samenhang kunnen worden ontwikkeld;*
- *dat alle bovenstaande partijen elkaar daarbij nodig hebben;*
- *dat praten over dezelfde feiten en uitgangspunten kan helpen bij het komen tot compromissen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

op korte termijn een brede conferentie te organiseren waarbij vertegenwoordigers van politiek, het rijk, de provincie, gemeenten en betrokken stakeholders waaronder de eigenaren van de gronden in de polder Rijnenburg en energie-initiatieven met elkaar in gesprek gaan;

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOULHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Waarom heeft de VVD-fractie specifiek de commissaris aangesproken? Wie bedoelt de heer Van Schie met de uitspraak: "Wij zorgen voor de thee." Zou u er iets voor voelen om dit samen met de betreffende gemeenten te organiseren?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De gemeente is een belangrijke partner om mee in gesprek te gaan. Die kan zowel deelnemer als organisator zijn. Het is tijd dat wij een week lang opgesloten worden met alle belanghebbenden om te kijken of wij gemeenschappelijke gronden kunnen vinden over de nut en noodzaak van de energietransitie en de woningbouw. Veel mensen zitten in de modus om dingen tegen te houden richting elkaar. Dat is jammer. Om dingen mogelijk te maken moeten wij ons verplaatsen in wat er wel kan in plaats van wat er niet kan. Ik heb specifiek de commissaris aangesproken vanwege zijn onafhankelijke rol in het middenbestuur. Wij zien dat er in het Rijk van alles gaande is. De Tweede Kamer spreekt zich hierover uit, de minister moet er wat van vinden en de verkiezingen komen er weer aan. Iedereen buitelt over elkaar heen. Rustig met elkaar in gesprek gaan zal meer opleveren dan dat wij dat steeds van bovenaf neerleggen.

De VOORZITTER: U vervolgt uw betoog.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij denken dat er niet alleen bij Rijnenburg, maar op veel meer plekken ruimte is voor woningbouw en duurzame energie. Wij willen echter wel dat die energie betaalbaar blijft. Wij hebben geworsteld met de betaalbaarheid van de energietransitie. Dat is best lastig. Met de motie 'monitor betaalbaarheid energietransitie' stellen wij daarvoor een nieuwe poging te doen. Hierin denken wij graag mee.

Motie M80 (VVD): monitor betaalbaarheid energietransitie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de indicatoren voor de begroting 2021;

constaterende dat:

- *er een bijna Statenbrede¹ motie is aangenomen om de betaalbaarheid van de energietransitie voor mensen te monitoren;*
- *in het huidige indicatorenprogramma deze strekking van de motie niet meegenomen is;*

overwegende dat:

- *de energietransitie effect heeft op onze inwoners en bedrijven als het gaat om betaalbaarheid;*
- *een indicator voor betaalbaarheid daarom belangrijk is voor de inwoners van onze provincie, zodat inzichtelijk wordt of en zo ja hoeveel de kosten voor huishoudens en bedrijven stijgen;*
- *de energierekening een belangrijk deel van de kosten beslaat en daarom dit een goede indicator is om te volgen;*
- *inzicht in de energierekening mogelijk per type woning kan worden gemonitord bijvoorbeeld nieuwbouw, rijtjeshuis, hoekhuis, oud huis;*
- *de leden van Provinciale Staten graag bijdragen en meedenken in het vinden van de juiste wijze van monitoring waar onze inwoners en bedrijven mee geholpen worden;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

een heldere en uitvoerbare indicator voor de betaalbaarheid van de energietransitie te benoemen, in afstemming met Provinciale Staten, en deze uiterlijk bij de kadernota in het voorjaar vast te stellen als programma indicator.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ Motie dd 29 januari 2020

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft de VVD-fractie enig idee hoeveel mensen in Nederland moeite hebben om de energierekening te betalen?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! In de monitor staat dat dit ongeveer 10% is. Dat wordt uitgedrukt in ongeveer 10% van het inkomen dat je kwijt bent aan energiekosten. Dat is een fors aantal mensen die moeite hebben om de energierekening te betalen. Het is aan ons om ervoor te zorgen dat de rekening betaalbaar blijft.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Kunnen wij vaststellen dat het tot nu toe niet gelukt is? Welke reden heeft u om aan te nemen dat het straks wel gaat lukken?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat gaat over optimisme. In de afgelopen tijd hebben wij gezien dat er een perverse prikkel in zit dat wij eigenlijk willen dat energie heel duur is, want wij willen dat mensen het zo min mogelijk gebruiken. Tegelijkertijd willen wij dat het betaalbaar blijft. Dat is best ingewikkeld. Er wordt aan heel veel knoppen gedraaid met SDE-toeslagen, belastingen, inkooprijzen en subsidies. Het is geen eenvoudige opgave. Alleen maar denken dat het goedkoop moet zijn is ook niet de oplossing, want mensen moeten bewuste keuzes maken in hun energiegebruik.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Vindt de VVD dat een norm van 10% ter discussie gesteld kan worden als corona flink gaat doorwerken in faillissementen, inkomensvermindering en ontslagen?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik zeg niet dat 10% de norm moet zijn. Dat denk ik niet, want dit is een arbitrair gekozen drempel die blijkbaar als betaalbaar of onbetaalbaar geldt. Het is de taak van ons allen in deze crisis om de lasten laag te houden voor iedereen en tegelijkertijd te investeren waar het banen oplevert. Ik kan mij voorstellen dat in de sector van de duurzame energieopwekking kansen liggen voor Utrechtse bedrijven om geld te verdienen. Dan vind ik het mooi als dat banen oplevert. De VVD heeft niet het idee dat energie voor eeuwig gratis uit de grond komt.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie op hetzelfde punt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het optimisme is heel mooi, want wij zouden met zijn allen veel optimistischer moeten zijn. Tegelijkertijd help je de 10% mensen die hun energierekening niet kunnen betalen niet met optimisme als zij moeten kiezen tussen het betalen van de huur, de zorgverzekering of de energierekening. Hoe gaan wij dat oplossen?

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nooit gezegd dat ik zou willen dat de energierekening 10% van het netto inkomen is van mensen. Van mij mag het lager zijn en van sommigen mag het hoger zijn. Dat is een hele individuele keuze. Wij willen in elk geval dat wij in ons eigen beleid in de gaten houden hoe zich dat ontwikkelt, omdat het de spuigaten niet mag uitlopen. Dat ben ik met mevrouw Poppe eens. Als mensen energiearmoede overkomt, dan heeft de overheid de taak om te bepalen tot hoever wij gaan. Dat betekent soms dat er op rijksniveau wat gedaan moet worden, maar waar de provincie dat kan, moeten wij het niet laten. Daarom willen wij graag monitoren, met als indicator: hoe houd je in de gaten dat de energie en energietransitie betaalbaar blijven? Dat moet je weten. Anders strooien wij beleid uit over onze inwoners waarvan wij de gevolgen niet ondervinden.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Daarvoor is een goede oplossing, want de grootverbruikers betalen vele malen minder belasting dan de huishoudens. Als wij de belasting van de huishoudens naar beneden gooien zodat deze net zo hoog zijn als het bedrijfsleven, dan komt er lucht. Ik spreek niet over 10% dat de norm moet zijn, maar er is 10% van de mensen die hun rekeningen niet kunnen betalen. Voor die mensen zou dit een grote opluchting zijn.

De VOORZITTER: De heer Van Schie mag reageren en zal daarna zijn betoog vervolgen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij niet herinneren dat er een provinciale belasting op het energieverbruik van bedrijven zit.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De provincie kan wel lobbyen bij het Rijk om die belasting naar beneden te doen. Dat is inherent.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is verstandig dat iedereen dat in zijn of haar eigen partijlijn doet. In ons partijprogramma staat dat wij ernaar streven om de lasten te verlagen.

De heer DERCKSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Staat u mij toe om daarover een vraag te stellen.

De VOORZITTER: Dat is de laatste vraag over dit onderwerp. Het woord is aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Schie zegt dat mensen energiar-
moede overkomt. Energiearmoede wordt opgelegd door politieke besluiten, met name van de VVD.
Dit is beleid. Ten slotte zegt de heer Van Schie dat wij de lasten laag moeten houden. Is het de heer
Van Schie bekend dat de lasten nog nooit zo hoog zijn geweest als onder tien jaar VVD-beleid.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het debat verhoogt zich naar een ander niveau.
Natuurlijk weten wij dat de lasten voor mensen gestegen zijn. Wij vinden dat een bepaald deel van de
inwoners van Nederland te weinig geprofiteerd heeft van de financiële voordelen die wij hadden moe-
ten ervaren doordat de economie de afgelopen tien jaar goed is geweest vanwege het VVD-beleid. Het
is een politieke keuze geweest om te investeren in een goede oude dag, om de gezondheidszorg te la-
ten groeien en om op allerlei momenten investeringen te doen in onze veiligheid. Het is niet zo dat het
geld dat wij met zijn allen verdiend hebben verdampt is. Dat geld hebben wij uitgegeven aan zaken die
wij belangrijk vinden. Het kan zijn dat de heer Dercksen hierover een andere mening heeft, maar de
VVD vindt de collectieve uitgaven belangrijk. De VVD is minder libertarisch dan de heer Dercksen is
ingesteld.

Ik vervolg mijn betoog en vraag om met elkaar de betaalbaarheid van de energie in de gaten te houden.
De VVD wil een provincie die zorgt voor banen na de crisis. Daarom willen wij samen aan de slag
met investeringen in provinciale wegen en fietspaden. In de statenbrief coronamaatregelen van deze
week lazen wij als prioriteit van alle provincies: "Wij organiseren het groeivermogen van morgen van
onze regio's en gaan daartoe fors investeren." Wij zijn het daar helemaal mee eens. Doen dus. Wij vra-
gen het college om met voorstellen te komen om de investeringen zoveel mogelijk naar voren te halen,
al zijn deze investeringen pas voor over tien jaar, zoals de aanleg van fietspaden, wegen en infrastruc-
tuur. Wij willen graag dat de maximale kapitaallast van € 10.000.000 voor mobiliteitsprojecten wordt
heroverwogen. Zo kunnen wij zorgen voor echte banen en mensen die aan het werk zijn in onze pro-
vincie om dingen voor elkaar te krijgen. Als klein voorbeeld daarvan willen wij graag snel investeren
in veiligheid op onze provinciale fietspaden. Daarom dienen wij een amendement in voor betere ver-
lichting.

Amendement A37 (VVD): veilig op de fiets

*Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van het
Statenvoorstel Programmabegroting 2021;*

constaterende dat:

- *GS proactief kijkt waar het wegennet verkeersveiligheidsrisico's heeft en met een risicogestuurde aanpak werkt aan een zo veilig mogelijke inrichting van de provinciale infrastructuur;*
- *de provincie Utrecht steeds meer fietsers kent die van de provinciale infrastructuur gebruik ma-
ken;*

overwegende dat:

- *er sprake is van een toenemend aantal verkeersongevallen met fietsers;*

- een groot aantal fietsongevallen eenzijdig, dus zonder betrokkenheid van ander verkeer, plaatsvindt;
- er vaker in het donker wordt gefietst als meer mensen voor werk, school of recreatie gebruik maken van de fiets;

besluiten:

in paragraaf 5.5.1 op pagina 115 bij beoogd resultaat 2021 toe te voegen:

"en het verbeteren van (lichtgevende) markering en verlichting bij provinciale fietspaden".

De tekst onder beoogd resultaat wordt dan:

"We hebben een investeringsstrategie voor het wegnemen/verlichten van verkeersveiligheidsknelpunten, waaronder het realiseren van veilige berm langs 80 km/u wegen en het verbeteren van (lichtgevende) markering en verlichting bij provinciale fietspaden."

De begroting gaat bijna over € 500.000.000. Daarom zal de heer Janssen vanuit de portefeuille financiën de eerste termijn van de VVD afronden.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Janssen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Veel inwoners van de provincie Utrecht voelen de coronacrisis elke dag in hun portemonnee. Het is belangrijk om de lasten niet te verhogen. Daarom dient de VVD een amendement in om de indexering van de opcenten een jaar op te schuiven.

Amendement A38 (VVD): indexering opcenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

het college voorstelt de provinciale opcenten in 2021 met 1,7% te verhogen;

overwegende dat:

- *als gevolg van de coronacrisis inwoners van Utrecht economische tegenspoed en dalende koopkracht ervaren;*
- *de verhoging van de opcenten ten koste gaat van koopkracht van de inwoners van Utrecht;*
- *stimulering van de koopkracht van de inwoners van Utrecht het meest directe effect heeft op de economie in Utrecht en daarmee de werkgelegenheid;*
- *de inwoners van Utrecht niet alleen geconfronteerd worden met de stijging van opcenten, maar ook van waterschapslasten, OZB, energieheffingen etc.;*

besluiten:

- *de provinciale opcenten in 2021 te handhaven op 73,6;*
- *de minderopbrengsten ad € 2,3 miljoen te dekken door het verlagen van de stelpost onvoorzien tot € 0,1 miljoen (€ 1,65 miljoen), het verlagen van het budget voor Europa (€ 0,5 miljoen, programma 9 bestuur), het verlagen van het budget voor de PARK (€ 0,17 miljoen);*
- *beslispunt 1k als volgt te wijzigen:
"de opcenten van de motorrijtuigenbelasting bedragen in 2021 73,6 en de daarmee samenhangende wijziging te verwerken in de verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting provincie Utrecht";*
- *in beslispunt 1b € 465 miljoen te vervangen door € 464,3 miljoen;*
- *in de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 1 Ruimtelijke ontwikkeling 20.457 te vervangen door 20.287;*
- *in de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 9. Bestuur 15.182 te vervangen door 14.682;*

- *het college opdracht te geven door herprioritering in uitgaven vanaf 2022 ruimte te vinden voor structurele maximering tot 73,6 opcenten.*

Het valt ons op dat het college nogal selectief omgaat met de spelregels uit het coalitieakkoord voor wat betreft de financiële spelregels. Het coalitieakkoord is niet door de Staten vastgesteld, maar het budgetrecht ligt wel bij ons. Het is logisch dat wij de financiële spelregels bepalen. Een motie hierover komt uw kant op.

Motie M81 (VVD): financiële spelregels

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

op 29 mei 2019 het coalitieakkoord Nieuwe Energie voor Utrecht werd gepresenteerd;

overwegende dat:

- *het coalitieakkoord niet door Provinciale Staten is vastgesteld en geen staatsrechtelijke betekenis heeft;*
- *het college selectief winkelt uit de financiële spelregels in het coalitieakkoord (pag.38);*
 - *de indexering van opcenten slaafs wordt uitgevoerd;*
 - *de regel dat tegenvallers binnen het programma worden opgevangen niet meer;*
 - *de regel dat de stelpost onvoorzien 1% bedraagt vanaf het begin niet;*
 - *de regel dat partnerinstellingen volledig geïndexeerd worden in de toekomst niet meer;*
 - *en dit zijn maar enkele voorbeelden*
- *het budgetrecht bij Provinciale Staten ligt en niet bij 5 coalitiepartijen die achter gesloten deuren onderhandelen;*

verzoeken het college:

Provinciale Staten bij de kadernota 2022 financiële spelregels ter vaststelling voor te leggen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De focus moet er de komende jaren op liggen om Utrecht door de crisis heen te loodsen. Wonen en werk: daar gaat het om. De financiële en de bestuurlijke aandacht moeten daar op gericht zijn. Het college maakt daarin geen keuzes. Wij doen dat wel. Een aantal niet-kerntaken zouden wat ons betreft voorlopig een jaar uitgesteld kunnen worden, zodat wij prioriteit kunnen geven aan wat prioriteit nodig heeft. Wij dienen daarover een amendement in.

Amendement A39 (VVD): werk is eerste prioriteit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

corona een forse impact heeft op onze samenleving, zowel sociaal als economisch;

overwegende dat:

- *in de provinciale begroting diverse niet-kerntaken zijn opgenomen, met name sport, proef met gratis OV en de sociale agenda;*
- *de prioriteit voor 2021 moet liggen op een snel herstel van economie en werkgelegenheid en de provincie daarbij het best ondersteunt vanuit de kerntaken;*
- *voor de genoemde niet-kerntaken nog geen concrete doelstellingen zijn opgenomen, waardoor uitstel niet leidt tot minder prestaties in 2021;*

- *bij de kadernota 2022 te bezien kan worden of de situatie dusdanig verbeterd is dat de taken als-nog uitgevoerd kunnen worden;*
- *de vrijkomende middelen ingezet kunnen worden voor bevordering van werkgelegenheid als aanvulling op de middelen die in de reserve COVID flankerend beleid 2021 zijn opgenomen;*

besluiten:

- *de begrote lasten voor sport van € 0,14 miljoen (programma 3. Bodem, water, milieu) in 2021 te schrappen;*
- *de begrote lasten voor de proef met gratis OV van € 0,8 miljoen (programma 6. Bereikbaarheid II Openbaar vervoer) in 2021 te schrappen;*
- *de begrote lasten voor de sociale agenda (programma 9. bestuur) van € 0,3 miljoen in 2021 te schrappen;*
- *€ 1,24 miljoen toe te voegen aan de reserve COVID flankerend beleid 2021 ten laste van programma 8. Economie;*
- *i de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 3. Bodem, water, milieu 26.095 te vervangen door 25.950;*
- *i de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 6. Bereikbaarheid II Openbaar Vervoer 157.568 te vervangen door 156.768;*
- *in de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 8. Economie 14.695 te vervangen door 15.935;*
- *n de tabel op pag. 14 van SV 2020BEM157 onder 6. Financiën in regel 9. Bestuur 15.182 te vervangen door 14.382.*

De VVD maakt zich zorgen over de houdbaarheid van de provinciale financiën op de langere termijn. Wij hebben een keurig rapport van Deloitte gekregen.

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen zei dat wij terug moeten naar de kerntaken. Wat valt er dan af? Wat moeten wij niet doen volgens de VVD?

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een aantal concrete voorbeelden in het amendement opgenomen, zoals het sportbeleid. Dit past bij de motie waarin wij ervoor waarschuwen dat wij geen extra activiteiten van gemeenten vragen. Een ander voorbeeld is de sociale agenda. Dit is een taak die beperkt of uitgesteld kan worden. In het statendebat over de Europastrategie hebben wij veel vragen gesteld over het concrete resultaat van het Europabeleid. Het college kan of wil dit niet aangeven. Dit is een taak die tevens beperkt kan worden, zeker in een periode waarin de focus moet liggen op gezond de crisis uitkomen en zorgen dat mensen aan het werk blijven of weer aan het werk komen als de coronacrisis opgevolgd wordt door een economische crisis. Je hoeft geen economie gestudeerd te hebben om die aan te zien komen. Wat ons betreft is de boodschap helder: leg de aandacht daar waar dat nodig is, namelijk bij werk en wonen.

De VOORZITTER: Mevrouw Groen heeft een interruptie. De mensen thuis horen mevrouw Groen wel, maar in de statenzaal horen wij haar niet. Als mevrouw Groen het goed vindt, dan geef ik eerst mevrouw Bittich het woord. Mevrouw Bittich is tevens niet te horen in de statenzaal. Dat moet eerst gerepareerd worden, want statenleden vanuit huis moeten te horen zijn in de zaal. Ik schors de vergadering totdat het probleem is opgelost.

Schorsing 11.12 uur tot 11.17 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij zijn bezig met de eerste termijn van de VVD-fractie. De heer Janssen werd geïnterrupteerd door mevrouw Groen en mevrouw Bittich.

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De VVD heeft zojuist een motie ingediend waarin zij voorstelt de opcenten niet te indexeren. Tegelijkertijd heeft uw partij net een heel verhaal gehouden over hoe wij meer moeten investeren in zaken die wel geïndexeerd worden en steeds duurder worden. U geeft aan dat u 'opsporing' tot onze taken wilt rekenen. Hoe ziet u het voor zich dat wij onze inkomsten niet mee laten lopen met de stijging van de kosten in de maatschappij, maar dat onze kosten wel oplopen. Volgens mij komen wij dan uit op een tekort.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als ik een amendement indien, dan zal dat dekkend en kloppend zijn. Dat ben ik aan mijn stand verplicht. Door kritisch te kijken binnen de begroting wat wel en geen provinciale taken zijn, hebben wij voldoende ruimte gevonden om de lasten niet te verhogen en wel te investeren in werk, mobiliteit en veiligheid. Door het maken van goede keuzes kan het beide. Dit is allemaal na te lezen in het amendement. Het college kan wellicht nog iets zeggen over de dekking. Ik heb het drie keer nagerekend en volgens mij klopt het.

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het is fantastisch dat u ervoor heeft gezorgd dat de dekking klopt, maar indexeren houdt in dat wij in de pas blijven lopen met het prijspeil van de maatschappij. Dat is wat wij hiermee wel moeten doen naar de toekomst toe. Dat gaat niet zozeer over dit moment, maar over de langere termijn.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik wil voorkomen dat wij een technische discussie over indexering gaan voeren. Als ik daartoe wordt uitgenodigd, dan doe ik dat graag.

De VOORZITTER: Dat mag, maar dan wel met mate. U mag kort op mevrouw Groen antwoorden en daarna krijgt mevrouw Bittich het woord.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De kapitaallasten zijn opgenomen en gedekt binnen de huidige begroting. Binnen de huidige begroting zien wij ruimte om de indexering achterwege te laten voor het komende jaar. Wij vragen het college om te kijken of de indexering tevens voor de volgende jaren achterwege gelaten kan worden. Volgens ons kan dat. De algemene uitkeringen uit het Provinciefonds stijgt mee met de indexering. Niet alle lasten hoeven geïndexeerd te worden. Wij denken dat het kan en bewijzen dat het kan met de doorrekening van de amendementen en de dekking die wij daarbij hebben.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Bittich.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen zei dat wat hem betreft de sociale agenda dunner mag. Vindt u dat een goed idee in deze tijd waarin de coronamaatregelen voor veel sociale problematiek zorgen, zoals meer eenzaamheid? Hierin ligt een mooie rol voor de sociale agenda.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Een van de punten is dat wij nog geen sociale agenda hebben. De sociale agenda wordt in de grondverf gezet. Wij hebben daarover een paar keer gesproken. Wat ons daarbij opvalt, is dat in de sociale agenda geen aandacht is voor werk. Als het gaat over mensen uit hun isolement halen of te voorkomen dat zij daar in komen, is werk de eerste en belangrijkste stap. Wij zeggen dat daar de aandacht op gevestigd moet worden, want dat is het beste sociale beleid dat de provincie kan voeren. Voorkom dat er weer een beleidsstuk gemaakt wordt waarin vooral veel werklast bij gemeenten wordt neergelegd, want gemeenten zitten met de vraag hoe zij hun werk kunnen blijven doen in deze tijd van teruglopende inkomsten. Het mes snijdt aan drie kanten. Ten eerste willen wij meer aandacht voor werk. Ten tweede willen wij gemeenten ontlasten, zodat gemeenten ten derde zich kunnen focussen op de mensen waarvoor zij aan de lat staan.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen zegt dat werk mensen uit hun isolement haalt. Veel jongeren die nog niet aan het werk zijn en veel ouderen die al uitgewerkt zijn, hebben

heel veel last van deze coronacrisis. Dat kan niet met werk opgelost worden. Daarnaast zijn er veel mensen die hun werk door de coronacrisis hebben verloren. Door het opschorten van het nachtnet konden mensen die in ploegendiensten werken niet meer op tijd op hun werk komen, waardoor een heel aantal mensen hun werk zijn verloren. Het klopt dus niet wat u zegt.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Janssen kort reageert op mevrouw Poppe en daarna zijn betoog vervolgt.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Voor wat betreft de jongeren hebben wij eerder initiatieven genomen om het aantal stageplekken te waarborgen. Gemeenten moeten hun aandacht focussen op het verlenen van zorg aan ouderen die in de eenzaamheid komen. Het is terecht dat u dit punt aan de orde stelt, want het is een serieus maatschappelijk probleem. Gemeenten zijn de eerste overheid om daar omheen te staan. Laten wij hen niet belasten met provinciale plannen, maar laten wij hen hun werk laten doen. Dat is op dit moment het hardst nodig.

De VOORZITTER: De heer Van Oort heeft een interruptie.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is alweer een tijdje terug dat de heer Janssen de Europastrategie genoemd heeft. Het is duidelijk dat wij andere keuzes maken dan de voorbeelden die hij noemt voor wat betreft bezuinigingen. Is de heer Janssen niet bang dat er minder geld uit Europa komt als wij minder geld aan Europa besteden? Dit geld kan benut worden om de werkgelegenheid en allerlei projecten daaromtrent in onze provincie sterker te maken. Spant de heer Janssen niet het paard achter de wagen, waardoor de wagen achteruit gaat rollen?

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie. Daarna kan de heer Janssen beide vragen beantwoorden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus vraagt aandacht voor het openbaar vervoer naar bedrijventerreinen, vooral grote bedrijventerreinen. Daar zit men te wachten op stagiaires. Zij kunnen daar niet komen, omdat daar geen of te weinig openbaar vervoer naartoe gaat om daar op tijd te zijn. Ik kan hierover een motie indienen.

De VOORZITTER: Het gaat erover of u een interruptie heeft op hetgeen dat de heer Janssen heeft gezegd.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik wil dit meegeven.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Janssen reageert op de vraag van de heer Van Oort en daarna zijn betoog vervolgt.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is een merkwaardige gang van zaken. Toen wij een maand geleden de Europastrategie bespraken en de vraag stelden: wij zien dat het budget stijgt, betekent dit dat het meer subsidies gaat opleveren? Toen stond het college als eerste in de rij om te zeggen dat wij het niet zo kunnen zeggen. Vervolgens zei de heer Van Oort dat wij het zo niet moeten zien. Daarbij kreeg hij bijval van de rest van de coalitie. Nu wij het omgekeerde zeggen, namelijk dat het budget naar beneden kan, dan staat de heer Van Oort als eerste op om te zeggen dat wij hierdoor minder subsidies gaan ontvangen. Als de koppeling niet de ene kant op werkt, dan werkt deze ook niet de andere kant op. Daar laat ik het bij voor wat betreft Europa.

De VOORZITTER: De heer Van Oort mag kort reageren.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp de opmerking van de heer Janssen. Tegelijkertijd werkt het systeem niet op die manier. Op het moment dat je inspanningen doet om in Europa gelden te verzamelen, dan zal dat een positief effect hebben. Het enige dat in dat beleid

problematisch is, is dat je het niet kunt kwantificeren. Natuurlijk is het wel een van de doelen om ons beleid mede te laten financieren door de Europese Unie.

De VOORZITTER: De heer Janssen vervolgt.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Deloitte heeft een goed rapport geschreven. D66 en VVD hebben samen een motie ingediend bij de vorige begroting. Deze motie is aangenomen en wij zijn dankbaar dat het college de eerste helft van deze motie goed heeft uitgevoerd. De tweede helft krijgen wij later dit jaar. Wij zien in het rapport dat de houdbaarheid van de provinciale financiën op de langere termijn zorgen baart. In ieder geval baart ons dat zorgen en Deloitte heeft dat tevens geconstateerd. Wij willen dat het college actief aan de slag gaat met de constatering uit dit rapport. Daartoe dienen wij een amendement in over het wijzigen van beslispunt 3, de grenzen aan de combinatie van investeren en inzetten van reserves.

Amendement A40a (VVD, D66, CDA): grenzen aan de combinatie van investeren en het inzetten van reserves

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, ter behandeling van het statenvoorstel Programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

- *de hoofdconclusie van de stresstest van Deloitte luidt dat het belangrijk is om grenzen te stellen aan de combinatie van investeren en het inzetten van reserves (pag. 2 Stresstest 24 september 2020);*
- *de netto schuldquote van de provincie Utrecht volgens raming in 2024 op 127% uitkomt (par 1.3 programmabegroting 2021-2024);*
- *de netto schuldquote nog verder verslechtert als in de toekomst besloten wordt tot omvangrijke OV-investeringen zoals Uned;*

overwegende dat:

- *de provincie Utrecht op dit moment nog geen vastgesteld beleid heeft voor wat de betreft de hoogte van de schuldpositie;*
- *het ook in de toekomst van belang blijft financiële ruimte te houden om investeringen te kunnen doen;*
- *een stabiel financieel meerjarenbeleid gewenst is.;*

besluiten:

besluitpunt 3 als volgt te wijzigen:

"Nemen kennis van de rapportage van Deloitte en geven GS opdracht voor bespreking van de kadernota 2022-2025 een nadere analyse te geven over de langetermijnhoudbaarheid van de provinciale begrotings- en vermogenspositie. En hierbij voorstellen te doen waarmee houdbaarheid op lange termijn geborgd en versterkt wordt."

Dan ga ik wat zeggen over de portefeuille recreatie en toerisme. Het gaat niet goed met de recreatieschappen. De Staten moeten daarbij beter betrokken worden. In het voorjaar dreigen wij in een tijds-klem terecht te komen als wij niet eerder met elkaar in gesprek gaan over de richting waarin wij recreatie willen ontwikkelen. De heer Eggermont heeft hierover in de commissie al een aantal vragen gesteld naar aanleiding van de agenda en de VVD vindt dat hier een tandje bij moet. Daarover dien ik een motie in.

Motie M83 (VVD): alarmbel recreatieschappen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, ter behandeling van het statenvoorstel Programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

- *de financiële positie van het recreatieschap de Stichtse Groenlanden, het Plassenschap Loosdrecht en Recreatie Midden Nederland al langere tijd flink onder druk staat;*
- *middelen die bestemd zijn voor het versterken van recreatie nu besteed dreigen te worden om de bedrijfsvoering van RMN overeind te houden (zienswijze bij begroting RMN 2021);*
- *middelen die bestemd zijn om onderhoud te plegen, gebruikt zijn om de begroting sluitend te krijgen (zienswijze bij begroting 2021 RSG en zienswijze bij begroting 2021 PSL);*
- *gedeputeerde Schaddelee in een informatiesessie op 29 september 2020 heeft toegezegd op korte termijn de Staten schriftelijk te informeren over de wijze waarop de Staten betrokken worden bij de keuzes die gemaakt moeten worden;*

overwegende dat:

- *de financiële problemen ook bij de bespreking van de begrotingen 2020 al bekend waren en besproken in de informatieve statencommissie BEM van 18 september 2019;*
- *het wenselijk is dat de Staten hun zienswijze kunnen geven over de strategische kaders voor de langetermijnonwikkeling van recreatie binnen de provincie Utrecht;*
- *de tijdsdruk steeds hoger dreigt te worden en de Staten straks niet in positie zijn om mee te denken en mede richting te geven;*
- *gedeputeerde Schaddelee tot heden de Staten nog niet schriftelijk heeft geïnformeerd zoals toegezegd op 29 september 2020;*

verzoeken het college van GS:

uiterlijk voor 1 januari 2021 een statenbrief te sturen waarin verschillende keuzeopties voor de lange termijn beschreven staan (inclusief voor- en nadelen en risico's) en de rol die de provincie wil nemen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot onze verbijstering lazen wij in de begroting dat het college het hele zakelijke toerisme met een penne-streek wil afschrijven. Dat is een sector die voor banen zorgt. Banen die straks hard nodig zijn. Het is wat ons betreft zaak om naast de sector te gaan staan en het gesprek aan te gaan met de vraag wat er nodig is om na de coronacrisis succesvol te kunnen ondernemen. Dit kan in een duurzamere vorm dan in het verleden plaatsvond. Wij dienen daarvoor een motie in.

Motie M84 (VVD): zakelijk toerisme

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, ter behandeling van het statenvoorstel Programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

het college in de conceptbegroting voorstelt het budget voor stimulering van zakelijk toerisme (€ 200.000,-) volledig te schrappen;

overwegende dat:

- *de coronacrisis bijna alles verandert, behalve de centrale ligging van de provincie Utrecht in Nederland;*
- *Utrecht om die reden ook na de coronacrisis een aantrekkelijke locatie zal blijven voor congressen, opleidingen en trainingen;*
- *de vele conferentiehôtels broodnodige werkgelegenheid bieden voor praktisch geschoolde medewerkers;*
- *het wenselijk is dat de provincie Utrecht nu een steun in de rug geeft en meehelpt om deze sector door de coronaperiode heen te loodsen en voor te bereiden op de post-coronatijd;*

verzoeken het college van GS:

- *contact te zoeken met de branche en te bezien op welke wijze de branche deze gure tijd doorgeholpen kan worden;*
- *met de branche te bezien welke maatregelen getroffen kunnen worden om zakelijk toerisme binnen de provincie Utrecht te versterken, met oog voor People, Planet en Profit;*
- *Provinciale Staten hier uiterlijk per 1 februari 2021 over te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Het college reserveert extra middelen voor de stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Het probleem dat wij daarmee hebben, is dat de particuliere grondeigenaren die bijna voor de helft van de grond en de natuur verantwoordelijk zijn, niet meepraten in de stichting. Wij vinden dat zij als volwaardige gesprekspartner aan tafel horen te zitten en dienen daarvoor en motie in.

Motie M85 (VVD): Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, ter behandeling van het statenvoorstel Programmabegroting 2021-2024;

constaterende dat:

het college in de conceptbegroting voorstelt de bijdrage aan het Nationaal Park De Utrechtse Heuvelrug na 2021 te continueren (pag. 14 Kaderbrief, integraal verwerkt in de programmabegroting 2021-2024);

overwegende dat:

- *46% van de natuur in handen is van particuliere grondeigenaren;*
- *particuliere grondeigenaren nu niet vertegenwoordigd zijn in de Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug;*
- *particuliere grondeigenaren een belangrijke en onmisbare bijdrage leveren aan natuurbeheer en -behoud op de Utrechtse Heuvelrug;*

verzoeken het college van GS:

de bijdrage aan het Nationaal Park De Utrechtse Heuvelrug alleen te verlengen onder de voorwaarde dat particuliere grondbezitters op gelijkwaardige wijze vertegenwoordigd worden in de Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ik kom aan het slot van de eerste termijn van de VVD met een korte samenvatting. De VVD wil in deze crisistijd dat de provincie zich richt op haar kerntaken. Wij willen samen met de Staten en het college aan de slag voor banen na de crisis.

De VOORZITTER: De moties en de amendementen worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging. Het woord is aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank voor deze begroting in een bijzondere en barre tijd. Dank aan GS en de ambtelijke organisatie. In dit voorbije corona-kwartaal is een ontzettende berg werk verzet. Met alle ambities voor een groene, gezonde en sociale provincie recht overeind en een sluitende begroting hoor je GroenLinks niet klagen. De provincie is financieel gezond. Deloitte stelt dit oordeel. Dit klinkt complimenteus en zo is het ook bedoeld. Natuurlijk zijn wij blij met deze gegevens, maar veel meer om ons over te verheugen is er niet. De coronapandemie trekt een zware wissel op ons allemaal. Wij vrezen ziek te worden, wij missen onze kinderen of grootouders en wij bewegen te weinig. Wij zitten maar achter dat beeldscherm of zien onze banen in de herca of rond het podium verdwijnen.

Gedeputeerde Staten gaan voor een adaptieve aanpak. Een organisatie die wendbaar, robuust en soepel kan inspelen op wat nodig is. De verdragingsfactor is ingevoerd en is realistisch als een soort onderbestedingsbestrijding. Kan GS aangeven hoe deze verdragingsfactor onderbestedingsbestrijding in de organisatie wordt opgepakt? Het COVID-flankerend beleid klinkt als een goede zet, al kan GroenLinks zich voorstellen dat gewoon beleid ook COVID-proof is. Een scherpe scheiding lijkt ons onnodig en niet adaptief.

Dan de inwoners van onze provincie. Het woord 'inwoners' moeten wij letterlijk nemen. Een goede vriendin van mij heeft vier kinderen ouder dan twintig, waarvan er drie inwonen. Dat is geen uitzondering. Jong en oud woont tegenwoordig in. Niet omdat het in de mode is. Wonen is een recht. Onvolgende huisvesting raakt het dagelijks bestaan van mensen. Het probleem is het meest nijpend voor de laagstbetaalden. Dakloosheid is het einde van de lijn en de grote toename van dakloosheid is een indicatie van de ernst van de situatie. Het aantal daklozen verdubbelde de afgelopen tien jaar tot 40.000. GroenLinks wil dat meer mensen toegang krijgen tot een sociale huurwoning en corporaties moeten meer armslag krijgen. Al eerder werd hier een motie ingediend tegen de verhuurdersheffing. Die is beperkt, maar nog steeds niet afgeschaft.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! U weet dat de VVD het eens is met GroenLinks dat er een sterke behoefte is aan veel betaalbare woningen in onze provincie. Toch zien wij een provincie die veel dammen om te bouwen opwerpt voor woningcorporaties. In veel kleine kernen krijgen corporaties iets ruimte om te bouwen, maar dit is minder dan zij willen. Is mevrouw Boelhouwer bereid om met dat oogmerk wat van de provinciale lasten en regelgeving los te laten?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Vorig jaar hebben wij daarover afspraken gemaakt. De heer Van Schie weet dat wij heel erg uit zijn op het bouwen rond grote OV-knooppunten, want daar zit veel potentie en een grote capaciteit. Er wordt wel degelijk gebouwd. Ik kom in mijn verhaal nog op de rol die de provincie hierin kan spelen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zien dat de plekken die mevrouw Boelhouwer noemt en kern van het provinciaal beleid zijn over het algemeen niet tot de goedkoopste plekken om te wonen worden gerekend. Deze woningen zullen flinke lasten opleveren waarmee de onderkant van de woningmarkt niet geholpen wordt. De VVD pleit ervoor om perifeer kleine woningbouwprojecten mogelijk te maken die veel goedkoper kunnen.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft aangekondigd dat zij hierover iets gaat vertellen. Ik stel voor dat wij dat afwachten. De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De kans dat mevrouw Boelhouwer de olifant in het midden van de kamer gaat benoemen is niet groot. De oorzaak van de woningnood aan de onderkant van de markt is het gevolg van massa-immigratie. Het kabinet heeft aangegeven dat er 27.000 mensen met een status voorrang krijgen bij een woning. Wat gaat u uw vriendin precies vertellen qua beleid?

De VOORZITTER: De heer Boswijk vraagt een interruptie. Ik vraag aan hem of dit of dit over hetzelfde onderwerp gaat.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie op de heer Dercksen. Ik zal niet ontkennen dat de bevolking in Nederland met name groeit door mensen van buiten Nederland. Vooral mensen van binnen Europa. Dat is niet de grootste oorzaak van de woningnood. De grootste oorzaak van de woningnood is dat wij met minder mensen in een huis gaan wonen. Vroeger woonden er gemiddeld drie tot vier mensen in een huis en dat zijn er inmiddels twee.

De VOORZITTER: De heer Dercksen mag kort reageren. Daarna ga ik terug naar mevrouw Boelhouwer.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als wij de woningen van alle statushouders die de afgelopen vijf jaar zijn binnengekomen kunnen vrijmaken voor Nederlanders, dan zouden er geen wachtlijsten zijn voor sociale huurwoningen.

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert heeft een interruptie.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie op de heer Van Schie.

De VOORZITTER: Wel bij de inbreng van mevrouw Boelhouwer hoop ik.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Is de VVD op de hoogte van de informatie die wij eerder hebben gekregen tijdens een informatiesessie dat alleen al in de U16 in 2040 180.000 woningen op de planning staan? Er wordt telkens gezegd dat er niet voldoende plannen worden gemaakt, maar dit is heel duidelijk gecommuniceerd.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet gezegd dat er te weinig plannen worden gemaakt, maar ik wil dat deze uitgevoerd worden. Dan merk je dat de gemeenten die plannen maken moeten afwachten of zij dat voor elkaar krijgen. Zij zijn gelimiteerd in het aantal woningen dat zij kunnen bouwen, omdat het provinciaal beleid hen dat oplegt. Heel veel gemeenten en ondernemers willen aan de slag om zo snel mogelijk te bouwen. Alle bouwvakkers zijn veel nuttiger dan het maken van plannen. Zij moeten aan de slag.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben zojuist een afwegingskader rond de regionale programmering afgesproken. Daar wordt mee gestart. Dat is een mooie aanzet om hiermee aan de slag te gaan. Ik zie de belemmeringen niet die de heer Van Schie ziet.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Boelhouwer. Zij kan op de interrupties reageren en vervolgt haar betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Alle woningen die gerealiseerd worden, zullen woningen bieden aan alle mensen in onze samenleving, waaronder statushouders en de kinderen van mijn vriendin. Nederland is een rijk land. Wij staan pal voor alle mensen die het nodig hebben om een woning te bieden. Het is een valse tegenstelling om te zeggen dat deze mensen geen goed huis verdienen, net zo goed als de kinderen van mijn vriendin.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Een prima oplossing van de problemen die mevrouw Boelhouwer aankaart is het schrappen van vijf windturbines in Rijnenburg waardoor daar 22.000 woningen gebouwd kunnen worden. Met het schrappen van vijf windturbines maakt u een majeure stap in het opheffen van het tekort aan woningen in onze prachtige provincie. Het is heel simpel en kan een mooie klus zijn voor de nieuwe burgemeester

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Zo simpel is het niet, want het is nog maar zeer de vraag in hoeverre deze polder überhaupt geschikt zou zijn voor woningbouw. Voordat daar een woning gebouwd kan worden, moeten wij daar het een en ander proberen. Bovendien hebben wij afgesproken dat wij dit landschap op dit moment een energielandschap laten zijn. Wij hebben net gehoord dat eraan gedacht wordt om een conferentie te organiseren. Ik ben benieuwd hoe GS daarop reageert. Het zou goed zijn als uw partij zich erbij aansluit dat wij sneller woningen realiseren als wij doorpakken op de plekken die gepresenteerd zijn in de U Ned BO Mirt presentaties, waaraan mevrouw Rikkoert refererde.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert heeft gelijk dat het niet bouwen het gevolg is van de afspraken die daarover voor dat gebied zijn gemaakt. Als die afspraak verandert, kan dat wel.

De VOORZITTER: Ik heb gezien dat voor de statenvergadering van volgende week een motie vreemd aan de orde van de dag is ingediend over Rijnenburg. Ik kan u aanbevelen om het debat dan te concentreren rond deze motie. Mevrouw Boelhouwer vervolgt.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij de verhuurdersheffing. GroenLinks is blij dat het pleidooi voor de afschaffing terug te vinden was in de Utrechtse inbreng voor de kabinetsformatie. Terecht wordt daarin gesteld dat het Rijk meer moet investeren.

De rol van de provincie is beperkt, maar niet onbelangrijk. De provincie moet gemeenten bijstaan die de expertise niet zelf in huis hebben. Wij zijn heel tevreden met het extra budget dat opgenomen wordt in het programma versnelling woningbouw. Wij roepen de gedeputeerde op om dat uit te geven. Stimuleer en speel je rol met verve. Regionaal programmeren is een nieuwe manier van werken waar de provincie in haar meest expliciete ruimtelijke taak aan zet is. Overleg met gemeenten en houd de mobiliteitsopgave daarbij in het oog, evenals het belang van 'groeit mee'. Bouw huizen voor het lagere middensegment die toekomstbestendig zijn. Dat betekent klimaatadaptief en energieneutraal. Dat is het nieuwe normaal, maar wij zullen nog stappen moeten zetten richting circulair bouwen, aandacht voor bijzondere woonvormen en het huisvesten van bijzondere doelgroepen.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In mijn dagelijkse werk kom ik tegen dat de bouwweisen in het bouwbesluit 2021 leiden tot enorm hoge kosten. Dit gaat naar € 1.500 per vierkante meter bvo. Dit gaat alleen over het bouwen en nog niet over de randkosten, zoals architecten en constructeurs. Dat betekent dat ontwikkelaars, bouwers en plannenmakers worden gedwongen om kasten te maken waarin mensen moeten wonen. Die woningen zijn zo duur, omdat er drie lagen glas, vogelkasten en vleermuizenkasten in moeten. Dat maakt het bouwen van woningen onbetaalbaar. Uw pleidooi voor betaalbare woningen is gratis als u niet kijkt naar de kosten van de bouw in het bouwbesluit 2021 van het kabinet, waardoor het voor gewone mensen onbetaalbaar is geworden om een huurwoning of koopwoning te betalen. Daar zit een van de grootste angels.

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft een interruptie op het betoog van de heer Dercksen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De opmerking van de heer Dercksen is gratis, aangezien u op de pof wenst te bouwen, namelijk de klimaatpof.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is geen grotere pof waar ik op zou willen bouwen dan op de klimaatpof. Ik pof graag op de 0,01 graad per decennium.

De VOORZITTER: Ik stel voor om het te houden bij de inbreng van de heer Dercksen richting mevrouw Boelhouwer en haar vragen dat te beantwoorden.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen vraag gehoord. Uiteraard moeten wij voor de toekomst klimaatneutraal, circulair en betaalbaar bouwen. Daarvoor gaan oplossingen komen waaraan wij allemaal moeten meewerken. Ons provinciebestuur zal daaraan een steentje bijdragen.

De coronacrisis leer ons het een en ander, bijvoorbeeld het belang van een sociale blik op het provinciale beleid en de invloed daarvan op ons dagelijks leven: de sociale wijken, gezonde leefomgeving en de inclusieve energietransitie. Met meer aandacht voor de menselijke maat kan iedereen meedoen. Dat is nodig. Ik licht toe waarom.

In Nederland is in zijn algemeenheid de sociale ongelijkheid toegenomen en door de coronacrisis versterkt. Ondanks onze enorme welvaart is er geen sprake van dat dit voor alle inwoners welzijn betekent. Een deel van de Nederlanders doet niet mee. 1.000.000 mensen leven in armoede, 2.500.000 mensen zijn laaggeletterd, een deel heeft geen stabiele woonsituatie, geen werk en geen informeel netwerk en leeft in een permanente onzekerheid over de toekomst. Dit brengt chronische stress, schaamte en andere gezondheidsklachten met zich mee. De coronacrisis verergert dit. Dat is de reden voor drie directeuren van de planbureaus om de noodklok te luiden om de groeiende sociale kloof aan te pakken. Nederland is een land van sociale kloven aan het worden, zo meldt de macro-economische verkenning van het CPB op Prinsjesdag. Kloven tussen praktisch en theoretisch opgeleiden, tussen flexwerkers en mensen in loondienst en tussen jongeren en ouderen. Door corona zijn zzp'ers, jongeren en vrouwen kwetsbaar. Zij raken als eerste hun werk kwijt en profiteren niet van de NOW's voor bedrijven. Daarnaast is er een toename van de arbeidsdiscriminatie. Dat zijn ernstige waarschuwingen en de vraag is wat de provincie hieraan kan doen. De provincie kan hier heel veel aan doen. Ik ben blij dat de sociale agenda in de steigers wordt gezet. De sociale blik en de benoemde lijnen steunt GroenLinks zeer. GS ziet dat de relevantie hiervan wordt vergroot in de huidige crisis. Wij komen hier nog nader over te spreken, maar geven alvast een voorschotje.

Laaggeletterdheid is een probleem dat vaak andere problemen met zich mee brengt. Wij zien de waarde van de aanpak alleen maar toenemen. Een conferentie staat op het programma en wij vragen aan GS wanneer deze gaat plaatsvinden. In de richting van de VVD zeg ik: het landelijke VVD-partijprogramma wordt door anderen als 'sociaal' bestempeld. Grijp uw kans en oefen hier alvast mee. Gediscrimineerd worden is wel het laatste dat je kunt gebruiken in deze tijd.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Boelhouwer verwijst naar het programma van de VVD. Daarin staat een aantal dingen die ik naar voren heb gebracht, zoals de aandacht voor participatie van mensen in de samenleving met name door werk. Hoe ziet u het onderdeel werk landen in de sociale agenda? Het punt wat ons het meest in het oog springt is dat de sociale agenda over heel veel zaken gaat, maar weinig over werk. Volgens ons is het de eerste sociale prioriteit dat de groepen die u noemde er zo snel mogelijk weer bij zijn.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat zou best kunnen. Wij denken dat de aanpak van laaggeletterdheid, eenzaamheid en inclusie veel oplossingen biedt voor andere problemen, zoals gezondheid en participatie. Meedoen, uitgenodigd worden en het gevoel krijgen mee te mogen doen, kunnen wij samen met gemeenten bevorderen voor onze inwoners. Ik ben het met u eens dat werk daaraan een bijdrage kan leveren.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer vervolgt haar betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Gediscrimineerd worden is het laatste dat je kunt gebruiken in deze tijd. GroenLinks wil met spoed werk maken van de bepleite aanpak tegen discriminatie. Welke acties kunnen wij binnenkort tegemoet zien? Met andere woorden: hoe gaat GS de motie M29 verder uitvoeren waarmee wij in juli vroegen in te zetten op het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van diversiteit en inclusie. Wat is gedaan om medewerkers en inwoners te informeren over artikel 1 van de Grondwet? Niet voor niks staat deze prominent in de hal van ons provinciehuis afgebeeld.

Dan gezondheid en leefomgeving. De Omgevingswet biedt volop ruimte om gezondheid verder te verbinden aan ruimtelijke ordening. Duurzaamheid en leefbaarheid van kernen moeten hand in hand gaan. Worden alle kansen daarin volgens GS goed genoeg gegrepen? Wij zien in 'groei groeit mee' een belangrijk leidend principe dat kansen biedt om nog meer Utrechtse inwoners te laten profiteren van een gezonde leefomgeving. Ons voorstel om beleid te toetsen aan bredewelvaartindicatoren raakt hier aan. Een goede fysieke en mentale gezondheid en weerbaarheid, betekenisvol werk en tijd voor mensen om ons heen; daar heb je wat aan in coronatijd. Niet aan de tweede, derde of eerste plaats op de

Regional Competitiveness Index. Wij dienen hiertoe de motie 'brede welvaart in beeld' in samen met de ChristenUnie. Mevrouw Groen zal hier nader op ingaan.

De natuur in onze provincie is prachtig, maar heeft het moeilijk. De spanning rond stikstof en de agrarische sector is nog volop bezig. Wij moeten het hier hebben van doorbraken. Wij moeten een echte ommezwaai maken en de natuur versterken via duurzame en circulaire landbouw. Het actieplan duurzame landbouw ondersteunt dit. Gedeputeerde Bruins Slot sprak in de commissie over slimme combinaties en het belang van meer integraal organiseren. GroenLinks ziet uit naar die aanpak en de resultaten daarvan en vraagt de gedeputeerde welke rol de voedselagenda daarin kan spelen.

Wat GroenLinks heel zwaar valt, is de manier waarop in onze provincie op dit moment dieren aan hun eind komen door jacht. De voorbeelden uit de recente commissie RGW zal ik niet herhalen. GroenLinks en andere partijen spraken hun afschuw uit over onder andere de kattenjacht en de nachtelijke vossenjacht. GroenLinks vraagt zich af in hoeverre dit past bij modern faunabeheer waar andere mogelijkheden en middelen in andere provincies zeker zo effectief zijn. Maak daar werk van. GroenLinks en anderen willen geen jacht op zwerfkatten, maar een diervriendelijk alternatief. Daarvoor dienen wij een motie in. Tot het zover is, willen wij dat geschoten katten altijd op een chip gecontroleerd worden.

Motie M87a (GroenLinks, PvdA, SP, 50Plus, Lijst Bittich); chipcontrole katten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende de Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *er in de provincie Utrecht honderden katten per jaar doodgeschoten worden;*
- *er momenteel geen chipcontrole plaatsvindt bij deze geschoten katten;*

overwegende dat:

- *er door het gebrek aan chipcontrole nu niet aangetoond kan worden dat de geschoten katten daadwerkelijk verwilderd zijn;*
- *het college in de commissievergadering RGW op 14 oktober 2020 aangegeven heeft het probleem van de verwilderde katten ook aan de voorkant aan te willen pakken, door in te zetten op voorlichting over verantwoord huisdierenbezit en het chippen en neutraliseren van katten;*
- *het invoeren van een landelijke chipplicht en neutraliseerplicht ook door de provincie Utrecht gezien wordt als een bijdrage aan de oplossing van het probleem van de verwilderde katten;*

dragen het college op:

- *bij de afschot van katten en bij het vangen van katten in vangkooien, het controleren op chip en registratie (bij PetEU) verplicht te stellen;*
- *het aantal gevangen en geschoten katten en het percentage gechipte katten in de provincie Utrecht jaarlijks te communiceren richting PS.*

En gaat over tot de orde van de dag.

In navolging van de provincie Groningen verzoeken wij de nachtelijke jacht op vossen te verbieden. Wij weten dat GS dit zelf besluit omdat de rechter hiertoe opdracht geeft. Hiervoor hebben wij tevens een motie samen met de PvdA, PvdD en de Lijst Bittich.

Motie M88a (GroenLinks, PvdA, PvdD, SP, 50Plus, Lijst Bittich): stop de afschot van vossen met lichtbak

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende de Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht ontheffing heeft verleend voor het 's nachts doden van vossen met behulp van een lichtbak en geweer in en nabij weidevogelkerngebieden en rondom bedrijven met het Freilandsysteem;*
- *de wet Natuurbescherming voorschrijft dat deze ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.8);*
- *het niet aannemelijk is dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn, zoals het afrasteren van nesten, het plaatsen van vossenwerende rasters en biotoopverbetering;*
- *vergelijkbare ontheffingen in andere provincies onterecht verstrekt zijn en zij deze, na oordeel van de rechter, alsnog hebben moeten intrekken;*

overwegende dat:

- *er niet aangetoond kan worden dat vossen schade veroorzaken bij kippenbedrijven;*
- *het aandeel van de vos als het gaat om predatie bij weidevogels niet aantoonbaar is;*
- *het gebruik van lichtbakken een omstreden methode is omdat aangeschoten wild in het donker kan verdwijnen en zo een langzame pijnlijke dood sterft;*
- *weidevogels gevoelig zijn voor verstoring in het open veld en elke additionele verstoring van het leef-, rust-, en broedgebied vermeden moet worden;*
- *er ook weidevogels zijn die 's nachts het meest actief zijn en deze door nachtelijk jagen verstoord kunnen worden bij het foerageren, met alle gevolgen van dien;*

dragen het college op:

te stoppen met lichtbakbejaging en de ontheffing hiervoor in te trekken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het CDA heeft het aantal moties gezien en was onaangenaam verrast, zeker na de toezeggingen die in de commissie zijn gedaan door de gedeputeerde. Wij hadden verwacht dat dit voldoende zou zijn.

In het voorjaar ben ik bij een boerenfamilie geweest in Wilnis die naast een natuurgebied woont. In hun land hebben zij plas-dras. Dat houdt in dat zij een aantal maanden hun weiland onder water zetten. Zij lieten hun frustraties zien, want het natuurgebied was veranderd in een droge woestijn waar alleen onkruid groeit en ganzen rondlopen. In hun land zaten alle weidevogels. Daarmee waren zij heel blij, maar elke nacht kwamen de vossen vanuit het natuurgebied in hun weiland om de weidevogels op te eten. Hun frustratie was dat enerzijds de boeren veel om de vogels geven en anderzijds dat er diverse berichten in de media staan, zoals een artikel op Animal Rights, waarin de vinger wordt gewezen naar de boer voor de terugloop van de weidevogels. Dat klopt niet. Wij worden er niet blij van dat dieren aan hun eind moeten worden gebracht. Sterker nog, ik heb sinds kort twee duiven thuis. Dat zijn er inmiddels drie geworden en er liggen alweer twee eieren in het nest. Ik heb er moeite mee om die eieren te schudden. Tegelijkertijd leven wij in een klein land. Willen wij kwetsbare dieren beschermen, zoals in dit geval de weidevogel, dan zal de mens moeten ingrijpen. Ik ben benieuwd hoe GroenLinks daarnaar kijkt.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik zou de discussie graag op een wat geabstraheerder niveau aangaan met de heer Boswijk. De wijze waarop de mensen zich de natuur en het land toegankelijk hebben, maakt dat er heel beperkt ruimte is voor echte dieren. Ik heb bijna medelijden met alle dieren in kooien. Zij moeten zo vrij mogelijk rondlopen. Het probleem dat u aansnijdt van de boer in Wilnis geeft precies aan hoe wij met ons land omgaan. Waarom is het daar zo droog? Die grond zou veel natter moeten zijn. De grootste bedreiging van weidevogels zijn niet de vossen, maar de pesticiden en de luchtverontreiniging. Ik zie u lachen, dus u zult het niet met mij eens zijn.

Laat ik terug gaan naar het begin van uw vraag. GroenLinks vond de toezeggingen van de gedeputeerde in de commissie niet voldoende. Het is verstandig om, net als tien andere provincies in Nederland, dit niet meer te moeten willen en de jacht als alleruiterste zien. Wij moeten volop inzetten op preventieve middelen en daar werk van maken. Wij praten hier al erg lang over en voor ons is dat niet genoeg.

De VOORZITTER: Ik zie dat mevrouw Hoek en de heer Van der Steeg een interruptie willen plegen. Ik kijk eerst naar de heer Boswijk of dit voldoende is voor hem.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dit is een boerenfamilie grenzend aan een natuurgebied dat eigendom is van een natuurorganisatie. Het doet hun pijn in het hart dat het natuurgebied eruit ziet als een woestijn. Dat wordt genoemd als 'vogeltjesland', maar er zit geen enkele vogel. Zij zetten hun weiland vrijwillig onder water voor de weidevogels en deze worden vervolgens opgevreten door vossen.

De VOORZITTER: De essentie is duidelijk: u denkt hier anders over. Dit kan bij de stemming over de moties tot uitdrukking komen. Er zijn diverse andere leden die willen interrumperen. Het woord is aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik reageer op de heer Boswijk. De natuur grijpt zelf in. Laten wij afwachten wat het gevolg is van de vogelgriep. Is de heer Boswijk zich ervan bewust dat de natuur zelf ingrijpt?

De VOORZITTER: Ik kijk of er een aantal interrupties na elkaar gepleegd kunnen worden zodat ik daarna de heer Boswijk en mevrouw Boelhouwer de gelegenheid geef om daarop te reageren. Het woord is aan de heer Van der Steeg.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie ter aanvulling van mevrouw Boelhouwer en als reactie op de heer Boswijk. Je moet kijken waarom de ontheffing is afgegeven, want daarover gaat de motie. Er zijn twee redenen voor de bescherming van kippen bij kippenboeren. Het is goed om te weten dat er al twee jaar geen schademelding is geweest. Over de weidevogels is het goed om te weten dat de heer Boswijk duiven heeft en dat hij op bezoek is geweest bij een agrariër met allerlei goede bedoelingen. Daarnaast is het goed om te realiseren dat het percentage uitgekomen eieren van weidevogels in Utrecht heel hoog ligt. Dat haalt een reden weg om de vos in de nacht te bejagen, wat de consequentie met zich mee kan nemen dat de dieren die in de nacht geschoten worden niet teruggevonden worden. Dit gaat gepaard met allerlei dierenleed. Bovendien ontbreekt het in Utrecht aan data die de predatie van de vos verbinden aan de achteruitgang van weidevogels. Ik ben het eens met mevrouw Boelhouwer dat je met name naar intensieve landbouw moet kijken voor deze achteruitgang.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg, de heer De Droog, mevrouw De Haan en de heer Dercksen hebben een interruptie. Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik wil graag ingaan op het punt van de vossen. Waarom zijn er in Utrecht zoveel eieren van weidevogels die uitkomen? Dat komt onder andere doordat wij een heel succesvol weidevogelgebied hebben rond Eemnes en de Arkemheerpolder waarin de natuurorganisaties, de boeren en de jagers samen werken om dat gebied te beschermen en uit te breiden in het areaal dat weidevogelgeschikt is. Daarin is de motie misleidend, omdat er staat dat de vos een kleine rol heeft. De vos speelt daarin een hele grote rol, ook in de oplossingen. Het is momenteel of-of. De mogelijkheid die geboden wordt door de ontheffingen om daar en-en van te maken is veel sterker. Daarmee zijn de weidevogels daadwerkelijk gediend, zodat predatie verminderd wordt in die gebieden. Ik vraag of mevrouw Boelhouwer het met ons eens is dat de mogelijkheid altijd open gehouden moet worden en dat niet de tegenstelling gecreëerd moet worden van een diervriendelijk alternatief of een alternatief in de mix van de uitbreiding van gebieden die voor weidevogels geschikt zijn en predatiedruk.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer De Droog voor een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een opmerking van een algemene aard. In de commissie RGW hebben wij een behoorlijke discussie gevoerd over het faunabeheer. Dat is voor sommige mensen wat onwelgevallig afgesloten. Het is heel goed om met GS te kijken wat wij eraan kunnen doen om dat debat op een wat hoger niveau te voeren. In de Staten wordt een aantal moties hierover ingediend en besproken. Dit tekent de zorg die diverse Statenleden hebben over het faunabeheer. Onder het mom van de begrotingsbehandeling is het belangrijk om daarin een goede scheiding te maken. Ik waardeer het uiteraard dat er moties zijn, maar ik zie liever dat wij dat op een andere manier bespreken. Kan GS hierop ingaan in zijn eerste termijn om te kijken wat wij daarmee kunnen doen om dat serieuzer op te pakken?

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw De Haan voor een interruptie.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij aansluiten bij de woorden van D66. In de commissie RGW hebben wij een uur gedebatteerd. Wat ons betreft is die discussie niet klaar. Wij pleiten voor een brede maatschappelijke dialoog. Ik wacht op een reactie van GS.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Dercksen voor een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Boswijk houdt duiven. Volgens mij heeft hij nooit in een grote stad gewoond, want dan ga je geen duiven houden. Zijn betoog over het beheer van de natuur kan ik wel ondersteunen. Ik heb hier eens een bijdrage gehouden over ecoducten, met name bij de luchtmachtbasis Soesterberg. Daar mag je een groot deel van het jaar niet wandelen en fietsen vanwege de weidevogels. Echter, ten zuidwesten komt er een ecoduct dat bedoeld is voor kleine dieren, waaronder de vos. Als dat ecoduct functioneert, dan gaat de vos de weidevogels opeten. Dit land is veel te klein om natuurparkje te spelen. Je ontkomt er niet aan om te beheren. Wat ons betreft moet dit op een diervriendelijke manier gedaan worden.

De VOORZITTER: Degene die een interruptie hadden aangevraagd hebben het woord gekregen. De heer Boswijk krijgt het woord om te reageren op een aantal opmerkingen in zijn richting. Eerst heeft de heer Van der Steeg nog een aanvulling.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Je moet kijken waarop de ontheffing is afgegeven. Dan zie ik geen toegevoegde waarde om de vos in de nacht te bejagen. Realiseert de heer Van den Dikkenberg zich dat het jagen met lichtbakken de weidevogel enorm verstoort? Als reactie op de heer De Droog vind ik het flauw om het onderwerp dieren te parkeren naar een later moment. De begroting gaat over allerlei zaken, waaronder de dieren. Wij kunnen zeggen dat wij hierover hebben gesproken in de commissie RGW, maar dat is mosterd na de maaltijd. Toen hadden wij te maken met een goedgekeurd faunabeheerplan, maar formeel had dat weinig waarde.

De VOORZITTER: De heer De Droog en mevrouw De Haan hebben een ordeopmerking gemaakt. De gedeputeerde is nog niet in ons midden. Mijn voorstel is om dit debat af te maken wanneer de gedeputeerde uw eerste termijn beantwoordt. Het is ongemakkelijk dat de gedeputeerde geen antwoord kan geven. Deze ronde sluit ik af door de heer Boswijk de gelegenheid te geven om te reageren op hetgeen in zijn richting is gezegd. Vervolgens mag mevrouw Boelhouwer reageren en haar betoog vervolgen.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij aansluiten bij de woorden van de heer De Droog. Het is voor ons geen taboe of een dogma. Laten wij het gesprek voeren op basis van de feiten en specialisten. Het indienen van moties op dit onderwerp lijkt mij niet verstandig, al snap ik dat het emotioneel ligt.

De VOORZITTER: Dit sluit aan bij de woorden van de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik wil eraan toevoegen dat wij het niet als een bagatel zien, maar dat wij dit naar een niveau willen tillen waar wij dit op een serieuze manier en in samenhang kunnen bespreken. Daarmee doen wij meer recht aan de dieren dan wanneer wij dit met allerlei moties bespreken.

De VOORZITTER: Als de gedeputeerde onder ons is gaan wij proberen daaraan een conclusie te verbinden. Het woord is aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij de woorden dat het en-en moet. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Van der Steeg tegen de SGP en meldt dat de SP mede-indiener is van een aantal moties.

GroenLinks is verheugd dat GS de sociale functie van het OV expliciet aanpakt. In de sessies rond de concessies is al veel gezegd over het OV wat ik niet ga herhalen. GroenLinks roept GS op goed te blijven communiceren, zowel met de toekomstige OV-gebruiker als met PS. Qua fietsgebruik zien wij nog veel te doen in het onderhoud van bestaande routes en in nieuwe. Voor een optimaal gebruik van de snelle fiets dienen wij een de motie 'routeplanner voor speedpedelecs'.

Motie M89 (GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, D66): routeplanner voor speedpedelecs

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *we in Utrecht ruim baan willen geven aan de fiets;*
- *de speedpedelec ook een fiets is;*
- *Utrecht de provincie is met de meeste speedpedelecs van heel Nederland;*
- *speedpedelecs soms wel en soms niet gebruiken mogen maken van het fietspad;*
- *er in Utrecht nog geen routeplanner is speciaal voor speedpedelecs;*

overwegende dat:

- *een speedpedelec-routeplanner het gebruik van een speedpedelec in onze provincie nog aantrekkelijker kan maken;*
- *de Fietsersbond met een bijdrage van maximaal € 20.000,- een speedpedelec-routeplanner voor Utrecht kan realiseren;*
- *het goed is voor de verkeersveiligheid als speedpedelecs alleen fietsen op wegen die daar geschikt voor zijn en een routeplanner daarbij een nuttig instrument is;*

verzoeken het college:

- *samen met de Fietsersbond te investeren in een speedpedelec-routeplanner voor de provincie Utrecht;*
- *hiervoor budget te zoeken in de begroting of anders terug te komen bij PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De motie is heel sympathiek, maar gaat over een specifiek onderdeel. U spreekt over investeren, maar het kost toch geld. In onze beleving zullen investeringen geld opleveren. Is dit een voorfinanciering of een subsidie?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij vragen GS te kijken hoe er in het mobiliteitsprogramma ruimte kan worden gevonden om dit samen met de fietsersbond te ontwikkelen. Dan moet u het beschouwen als een subsidie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dan vraag ik aan mevrouw Boelhouwer of dit een overheidstaak is, omdat veel commerciële- en marktpartijen op dit domein actief zijn met het maken van apps. Mijn vervolgvraag aan de gedeputeerde is hoe dit zich verhoudt tot de Wet Markt en Overheid.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het lijkt ons verstandig dat wij hierin mede-investeren.

De concept-RESSen zijn vastgesteld en wij maken ons op richting de RES 1.0. In veel gemeenten wordt gesproken met de inwoners en corporaties over energiebesparing en opwek. TNO pleit voor het terugdringen van energiarmede en roept ministeries op hiervoor samen te werken. GroenLinks roept GS op met spoed door te gaan met de ingezette transitie en ruimhartig positieve voorbeelden te delen van een sociale transitie voor iedereen. Zo dragen wij stap voor stap bij aan de doelen van het Klimaatmaatkoord. Wij zien goede stappen gezet worden en zijn blij met de groene en sociale ambities. Wij maken de transities vooral tot een succes als wij zelf het goede voorbeeld geven. Daarom dienen wij een motie in samen met de PvdD, ChristenUnie en PvdA, die vraagt om onze eigen CO₂-uitstoot in kaart te brengen en aan de slag te gaan met de interne CO₂-beprijzing, zoals het nieuwe nationale groeifonds dat doet.

Motie M90 (GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, PvdA, D66): goed voorbeeld doet volgen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht zich geïmmiteerd heeft aan het Klimaatmaatkoord en het verdrag van Parijs om klimaatverandering tegen te gaan;*
- *uit de Klimaat en Energieverkenning 2020 blijkt dat het huidige en voorgenomen beleid in Nederland nog niet leidt tot een reductie van 49% van de uitstoot in 2030;*
- *in recent onderzoek van Ecorys en TNO naar klimaatdoelstellingen voor de provincie Utrecht is geadviseerd om tot eenduidige doelen te komen, bv CO₂-reductiedoelstellingen, omdat de provincie daar beter op kan sturen en zelf invloed op heeft;*
- *de provincie nu hoofdzakelijk de belangrijke rol van procesbegeleider oppakt in de energietransitie, maar haar eigen invloed op de CO₂-uitstoot nog niet in kaart heeft gebracht;*

overwegende dat:

- *regionale en lokale overheden gezamenlijk een grote impact hebben op de landelijke CO₂-uitstoot;*
- *andere provincies, zoals Gelderland, zich al hebben gecertificeerd via de CO₂ prestatieladder om inzicht te vergaren in hun CO₂-uitstoot en handelingsperspectief te krijgen om deze uitstoot te verminderen;*
- *ook het gebruiken van een interne CO₂-beprijzingsmethodiek voor GWW- en andere aanbestedings- en inkooptrajecten handelingsperspectief biedt om onze concernbrede opgaven te verwezenlijken;*
- *ook voor het werken met een interne CO₂-beprijzingsmethodiek andere provincies al samenwerken in IPO-verband samen met het Klimaatverbond. Hiervan worden de eerste resultaten eind 2020 opgeleverd. Dit proces krijgt waarschijnlijk een vervolg in 2021, waar de provincie Utrecht bij zou kunnen aansluiten;*
- *interne CO₂-beprijzing ook handelingsperspectief biedt om het containerbegrip circulaire economie in actie om te zetten;*

dragen het college op:

- *met een plan te komen om als provincie Utrecht ook inzicht te krijgen in onze eigen CO₂-uitstoot, bijvoorbeeld via de CO₂-prestatieladder;*

- *hiervoor in gesprek te gaan met de provincie Gelderland om kennis en kunde hiervoor op te halen;*
- *te onderzoeken of de provincie Utrecht zich in 2021 kan aansluiten bij de proef met interne CO₂-beprijzing die via het IPO plaatsvindt;*
- *deze voorstellen uiterlijk bij de kadernota voor te leggen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks is benieuwd naar de inwonersparticipatie die is aangekondigd voor het tweede kwartaal in 2021. Dat heeft ontzettend veel tijd gevraagd en ondertussen gaat de communicatie gewoon door. Wij waarderen de teksten over inwonersparticipatie en vragen ons af hoe voorkomen gaat worden dat de stille meerderheid de aandacht verliest ten koste van de gebruikelijke personen. Wij zien wel brood in een loket waartoe inwoners of groepen inwoners zich kunnen wenden om wegwijs gemaakt te worden in de mogelijkheid om te participeren of mede-uitvoerder te worden van ons en hun beleid. Wij hopen van harte dat meer mensen zich kunnen en zullen herkennen in de provincie als een overheid die er voor en door hen is.

In een wereld waarin de agressie soms onbevattelijk is tegen ziekenhuismedewerkers, journalisten en ambtenaren, is het voor de deeltijdpolitici van groot belang zich bewust te zijn van hun woorden. Woorden doen ertoe, ook hier. Wij wensen GS en PS veel succes en wij vertrouwen op uw energie voor de toekomst. Zoals eerder gezegd, vraag ik mevrouw Groen wat toe te voegen over de doelenboom en de indicatoren.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de raadslaging. Het woord is aan mevrouw Groen.

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het college vraagt onze instemming op de indicatoren. GroenLinks is blij met wat hier is opgezet en wij spreken onze waardering uit voor de manier waarop wij zijn meegenomen en concreet hebben kunnen bijdragen.

Samen met de algemene thema's en de brede welvaartindicatoren in de begroting zien wij dat een stelsel vorm krijgt waarin aandacht gaat naar het zichtbaar, tastbaar en meetbaar maken van andere belangen. Dit zijn stille belangen, zoals de bescherming van de natuur, stilte en compassie, ruimte voor biodiversiteit, menselijke diversiteit en de bijen. In dit stelsel staat de balans van leven centraal. Het is een weg naar een wereld, een economie en een systeem waarin alles kan bloeien. Ik kan mij voorstellen dat sommige mensen dit een naïef beeld vinden, maar daar moeten wij anders over nadenken. Langzamerhand is het duidelijk dat dit wel kan. Deze idealen bestaan al decennia in internationale doelenbomen die wij de Sustainable Development Goals noemen. Het CBS monitort inmiddels de brede welvaartindicatoren.

GroenLinks is blij dat de begroting hierbij aansluit. Het is goed dat het college zoekt naar verbinding met standaarden die al bestaan. Wij doen het voorstel aan het college om duidelijk werk te maken van onze eigen indicatoren in de stad Utrecht. Het kan wel en wij moeten het gaan doen. GroenLinks constateert dat het lastig is om niet steeds alles te zien in termen van exploitatie en economische groei. Het kost moeite om te kijken naar dingen die niet in onze eigen bubbel zitten. Het kan wel, want wij moeten het gaan doen.

Vorige week bespraken wij in de commissie BEM de zaak rond de Vuelta. Wij gingen van de duurzaamste Vuelta ooit naar zo duurzaam mogelijk en inmiddels weet ik niet meer waar wij staan. Gedeputeerde Bruins Slot merkte op dat dit laat zien dat sport en duurzaamheid geen natuurlijke combinatie is en dat het belangrijk is om concreet te maken wat je wilt bereiken. GroenLinks voegt daaraan toe: doe dat dan. Om die reden heeft GroenLinks een motie opgesteld om te zorgen dat het college, de organisatie en wijzelf alert blijven op hoe wij de brede welvaartindicatoren terugzien in ons beleid. Wij verzoeken het college om bij elk statenvoorstel te vertellen of en hoe de brede welvaartindicatoren zijn meegenomen en hoe het voorstel gaat bijdragen aan de brede welvaart in onze provincie. Tevens vra-

gen wij het college om in de jaarstukken te reflecteren op hoe de brede welvaartindicatoren zijn meegenomen. Duurzaamheid, inclusie en brede welvaart zijn nog geen natuurlijke partners van ons beleid

Motie M86 (GroenLinks, ChristenUnie): brede welvaart in beeld

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *brede welvaart indicatoren slechts algemeen benoemd zijn in de begroting en niet nader in dit statenvoorstel zijn geconcretiseerd;*
- *brede welvaart indicatoren zien op een integraal welzijn en het verbeteren van ieders welzijn naar een minimale standaard;*
- *er inmiddels meerdere landen zijn die bij hun begroting afwegingen maken op basis van een 'brede welvaarts kader', waarbij programma's en budgetvoorstellen verantwoord dienen te worden op basis van hun effecten op brede welvaart;*

overwegende dat:

- *de provincie Utrecht zich inzet voor een verbeterde brede welvaart voor haar inwoners;*
- *de vele verschillende maatschappelijke opgaven van de provincie vragen om een integrale kijk op oplossingen en dat deze integrale kijk ook gepromoot wordt door het kijken naar brede welvaart indicatoren;*
- *het van belang is dat deze indicatoren worden meegenomen in elk van de afzonderlijke beleidsdoelen;*

dragen het college op:

- *een 'effecten op brede welvaart'-paragraaf toe te voegen aan elk Statenvoorstel, zoals dat nu gebruikelijk is bij bijvoorbeeld 'effecten op duurzaamheid';*
- *bij de verantwoording in te gaan op de in de begroting opgenomen brede welvaart indicatoren en, overkoepelend of per programma, aan te geven op welke wijze deze in de uitvoering zijn meegenomen of ingevuld.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de raadslaging. Mevrouw Poppe heeft een interruptie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb de hele bijdrage van GroenLinks afgewacht en met smart gewacht op de paragraaf openbaar vervoer. Deze kwam echter niet aan bod. Dat verbaast mij.

De VOORZITTER: Waarvan akte.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb wel degelijk iets gezegd over het openbaar vervoer. Ik zat te wachten op uw interruptie om daar van alles aan toe te kunnen voegen. U ziet dat wij strak op de tijd gestuurd hebben. GroenLinks is erg tevreden met de passage over het OV en de bijdrage van het Rijk in de laatste coronabrief van GS.

De VOORZITTER: Daarmee is de inbreng van GroenLinks in de eerste termijn tot een einde gekomen. De heer De Droog heeft nog een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een correctie, want het is belangrijk om te onderkennen dat wij in dit huis meer doen dan voor economische groei. Bij een heleboel statenvoorstellen is aandacht voor de zaken die in de brede welvaart worden meegenomen. Het is goed om

dit verder te expliciteren, maar het is foutief om te veronderstellen dat wij een tunnelvisie hebben. Wij kijken breder. Ten tweede vraag ik aan mevrouw Groen: als u kijkt naar het voorstel voor de brede welvaartindicatoren, bent u dan niet bang dat het een te grote administratieve druk gaat leggen richting de organisatie om dat in ieder statenvoorstel mee te nemen?

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat denk ik niet. Die vraag heb ik kort bij het college neergelegd en begrepen dat het kan. Ik vraag aan de gedeputeerde om dat verder toe te lichten. U zegt daarnaast dat wij hier al veel mee doen in statenvoorstellen en dat het veel van de organisatie vraagt. Het enige dat wij met deze motie vragen is om dat met ons te delen en expliciet te maken. Als wij daar al veel dingen mee doen en daar al heel erg in thuis zijn, dan is het geen administratieve last. Het behelst dan het helder maken van wat wij al doen. Daar moeten wij scherp op blijven. Daarom vragen wij het college om dat te expliciteren.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Als u wat impliciet is expliciet wil maken, dan kan ik mij vinden in uw voorstel.

De VOORZITTER: Daarmee kan mevrouw Groen haar voordeel doen. Dan kom ik bij de inbreng van het FvD. Het woord is aan de heer Weijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het belooft een enerverende dag te worden met alle dierenmoties die langskomen. Ik heb de hazen en de konijnen nog niet gehoord. Je merkt echter dat de kerst er binnen zes weken aankomt, dus zij beginnen zich te roeren in het provinciale debat. Ik zal niet alle moties van vandaag toelichten waarmee wij wel of niet gaan instemmen. Wel vraag ik aandacht voor de motie die wij zelf indienen. Als wij de energietransitie en participatie inclusief willen laten zijn, dan meent onze fractie dat het een goed idee is om een enquête vrij te maken in het tweede kwartaal van 2021 waarin de bewoners zich kunnen uiten en de volgende opties worden meegenomen: ik wil kernenergie, gas, geen zonne-energie en geen windturbines. Daarmee halen wij een compleet palet binnen voor de besluitvorming en de ideeënvorming.

Motie M91 (FvD): enquête energietransitie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

een aantal gemeenten in de provincie Utrecht verschillende enquêtes gehouden hebben met een beperkte keuze mogelijkheid. Doordat de keuze erg gering is ontstaat er een troebel beeld van hoe de inwoners van verscheidende gemeenten tegen de energie transitie aankijken;

overwegende dat:

- *voordat er definitieve keuzes worden gemaakt de raden van de verschillende gemeenten en PS zelf goed geïnformeerd dienen te worden om zo tot een zo goed mogelijke keuze te komen;*
- *voor de energietransitie draagvlak onder de inwoners van de provincie Utrecht zeer belangrijk is en zij daarom ook het recht hebben op een eerlijke en faire enquête;*

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

geld vrij te maken om vanuit de provincie Utrecht een eerlijke enquête te maken voor alle inwoners van de provincie. Deze enquête op de website en via de sociale media te promoten onder de inwoners, met daarin ook de opties:

- *Ik wil kernenergie*
- *Ik wil gas*
- *Ik wil geen zonne-energie*
- *Ik wil geen windturbines.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Vorig jaar, ten tijde van de begroting, ging ik per bus naar mijn werk in het hartje van Utrecht of per trein naar de Haagse ministeries. Het voorjaar kende een weekendje Budapest en de zomervakantie werd per vliegtuig doorgebracht in Spanje. Ik gaf mensen regelmatig een hand en een of twee keer per maand moest ik hier optreden in de statenarena aan de Archimedeslaan. Verjaardagen en kerstdiners werden thuis gevierd. De zomers boden een aanblik met gevulde terrassen en in de winter zaten stadions, theaters en sportzalen vol. Een pak scheermesjes in de winkel haalde je nog zonder wagentje. Als je je ziek voelde ging je naar de huisarts. Aziaten waren mensen die mondkapjes droegen. Om geen vlucht te missen moest je uren van te voren op Schiphol aanwezig zijn. In de spitsstijden was er in de gangpaden van de trein of op de autosnelweg geen doorkomen aan en Nederland had zich gekwalificeerd voor het EK voetbal. Al deze miniatuurtjes zijn verleden tijd. Het verleden van de eerste provinciale begroting waarmee de nieuwbakken fractie van het FvD vorig jaar te maken kreeg en mee instemde. De wereld is ondertussen volkomen op zijn kop gezet. Iedereen merkt het en handelt ernaar, met tegenzin of gemotiveerd. Behalve de provincie Utrecht. Die is puur financieel.

Wat ons blijft opvallen, is dat GS in de hele begintekst aangeeft moeite te hebben om de begroting sluitend te krijgen. Wij blijven vermoeden dat dit komt doordat de provincie een fors aantal wettelijke taken heeft die zij verplicht is om na te komen en waarvoor zij geld moet vrijmaken. Ik verwijs gemakshalve naar de snel verslechterde situatie van het openbaar vervoer dat deze ochtend opvallend weinig aan de orde is gekomen. Het meeste geld dat GS wil uitgeven, gaat naar plannen van deze coalitie. Coalitieplannen die niet worden uitgevoerd, hebben echter geen geld nodig. Dan is de begroting al snel sluitend te maken. Deze opmerking hebben wij reeds gemaakt bij de behandeling van de kaderbrief en de voorbehandeling van deze begroting.

Dan inhoudelijk. Ik begin met een citaat uit de inleiding van de begrotingsstukken: "Hoewel de wereld er anders uitziet dan een jaar geleden, houden wij vast aan de ambities die geformuleerd zijn in het coalitieakkoord." In het vervolg treffen wij bewoordingen aan als: "In de overtuiging dat er niks aan urgentie is ingeboet gaan wij onverminderd door." Ik lees onduidelijke beweringen, zoals: "Deze economische luwte biedt gelegenheid tot een versnelde overdracht van arbeid naar werkvrage sectoren." Dat schijnt een kans te zijn. Ik vraag GS om een toelichting te geven, want het FvD heeft geen idee waarover dit gaat. Overigens, economische luwte: gisteren maakte het UWV bekend dat er tot aan de zomer ongeveer 125.000 banen zijn verdwenen. Nederland kent de grootste krimp uit haar geschiedenis en onze provincie is extra kwetsbaar met een grote aanwezigheid van zakelijke dienstverlening en vrijetijdseconomie. Tot voor kort opende er in de stad Utrecht iedere week een nieuwe horecavesting. Het wegstijgen van economisch ongemak typeert de huidige coalitie. De begroting en zijn beleidskeuzes zijn een demonstratie van onmacht en soms onwil. Ik pik er wat zaken uit. Onmacht in het tekort aan woningen. De coalitie beweert dat zij veel doet om het tekort aan woningen op te heffen.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer Weijers zei iets dat mij triggerde. Ik kan niet tegen iemand zeggen dat hij of zij een bepaald beroep moet uitvoeren. Als GS echter praat over mensenvrage sectoren, dan gaat dit over de zorg, het onderwijs en de techniek. Daar zijn heel hard mensen nodig. U sprak over horecazaken waarvan er elke week een nieuwe opende in Utrecht. Iedereen mag van mij een horecazaak openen, maar ik heb mij erover verbaasd wat voor een enorme vlucht dat heeft genomen. Moet de maatschappij niet proberen te creëren dat wij willen dat wij mensen opleiden voor de zorg, de techniek en het onderwijs, in plaats van dat elk huis in de stad Utrecht een horecazaak wordt. Hoe ziet het FvD dat?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Van ons hoeft een binnenstad niet volgepland te worden met Airbnb's, horeca enzovoorts. Dat maakt de stad eerder onleefbaar dan leefbaarder. Ik heb zeven jaar voor het Nederlands Bureau voor Toerisme gewerkt en je ziet dat de stad Amsterdam enorm afhankelijk is geworden van toeristen. Leegstand en omzetsdaling zijn daar vele malen groter dan in steden waar dat niet het geval is. Op zichzelf hoeft er niet iedere week een nieuw horecabedrijf

geopend te worden. Dat gaat meer over de samenstelling van de bedrijvigheid en de economie. Dit gebeurt echter wel en het is de moeite waard om je af te vragen waarom dit de sectoren zijn waarin nog wel bedrijven geopend worden. Dat heeft alles te maken met het investeringskapitaal dat je nodig hebt om überhaupt een bedrijf te openen. In de horeca kun je op afroep en met flexibele contracten werken. In mijn andere werk zie ik dat sinds 2011 het aantal nieuwe MKB-bedrijven in Nederland met 60% tot 80% is gedaald. Dat heeft alles te maken met de afspraak die destijds is gemaakt tussen Rutte en Asscher om mensen heel lang door te betalen bij ziekte. Uw vraag of het een geweldig goed idee is om iedere aimabele binnenstad of gebied tot een soort openlucht pretpark te maken voor de vrijetijdseconomie, heeft niet onze voorkeur.

De VOORZITTER: Ik heb de heer Boswijk beloofd dat hij een interruptie mag plegen. Daarna mag mevrouw Boelhouwer reageren.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik ben verbaasd door de opmerkingen van de heer Weijers over het beeld dat hij schetst dat wij niet zoveel aan de economie doen en in een soort parallelle samenleving leven. De Staten hebben in de afgelopen maanden voorstellen gedaan om de economie op gang te krijgen en mensen naar de mensenvragende sectoren te krijgen. De gedeputeerde gaat heel voortvarend te werk op dit gebied. In alle werkbezoeken die ik deed toen dat nog kon, hoorde ik dat iedereen daarover complimenten uitsprak. Hoe ziet u dat?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! U refereert aan het gedeelte van de economie dat opgepept kan worden met geld. Wij kijken naar maatregelen die dit college voorstelt die de lasten van burgers en bedrijven flink verhogen. Overigens zult u een groot gedeelte van mijn antwoord op uw vraag in mijn verdere bijdrage horen. Ik ga dat graag verder toelichten. Als u dan nog een vraag heeft, dan ben ik bereid om deze te beantwoorden.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! In het gebied waar ik woon is er een groot gebrek aan hotels. Het gevolg daarvan is dat iedereen die de kans ziet een bed and breakfast begint, omdat daar behoefte aan is. De vrijetijdseconomie wordt enorm gestimuleerd en deze mensen willen graag ergens overnachten. Dat kan niet allemaal in tentjes langs de A2. Wat is volgens u hiervoor de oplossing?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Daar wil ik best inhoudelijk op ingaan.

De VOORZITTER: Laten wij bij het onderwerp van de begroting blijven. U heeft het aantrekkelijk gemaakt door te vertellen over uw verleden. Buiten de vergadering kunt u contact hebben over dit punt. Heeft mevrouw Boelhouwer nog een aanvulling?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Nee, ik was van plan dergelijke woorden te zeggen met de strekking van de woorden van de heer Boswijk.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft aangekondigd dat hij nog uitvoering ingaat op de economie. Laten wij dat nog even afwachten. Het woord is aan de heer Weijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij het benoemen van zaken die gingen over de onmacht en onwil van de huidige coalitie. Onmacht in het tekort aan woningen. De coalitie beweert dat zij veel doet om het tekort aan woningen op te heffen, namelijk verbinden, signaleren, kennis leveren, barrières wegnemen en procedures verkorten. De oud-Amsterdamse PvdA-wethouder Jan Schaefer verwoorde dat ooit in de wereldberoemde klassieker: "In gelul kun je niet wonen." Daar lijkt dit wel wat op. In de tijd dat Schaefer dat riep was links nog links en probeerde men groot geld naar de kleine man of vrouw te bewegen. Vandaag de dag doet links dat andersom, in de illusie dat Vattenfal, Mitsubishi of de familie Brenninkmeijer hen voor het groene karretje heeft weten te spannen. Dit schijnen opeens filantropische instellingen te zijn geworden.

Onwil in het tekort aan woningen wegwerken. Het college kan met een pennenstreek het startschot geven voor tienduizenden woningen in Rijnenburg. Zij vindt echter dat een paar windturbines, die voor onze energiebehoefte een louter symbolische en totaal irrelevante betekenis hebben, belangrijker zijn. Ondertussen lijkt het erop dat Den Haag nu of volgend jaar met een aanwijzing kan komen. Mijn fractie verneemt graag van dit college hoe het daarmee wil omgaan. Wij horen liever niet het flauwe antwoord dat u niet ingaat op als-dan vragen, want dit is best een reële mogelijkheid. Ondertussen lijkt het erop dat de belangstelling van investeerders in de windturbines wat aan het verflauwen is. Ik lees dat er belangstelling is voor vijf windturbines in plaats van voor acht. Vorig jaar hebben wij voorspeld dat de verdienmodellen van al deze hernieuwbare energie in een rap tempo aan het verdampen zijn. Volgende week komen wij met een motie om GS uit zijn lijden te verlossen aangaande Rijnenburg.

Deze coalitie formuleert ambities die letterlijk ruimte vragen die er niet is. Tenzij je alles door elkaar gaat bestemmen. Dat gaan zij doen. Gedeputeerde Bruins Slot noemde dat op 28 oktober 'multifunctioneel bestemmen'. Dit linkse college gaat er dus vanuit dat zaken elkaar nooit uitsluiten. Dat je zonder gevolgen onbeperkt kunt mengen of het vierkante meters, euro's of projecten betreft. Dan stuit je toch weer op de weerbarstige economische werkelijkheid. Immers, de bouwsector wil niet bouwen rondom turbines en enorme zonneweides. De toeristische sector gaat niet echt investeren in een aanstaande verleelijking van ongekende omvang. De agrarische sector beëindigt zijn bedrijvigheid te midden van een vijandige overheid. De maakindustrie vestigt zich niet op de zo gewenste woon en werkafstand per fiets van de bevolking. De portemonnee van de mensen en daarmee de bestedingskant sla ik over. Dit college overschat zijn maakbare invloed op de economie. Je kunt meer welvaart niet in een parlement afspreken. Dat gaat niet. Ik weet wel dat het links draaiende deel van de natie denkt dat iets werkelijkheid is als je het afspreekt, maar daar trekt de werkelijkheid zich niet veel van aan.

Nog meer onwil. Op 29 januari van dit jaar nam dit huis met 46 van de 49 stemmen een motie aan waarin PS als zijn mening uitsprak dat: "De energietransitie haalbaar en betaalbaar moet zijn voor bewoners en bedrijven." Om dit te kunnen controleren is GS verzocht hiervoor een indicator aan te leveren. Als wij kijken hoe sindsdien dit standpunt en dit verzoek is uitgewerkt, dan beklijft een beeld van draaien, niet doen, kan niet, wil niet, hoort bij andere indicatorensets enzovoorts. Het is echter heel eenvoudig. Als deze provincie energiebeleid maakt dat inwoners en ondernemingen hogere lasten bezorgt, dan is dat tegen de mening van deze Staten. Dat sprak hij uit als zijn mening. Als er grond bestemd wordt voor energielandschappen en de coalitie wil dat aankopen, dan zijn er minder vierkante meters over voor woningbouw. Dat stuwt de grondprijzen, de huizenprijzen en de lasten voor inwoners omhoog. Het verarmt onze inwoners, omdat zij meer moeten lenen of aan huur moeten afdragen. Jonge inwoners hoeven hier al helemaal niet aan te denken. Ik ken veel twintigers en dertigers die onderhand de helft van hun netto inkomen aan huur of rente opzij moeten leggen. U bevordert willens en wetens een financiële wurging door daarvoor totaal geen aandacht te hebben.

Als wij aan GS vragen een lastentoets als indicator op te nemen, dan geeft het college niet thuis. Deze coalitie zit net als Alice gevangen in zijn eigen Wonderland. Het vertrekt niet vanuit de behoefte van zijn inwoners, het opereert niet vanuit de economische werkelijkheid en het heeft geen tot weinig oog voor de esthetische kwaliteiten van het landschap. Het niet verhogen van lasten voor bedrijven en burgers, het met liefde omgaan met onze omgeving en het rekening houden met de opvattingen van de meeste inwoners als zij iets niet willen zijn de drie kernzaken waarop het FvD het beleid en de begroting van ons provinciale college beoordeelt: 'democracy first'.

Ondanks dat een FvD-wens ter vorming van een coronafonds van € 15.000.000 kennelijk opeens wel mogelijk is, komt de coalitie niet eens in de buurt van deze voor het FvD essentiële uitgangspunten. Het FvD realiseert zich ten volle dat hetgeen ik hier schets niet louter het gevolg is van provinciaal beleid gevat in haar programma's. Wel krijgt het FvD steeds meer de indruk dat deze provincie zichzelf marginaliseert als een gekozen middenbestuur, als een entiteit die zelf iets mag vinden. Dat zagen wij goed terug in de reacties op ons voorstel om in ieder geval de Utrechtse Heuvelrug te vrijwaren van energieopwekking. Mensen willen het niet. Natuurorganisaties willen het niet. Het moet echter van boven.

Vroeger had je in het huidige Flevoland de Rijksdienst voor de inpoldering van IJsselmeerpolders (RIJP). De provincie Utrecht krijgt dezelfde trekjes, maar dan in de vorm van een rijksdienst ter uitvoering van rijksbesluiten (RUR). Eigenlijk is dit een soort regionaal ministerie: een uitvoerend ambtelijk apparaat dat moeite heeft om in het financiële domein de juiste processen uit te voeren. Dat ligt overigens niet aan de ambtenaren, maar aan de keuzes die werden en worden gemaakt in de samenstelling van de formatie. Het FvD begrijpt werkelijk niet wat dit college beweegt om zich zo af te keren van het leven dat mensen graag willen leiden in deze provincie. Wel biomassa, maar liever geen houtkachel of barbecue. Wel schaafturbines, maar geen beter geïsoleerde nieuwbouwwoningen in Rijnenburg. Wel auto's weren, maar een tram krijgen wij niet aan de praat en de bus verdwijnt van het plateland. Paleizen krijgen extra subsidie, maar een zich woning noemend bezemhok wordt door de gemaakte schaarste onbereikbaar. Wat een geweldige reclame voor democratie voor het regiobestuur. Je zou er jaloers op worden. Desalniettemin reiken wij altijd de hand om de komende jaren wel onze bedrijven en onze inwoners te laten overleven.

De redenering ten aanzien van de begroting is vrij simpel. Het beleid vertaalt zich in programma's. Programma's vertalen zich in een begroting. Een oordeel over de middelen is dus een oordeel over beleid. Het oordeel krijgt dit jaar van ons geen voldoende. Derhalve zal het FvD, in afwijking van vorig jaar, niet instemmen met deze begroting.

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik wachtte op de motie over windmolens waarin staat dat er 3380 windmolens in de provincie staan en dat het begrip moet worden aangepast. Ik was in verwarring, want uw partijleider Baudet tweette op 16 januari 2020: "Gisteren stemden VVD en CD in Europees Parlement voor de megalomane 'Green Deal. Heel Europa vol met windmolens." Dat zou u dan heel positief moeten vinden als ik deze definitie in uw motie lees. Het stoort mij dat u vorig jaar heeft ingestemd met wat het college op dit moment doet. Het is heel makkelijk om momenteel te zeggen dat u uw handen daarvan aftrekt, maar het college voert uit wat wij vorig jaar hebben afgesproken. Hoe ziet u dat?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Eerst de motie over windmolens. Dat is meer een semantische kwestie. Wij noemen alles windmolens en stellen voor om het voortaan windturbines te noemen in de stukken. De oud-Hollandse windmolens noemen wij windmolens.

Motie M92 (FvD): windturbines zijn geen windmolens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

de provincie Utrecht 33 prachtige windmolens in haar provincie heeft staan. Windmolens die voor Utrecht en voor Nederland van cultuurhistorische waarde zijn;

overwegende dat:

windmolens niet te vergelijken zijn met windturbines.

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

dat als het gaat om de opwek van duurzame energie door middel van wind er dan gesproken wordt over windturbines en niet windmolens. Om verwarring te voorkomen stellen wij voor dat de provincie de term windmolen reserveert voor x en de term windturbine voor y.

En gaan over tot de orde van de dag.

Vorig jaar stemde het FvD in met de begroting, omdat wij toen het beeld hadden dat daarmee wat variabeler kon worden omgegaan. Wij hadden de goede hoop dat er mogelijkheden zouden zijn voor de inbreng van de oppositie waaronder goede rekensommetjes liggen. Dat valt ons toch tegen. Toen het FvD vorig jaar instemde met de begroting was er nog geen corona. Als de feiten veranderen, dan verandert weteens een mening. Je kunt niet los van een feitelijke ontwikkeling naar iets kijken dat wij ooit gezegd hebben. Wij kunnen niet drie of vier jaar hetzelfde stemmen onafhankelijk van hoe de omgeving enorm aan het veranderen is. Dat bent u toch met mij eens?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De woningnood en de energietransitie waren er vorig jaar ook al. De aanpak voor de aansluiting van het technisch onderwijs op het bedrijfsleven was er vorig jaar al. Sterker nog, deze wordt nog verder geïntensiveerd. Ik ben het niet met u eens dat hier niks gebeurt. Een ander punt dat het CDA heel belangrijk vindt is de rode contour. Veertig jaar lang is dit niet mogelijk geweest. Dit was een van de belangrijkste verkiezingsbeloftes van het CDA. Over een paar maanden is dit zo. Qua aantallen kan het wellicht niet extreem veel zijn, maar de impact in de dorpen is enorm. Ik nuanceer nogmaals het beeld dat er niks gebeurt.

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert heeft een interruptie.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij hoorden zojuist van het FvD dat het volgende week met een voorstel komt om 10.000 woningen te bouwen. Mijn vraag is of het FvD met een voorstel komt hoe wij dat gebied ontsluiten. Met die ene pennestreek die u noemt hebben wij de € 1.000.000.000 tot € 2.500.000.000 voor de bereikbaarheid niet binnen. Alleen aan wat roepen hebben wij niet zoveel. Mijn verzoek is om dat volgende week mee te nemen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor wat mevrouw Rikkoert zegt. De inschatting van € 1.000.000.000 tot € 2.500.000.000 ontsluitingskosten zullen wij in dat ontsluitingsvoorstel meenemen.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit wilde ik voorkomen met mijn oproep om een brede conferentie te organiseren over Rijnenburg. Iedereen roept maar wat en niemand weet precies wat het kost om Rijnenburg te ontsluiten. Politici kunnen aan een tekentafel bedenken wat het kost. Iedereen roept maar wat, inclusief sommige van mijn collega's die dezelfde partijcensuur dragen. Ik vind het fijn als wij met elkaar tot een 'common ground' kunnen komen: als wij dit besluiten, dan betekent het dat. Dat doen wij misschien niet vandaag of morgen, maar over vijf of tien jaar. In elk geval weten wij dan waar wij aan toe zijn, zonder dat wij alleen in het wilde weg iets roepen. Daarmee helpen wij de discussie niet. Niet voor de nieuwe energie, niet voor de woningbouw, niet voor elkaar en niet voor onze inwoners. Mijn oproep is om goed met elkaar om de tafel te gaan zitten om te bedenken wat wij willen, wat er kan en waarom. Dan kunnen wij knopen doorhakken.

De VOORZITTER: Ik had al eerder geconstateerd dat u volgende week de gelegenheid krijgt om hierover door te praten. Als uw motie wordt aanvaardt, dan wordt dat wellicht veel uitgebreider. Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik werd getriggerd door de opmerking van de heer Weijers over het verband tussen corona en het niet instemmen met de begroting. U zegt dat u hier vorig jaar nog in mee kon gaan. Inmiddels is er een andere werkelijkheid door corona. Wij zien een begroting waarin heel veel wordt gedaan aan het tegengaan van effecten van corona. U noemt zelf de reservering. Waar zijn de voorstellen van het FvD over wat u mist in de begroting en wat u graag wilt toevoegen om het voor u wel acceptabel te maken. Wij zitten op dezelfde lijn als vorig jaar en u komt met een motie om een windmolen een windturbine te noemen. Dat is inhoudelijk geen sterk punt. Kom met voorstellen waarmee deze begroting voor u wel acceptabel wordt.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Vanuit de begroting wordt beleid gefinancierd dat mensen, burgers en bedrijven raakt. Die werkelijkheid was vorig jaar een stukje anders. Als wij nog steeds met dezelfde voortvarendheid de energietransitie doorvoeren, terwijl de economie al driekwart jaar verslechtert en daarmee de CO₂-emissie, dan is er enige ruimte om een pas op de plaats te maken. In dat kader moet u mijn opmerking zien over het middenbestuur dat zelf iets mag vinden, tenzij je alleen hier zit om opdrachten van boven uit te voeren. In de begroting van dit jaar kan een pas op de plaats gemaakt worden. Uit de begroting worden maatregelen gefinancierd en mede door de begroting worden besluiten genomen. Deze besluiten hebben consequenties. Dit zijn andere consequenties dan vorig jaar.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune mag nog reageren. Eerst wil ik een afspraak met u maken hoe lang u nog interrupties mag plegen aan het eind van iemands spreektijd. Ik vind het prima. Er komt nog een vragenronde en de heer Weijers gaat alle vragen beantwoorden. Als eerste heeft mevrouw Lejeune het woord.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Hoor ik de heer Weijers zeggen dat door de coronacrisis de CO₂-uitstoot omlaag is gegaan, de opwarming van de aarde geen probleem meer is en wij daarom minder geld in de energietransitie kunnen stoppen?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! U hoort mij zeggen dat je het veronderstelde verband tussen enorme economische ontwikkelingen en de CO₂-uitstoot ergens terug moet zien, omdat in de hele westerse wereld de economie flink is afgekoeld. Er zijn minder verplaatsingen, de luchtvaart ligt voor 25% stil en er is veel minder verbranding gaande. Er wordt steeds gezegd dat de CO₂-uitstoot omlaag gebracht moet worden door een klimaatakkoord, maar corona zorgt voor een wereldwijde krimp, met name in sectoren die CO₂-producerend zijn. Deze pauze in de uitstoot van CO₂ door de coronacrisis geeft ons meer tijd om de verslechterde financiële situatie van mensen en bedrijven in ogenschouw te nemen en te vertragen.

De VOORZITTER: Dit punt is helder. Het woord is aan de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer slechts dat nogal wat partijen in deze zaal graag op de klimaatpof willen leven.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Rikkoert over woningbouw. Dit land ligt voor een deel vol met Vinex-wijken. Heeft u uitgezocht hoe daar de infrastructuur gefinancierd is?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is heel belangrijk dat wij dat in onderlinge samenhang zien en niet alleen een streep zetten onder het bouwen in Rijnenburg. Om dat te kunnen laten slagen, komen er andere zaken bij kijken, waaronder mobiliteit.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik stel een vrij eenvoudige vraag naar aanleiding van de vraag van mevrouw Rikkoert die zich zorgen maakt over de infrastructuur in een nieuwbouwwijk. Ik vraag haar hoe dit in het verleden is gegaan bij alle Vinex-wijken en ik krijg een vaag antwoord. Heeft u gekeken hoe daar de infrastructuur gefinancierd is?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! In Leidsche Rijn werd een woonwijk gebouwd en vervolgens werd daar de infrastructuur aangelegd. Wij weten allemaal welke problemen dat heeft opgeleverd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vroeg naar geld en krijg geen antwoord op mijn vraag. Klaarblijkelijk heeft mevrouw Rikkoert zich niet voorbereid.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie op hetzelfde punt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik weet niet hoeveel geld geïnvesteerd is in de infrastructuur, maar in dit voorbeeld moeten wij naar Houten kijken. Terwijl Houten werd gebouwd, werd er geïnvesteerd in het openbaar vervoer. Het resultaat is dat Houten ontzettend goed met de trein en de bus bereikbaar is. Ik heb alleen geen idee hoeveel dit gekost heeft.

De VOORZITTER: De heer Dercksen is tevreden, want het goede antwoord is gevallen. Ik stel vast dat de inbreng in de eerste termijn van het FvD is afgerond. Mijn voorstel is dat wij een lunchpauze houden en onze vergadering heropenen om 13.30 uur. Ik schors de vergadering tot 13.30 uur en wens u smakelijk eten.

Schorsing van 12.46 uur tot 13.30 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de statenbrede voorbereidende vergadering. Aan de orde is agendapunt 8, indicatoren en programmabegroting 2021. Wij zijn gebleven bij de eerste termijn van Provinciale Staten. Aan het woord is de heer Boswijk.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Zoals u van mij kunt verwachten begin ik altijd met een leestip. Vandaag is dit 'De Wereld van Gisteren' van Stefan Zweig. Een prachtig boek waarin hij schrijft over zijn leven in de tijd van voor de Eerste Wereldoorlog. Hij schreef hierover: "Wat een windstille tijd was dat, wat waren we druk met onze lilliputterzorgen." Naast een gigantische oorlog stond de wereld ook op de rand van een enorme transitie. Mijn overgrootopa Cornelis Treur emigreerde kort voor de eerste wereldoorlog in 1914 naar Amerika in hoop op een beter leven. Een aantal maanden later las hij in de krant over de oorlog in Europa en dat zelfs vliegtuigen werden gebruikt. Hij dacht echt dat het einde van de wereld was aangebroken. Wij weten inmiddels beter. De wereld draait ruim honderd jaar later nog door. Wat Cornelis toen nog niet wist is dat hij en zijn 21-jarige vrouw zouden overlijden aan de Spaanse griep.

Net als toen zitten wij in een transitieperiode. De begroting staat er vol mee. En hoewel de Eerste Wereldoorlog en de Spaanse griep nog veel desastreuzer waren dan de ellende waar wij inzitten, legt u waarschijnlijk zelf de overeenkomsten met de tijd waarin wij leven. Wat een windstille tijd was het toen wij begin vorig jaar nog vol in de provinciale campagne zaten. Tegelijkertijd weten wij dat aan de Spaanse griep en de Eerste Wereldoorlog een einde is gekomen. Er zal ook een tijd na corona zijn. Het is onze verantwoording om ons daarop voor te bereiden.

Het CDA is blij dat er een sluitende begroting ligt voor 2021 die uitvoering geeft aan de ambities van het coalitieakkoord. Daarnaast voorziet de begroting in geld voor het verzachten van de economische en culturele gevolgen van de coronacrisis. Dit zijn twee zinnen uit de begroting, maar de ambities waren al hoog toen het coalitieakkoord werd gesloten. Toen moesten wij nog geconfronteerd worden met de stikstofcrisis en het coronavirus. Het CDA is meer dan tevreden over hoe dit college opereert en de manier waarop de politieke partijen met elkaar omgaan. Gezien de verkiezingen in de Verenigde Staten, de polarisatie die wij zien in Den Haag en onze eigen ervaringen van de vorige periode, kunnen wij dat niet genoeg benadrukken. Dit uit zich in een aantal moties en amendementen die wij vandaag met wisselende samenstellingen zullen indienen. Omwille van de tijd zal ik deze kort en kernachtig introduceren per onderwerp.

Allereerst de economie. De VVD typeerde het goed dat de economie en de daarbij horende banencreatie een van de belangrijkste punten van deze periode zal zijn. Onze complimenten aan gedeputeerde Strijk, vooral voor hoe hij het MKB en de maakindustrie oppakt. Over het belang van de maakindustrie en goed technisch onderwijs heb ik een aantal vergaderingen geleden al een pleidooi gehouden; deze zal ik niet herhalen. Collega Kocken heeft zojuist namens het CDA een motie ingediend over de ondersteuning van de Technohub en die kan ik u van harte aanbevelen.

Momenteel zien wij dat veel mensen hun baan verliezen. Als gevolg van de coronacrisis gaat dit versneld, maar al sinds 2006 is er een afname van de banen in de dienstverlening. Deze mensen hebben vaak een mbo niveau 4 opleiding en moeten omgeschoold worden naar een baan in de zorg of de techniek. Bij een bezoek een aantal weken geleden bij een maakbedrijf in Utrecht-West kreeg ik te horen dat men zich graag wil laten omscholen, maar dan wel graag een extra niveaustap wil maken. Deze extra stap is vaak een hbo-bachelor. Deze wordt niet in de buurt gegeven of is te hoog gegrepen, omdat dit meteen een drie- of vierjarige opleiding is en te theoretisch is ingestoken. Een "associate degree" is dan een hele mooie tussenstap. Het probleem is dat het aanbod van de 'associate degrees' beperkt is qua studierichtingen en qua studielocaties. Die zijn vooral te vinden in Utrecht en Amersfoort, terwijl bijvoorbeeld de werkgelegenheid in de maakindustrie toch vooral in Utrecht-West is gesitueerd. Bedrijven georganiseerd in het MAKE-center, waarbij bouwbedrijven zijn betrokken die wij hard nodig hebben voor de woningnood, en automotieve bedrijven die zich specialiseren in elektrisch vervoer, zouden graag samen met de Hogeschool Utrecht en de betrokken mbo's en een 'associate degree' willen inrichten. Zij missen alleen het netwerk en weten niet helemaal waar zij moeten beginnen. Wij zien hiervoor een mooie rol voor de provincie, aangezien die over het benodigde netwerk beschikt en de benodigde deuren mogelijk kan openen. Daarvoor dienen wij een motie in.

Motie M93 (CDA, 50Plus, PvdD, VVD, PVV, D66, SGP, PvdA, GroenLinks): associate degree voor de maakindustrie en zorg

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, gehoord de beraadslagingen;

constaterende dat:

- *de komende jaren, mede door de coronacrisis, veel mensen zullen moeten worden omgeschoold naar o.a. banen in de zorg en technieksector;*
- *uit navraag blijkt dat er behoefte is aan een extra leerniveau aansluitend op MBO niveau 4, maar dat de stap naar HBO Bachelor te groot is;*
- *er voor deze sectoren geen passende Associate Degree opleidingen worden aangeboden in de provincie Utrecht;*

overwegende dat:

- *er behoefte is aan een Associate Degree voor techniek en zorg in de provincie Utrecht;*
- *een leven lang ontwikkelen ook van belang is voor het behoud van werknemers in deze sectoren;*
- *de provincie Utrecht in staat is om samen met de Hogeschool Utrecht, de MBO's in de provincie Utrecht en het bedrijfsleven de ontwikkeling van deze Associate Degree te initiëren;*

dragen GS daarom op:

te onderzoeken op welke manier en met welke partners een Associate Degree voor de maakindustrie en de zorg in de provincie Utrecht op korte termijn ontwikkeld en aangeboden kan worden middels de in de provincie aanwezige onderwijsinstellingen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Verder staat de begroting vol met woorden als inclusiviteit, digitalisering en nog een aantal hippe woorden. Hoe inclusief en hoe digitaal is een provincie waarbij veel mensen midden in de nacht hun bed uit moeten om mailtjes te versturen of te ontvangen. Het CDA is voor digitalisering, maar dan moeten wij er wel voor zorgen dat de infrastructuur op orde is. Zeker omdat het thuiswerken en studeren belangrijker wordt. Wij zullen de uitkomst van de analyse van GS afwachten en verwachten een voorstel bij de kadernota.

Dan de landbouw. De laatste tijd worden wij regelmatig opgeschrikt door berichten dat er weer een drugslab is ontdekt of dat er grote hoeveelheden chemisch afval van de drugsproductie in de natuur zijn gevonden. Het CDA vindt deze ontwikkelingen betreurenswaardig. Volgens het coalitieakkoord

willen wij graag een Utrecht waarin het fijn wonen en werken is. Deze ontwikkelingen maken dat wij bezorgd zijn dat voor bepaalde delen van de provincie dat plezier bedreigd wordt. Graag horen wij van het college wat door de verantwoordelijke collegeleden hieraan gedaan wordt. Wij hebben hierover een aantal vragen. Wat voor specifieke maatregelen zijn of worden er ondernomen tegen de vestiging van de georganiseerde criminaliteit? Op welke wijze worden eigenaren van vrijgekomen agrarische bebouwing (VAB) geholpen om te voorkomen dat criminelen deze in gebruik nemen? Is het college bereid om de maatregelen rond de VAB te versnellen? Afhankelijk van de antwoorden van het college overwegen wij op dit punt een motie in te dienen.

Afgelopen weken kreeg ik meerdere mailtjes, brieven, appjes en belletjes van bezorgde agrariërs. De aanleiding hiervoor waren het stikstofdossier en de Omgevingsvisie. De rode lijn van deze zorg waren de ambities die zijn geformuleerd, namelijk de komende 30 jaar 150.000 tot 170.000 woningen die gebouwd zullen worden. Wij willen energieneutraal zijn in 2040. Dat is inmiddels 2050 geworden. Dat is nog steeds behoorlijk ambitieus. Er is 3.000 hectare uit de groene contour toegevoegd aan het natuurnetwerk en de agrarische sector moet circulair, natuurinclusief en klimaatneutraal zijn. Begrijp mij goed: het CDA juicht de innovatie en ambities toe. Wij moeten er echter voor waken dat ambities geen onhaalbare dogma's worden waarbij uiteindelijk jonge boeren afhaken en wij een essentiële sector verliezen, namelijk onze voedselvoorziening die nergens zo innovatief, dier- en natuurvriendelijk is ter wereld.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De toverformule over de agrarische sector is heel mooi. De gedeputeerde noemt daarbij als allerlaatste dat het economisch rendabel moet zijn. De VVD vindt dat de opsomming begonnen moet worden met dat het economisch rendabel moet zijn. Dat is volgens ons de randvoorwaarde die nodig is om alle andere wensen te realiseren. Is de heer Boswijk dat met ons eens?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! In het coalitieakkoord wordt heel nadrukkelijk gezegd dat de boer een goede boterham moet verdienen. Het lijkt mij dat dit samen opgaat. Biodiversiteit en goed omgaan is in het belang van de boer. Het is wel goed dat u dit benadrukt. Verdienen zij geen goede boterham, dan houdt het op. Dan hebben wij geen landschapsbeheerders en geen lunch meer. De grootste angst die bij veel boeren leeft, is dat om deze ambities te realiseren er gedwongen uitkopen zullen plaatsvinden. Eerder heeft het CDA samen met de PVV een motie ingediend om dit tegen te gaan. Deze motie heeft een grote meerderheid gehaald in deze Staten. Inmiddels zijn wij ruim een jaar verder en liggen er nieuwe visies voor. Kan GS ons verzekeren dat van gedwongen uitkoop geen sprake zal zijn? Als de kringloop van een bedrijf gesloten moet zijn, moet dit op bedrijfsniveau, provinciaalniveau, landelijk of op Europees niveau?

De cultuursector wordt hard geraakt door de huidige coronamaatregelen. Wij zijn blij om te zien dat gedeputeerde Van Muilekom voortvarend met het noodpakket aan de gang is gegaan. Onze complimenten daarvoor. Toch zien wij een sector buiten de boot vallen, namelijk de bidders in Bunschoten. Gelukkig waarderen veel partijen in de Staten dit historisch varend erfgoed en daarom zal de SGP later mede namens het CDA een motie hierover indienen.

Dan misschien wel het belangrijkste onderwerp: wonen. Nog even en een van de belangrijkste verkiezingsbeloften van het CDA kan worden gerealiseerd, namelijk het bouwen buiten de rode contour in belang van de leefbaarheid van de dorpen in onze provincie. Daardoor kunnen senioren doorschuiven naar een seniorenwoning en jongeren een betaalbare woning kopen of huren in hun eigen dorp. Dank aan gedeputeerde Van Essen voor de voortvarende aanpak.

Het CDA maakt zich wel meer zorgen over de realisatie van de grootschalige nieuwbouw. Vorige maand werd bekend dat de provincie € 20.000.000 uittrekt voor de woningbouw. Dat klinkt natuurlijk heel goed, maar toch zijn er genoeg locaties in de provincie waarvoor geen provinciaal geld nodig is. Ik noem twee voorbeelden. Als eerste de zo genoemde Bon-gronden bij Abcoude op een locatie die

geen enkele natuur of landschappelijke kwaliteit heeft en grenst aan de A2. Ontsluiting kan hier geen probleem zijn. Of de locatie Haagstede, grenzend aan de N230. CDA-raadslid uit Stichtse Vecht Pim van Rossum heeft hierover een motie ingediend die oproept om zo snel mogelijk in overleg te treden met de provincie voor het realiseren van de benodigde ontsluiting. Deze motie is unaniem aangenomen.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Boswijk suggereert dat er allerlei verkiezingsbeloften van het CDA zijn waargemaakt. Ik herinner mij dat hij als een soort Bob de Bouwer op de poster stond. Wij kunnen moeilijk vaststellen dat er iets gedaan is aan het woningnoodprobleem, los van de paar woningen die aan de rand van een paar gemeenten gebouwd mogen worden. Het probleem is mega groot. Wij hebben met het beleid toch een druppel op de gloeiende plaat gerealiseerd?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen weet dat deze processen lang duren, ondanks dat dit frustrerend is. Die frustratie voel ik zelf ook. Vandaar dat ik dat aanstip. Het belang van de rode contour moet echter niet onderschat worden. Qua aantallen kom je hierdoor niet aan de 100.000 woningen, maar de maatschappelijk impact hiervan op een dorp is enorm. Dat komt doordat het CDA in de dorpen zit, waardoor wij dit vaak horen bij bezoeken. Tegelijkertijd is dat niet het antwoord op de grote woningnood. Ik was net een aantal vragen hierover aan het formuleren voor GS. De angst van het CDA is dat wij druk bezig zijn met het creëren van rapporten en het rondpompen van geld, terwijl concrete locaties braak blijven liggen en jongeren noodgedwongen bij hun ouders op zolder blijven wonen. Graag ontvangen wij een reactie van GS hierop.

Ten slotte mobiliteit. Wat het CDA stoort, is dat wij de afgelopen jaren uren hebben gedebatteerd over plannen verspreid over de provincie. Dat wij heftige debatten hebben gehad, tientallen informatiebijeenkomsten, vele sprekers en na het gevallen besluit waarbij miljoenen euro's zijn gemoeid soms jaren later door partijen, vaak gemeenten, eenzijdig plannen worden ingetrokken. Het CDA is voor het principe: afspraak is afspraak. Daarom dienen wij een motie in om ons het instrumentarium te geven om dat principe te bewerkstelligen.

Motie M94 (CDA): instrumentarium mobiliteit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, naar aanleiding van de ontwerpbegroting 2021, in het bijzonder het programma bereikbaarheid (programma-nummer 5);

constaterende dat:

- *de provincie meerjarig aan beoogde investeringen 233 mio in de boeken heeft staan;*
- *tegen over dat bedrag 89 mio aan bijdragen van derden wordt verwacht;*
- *de provincie en betrokken gemeenten investeringsprojecten koppelen aan deelprojecten die daarmee een relatie hebben;*
- *een dergelijke koppeling moet leiden tot afrekenbare afspraken tussen betrokken partijen;*

overwegende dat:

- *gebleken is dat de gemaakte afspraken tussen partijen niet altijd worden nagekomen;*
- *het gaat hier bijvoorbeeld om bijdragen in de sfeer van de "bovenwettelijke" maatregelen zoals het realiseren van een fietstunnel in de Rhenen c.a..;*
- *het niet nakomen van dergelijke afspraken het vertrouwen van de burger in de overheid als geheel beschadigt;*
- *het goed zou zijn dat de provincie een beleid ontwikkelt het nakomen van afspraken te bevorderen;*

verzoeken het college:

- *te onderzoeken in hoeverre een aanscherping van het beleid met betrekking tot het nakomen van hiervoor gemaakte afspraken mogelijk en nodig is;*
- *de uitkomsten van dit onderzoek in 2021 te delen met Provinciale Staten;*
- *de uitkomsten van dit onderzoek te betrekken bij de aanpak van projecten met een gekoppeld belang.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Nogmaals dank aan het college en vooral aan de organisatie. Wij zijn er nog niet, maar wij zien wel een stijgende lijn en vertrouwen erop dat wij die voortzetten. Voor de grote verantwoording die de collegeleden dragen wensen wij u allen geduld, wijsheid, plezier en vooral Gods zegen toe.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp uw opmerking over het instrumentarium niet. Welke niet nagekomen afspraken bedoelt u hier?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben wel eens gesproken over fietstunneltjes waarvoor wij hard gestreden hebben. Ik snap dat gemeenten in een ingewikkelde financiële positie zitten en het CDA vindt dat wij daar iets aan moeten doen. Gelukkig heeft het college de betrokken ministers daarop meerdere keren aangesproken. Het is heel jammer dat een politiek gevoelig en ingewikkeld proces omwille van een eenzijdige bezuinigingsactie wordt ingetrokken. Wij vinden dat dit minder makkelijk moet gaan. Als wij een afspraak maken met een gemeente, dan moet de gemeente hierin haar verantwoordelijkheid nemen.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd hoe de heer Boswijk aankijkt tegen onze vraag aan het college om heel terughoudend te zijn met het opleggen van taken aan gemeenten zonder budget. De heer Boswijk refereert aan de vragen van het Rijk aan gemeenten, maar dat doet de provincie ook. Op allerlei momenten merken wij dat steeds meer gemeenten de lastendruk van de provincie ervaren. Als zij deze niet ervaren, dan zouden zij meer middelen overhouden om te kunnen investeren.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik herken dat niet helemaal. Ik merk dat dit college meer geld heeft uitgetrokken voor alle soorten coaches die bijvoorbeeld komen helpen bij de energietransitie of bij boeren. De dienstverlening vanuit de provincie is de laatste anderhalf jaar behoorlijk toegenomen. Tegelijkertijd erken ik wel dat het aantal taken van de gemeente ook gigantisch is toegenomen, evenals het takenpakket van de provincie. Toen ik hier kwam vier jaar geleden spraken wij over hele andere onderwerpen. Dat is wel veranderd. Onze werkdruk is behoorlijk hoog geworden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Er wordt een verhaal geschetst en daar staat een ander verhaal tegenover dat niet helemaal bij de provincie ligt. Hier ga ik verder niet op in, maar wil het wel opgemerkt hebben. Er is meer aan de hand dan wat er geschetst wordt.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat wij aan het einde zijn gekomen van de inbreng van het CDA in de eerste termijn. Het woord is aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Terwijl in Europa mensen op straat geëxecuteerd en zelfs onthoofd worden vanwege cartoons met betrekking tot open grenzen, massa-immigratie en de islam, spreken wij vandaag over natuurinclusieve landbouw, circulariteit en diversiteit. Het was in 2015 dat ik hier in een debatje raakte met de heer Schaddelee over de massa-immigratie van toen. Ik wees hem op de geschiedenis van de oprukkende islam: de geschiedenis van Turkije, het Midden-Oost en Noord-Afrika. Ik vertelde hem dat iedereen zelf kon zien dat eerst de Joden aan de beurt zijn, dan de Christenen en dan de ongelovigen. Het slopen van kerken is in Frankrijk al jaren aan de gang, maar

inmiddels worden zelfs de gelovigen in de kerken afgeslacht. In mijn geval is het bijna nooit fijn om gelijk te krijgen.

Dit is mede mogelijk gemaakt, omdat onze instituties gekaapt zijn door links. Zo worden misdaden van asielzoekers zo lang mogelijk onder de pet gehouden, omdat het anders allemaal bekend wordt wat er zich afspeelt in de azc's. Je ziet dit ook in het politieke proces rondom Wilders of bij de blokkeerfriezen. Ik heb dat dossier bestudeerd en het is schunnig hoe justitie haar macht misbruikt en wat er van dit land geworden is met twee rechtsstaten: een voor links en een voor de rest van Nederland.

Intussen gaat in dit huis de brochure 'Wijk van de toekomst' rond.

De VOORZITTER: Mevrouw Bittich heeft een interruptie.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! U heeft lang genoeg gewacht om interrupties overbodig te maken. Wanneer gaat u in op de begroting van de provincie?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn de algemene beschouwingen. Daarin mag je zeggen wat je wilt en ik heb dit thema gekozen.

In dit huis gaat de brochure 'Wijk van de toekomst' rond. Onder verantwoordelijkheid van de provincie gaat hier een stuk rond met maoïstische teksten. Propaganda voor een collectivistische leer, betaald van belastinggeld. Hoe kan dat? Dit is een leer waarvan iedereen kan weten dat het elke vorm van vrijheid en welvaart uit de samenleving zuigt. Laat ik de oud president van de Verenigde Staten Reagan citeren. Hij zei: "Vrijheid is nooit meer dan een generatie verwijderd van uitsterven." Wij zijn ruim over de helft.

GS streeft naar een aantrekkelijk cultureel leven, maar wat heb je daaraan als een vrouw niet meer veilig over straat kan. Een aantrekkelijk cultureel leven zonder cartoons, waarin kunst en reclameuitingen gecensureerd worden, omdat jihadisten het anders vervelend vinden. Wij verlichten dit gebouw oranje als signaal tegen geweld tegen vrouwen. Wij hangen een regenboogvlag op uit solidariteit met de homogene gemeenschap. Welk signaal hebben wij afgegeven uit solidariteit met Charlie Hebdo of de onthoofde leraar Samuel Patty? Uit solidariteit met het belangrijkste dat wij hebben: vrijheid.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat de PVV met een voorstel komt. Wat zou dit toevoegen? Bent u ervan op de hoogte dat hierover gesproken is op alle scholen in de provincie? Studenten zijn daarvoor benaderd en er is hierover gesproken in klassen. Denkt u niet dat het veel waardevoller is om met elkaar in gesprek te gaan in plaats van dit voorstel?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U loopt op de zaken vooruit, want ik heb het voorstel nog niet gedaan.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik denk dat u de tekst volledig herschreven heeft, dus dat is een verrassing.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen teksten herschreven. De VVD heeft een aantal suggesties gedaan die ik prima vond. Dit heb ik aangepast in de ene motie. De andere moties staan ook nog.

Waarover zouden wij in gesprek moeten gaan? Waarom moeten wij in gesprek gaan over het tonen van cartoons? Dat is een onvervreemdbaar deel van onze cultuur om ergens de spot mee te drijven. Dat moeten wij doen, blijven doen en ongehinderd blijven doen. Zij die dat verhinderen, die moeten wij opsluiten.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het is een goed voorstel om onze humor te blijven gebruiken. Laten wij dat wel zo doen dat wij niet nodeloos mensen kwetsen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is geen enkel wetsartikel in dit land dat het kwetsen van anderen verhindert. Zelfspot is de prachtigste eigenschap die mensen kunnen hebben. Mensen die zich druk maken over onze cultuur en willen inburgeren, die begrijpen dat.

Ik heb twee moties ter ondersteuning en verdediging van onze cultuur. De ene motie gaat over de poster van Charlie Hebdo. De andere motie gaat over het inzetten van middelen bij cultuureducatie. Laten wij een deel van onze cultuur uitdragen, namelijk de vrijheid van meningsuiting, waaronder het maken van cartoons, spotprenten en spot drijven.

Motie M95 (PVV): sta pal voor de vrijheid van meningsuiting

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de begroting;

constaterende dat:

- *een illegale immigrant, Abdoullakh Abdojedovitsj, de leraar Samuel Paty onthoofde daar hij een cartoon in de klas toonde;*
- *spot en cartoons een wezenlijk en onvervreemdbaar onderdeel uitmaken van de vrijheid van meningsuiting en onze cultuur;*
- *het onacceptabel is dat cartoonisten en andere kunstenaars onder druk van geweld gebaseerd op de islam aanpassingen doen aan hun (kunst)uitingen;*
- *cultuureducatie sinds jaar en dag onderdeel uitmaakt van het Provinciaal Utrechtse beleid;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

op de gevel van het provinciehuis, aan de zijde van de A27, de bijgaande afbeelding van Charlie Hebdo te projecteren en dat te financieren uit het budget van cultuureducatie.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M96 (PVV): sta pal voor de vrijheid van meningsuiting

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de begroting;

constaterende dat:

- *Abdoullakh Abdojedovitsj de leraar Samuel Paty onthoofde daar hij een cartoon in de klas toonde;*
- *spot en cartoons een wezenlijk en onvervreemdbaar onderdeel uitmaken van de vrijheid van meningsuiting en onze cultuur;*
- *het onacceptabel is dat cartoonisten en andere kunstenaars onder druk van geweld aanpassingen doen aan hun (kunst)uitingen;*

- ook in Nederland bedreigingen worden geuit richting onderwijzers als zij cartoons tonen als illustratie van de verscheidenheid aan opvattingen in een vrije samenleving;
- vrijheid van onderwijs en meningsuiting ook voor docenten geldt;
- cultuureducatie sinds jaar en dag onderdeel uitmaakt van het Provinciaal Utrechtse beleid.

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om met voorstellen te komen om de vrijheid van meningsuiting, waaronder begrepen het maken en tonen van cartoons, het bedrijven van spot, onderdeel te laten uitmaken van het beleidsdomein cultuureducatie.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het adagium is hier: groen, inclusie, gezond dit en gezond dat. Laten wij de hypocrisie eens afpellen. Hoe gezond is het stedelijke leven als je midden in een stad woont naast een biomassacentrale? Wat heb je aan het schoneluchtakkoord als je hier naast woont? Deze centrales zijn vaak vervuilender dan kolencentrales. Dan heb ik het nog niet over het rare rapport van Royal Haskoning. Dat was ridicuul. Ga eens langs met het college bij hen die last hebben van de verziekte lucht door vergroening van zogenaamd duurzame energie. Het is een stikstofbom. Ga eens langs bij mensen die last hebben van hun luchtwegen en ogen. Was het niet zo dat je van vieze lucht eerder dood gaat of geldt dat alleen voor niet-linkse vieze lucht? Artsen, GGD's en het RIVM slaan allemaal alarm. Hoeveel eerder gaan mensen dood als gevolg van biomassa? Ik hoor graag een antwoord van het college.

Hoezo vitaal platteland als je letterlijk doodziek wordt van de overlast van subsidiemolens? Ik heb een overzichtje gemaakt van alle medische problemen die windturbines aanrichten. Daarover dienen wij een motie in.

Motie M97 (PVV): stop de ziekmakende windmolens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de begroting;

constaterende dat:

- *artsen in steeds grotere aantallen alarm slaan over de medische gevolgen van windmolens;*
- *alles wat een negatieve invloed heeft op de gezondheid van de mens haaks zou moeten staan op provinciaal beleid zoals bijvoorbeeld gezond stedelijk leven;*
- *het voorzorgsprincipe luidt: Het voorzorgsprincipe is een moreel en politiek principe dat stelt dat als een ingreep of een beleidsmaatregel ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan de samenleving of het milieu, de bewijslast ligt bij de voorstanders van de ingreep of de maatregel als er geen wetenschappelijke consensus bestaat over de toekomstige schade. Het voorzorgsprincipe is vooral van toepassing in de gezondheidszorg en het milieu; het gaat daar in beide gevallen over complexe systemen waar ingrepen resulteren in onvoorspelbare effecten.;*
- *het in gebruik nemen van windmolens, wetenschappelijk aangetoond, leidt tot:*
 - *chronische slaapproblemen;*
 - *hoofdpijn;*
 - *tinnitus;*
 - *een drukgevoel op de oren;*
 - *vertigo;*
 - *visusklachten;*
 - *luchtwegproblemen;*
 - *tachycardie;*
 - *prikkelbaarheid;*
 - *concentratie- en geheugenproblemen;*
 - *angstgevoelens samengaand met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen, zowel slapend als in wakkere toestand;*

- een toename is van de gevoeligheid voor laagfrequent geluid na langere blootstelling;
- bij kinderen chronisch slaapttekort de ontwikkeling van hun hersenen remt;
- er intussen tevens aanwijzingen zijn dat windmolens invloed hebben op het coronair syndroom, vroeggeboortes en de prescripties van bloeddrukmedicatie, antidepressiva en slaapmedicatie;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

geen enkele medewerking meer te verlenen aan planvorming die leidt tot het plaatsen van windmolens om daarmee de gezondheid van de mens te beschermen.

En gaan over tot de orde van de dag.

In hoeveel vergaderingen heb ik u niet aangetoond hoe onzinnig en onbetaalbaar het is om van het gas af te gaan? Na vier jaar afbraakbeleid Rutte komt men tot de conclusie dat het onzinnig en onbetaalbaar is. Wie had dat gedacht? Hoe lang is het geleden dat ik hier heb aangekondigd dat wij de 'Energiearmut' uit Duitsland zouden importeren met alle duurzame energie? TNO berichtte vorige week dat 650.000 mensen in Nederland de energierekening niet of nauwelijks kunnen betalen. In wat voor zogenaamd welvarend land leven wij als gewone mensen niet meer durven te douchen of hun huis niet meer durven te verwarmen? Wat zijn jullie voor volksvertegenwoordigers als jullie dat niet willen zien? Hoe hebben jullie deze ellende over deze mensen kunnen uitstorten? Volgend jaar zijn het weer meer mensen door de economische crisis en doordat we doorgaan met deze onzin. Jullie zijn totaal verblind door jullie eigen ideologie waardoor het zicht op alle feiten is verdwenen.

De eerste echte klimaatvluchteling hebben wij geregistreerd: zij die vluchtten voor de biomassa-centrales en de geluidsoverlast van laagfrequent geluid van windturbines. De volledige afbraak van natuur, biodiversiteit en de leefomgeving wordt ook nog eens gesteund door actiegroepen die natuur en milieu in hun naam hebben staan.

De VOORZITTER: De heer Van Oort heeft een interruptie.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik hoorde zojuist de hele energieketen voorbij komen die op verschillende manieren schadelijk is. U bent echter tegen een schone manier van energieopwekking die onze coalitie probeert te realiseren. Waarom bent u tegen zonnepanelen en windturbines?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Waar moet ik beginnen? Het is u misschien niet ontgaan dat windturbines niet spontaan groeien. Deze moeten gefabriceerd worden. Deze leveren een heleboel gezondheidsschade, schade aan de leefomgeving, de natuur en de biodiversiteit. Windturbines moeten gemaakt worden met zeldzame metalen, waardoor er gifmeren ontstaan in China. Wetenschappers hebben bij zonnepanelen uitgerekend dat de energie die in de productie hiervan wordt gestopt hoger is dan er ooit uit zal komen in Nederland. De panelen worden gemaakt van lithium waardoor hele watervoorraden in Zuid-Amerika op raken. Als ik genoeg argumenten heb, dan hoor ik het wel.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een aantal dingen die de heer Dercksen beweert, wordt voor het merendeel door de wetenschappers anders gezegd. Er gaat energie in de productie van zonnepanelen, maar per saldo leveren deze meer energie terug. Windturbines zijn niet mooi en geven geluid, maar dit is fijner dan wanneer men langs een snelweg woont. Mensen willen hun koelkast laten draaien en mensen willen gebruik maken van transport en mobiliteit. Linksom of rechtsom moet hiervoor energie opgewekt worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik ben geen voorstander van het afschaffen van energie. Het vergelijken van het geluid van een snelweg met een windturbine getuigt van weinig kennis van de materie. Het laagfrequente geluid dat windmolens produceren staat in geen enkele verhouding met het geluid dat een snelweg produceert. Laat ik het voorbeeld van de zonnepanelen illustreren

met het gegeven dat zelfs in Spanje zonnepanelen niet geplaatst kunnen worden zonder subsidie. Zo efficiënt is het.

Een van de weinige zaken waarmee de PVV akkoord kan gaan, is het coronabeleid. Er wordt geld vrijgemaakt voor de aanpak van de gevolgen van de coronacrisis. Hiervan zijn wij voorstander als dit wordt gevat in concrete plannen die wij individueel kunnen toetsen.

Wij zijn niet voor het financieren van gemeentelijke taken, zoals in de begroting staat. Wij moeten niet opdraaien voor het beleid van Den Haag dat gemeenten opzadelt met veel meer taken en veel minder geld.

Dan de financiën. Dit linkse college jaagt er zoveel geld doorheen, dat zelfs door de accountant wordt gezegd dat het niet nog een keer zo mis kan gaan; ik parafraseer. In de verdere toekomst moeten wij zelfs geld lenen. Wie hier langer zit dan vandaag, moet zich daarover enorm verbazen. Wij hadden torenhoge reserves. Het is voor de PVV-fractie onaanvaardbaar dat nota bene in tijden van economische crisis de belastingen worden verhoogd. Daartoe dien ik een motie in om de verhoging van de opcenten ongedaan te maken.

Motie M98 (PVV): schrap verhoging opcenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020; ter bespreking van de begroting;

constaterende dat:

- *de economie vanwege de corona zich in een crisis bevindt;*
- *daardoor vele sectoren zwaar getroffen zijn;*
- *het verhogen van belastingen tijdens economische teruggang die recessie verlengt en verdiept;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

de voorgestelde verhoging van de opcenten te schrappen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Tussen de ellende van het Chinese virus door kon ik met mijn familie toch nog op vakantie dit jaar. Ik was in Italië. Daar mocht ik 130 kilometer per uur rijden. In Zwitserland mocht ik 120 kilometer per uur rijden en in Duitsland mocht ik zo hard rijden als ik wilde. Toen kwam ik in Nederland en daar mocht ik 100 kilometer per uur rijden. Alleen hier, want alleen hier hebben plantjes last van stikstof. Overigens stoot mijn auto dat niet uit, maar dat terzijde. De plantjes zijn door tekentafelecoloogen geplant. Het is geen natuur. Toch hebben de planten enorme last van de stikstofuitstoot, tenminste tot 19.00 uur, want daarna mag je weer 130 kilometer per uur rijden. Dan is men verbaasd dat niemand de overheid nog serieus neemt. Wie nog steeds niet door heeft in welke hallucinante dystrofie wij leven, die zal het niet meer door krijgen. Wij noemen het 'natuurrealisatie'. Dat is een contradictio in terminis, want natuur is iets zonder menselijk ingrijpen. Hoe zit het met de aanleg van bosschages die stikstof zouden opvangen en de feitelijke metingen van de stikstofdepositie door de UvA?

Bij het uitbreken van het coronavirus was er veel aandacht voor alles waarvan wij een tekort hadden. Dat is heel makkelijk vergeten. Wij zouden graag zien dat er een inventarisatie komt van welke delen van de economie naar Nederland moeten worden teruggehaald bij grote calamiteiten of pandemieën wij die meemaken, zoals voedselproductie, goederen voor de zorg en grotere voorraden van medicatie. Wij zouden graag een inventarisatie zien samen met andere provincies en het Rijk en welke rol de provincie daarin kan spelen. Dat naast de nationale zorgreserve waarvoor men zich in Den Haag al hard maakt.

Motie M99 (PVV): vitale economie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de begroting;

constaterende dat:

- *bij het uitbreken van de coronapandemie tekorten ontstonden aan tal van producten;*
- *het wenselijk is voorbereid te zijn op dergelijke grootschalige verstoringen van onze samenleving en economie;*
- *gebleken is dat ten tijde van crises landen de hoogste prioriteit geven aan hun eigen bevolking, de eigen soevereine staat.;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om in overleg met andere provincies en het Rijk te komen tot een inventarisatie van producten en productie die vitaal zijn voor het functioneren van ons land in tijden van pandemieën of andere omstandigheden met een vergelijkbare impact en aan te geven welke rol de provincie daarbij zou kunnen spelen, bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, in het faciliteren van deze productie.

En gaan over tot de orde van de dag.

Wij gaan voor de vijftigste keer proeven doen met zonnepanelen op fietspaden. Ik ontvang graag van gedeputeerde Schaddelee een analyse waarom dit de vorige 49 keer verkeerd ging en waarom het deze keer wel gaat lukken.

De VOORZITTER: Uw tijd is op.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Met uw permissie heb ik nog een heel klein stukje tekst. Ik hoor graag iets over het fietsgebruik. In hoeverre heeft decennia lang fietsgebruik geleid tot meer fietsactiviteiten?

Ik lees dat het college discriminatie wil bestrijden. Waar heeft het college discriminatie vastgesteld en waarom is daar tot nu toe niks aan gedaan? In Amsterdam is bepaald dat 30% van de mensen in een bepaalde loongroep niet blank mag zijn. Dat is een racistisch beleidsvoornemen. Ik hoop niet dat wij dat hier gaan doen.

Tot slot de woningnood. Ik hoor graag van het college hoe men over de Haagse plannen denkt om met een rijkscoördinatieregeling woningbouw in Rijnenbrug mogelijk te maken.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de be-raadslaging. Het woord is aan de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Zelden zal de wereld in een jaar tijd zo zijn veranderd. Nog geen jaar geleden vlogen wij de wereld rond, stonden wij in de file, waren de winkelstraten vol, stonden wij zij aan zij te joelen bij sportevenementen en festivals en was 'the hug' een groeiend fenomeen. Sinds maart is onze wereld heel wat kleiner geworden en zijn wij ons bewuster dan ooit van onze kwetsbaarheid. Kwetsbaarheid van onze gezondheid en onze economie. Bewuster van het belang van de kwaliteit van onze leefomgeving en de waarde van onze naasten.

In een periode van crisis is de verleiding groot om te focussen op de korte termijn en daadkracht te tonen. Vooral vanuit het Rijk bleken er opeens grote bijdragen mogelijk. Dat is natuurlijk goed, maar laten wij niet vergeten dat zulke grote offers maar zelden gemaakt kunnen worden. D66 waakt voor de waan en wil de blik houden op de toekomst.

Wij spreken vandaag over de begroting 2021 voor de provincie Utrecht. Dat doen wij langs vier thema's: de brede context, de andere opgaven daarbinnen, de organisatie en een stuk over onszelf, te beginnen met de brede context. Door corona zouden wij bijna vergeten dat wij midden in een aantal andere crises verwickeld zijn. De context is niet veranderd. Wij delen dezelfde oude planeet met steeds meer mensen met een steeds hogere welvaart. D66'ers zijn sociaal liberalen. Wij laten iedereen vrij, maar niemand vallen. Toch kent vrijheid zijn grenzen. De optelsom van het gedrag van een toenemend aantal mensen kan groter zijn dan onze aarde of omgeving kan dragen.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! D66 laat niemand vallen. Betekent dit dat D66 intussen open staat voor een samenwerking met het FvD of de PVV of laat u toch wat mensen vallen?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! U stelt een vraag die u gehoord heeft in het Haagse. In deze Staten sta ik voor iedereen open om samen te werken. Daar waar het onwaarschijnlijk lijkt, kan ik mij voorstellen dat mensen zeggen dat het niet wenselijk is om samen te werken als dit niet tot een vruchtbaar resultaat leidt. In principe staat D66 open voor samenwerking.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zit in een partij die grote groepen van het Nederlandse electoraat wel uitsluit. Klaarblijkelijk draagt u dat. U bent fractievoorzitter van de D66-fractie in Provinciale Staten. Uw partij wil niet samenwerken met het FvD en de PVV. U kunt zeggen dat wij samen een motie kunnen indienen. In Den Haag worden intussen moties van de PVV unaniem aangenomen. D66 sluit echter een groot deel van het electoraat uit voor deelname aan het bestuur van dit land. Daarvoor bent u verantwoordelijk en ik vraag u daarop te reflecteren.

De VOORZITTER: Het enige dat ik zeg, is dat dit ver beweegt van waarover wij vandaag spreken. Het is een interessant onderwerp, dus ik stel voor dat de heer De Droog kort reageert en daarna door gaat met zijn inbreng.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Wij kunnen met zijn allen in een hoek gaan staan en zeggen dat wij niet mee mogen spelen, maar u bent van harte welkom om mee te spelen. Wilt u dan ook open staan voor de redeneringen die algemeen gangbaar zijn in de maatschappij? Als u zichzelf daarbuiten plaatst, dan is dat aan u.

Het Stockholm Resilience Centre in Zweden doet onderzoek naar de grenzen van onze planeet. Dit zijn grenzen waarmee de provincie rekening moet houden. Denk aan de hoeveelheid broeikasgassen, de afname van biodiversiteit en het landgebruik. Terecht dat wij in onze provincie niet alleen de economische, maar de bredere welvaart willen nastreven. Terecht dat dit college van GS stelt dat de eerdere ingezette koers uit het coalitieakkoord past bij de langere termijnvisie en daar vol op wil blijven inzetten. D66 is blij met de koersvastheid van dit college: voorbij de waan en met de blik op de toekomst.

D66 wil dat wij grip hebben op onze klimaatopgave. De concernbrede doelstelling om klimaatneutraal te worden is daarin voor ons een belangrijke pijler. In de commissie hebben wij gezegd dat wij de begroting op dit punt nog te mager vinden. Wij dienen daarom de motie 'klimaat centraal' in, waarin wij GS oproepen hiervoor een volwaardige rol in de organisatie in te richten.

Motie M100 (D66, GroenLinks): klimaat centraal

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 11 november 2020, voor de behandeling van de programmabegroting 2021;

constaterendeat:

- *Provinciale Staten in 2019 akkoord zijn gegaan met de ondertekening van het Klimaatakkoord door het IPO-bestuur;*
- *Provinciale Staten bij vaststelling van de doelenboom een concernbrede doelstelling voor een klimaatneutrale provincie hebben opgenomen;*
- *in de programmabegroting slechts EUR 30K is opgenomen voor deze doelstelling;*

overwegende dat:

- *klimaat een overkoepelend thema is dat in veel programma's is ondergebracht;*
- *de urgentie van het klimaatprobleem vraagt om een bredere invulling van de concernbrede doelstelling;*

- een concernbrede doelstelling ook een concernbreed aanspreekpunt verdient;
- een heldere coördinerende en intern/extern verbindende rol bijdraagt aan focus en versnelling op de klimaatdoelstelling;

roepen Gedeputeerde Staten op om;

- de concernbrede doelstelling voor een klimaatneutrale provincie steviger aan te zetten;
- dit te doen door de taken onder deze doelstelling op zijn minst als volgt te interpreteren:
 - zorgdragen voor verwerking van de klimaatambities in alle relevante programma's en teams van de provincie;
 - bijdragen aan de gecoördineerde uitvoering van het Klimaatakkoord met Rijk en ander provincies;
 - faciliteren van breed klimaatoverleg in de provincie Utrecht (medeoverheden, bedrijfsleven en andere maatschappelijke partijen);
 - aansturen van provinciebrede informatievoorziening voor de voortgang van de klimaatdoelstelling van de provincie, bij voorkeur gebruik makend van bestaande informatie en samenwerkend met instanties, zoals de PBL (KEV), CBS, Staat van Utrecht etc;
 - zorgdragen dat deze informatievoorziening voor zoveel mogelijk bestuurslagen bruikbaar is (afstemming en samenwerking met gemeenten, waterschappen, provincie, Rijk);
 - verkennen en aandragen van nieuwe klimaatkansen, bijvoorbeeld aan de hand van de uitwerking van de motie Drawdown;
 - zonodig onderzoek te (laten) doen naar de impact van kansrijke ideeën en initiatieven voor broeikasgasreductie en -absorptie;
- deze taken vanaf 2021 op te pakken en hiervoor in de begroting ruimte te zoeken bij de bestaande programma's en zo nodig bij de voorjaarsnota met aanvullende dekking te komen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Voor wat betreft biodiversiteit verwacht D66 dat dit college zich maximaal inspant om in 2021 de natuuropgave voor NNN en de groene contour te versnellen, de stikstofaanpak ten volle uit te voeren en de overgang naar natuurinclusieve kringlooplandbouw te bevorderen. Wij begrijpen dat het in coronatijd lastig is om aan de keukentafels te komen bij de boeren. Kan GS ons toezeggen alle mogelijkheden en creativiteit te benutten om de natuuropgave geen vertraging te laten oplopen?

Wat betreft het landschap wordt 2021 het jaar van de Omgevingsvisie. D66 kijkt daar naar uit. Wij spreken de wens uit dat onze Omgevingsvisie in de praktijk zal bijdragen aan integraler en meer gebiedsgericht samenwerken. Niet langs of tegen, maar met elkaar samenwerken, zoals met het regionaal programmeren. De inpassing van schone energie in het landschap zal een grote opgave zijn. D66 kijkt daarom vol verwachting uit naar de totstandkoming van de RES 1.0.

Binnen de brede context zijn er meer nijpende vraagstukken op te lossen. Denk aan voldoende woningen en werkgelegenheid voor de toekomst en de zorg voor een goede bereikbaarheid en een florerende cultuur. Dit college wil de woningbouw versnellen. De ambitie is om 10.000 woningen per jaar op te leveren. Het verbaast ons dat GS dit aantal pas in 2024 wil bereiken. Versnelling betekent voor ons: meer dan doen wat redelijkerwijs verwacht mag worden. Er is niet alleen straks, maar vooral nu behoefte aan woningen. Wellicht zijn er voor de versnelling onconventionele oplossingen nodig. D66 staat daarvoor open. Kan GS ons toezeggen dat wij in 2021 de abstractie loslaten en over de concrete versnellingskansen en interventies zullen spreken?

Een andere opgave ligt in het werk. Er is behoefte aan ruimte voor werk. Daaraan zal dit college werken in al zijn creativiteit binnen de bestaande ruimte en via transformaties. Ook zullen wij voor werkgelegenheid verder moeten kijken dan corona. Wij proberen meteen ruimte te maken voor innovatie, startups en 'scale-ups'. Wij willen zicht krijgen op en investeren in de banen van de toekomst en de circulaire economie. Laten wij de crisis als kans zien om nieuwe werkgelegenheid te helpen versnel-

len. Het liefst in die sectoren die meteen een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven. Voorbij de waan en met de blik op de toekomst.

Over mobiliteit is D66 uiteraard te spreken over de aandacht voor de fiets en de fietsinnovatie. Wij spreken de wens uit dat wij in 2021 concreter afspraken kunnen maken over de snelfietspaden, zodat wij zo snel mogelijk met de aanleg kunnen beginnen. Over het openbaar vervoer maakt D66 zich zorgen over de grote onzekerheid van de continuïteit en de daarmee gepaard gaande kosten. Wij vragen GS ons daar zo goed en zo snel mogelijk over te blijven informeren.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Openbaar vervoer en informeren over de kosten is leuk, maar met de kosten kun je niks doen. Heeft u een idee hoeveel geld u eraan wilt besteden om het openbaar vervoer op de rails te houden?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Er hangt momenteel een enorme prijskaart en een enorme druk boven de markt voor het openbaar vervoer. Het is belangrijk dat wij zicht houden op wat die kosten precies zijn en te zorgen dat de functionaliteit van ons openbaar vervoer hoogwaardig blijft. Het is een ongelooflijk onzekere situatie waarover GS ons meerdere keren verteld heeft en wij moeten goed de vinger aan de pols houden. De kosten zijn € 5.000.000 per maand die wij dreigen te bepalen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij weten niet hoeveel geld het gaat kosten. Ik heb daarover expliciet navraag gedaan en het college weet het niet.

De VOORZITTER: Wij komen daarop terug als de portefeuillehouder aanwezig is. De heer Wijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! D66 houdt een pleidooi voor het openbaar vervoer. Waarop zou zij willen herprioriteren als het extra bedrag voor de instandhouding van ons OV-systeem hoog oploopt? Dan is er een aantal zaken die wij niet meer zullen doen. Daarover heeft u vast gedachten. Het is interessant om te horen hoe dit bij D66 uitpakt.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Vooralsnog ziet D66 kansen in de adaptiviteit. Daarop zal ik in mijn bijdrage terugkomen. Tegelijkertijd hebben wij gezegd dat wij scherper gaan sturen. Dit kan betekenen dat wij daarin een afstap moeten doen. Wij moeten goed kijken in de volledige begroting waarop wij in dat geval zouden moeten bezuinigen. Voorlopig ga ik ervan uit dat het Rijk ons hierin zal steunen. Wij moeten samen met de gedeputeerde kijken hoe wij dat kunnen doen.

De VOORZITTER: De heer Wijers mag een laatste interruptie plegen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor geen onderwerpen die ter discussie zouden komen te staan, behalve de opmerking dat dingen ter discussie kunnen komen te staan als het Rijk niet voorziet in bijpassende kosten voor het openbaar vervoer. Dat is een antwoord, maar daardoor heb ik geen idee van de thema's die het haasje worden.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer De Droog gaat vast niet zeggen dat wij de groene baan eraan laten gaan. In de coronabrief van vorige week lezen wij dat het Rijk bereid is om vanaf maart 2020 tot en met juni 2021 93% tot 95% te bekostigen. Het is prima om te zeggen dat wij het nog niet weten, maar dit weten wij wel. Waarom moeten wij zeggen dat wij de sociale agenda, het sportbeleid of andere goede dingen eraan laten gaan?

De VOORZITTER: De interruptie van mevrouw Boelhouwer is gericht op de heer Wijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Mijn interruptie was het gevolg van de opmerkingen van de heer De Droog dat het wellicht moeilijk wordt om in de toekomst het OV te handhaven. Ik vroeg hem of hij ideeën heeft waarvan dit ten koste kan gaan. Als het Rijk voor dat percentage daarvoor garant wil staan, dan is dat probleem gedekt zolang het Rijk dat betalen kan. Op het moment dat er toch een afweging moet gemaakt, is het interessant om te weten wat er niet doorgaat.

De VOORZITTER: Die vraag is besproken. De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Boelhouwer maakte een terecht punt, want wat zij noemt zijn geen kerntaken van de provincie. Al betaalt het Rijk een groot deel van de rekening van de openbaar vervoerkosten is dat wel een kerntaak van onze provincie. Als wij er zelf alles aan kunnen doen om het voor onze kerntaak zo kosteneffectief mogelijk te doen en goed kijken waar het echt nodig is om het openbaar vervoer in te zetten, dan is het logisch om naar onze eigen begroting te kijken. Waar uitgaven niet strikt noodzakelijk zijn voor onze kerntaken, kunnen wij ons inzetten voor zaken die wel onze kerntaken zijn, zoals de bereikbaarheid.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer mag kort reageren.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De taken die u niet als kerntaken beschouwt, leiden wel degelijk tot taken die voor ons allemaal veel opbrengen wat tot de kerntaken behoort en de brede welvaart. Dat is waarvoor dit college zich inzet op verzoek van de meerderheid van deze Staten.

De VOORZITTER: De heer De Droog vervolgt zijn betoog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Voor een ambitieuze provincie is een slagvaardige organisatie onontbeerlijk. D66 is blij met de grote stappen die gemaakt worden voor de kwaliteit van de organisatie en de financiën. Wij krijgen meer grip op de financiën en kunnen weer vooruit kijken.

De stresstest waar wij vorig jaar om vroegen, gaf veel inzicht. De provincie is financieel nog gezond. Wel zien wij dat de ruimte voor grote investeringen in de toekomst afneemt. Wij zullen over onze toekomstige verdien- en investeringscapaciteit moeten nadenken. Kan GS ons toezeggen daaraan aandacht te besteden in 2021?

GS schrijft dat de onzekerheid vraagt om adaptiviteit. Adaptiviteit lijkt het modewoord van 2020 en D66 onderschrijft de daarin besloten wens. Dat mag echter geen mantra worden. Adaptiviteit betekent voor D66: de ruimte hebben om bij te sturen en vertrouwen krijgen om met andere voorstellen te komen. Dat betekent ook de Staten vaker informeren om zijn controlerende taak uit te voeren. D66 wil daarom in de financiële auditcommissie afspraken maken over kaders, reikwijdte, informatie en communicatie rond adaptiviteit. Kan GS ons daarvoor een voorzet leveren?

De organisatie is goed op weg, maar is er nog niet. Het moet doelgerichter en resultaatgerichter. Voor de buitenwacht zijn de interne organisatie en financiën misschien niet de meest aantrekkelijke thema's, maar deze zijn wel van groot belang voor het succes van de provincie. Daarom ziet D66 deze thema's als speerpunt voor deze collegeperiode. Niet om te wijzen op wat er niet goed gaat, maar te focussen op het bereiken van concretere resultaten buiten. Voorbij de waan en met de blik op de toekomst.

De grote opgaven vragen om regionale samenwerking. Die samenwerking is gebaat bij juiste, actuele en relevante informatie. D66 stelt voor om zoveel mogelijk samen met het Rijk en de andere decentrale overheden informatie te verzamelen en daarvan gebruik te maken. Het lijkt soms alsof ieder bestuur zijn eigen informatie op net iets andere wijze verzamelt, waardoor afstemming het totaaloverzicht vertraagt. Denk aan data met betrekking tot het klimaat, de energietransitie en woningbouw. Dat kan efficiënter en sneller. Wellicht liggen hier kansen bij de uitwerking van het programma Sterk bestuur. Kan GS toezeggen hier voor de provinciale onderwerpen alvast op voor te sorteren?

Tot slot richt ik mij tot onszelf. De maatschappij staat voor grote veranderingen, zoals de klimaatopgave. Veranderingen met een grote impact op onze levenswijze. Hier gaat het over de lange termijn. Niet alles is meteen te realiseren. Niemand is meteen perfect. Dit vraagt iets van onze houding. Bijvoorbeeld dat wij vergevingsgezinder zijn naar elkaar. Het is belangrijk om het goede voorbeeld te geven en iedereen aan te moedigen en mee te nemen. Aan de ontkenners onder ons: vertrouw op de wetenschap en stop met deze iedere keer ter discussie te stellen. Ontkenning en desinformatie leiden tot onverantwoorde risico's. Zet je kritiek in om ons gezamenlijke probleem aan te pakken of wees open en eerlijk over onderliggende onwil of zorgen, zodat wij samen kunnen bepalen wat de beste route is.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Vraagt u echt om op te houden met kritiek op de wetenschap? Weet u hoe tegenstrijdig de onzin is die u uitkraamt?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag niet om te stoppen met de kritische methoden binnen de wetenschap, maar met de kritiek op de kritische methoden. Dat betekent dat er binnen de wetenschap voldoende ruimte is om van mening te verschillen en te onderzoeken wat de feiten zijn. Zodra de wetenschap onderdeel wordt van het politieke debat, raakt het vertrouwen in de wetenschap zoek.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer De Droog verwijt andere mensen onder een steen te zitten. Ik ga hem een beetje bijspijkeren. Er was een professor op een Australische universiteit die kritiek had op al dat gedoe over de Great Barrier Reef. De man is van de universiteit geschopt. Uiteindelijk is hij naar een rechter gegaan. Daar heeft hij gelijk gekregen en een paar miljoen meegekregen. Een weerman in Frankrijk was kritisch op het dogma op van CO₂ en het klimaat. De man werd ontslagen. Dat leeft heel breed in de maatschappij met alle 'social justice warriors' die iedereen proberen weg te werken die het niet met hen eens is. Dat is er aan de hand. Dat is levensgevaarlijk voor de wetenschap. De wetenschap zou onafhankelijk moeten zijn en kritiek moeten leveren zonder zich zorgen te moeten maken over zijn banen. Wij weten dat er mensen zitten bij het KNMI die het niet eens zijn met het klimaatbeleid dat het KNMI uitkraamt, maar zij durven dit niet te zeggen. In zo een wetenschappelijk discourt zou je niet terecht moeten willen komen.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer De Droog zijn betoog afrondt.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Aan de activisten onder ons: betrek mensen en jaag hen niet van je af. Iedere stap is er een. Zorg dat activisme is gericht op ieder klein stapje dat iemand kan maken. Aan de grote groep in het midden: laten wij samenwerken om zo snel mogelijk klimaatneutraal te zijn. Laten wij tonen hoe biodiversiteit en een florierende samenleving van mens en dier kunnen samengaan. Onze drukbevolkte regio kan en moet een voorbeeld zijn voor anderen als wij dat willen. Voorbij de waan en met de blik op de toekomst.

De politiek heeft de taak om een voorbeeld te zijn voor de omgang met meningsverschillen. Het lijkt wel eens of wij zo opgaan in een spel dat de wereld buiten vergeten wordt. D66 hoopt dat de leiderschapswissel in de Verenigde Staten een voorbode mag zijn voor herstelde relaties en nieuw leiderschap. Disrespect naar het ambt en het afnemend vertrouwen in en ondermijning van instituties, zoals politiek, wetenschap, journalistiek en rechtspraak, doen de waarheid en de samenleving geen goed. Het leidt tot een onnodige tweedeling en polarisatie.

Om dat te overbruggen moeten wij meer naar elkaar luisteren. Dat is in de Staten een enorme opgave met zoveel partijen. Wij spreken de wens uit tot bescheidenheid naar onszelf, nieuwsgierigheid naar de ander en verwondering over de wereld buiten. Laten wij ons richten op de inhoud. Als politiek tot spel verwordt, verzanden onze woorden in gezwets en onze daden in gedoe. Dan worden spel en macht belangrijker dan inhoud en ethiek. Het is onze taak om van gezwets en gedoe gerichte actie te maken. Dat kan door samen te werken, door oprechte interesse en empathie te tonen, actief de diversiteit op te

zoeken en samen de kwaliteit van ons werk te verbeteren. D66 ziet in dit college die houding naar elkaar terug. Dat helpt. Zo wordt onze provincie steeds slagvaardiger. Voorbij de waan, koersvast en met onze blik op de toekomst komen wij groener uit de crisis.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de be-raadslaging.

Het woord is aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het moet vast een hele uitdaging zijn geweest om in deze tijden een programmabegroting op te stellen. Wie weet immers hoe wij er volgende maand, laat staan volgend jaar, voor staan. Corona zorgt voor veel onzekerheid en vereist grote wendbaarheid en aanpassingsvermogen van ons allemaal. Naast corona staan wij voor meer grote uitdagingen die niet kunnen wachten. Daarom een compliment voor GS voor het presenteren van zijn langetermijnper-spectief in deze programmabegroting.

Twee van de grote uitdagingen waar de samenleving en de provincie voor staan, zijn de energietransi-tie en de aanpak van de klimaatverandering. De PvdD vindt het goed dat dit college aandacht heeft voor energiebesparing. Immers, de meest duurzame vorm van energie, is de energie die je niet ge-bruikt. Daarmee zijn we er niet. Wij sporen het college aan om ambitie en vooral daadkracht te blijven tonen bij de aanpak van klimaatverandering. Het college stelt in de programmabegroting 2021 de energietransitie te willen versnellen, maar tegelijkertijd staat het doel om energieneutraal te zijn in het jaar 2040 wel onder druk. In de statenbrief 'Uitkomsten onderzoek en monitoring energietransitie', zo-als onlangs in de commissie M&M besproken, gaf de gedeputeerde aan de ambitie te willen herdefini-eren van 'energieneutraal in 2040' naar 'zo spoedig mogelijk en uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal'. Dit valt niet met elkaar te rijmen. Waar haalt het college het idee vandaan zich nog tien jaar extra te kunnen permitteren, terwijl wij vandaag de dag al de gevolgen van de klimaatverandering merken? Graag een reactie hierop.

Door corona werken wij veel meer thuis dan voor de pandemie. Wij vinden het goed dat dit college thuiswerken wil stimuleren en moedigen dit van harte aan. Hierdoor is het onzes inziens niet nodig om nog meer geld in asfalt te investeren. De rondweg Amersfoort, de verbreding van de A27 en de Noor-delijke Randweg Utrecht lijken nog zinlozer dan deze al waren. Laten wij groen sparen en geld bespa-ren dat verder geïnvesteerd kan worden in fiets en OV. Wij zien gelukkig dat mensen meer zijn gaan fietsen sinds het uitbreken van de coronacrisis. Een snel, veilig en comfortabel fietsnetwerk in de pro-vincie zou daarom het doel moeten zijn van verdere investeringen.

Het openbaar vervoer kent in onze provincie andere uitdagingen. Door corona is het aantal reizigers fors teruglopen en het zal een hele klus worden om de mensen terug in de bussen en trams te krijgen, zodra de situatie het toelaat. Een compliment voor GS dat het het OV-netwerk tijdens de pandemie zoveel mogelijk in stand probeert te houden en inziet dat wij moeten blijven investeren. Alleen met een betrouwbaar, veilig en betaalbaar netwerk van hoge kwaliteit, kun je de reiziger weer voor je win-nen. Ook reizigers met een kleine beurs.

Laten wij het hebben over de dieren. Let u allemaal op. Het afschieten van diverse (beschermd) dier-soorten, zoals zwanen, vossen, reeën en spreuwen, hoort wat ons betreft niet bij de ambitie van dit college om de biodiversiteit te versterken. Daarmee wordt het natuurlijk evenwicht alleen maar nog meer verstoord. Utrecht is geen schiettent. Laten we daarom van Utrecht ook geen 'landschap van angst' maken, zoals in de afgegeven ontheffing knobbelzwanen te lezen is. Stop met afschot van in het wild levende dieren en kies voor diervriendelijke, preventieve alternatieven. Hiervoor zullen wij de volgende moties indienen. Middels de motie 'maak van Utrecht een landschap van liefde' verzoeken wij GS vol in te zetten op diervriendelijke en preventieve methoden van schadebestrijding, dit uit te werken in beleid en met een voorstel te komen bij de behandeling van de Kadernota.

Motie M101 (PvdD, GroenLinks, PvdA, 50Plus): maak van Utrecht een landschap van liefde

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *het college in de begroting 2021 stelt de biodiversiteit in de provincie Utrecht te willen versterken;*
- *het college tevens in de begroting 2021 stelt alleen te willen ingrijpen in gezonde populaties als soorten 'onevenredige schade' veroorzaken;*
- *belangrijke schade wordt gedefinieerd als een "getaxeerd schadebedrag hoger dan, het door BIJ12 Faunazaken, gestelde bedrag voor het eigen risico van € 250." (1);*
- *Gedeputeerde Staten met het verlenen van diverse ontheffingen het mogelijk maakt dat in Utrecht duizenden dieren van verschillende soorten worden afgeschoten, waarbij het doel is om "een landschap van angst" te creëren;*

overwegende dat:

- *afschot haaks staat op de ambities omtrent biodiversiteit van het college;*
- *versterken van de biodiversiteit het creëren van een landschap van liefde voor de natuur impliceert;*
- *bedrijfseconomische schadebedragen van enkele honderden euro's niet in verhouding staan tot het leed en de schade die afschot met zich meebrengen aan populaties;*
- *afschot geen duurzame en rendabele vorm van populatiebeheer en daarmee het voorkomen van schade is;*

verzoeken het college van GS:

- *vol in te zetten op diervriendelijke en preventieve methoden van schadebestrijding;*
- *dit uit te werken in beleid en met een voorstel te komen bij de behandeling van de Kadernota,*

En gaan over tot de orde van de dag.

Met de motie 'stop afschot knobbelzwanen' dragen wij het college op de afgegeven ontheffing die afschot van knobbelzwanen mogelijk maakt, in te trekken. De gemiddelde getaxeerde schade die deze beschermde inheemse soort in de afgelopen jaren zou hebben veroorzaakt, bedraagt slechts enkele duizenden euro's. Bovendien is in de ontheffing niet gespecificeerd naar gebied of perceel waar schadedreiging is en lopen andere soorten een reële kans op verstoring en verwonding. Zet in op preventieve diervriendelijke maatregelen.

Motie M102 (PvdD, GroenLinks, PvdA, SP, 50Plus, Lijst Bittich): stop afschot knobbelzwanen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *GS een ontheffing heeft afgegeven voor afschot van knobbelzwanen in (vrijwel) de hele provincie Utrecht;*
- *de knobbelzwaan een beschermde inheemse diersoort is;*
- *de ontheffing niet gespecificeerd is naar gebied/perceel waar schadedreiging is;*
- *de schade over 2012-2017 als referentie is genomen voor de ontheffing tot afschot van de knobbelzwaan;*
- *de gemiddelde getaxeerde schade over de jaren 2012-2017 gemiddeld slechts 6300 euro bedraagt;*
- *er preventieve middelen zijn die ingezet kunnen worden;*
- *de rechter het afschot van zwanen in Friesland heeft verboden;*

overwegende dat:

verstoring en verwonding van andere soorten een reëel gevaar is (20% van de kleine zwanen vliegt rond met hagel in het lichaam),

*dragen het college op:
de ontheffing die afschot van knobbelzwanen mogelijk maakt in te trekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan twee moties over de haas en het konijn. Deze soorten zijn onlangs op de geactualiseerde Rode Lijst Zoogdieren opgenomen, omdat hun aantallen fors afgenomen zijn sinds 1950. De seizoensjacht op de haas en het konijn is echter nog steeds toegestaan en heeft een negatieve invloed op de overlevingskansen van deze soorten. De provincie beschikt niet over de wettelijke mogelijkheden om deze vorm van jacht te verbieden. Daarom verzoeken wij in de motie 'bescherm haas en konijn' GS om het standpunt aan het ministerie van LNV over te brengen dat het gewenst is om zo snel mogelijk het jachtseizoen voor de haas en het konijn te beëindigen en deze soorten van de landelijke wildlijst af te halen. Hiermee kan worden voorkomen dat deze soorten nog verder in de gevarenzone komen.

Motie M103 (PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, SP, 50Plus, Lijst Bittich): bescherm haas en konijn

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *het konijn en de haas als gevoelige soorten op de geactualiseerde Rode Lijst Zoogdieren (Staatscourant 3 nov. jl., 2020, 56788) zijn opgenomen;*
- *van deze soorten de populatiegrootte met 60% is afgenomen sinds 1950;*

overwegende dat:

- *opname op de Rode Lijst nog geen wettelijke bescherming biedt;*
- *vanuit de landelijke wetgeving de seizoensjacht op deze soorten (wildlijst) nog steeds open staat;*
- *de voortgaande seizoensjacht negatief van invloed is op de overlevingsmogelijkheden van deze soorten;*
- *de minister met de opname op de Rode Lijst erkent dat er risico's zijn voor het overleven van haas en konijn, zonder daarbij echter de wildlijst aan te passen;*
- *de provincie zelf alleen de mogelijkheid heeft om afschot te beperken door het stoppen van het verlenen (en intrekken van lopende) van ontheffingen op de Wet natuurbescherming voor het doden van deze dieren in het kader van populatiebeheer of schadebestrijding;*
- *de provincie niet de wettelijke mogelijkheden heeft om de seizoensjacht te verbieden of beperken, anders dan op grond van weersomstandigheden;*

zijn van mening:

dat datgene gedaan moet worden wat mogelijk is om te voorkomen dat deze soorten nog verder in de gevarenzone komen;

spreken uit:

- *dat het gewenst is om zo snel mogelijk het jachtseizoen ten aanzien van haas en konijn te staken;*
- *dat het gewenst is dat konijn en haas als soorten van de landelijke wildlijst worden afgevoerd;*

verzoeken het college van GS:

dit standpunt aan de minister van LNV over te brengen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Er brandt mij een vraag op de lippen: is er ergens een land dat een jachtverbod kent op hazen en konijnen?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Dat weet ik niet uit mijn hoofd, maar dat is vast op te zoeken. In Nederland staat een aantal dieren op de lijst voor vrij bejaagbare dieren. Deze lijst wordt niet door de provincie vastgesteld. Wij willen echter dat de provincie er bij de minister op aandringt dat de haas en het konijn van deze lijst worden gehaald. Ik weet niet of er andere landen zijn waar dat het geval is.

In de motie 'laat haas en konijn niet het provinciale haasje zijn' dragen wij GS op om geen ontheffingen op de Wet Natuurbescherming meer uit te geven voor het doden van het konijn en de haas en om lopende ontheffingen voor deze soorten in te trekken.

Motie M104 (PvdD, GroenLinks, PvdA, 50Plus): laat haas en konijn niet het provinciale haasje zijn

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter behandeling van Statenvoorstel Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *het konijn en de haas als gevoelige soorten op de geactualiseerde Rode Lijst Zoogdieren (Staatscourant 3 nov. jl., 2020, 56788) zijn opgenomen;*
- *van deze soorten de populatiegrootte met 60% is afgenomen sinds 1950;*

overwegende dat:

- *opname op de Rode Lijst nog geen wettelijke bescherming biedt;*
- *vanuit de landelijke wetgeving de seizoensjacht op deze soorten (wildlijst) nog steeds open staat;*
- *de voortgaande seizoensjacht negatief van invloed is op de overlevingsmogelijkheden van deze soorten;*
- *de minister met de opname op de Rode Lijst erkent dat er risico's zijn voor het overleven van haas en konijn, zonder daarbij echter de wildlijst aan te passen;*
- *de provincie zelf alleen de mogelijkheid heeft om afschot te beperken door het stoppen van het verlenen van (en intrekken van lopende) ontheffingen op de Wet natuurbescherming voor het doden van deze dieren in het kader van populatiebeheer of schadebestrijding;*
- *de provincie niet de wettelijke mogelijkheden heeft om de seizoensjacht te verbieden of beperken, anders dan op grond van weersomstandigheden;*

zijn van mening:

dat datgene gedaan moet worden wat mogelijk is om te voorkomen dat deze soorten nog verder in de gevarezone komen;

dragen het college op:

- *geen ontheffingen op de Wet natuurbescherming meer uit te geven voor het doden van het konijn en de haas;*
- *lopende ontheffingen voor het doden van deze soorten in te trekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot, katten zijn nog steeds hun leven niet zeker in onze provincie. De PvdD vindt het onbestaanbaar dat in Utrecht, als enige provincie naast Friesland, katten nog steeds afgeschoten worden. Al meer dan tien jaar is de PvdD in deze provincie bezig om het afschieten van katten te stoppen. Wij zijn blij dat de gedeputeerde ons tijdens de commissievergadering heeft toegezegd werk te maken van een TNRC-pilot. Wij hopen dat de gedeputeerde de motie daaromtrent zal omarmen.

Refererend aan de discussie of het vandaag een goed moment is om over dieren te praten. De heer Weijers zei net: "Vanuit de begroting wordt beleid geformuleerd wat mensen en bedrijven raakt." Dat is in figuurlijke zin. Laten wij bij dezen vaststellen dat er vanuit de begroting beleid wordt geformuleerd dat dieren raakt. Dat is echter in letterlijke zin, namelijk door een kogel.

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over katten. Honden moeten altijd een halsband om. Waarom hoeven katten dat niet? Is dat geen oplossing. Daarnaast kunnen mensen ervoor zorgen dat zij hun kat binnen houden en uitlaten. Als wij een hond zien poepen, dan vinden wij dat asociaal. Als de kat van de burens echter in de tuin poept, dan vinden wij dat schijnbaar normaal. Waarom stellen wij geen ophokplicht in voor katten? Dat klinkt niet heel vriendelijk, maar u begrijpt wat ik bedoel.

De VOORZITTER: Uw vraag is helder. Het woord is aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! U doet de aanname dat wij dat normaal vinden. Ik weet niet wie u met 'wij' bedoelt. In de motie spreken wij over zwervkatten. Dat zijn de katten die in de natuur hun kostje bij elkaar scharrelen en geen thuis hebben. Er is zeker voor te pleiten om de kat meer bij je te houden.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Mijn ervaring is helaas anders. Iedereen bij mij in de buurt heeft huiskatten en die zitten allemaal bij mij in de tuin.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Dat komt door de duiven die u heeft.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De zwervkatten komen ergens vandaan. De maatregel van de heer Boswijk om een provinciale ophokplicht in te stellen voor katten is een goed voorstel, zeker als daar de dreiging van de jacht achter zit. Als je kat naar buiten gaat, dan weet je wat er kan gebeuren. Is het niet goed om uw motie in te trekken en dat te veranderen in een provinciale ophokplicht voor katten?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik denk dat u in de afgelopen tien jaar slecht geluisterd heeft naar wat de PvdD in te brengen had over de zwervkatten. Het begint met de eigenaren en het steriliseren van katten, zodat de katten geen nestjes krijgen waarvan mensen niet meer weten wat zij ermee moeten doen. Daar moeten wij mee beginnen en hebben wij regelmatig op ingezet in de provincie. Het is niet nieuw dat wij hierover beginnen. Wij gaan niet met u een motie indienen over het ophokken van katten.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Hoe staat de PvdD tegenover de invoering van een kattenbelasting? Stel dat dit zou kunnen, is de PvdD dan voor een kattenbelasting?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wij beginnen af te wijken van het onderwerp van de motie.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller heeft gelijk. U hoeft geen vragen te beantwoorden die geen verband houden met het onderwerp. Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Laten wij bij dezen vaststellen dat er vanuit de begroting beleid wordt geformuleerd dat dieren raakt in de letterlijke zin, namelijk door een kogel. Het schieten op dieren in onze provincie duurt namelijk onverminderd voort. Nu de kermis in verband

met corona gesloten zijn, is het niet de bedoeling dat de provincie Utrecht een alternatieve schiettent wordt. Zet in op alternatief en zet in op preventie. Voor dieren moet er plek zijn in onze mooie provincie.

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik wil kort aanhaken op de laatste opmerking van mevrouw Keller dat de provincie niet in een schiettent moet veranderen. Wij delen dat wij zeer van de natuur houden. De jagers zijn wat mij betreft de beste natuurbeheerders van deze provincie. Ik ga in tegen uw vergelijking met een schiettent waarin u meent dat jagers maar wat raak schieten. Er wordt op zeer veel manieren gekeken wat er moet gebeuren in het veld.

De VOORZITTER: Dank voor deze mededeling. Het woord is aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Zelden waren wij zo klaar met een jaar als met dit jaar. Zelden hadden wij zoveel zin in volgend jaar. 2020 is een jaar om snel achter ons te laten. Wij kijken uit naar 2021. Het kan alleen maar beter worden. Een jaar waarin wij het coronavirus de baas worden, wij weer vrij mogen gaan en staan waar wij willen, onze verjaardag weer groots mogen vieren en eindelijk het EK voetbal gespeeld kan worden. Wij kijken uit naar een jaar waarin wij niet meer bang hoeven zijn om onze baan kwijt te raken, ons niet meer onzeker hoeven voelen over wat komen gaat en elkaar weer een knuffel mogen geven als wij daar behoefte aan hebben. De coronacrisis duurt inmiddels zo lang dat bij de meesten van ons de rek er wel uit is. Er is enorm behoefte aan goed nieuws en iets om naar uit te kijken.

Gelukkig ligt er een goed nieuws begroting voor 2021. Een sociale begroting, een groene begroting, een begroting met ambitie. Wij gaan werk maken van betaalbaar wonen, een gezonde leefomgeving en duurzame energie. Wat de PvdA betreft kan dat niet hard genoeg gaan. Wij potten met deze begroting ons geld niet op, maar laten het op een verantwoorde manier de goede kant op rollen. Ons weerstandsvermogen is en blijft uitstekend.

Meer goed nieuws is dat de voornemens en afspraken uit het coalitieakkoord overeind blijven. Sterker nog: wij zijn door de crisis gemotiveerder dan ooit om van onze provincie een nog mooiere plek te maken en groener en socialer uit de crisis te komen. Dat is een stukje optimisme dat wij hard nodig hebben in deze moeilijke tijd. De provincie Utrecht heeft de financiële ruimte om naast de voorziene uitgaven de klappen van de coronacrisis voor onze inwoners deels op te vangen. Er was al een mooi steunpakket voor de cultuur. De coronareservering van € 15.000.000 om de ergste pijn in 2021 weg te nemen, is een goede keuze. Toch moeten wij niet doen alsof er niks aan de hand is en met deze begroting alles goed komt. In onze provincie zijn veel mensen hard geraakt door corona en wij gaan zeker in 2021 de gevolgen hiervan voelen. Wij leven in een roerige tijd. Een economische crisis is onafwendbaar. De klimaatcrisis, stikstofcrisis en coronacrisis drukken ons met de neus op de feiten: wij kunnen niet straffeloos op oude voet doorgaan. Het roer moet om.

Nog een crisis waarmee wij geconfronteerd worden, is de wooncrisis. Er is een groot tekort aan betaalbare woonruimte. Dat drijft de woonprijzen verder op. Utrecht is een dure provincie voor starters en gewone mensen om te wonen. Vooral in de steden regeren investeerders en huisjesmelkers en is een dak boven je hoofd niet meer vanzelfsprekend en betaalbaar. Dat moet anders. Betaalbaar wonen is een recht. Wij moeten bij het Rijk blijven aandringen op het afschaffen van de verhuurdersheffing. Daarom is het goed nieuws dat wij de komende jaren in de provincie Utrecht 10.000 woningen per jaar gaan bouwen, waarvan minstens de helft in de sociale en middeldure prijsklasse. In het coalitieakkoord worden specifiek starters, ouderen en eenpersoonshuishoudens genoemd. De PvdA is trots op onze maakindustrie. Daarvoor moeten wij op de juiste plekken huizen bouwen die passen bij het inkomen van die werknemers.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! U zegt wat de doelen zijn en dat er gelukkig 10.000 woningen per jaar gebouwd worden. In de woningmarkt gaat veel geld om voor grond, stenen en ar-

heid. U zegt dat dit is afgesproken, dus het gaat gebeuren. Waarop is die verwachting gebaseerd? U neemt niet echt deel in de economie van het wonen.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik zou de vraag bijna terug willen leggen. Waar is uw verwachting op gebaseerd dat het niet gaat gebeuren? Wij hebben afspraken gemaakt. Daarvoor zijn middelen vrijgemaakt. Er zijn goede contacten met gemeenten en lopende projecten. Er zijn locaties aangewezen. Wij kijken voortdurend waar het wel of niet kan en zijn hierover in gesprek. Noem mij een optimist, maar ik heb er alle vertrouwen in dat het gaat lukken. In ieder geval dat wij een heel eind komen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik zal daar niet te diep op ingaan, maar mijn verwachting is dat het nog geen gelopen race is met de betaalbare en duurdere woningen. Dit zou te maken kunnen hebben met een ongelimiteerde verruiming geldschepping. Woningen worden duurder omdat er meer geleend kan worden. Dit kan te maken hebben met het overbieden op hectares en vierkante meters grond voor allerlei op zichzelf nuttige doelen. Daarmee wordt de grond wel schaarser. Dit zijn de belangrijkste drijvers vanuit de vastgoedeconomie wat de schaarste en prijzen van vastgoed bepalen. De provincie speelt daarin geen enkele rol. U kunt wel data aan elkaar koppelen, processen proberen te versnellen of daarvoor getallen vaststellen in een regionaal programmeringssysteem. Dat betekent niet automatisch dat het gebeurt. De enige manier waarop de provincie met haar instrumentarium invloed kan uitoefenen op schaarste, is door zaken minder schaars te maken. Dat betekent vooral dat wij moeten afzien van een aantal ruimtelijke claims en ruimtelijke doelen. De hectares die nodig zijn voor energielandschappen kunnen daarin bijvoorbeeld een goede rol spelen. Als u het ermee eens bent, dan gebeurt het niet automatisch.

De VOORZITTER: U heeft een interruptie, maar u houdt een heel betoog. Mevrouw Lejeune vervolgt haar betoog, want dit punt is voldoende toegelicht van beide kanten.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Het is duidelijk dat wij daarover van mening verschillen. Ik dacht al dat u doelde op het afschaffen van ruimte voor duurzame energie. Dat is nadrukkelijk niet iets wat de PvdA wil. U spreekt over betaalbare en duurdere woningen. Wij hebben het graag zoveel mogelijk over de betaalbare woningen. De krappe markt zorgt ervoor dat de prijs wordt opgedreven. Wij zijn niet de enige die dat denken. Als wij voldoende woningen bouwen, dan zal dat de prijs enigszins drukken. U hoort mij niet ontkennen dat er sprake is van schaarste.

De PvdA is trots op de maakindustrie in onze provincie, maar wij moeten wel op de juiste plekken huizen bouwen die passen bij het inkomen van die werknemers. Wij willen niet vergrijzen, dus moeten wij meer bouwen voor starters. Gemeenten krijgen volgend jaar beperkt de mogelijkheid om buiten de bestaande rode contouren te bouwen en kunnen een beroep doen op de provincie om bouwprojecten van de grond te krijgen. Zo hopen wij het tij te keren. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: zijn er voldoende middelen beschikbaar? Hoe zorgt u ervoor dat de beschikbare middelen eerlijk verdeeld worden en het geld bij de juiste projecten terecht komt?

Wij streven naar zoveel mogelijk schone mobiliteit. Wij zien onze inwoners het liefst allemaal op de fiets en in het OV. Er staat een aantal grote infraprojecten in de planning en besluiten uit het verleden willen wij niet steeds opnieuw ter discussie stellen. Wij moeten echter erkennen dat er bij mobiliteit een nieuwe werkelijkheid is ontstaan. Een van de weinige dingen om de afgelopen tijd van te genieten, was het gebrek aan files door het massale thuiswerken, met als bijvangst een betere luchtkwaliteit. Het lijkt erop dat meer thuiswerken in 2021 de norm wordt en de verkoop van elektrische fietsen voor woon-werkverkeer is enorm gestegen. Corona heeft een nieuwe werkelijkheid gebracht. Hoeveel extra asfalt hebben wij nog nodig in de provincie? Het zou een gemiste kans zijn om die vraag niet te stellen voordat wij klakkeloos beginnen met het storten van asfalt omdat wij dat eenmaal van plan waren. Is de gedeputeerde dat met ons eens, want wij willen toch schoner en groener uit de crisis komen?

Onze provinciale ambities voor energie sluiten naadloos aan op de ambities van Europa. Er is wel veel werk aan de winkel om onze klimaatdoelstellingen te halen, want wij liggen nog niet zo goed op

schema. Komend jaar gaan wij verder met het uitwerken van de regionale energiestrategieën. De zoektocht naar geschikte locaties voor windenergie zal niet zonder slag of stoot gaan. De urgentie om de klimaatcrisis te keren is groot. Er zijn veel Europese gelden voor de energietransitie beschikbaar waarvan weinig gebruik wordt gemaakt. Deze gelden blijven in Brussel op de plank liggen. Dat is zonde en daar ligt een kans. Wat gaat de gedeputeerde doen om daar meer gebruik van te maken?

Steeds meer huishoudens hebben moeite met de hoogte van de energierekening en zien op tegen de kosten van de energietransitie. Dat is een serieus probleem. Het slagen van de energietransitie staat of valt met draagvlak en acceptatie uit de samenleving. Dat is een eerste belangrijke stap om te zetten. Het is prima dat de polders Rijnenburg en Reijerscop de komende jaren een bijdrage leveren aan de energiedoelstellingen. Onderzoek naar mogelijkheden voor woningbouw en ontsluiting mag echter niet op de lange baan geschoven worden. Wij moeten beginnen met de voorbereidingen voor woningbouw na 2030. Komend jaar gaan wij hierover ongetwijfeld in gesprek naar aanleiding van de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie van woningbouw in Rijnenburg.

Veel mensen hebben hun baan verloren, bijvoorbeeld in de horeca-, cultuur- en reisbranche. De werkloosheid zal in 2021 verder stijgen. Toch is er genoeg werk in zorg, onderwijs, techniek en ICT. De kunst is om de juiste mensen op tijd op de juiste plek te krijgen. Die ambitie lezen wij in de begroting, maar is weinig concreet over de uitvoering. De provincie Gelderland heeft hele goede ideeën over omscholing om werkloosheid tegen te gaan. In onze begroting is dat nog wat vaag. Wat gaan wij daarvoor concreet doen? Is het een idee om hierover eens met de buurprovincie in gesprek te gaan?

De PvdA vraagt aandacht voor het door corona olopende gebrek aan stageplaatsen, met name in het mbo. Dat baart ons grote zorgen. Een stage is geen luxe, maar in het mbo en hbo een voorwaarde voor het afronden van een studie. Komend jaar moeten wij hierop vol blijven inzetten en vanuit de provincie doen wat nodig is om dat voor elkaar te krijgen.

Een baan is belangrijk, maar in het afgelopen jaar hebben wij ervaren dat wij meer nodig hebben dan alleen ons werk, zoals sport, cultuur, genieten van de cultuur en mogelijkheden om familie en vrienden te zien. Daarom kijken wij uit naar de uitgestelde proef met gratis OV voor ouderen of misschien een bredere doelgroep. Er wordt een provinciaal sportakkoord gesloten met gemeenten en 'stakeholders'. Hoe helpt dat sportclubs om uit de coronacrisis te komen? Hoe zorgen wij ervoor dat sportverenigingen na 2021 kunnen bestaan? Dit zijn belangrijke vragen, want sport moet voor iedereen laagdrempelig blijven.

De PvdA is blij met de sociale agenda en wil deze zeker niet op de lange baan schuiven, maar juist haast mee maken. Het is waarschijnlijk overbodig om te zeggen dat de PvdA het amendement 'werk is eerste prioriteit' van de VVD een onzinnig voorstel vindt. Wij zullen dat zeker niet steunen. Voor sommige mensen is het vinden van passend werk of een stageplek extra moeilijk, omdat zij een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Zij hebben in hun werk extra begeleiding nodig of hebben hun verleden tegen bij het vinden van een baan. Die groep heeft in deze tijd onze steun nog harder nodig. De provincie Utrecht moet hierin het goede voorbeeld geven met haar eigen personeelsbeleid. De gedeputeerde heeft toegezegd hierop later terug te komen. Wij zijn benieuwd wat de provincie al doet en wat wij volgend jaar nog verbeteren. Daar komen wij vast later op terug.

Een ander zorgpunt is het percentage laaggeletterdheid. In onze provincie kan 7% van de inwoners niet of nauwelijks lezen en is niet digitaal vaardig. Dit is een schrikbarend hoog percentage en dat stijgt helaas nog steeds, juist onder jongeren.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Heeft u vandaag of gisteren in de krant gelezen of in het nieuws vernomen dat men heeft opgegeven dat ongeveer 70.000 arbeidsplaatsen zijn gerealiseerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, terwijl men tot de conclusie is gekomen dat dit maar 12.000 plaatsen zijn? Er wordt van alles opgerekt in de arbeidsmarkt om te voldoen aan het aan-

tal werkplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en deze banen worden gegeven aan gewone mensen. Vindt u niet dat de provincie hierin een taak heeft om dit te controleren en de regie te nemen?

Mevrouw LEJEUNE (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Nee, dat gaat wel ver. Ik begon met de vraag wat het voor onze eigen organisatie doet. Wij vinden het heel belangrijk dat iedereen mee kan doen en kansen krijgt. Je ziet dat er in onze maatschappij mensen zijn die van nature wat minder kansen hebben dan anderen. Voor die mensen willen wij opkomen. Daarom is de vraag aan de gedeputeerde: wat doen wij in onze eigen organisatie? Geven wij die mensen in onze eigen organisatie een kans en wat kunnen wij nog meer doen om het goede voorbeeld te geven? U gaat gelijk een stuk verder, maar ik voer eerst graag het gesprek in onze organisatie.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er kan iets breder gekeken worden dan de eigen organisatie, bijvoorbeeld hoe de inhuur of de diensten die wij aanbesteden hiermee rekening houden. Maatschappelijk ondernemen kunnen wij als belangrijke pijler opnemen. Zijn mevrouw Lejeune en de gedeputeerde dat met ons eens?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat ben ik eens met de heer Van Schie.

De VOORZITTER: Is mevrouw Hoek klaar met haar interruptie?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik doel op de controle. Deze moet beter uitgeoefend worden op het vergeven van banen. Tien jaar geleden hadden wij jeugdzorg in ons pakket. Dat is overgedragen naar de gemeenten, maar zij hebben niet de middelen en de expertise die daarvoor nodig is. Hebben wij niet enigszins de verantwoording om mee te kijken over de schouders van de gemeenten om te zien of het uitgevoerd wordt zoals het hoort?

De VOORZITTER: Ik stel vast dat mevrouw Hoek haar vraag herhaalt. Mevrouw Lejeune heeft gezegd dat zij nog niet zo ver is. De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd naar het volgende. Ik denk dat mevrouw Lejeune het met mij eens is dat corona iets tijdelijks is. Waarop baseert u uw verwachtingen dat mensen van een vak zouden veranderen naar andere sectoren? Zij denken ook dat corona tijdelijk is en dat zij over een paar maanden door kunnen met hun oude beroep. Waarop baseert u de verwachting dat mensen definitieve stappen gaan zetten als gevolg van een tijdelijk fenomeen zoals corona?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik mag graag hopen dat wij in januari allemaal een prikje in de arm krijgen en dat dan alles weer terug gaat naar normaal. Zo werkt het natuurlijk niet. Ik had maandag een vriendin op de thee. Zij werkt op Schiphol en begeleidt kwetsbare mensen van en naar hun vliegtuig. Ongeveer 70% van haar collega's is ontslagen. Zij was nog wel blij dat zij haar baan mocht houden, maar eigenlijk kon ze er niet echt blij mee zijn. Dat zijn sectoren waar hele grote klappen vallen. Dat is niet ineens terug op het niveau waar het was. Corona is hopelijk heel tijdelijk, maar de effecten zullen in bepaalde sectoren nog lang na-ebben. Als je een jaar of twee zonder werk zit, dan is dat te lang.

De VOORZITTER: Dat was het debatje tussen de heer Weijers en mevrouw Lejeune. De heer Van Oort heeft een interruptie.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! In reactie op wat de heer Weijers vraagt heb ik een wedervraag. Los van corona zien wij dat een aantal sectoren steeds kleiner wordt. Een automonteur weet alles van verbrandingsmotoren. Hoeveel toekomstperspectief heb je dan nog de komende jaren? De komende vijf of tien jaar zal het meevallen, maar wij weten allemaal dat auto's elektrisch of op waterstof gaan rijden. Zou deze tijdelijke werkloosheid geen kans zijn waarop de overheid

mensen kan aanmoedigen om in een omscholingstraject te stappen, zodat je ze weer een langetermijnperspectief hebben? Is dat niet de taak van de overheid?

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! De elektrische auto's moeten opgeladen worden. Dat lukt wel bij mensen met een oprit of als gemeenten een oplaadpalen plaatsen. Als wij echter allemaal binnenstedelijk moeten wonen op de vijftiende verdieping, dan zie ik een probleem ontstaan. Tenzij u mensen wilt verplichten om altijd met het openbaar vervoer te reizen. De rekensommetjes kloppen allemaal niet. Ik ben het wel met u eens dat wanneer er een overgang komt naar het elektrisch rijden, dit op een soort organische manier moet gebeuren. Daarin valt weinig te sturen, anders dan dat je de voorwaarden faciliteert. Dat wordt met het elektrisch laden nog een enorm probleem als iedereen moet overstappen. Wij kunnen dit besluiten, maar het moet wel gebeuren.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat zijn de randvoorwaarden. Voor de arbeidsmarkt weten wij dat er sectoren zijn waar mensen op termijn hun baan verliezen. Los van de randvoorwaarden van het elektrisch opladen, wordt de sector van de automonteur kleiner. Dan weet je dat deze persoon een ander beroep moet kiezen, zoals het repareren van elektrische auto's.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! U doelt op de structurele veranderingen in de economie. Dat ben ik met u eens. Daarnaast zijn er incidentele veranderingen met een groot conjunctureel effect, zoals corona. Voor dat laatste zullen mensen hun droom, opleiding en ervaring niet zomaar opgeven. Voor een structurele verandering moet men zich aanpassen. Dat ben ik met u eens. Dat is echter niet gekoppeld aan corona.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie voor mevrouw Lejeune. De PvdA volgt dezelfde redenering als het college. Er is een aantal sectoren waar het fors minder gaat, zoals het zakelijk toerisme. Het college zegt dat wij daarin niet meer moeten investeren of ons daarvan afwenden. De VVD zegt dat de sociale agenda inhoudt dat wij naast de ondernemer gaan staan om te kijken hoe hij met zijn bedrijf door de crisis heel kan komen en dat er weer toekomst zit in het bedrijf. Hoe kijkt de PvdA daar tegenaan?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U heeft mij niet horen zeggen dat wij in bepaalde sectoren niet meer moeten investeren. De PvdA vindt het een goede zaak dat de goede mensen zo snel mogelijk op de goede plekken terechtkomen, omdat in bepaalde sectoren de werkloosheid opgelopen is en nog verder oploopt. In andere sectoren is er een schreeuwende behoefte aan goede mensen. Wij zien een economische recessie en een oplopende werkloosheid aankomen. Daarom moet de provincie doen wat er in onze macht ligt om te kijken of wij mensen een zetje kunnen geven. Dat betekent niet dat iemand die met hart en ziel automonteur is van mij zonnepanelen op het dak moet gaan leggen. Daarin laat ik de mensen graag vrij. Wij moeten wel faciliteren dat wij de mensen die werkloos zijn geworden en graag in een andere sector aan het werk willen zo snel mogelijk op een goede plek krijgen. Daarmee zeg ik niet dat wij niet meer investeren in andere sectoren. Met het coronafonds en het steunpakket investeren wij juist in de sectoren die het moeilijk hebben.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD denkt dat er na de coronacrisis nog toekomst zit in het zakelijk toerisme. Het college zegt echter met een penningstreek dat het daarin niet meer investeert. Ik heb een ander beeld bij deze begroting dan u dat kennelijk heeft.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat mevrouw Lejeune haar betoog vervolgt.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet over zakelijk toerisme gesproken. Ik was inmiddels bij laaggeletterdheid aanbeland. In onze provincie kan 7% van de inwoners niet of nauwelijks lezen en is niet digitaal vaardig. Dat vinden wij een schrikbarend hoog percentage, al schijnt dit in andere provincies erger te zijn. Onder jongeren stijgt dit percentage nog steeds. Wie niet of nauwelijks kan lezen, loopt veel meer mis dan een goed boek. Wie niet goed kan lezen, kan minder

goed meedoen in de maatschappij en is kwetsbaar voor nepnieuws, complottheorieën en andere oplichterij. De cultuur- en erfgoednota stelt dit onderwerp centraal en noemt een aantal goede initiatieven. Is dat genoeg of moeten wij volgend jaar een tandje bij zetten om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke kansen krijgt en de provincie Utrecht nog meer een inclusieve provincie wordt waarin iedereen mee kan doen?

Recent is het faunabeheerplan vastgesteld en daarover is nogal wat onvrede. Het faunabeheer moet eerst gebruik maken van preventieve methoden voordat een populatie door jacht gereduceerd mag worden. Dat moet op een zo diervriendelijk mogelijke manier gebeuren. Dat staat in ons coalitieakkoord. Wij zien dat onvoldoende terug in het faunabeheerplan. Utrecht is naast Friesland de enige provincie waar op katten gejaagd mag worden en vossen mogen sinds kort ook weer in de nacht afgeschoten worden. Wij erkennen dat er soms ingegrepen moet worden door jacht. Naar onze smaak wordt de trekker echter te snel overgehaald. Daar is de PvdA tegen. Daarom zullen wij de motie 'stop afschot katten' indienen en zijn wij mede-indiener van een aantal andere moties over dit onderwerp.

Motie M105 (PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, 50Plus, Lijst Bittich): stop afschot katten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 11 november 2020, ter bespreking van de Programmabegroting 2021;

constaterende dat:

- *de jacht op (verwilderde) katten een van de maatregelen is uit het faunabeheerplan;*
- *in Zuid-Holland 35% van de katten die gevangen zijn en verwilderd leken een chip en toch een eigenaar bleken te hebben;*
- *veel katteneigenaren hun kat kwijt zijn en niet weten wat er met het dier gebeurd is;*
- *in 10 provincies de jacht op katten verboden is en gebruik gemaakt wordt van een diervriendelijk alternatief;*
- *het college heeft toegezegd om in een breed samenwerkingsverband een provincie een pilot te starten voor het toepassen de TNR-C methode;*

overwegende dat:

- *TNR-C een bewezen en diervriendelijk alternatief is;*
- *de maatschappelijke weerstand tegen het afschieten van verwilderde katten groot is;*
- *de effectiviteit van jacht op katten niet aantoonbaar is;*
- *er nu weinig bekend is over de kattenpopulatie en daarmee de effectiviteit van de jacht en door middel van de TNR-C methode hier juist inzicht door verkregen wordt;*

dragen het college op:

- *een provinciebrede pilot te starten, waarbij gebruik gemaakt wordt van vangkooien voor katten en de gevangen katten over te dragen aan de Stichting Zwerfkatten Nederland, zodat de katten met TNR-C worden behandeld en herplaatst worden buiten een beschermd natuurgebied;*
- *alle bestaande vergunningen voor de afschot van katten op te schorten tot het einde van de pilot;*
- *zodra de kosten van deze kattenvriendelijke aanpak bekend zijn, de Staten te informeren en een voorstel te doen voor de dekking van deze kosten;*
- *na twee jaar, in elk geval voor het einde van deze Statenperiode, de Staten te informeren over het verloop van de pilot;*
- *indien er zich tussentijds problemen voordoen bij de Staten hierop terug te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Er valt weinig te recreëren in coronatijd en een frisse neus in de buitenlucht was een van de laatste mogelijkheden. Jammer genoeg werden natuurgebieden afgesloten voor publiek, omdat het zo druk was in het bos en op de hei dat de anderhalve meter afstand daar niet gehandhaafd kon worden. Dat

moet anders kunnen. De natuur moet voor iedereen toegankelijk zijn. Wellicht kan de provincie alternatieven faciliteren. Wil de gedeputeerde daarvoor met de natuurbeherende instanties om tafel gaan?

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mijn persoonlijke ervaring van de afgelopen periode leert mij dat er in de natuur veel ruimte is, maar dat de parkeerplaatsen ernstig te kort schieten. Zou de PvdA willen meedenken om daar meer ruimte te bieden zodat recreatiegebieden beter te ontsluiten zijn?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat betekent wat ons betreft niet dat er meer parkeerplaatsen moeten komen, maar dat er meer mogelijkheden moeten komen om een recreatiegebied te bereiken. Je kunt hier wellicht met de fiets naartoe. Waarom moeten al die mensen tegelijkertijd op dezelfde plek aankomen? Daardoor ontstaat filevorming. Het is een idee om anders te denken en ervoor te zorgen dat een natuurgebied op verschillende plekken benaderd kan worden. Dat zijn onderwerpen van gesprek met de natuurbeherende instanties.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De bereikbaarheid van sommige natuurgebieden via het openbaar vervoer kan beter. Na de crisis kunnen wij hierover nadenken.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat is een mooie suggestie die ik graag wil meegeven aan het college.

De PvdA dankt het college voor deze mooie begroting die wij volmondig steunen. Wij bedanken de griffie en alle medewerkers van de provincie voor het vele werk dat zij zoals altijd weer onder grote tijdsdruk hebben moeten verrichten en dit jaar onder nog moeilijkere omstandigheden en werkend vanuit huis. Wij realiseren ons dat wij veel vragen van de organisatie – soms teveel –, een organisatie die nog altijd niet goed op orde is. Dat ligt zeker niet aan de inzet of de kwaliteit van onze medewerkers. Het is onze verantwoordelijkheid om onze organisatie op orde te krijgen en goed in te richten. Wij hopen dat wij daarin grote stappen gaan maken in 2021.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de bearaadslaging. Het woord is aan mevrouw Poppe.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Als je later aan de beurt bent, dan is er al veel gezegd en besproken. Daar zal ik niet op ingaan. Wel ga ik spreken over een van de belangrijkste verantwoordelijkheden van de provincie, namelijk het openbaar vervoer. Mobiliteit in zijn algemeenheid, de fiets en de auto laat ik graag over aan collega-partijen. Ik spreek liever over het openbaar vervoer zoals wij dat zo graag zouden zien.

Voor de SP is openbaar vervoer een nutvoorziening: het is voor iedereen in alle omstandigheden. Voor woon-werkverkeer, om naar school te gaan, naar het theater, een etentje, op familiebezoek, met je vrienden naar de stad, boodschappen doen en voor de natuur. Er zijn mensen die er bewust voor kiezen en mensen die zich om financiële redenen geen auto kunnen verlopen. Daarnaast zijn er mensen die vanwege een medische reden niet met een auto of een fiets kunnen reizen. Al deze mensen zijn aangewezen op de bus, de trein, de tram, de metro en soms een taxi.

De provincie, bij monde van het college, kiest voor gestrekte lijnen en volle bussen. Dat beleid staat haaks op het getoeter van het college over een schaalvergroting in het OV, de toename van inwoners en het bouwen van woningen bij OV-knooppunten. Dan is het niet logisch om af te breken wat je hebt om vervolgens nieuwe dingen te moeten optuigen. Hoe zit dat met de bereikbaarheid van het platteland? Er moeten leefbare kernen zijn. Als wij echter het OV afschalen, dan blijft daar niet veel van over. Er moet niet getornd worden aan het netwerk van lijnen. Dat is de basis van het openbaar vervoer. Juist niet nu COVID-19 zorgt voor veel minder reizigers. Door in te grijpen in de lijnenstructuur dwing je mensen met meer mensen tegelijk in een bus te gaan zitten. Dat gaat in tegen de COVID-19 regels waardoor je nog meer mensen uit het OV jaagt. Het kabinet geeft in de COVID-19 regels aan dat er zoveel mogelijk thuis gewerkt moet worden en het OV alleen gebruikt dient te worden voor

noodzakelijke reizen. Dan is het niet te begrijpen dat de rijksoverheid met 93% van de kosten over de brug komt. Wij willen niet alleen naar de rijksoverheid kijken. OV is echt een grote verantwoordelijkheid voor de provincie. Het is onbestaanbaar dat er in de tijd van COVID-gerelateerde problemen een coronafonds wordt opgericht, maar dat het OV daarvan geen gebruik kan maken. Het is onbestaanbaar dat de provincie voor tal van zaken geld uittrekt. Er gaat telkens van alles mis, zoals bij de Uithoflijn of de SUNIJ-lijn en daarvoor wordt telkens de beurs getrokken. Het busnetwerk moet echter binnen de lijnen van de begroting blijven. Je zult maar afhankelijk zijn van dat netwerk.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Is de SP van mening dat de hele dienstregeling moet blijven draaien zoals die was ondanks dat de bezetting drastisch is teruggelopen?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ja.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft u bij benadering een idee wat dat kost?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Die vraag heb ik gesteld aan de gedeputeerde en hij had geen antwoord. Ik weet daarom niet wat het kost.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Als de bus van Wijk bij Duurstede naar Utrecht vier keer per uur rijdt en twee keer leeg is en twee keer met een persoon rijdt, dan is dat een hele belasting en uitstoot die niet nodig is in deze tijd.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat gaat over de frequentie. Dat is iets anders dan het netwerk. De frequentie kan op bepaalde lijnen een stukje terug. Als een bus acht keer rijdt, dan kan dat terug naar zes keer. Komt er op het platteland een of twee keer een bus, dan moet daar niet wat aan gedaan worden.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb gelezen dat het bussennetwerk in stand wordt gehouden.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat gebeurt niet, want er worden lijnen opgeheven.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe vervolgt haar betoog, want de vraag van mevrouw Boelhouwer is gesteld en u zegt dat het niet om de frequentie gaat.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Nee, het gaat om het lijnennetwerk. De lijnen moeten blijven bestaan, want dat is de basis van het openbaar vervoer. Dat ga ik verder uitleggen. Als er geen corona meer is en wij weer kunnen reizen, dan is het lijnennetwerk hard nodig om alle mensen terug te krijgen in het OV. Daar kom ik nog op.

Je zult maar afhankelijk zijn van het netwerk. Ik heb mails gekregen van mensen die in ploegendienst werken en de nachtdienstregeling is al heel snel afgeschaald en uit de dienstregeling gehaald. Deze mensen kunnen niet meer op hun werk komen en zijn hun baan kwijt. Dat is heel heftig als je dat overkomt.

Het schrappen van buslijnen op bepaalde trajecten, omdat er een alternatief is waarvoor je moet omreizen en meer moet betalen, is voor ons geen optie. Daarmee jaag je mensen de bus uit. Bepaalde open afritten van provinciale wegen en provinciale wegen waarover maar een of twee auto's op een dag gaan sluiten wij ook niet. Deze moeten wij wel onderhouden. Daarvoor moeten wij de berm maaien en de verlichting onderhouden.

Wil je ooit de mensen die zijn afgehaakt door de pandemie terugwinnen, dan moet het netwerk overeind gehouden worden. Anders is het OV geen goed alternatief voor de auto en krijg je deze mensen nooit meer terug.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Poppe maakt een interessante vergelijking, maar dit gaat niet helemaal op. Ten eerste ken ik geen enkele provinciale weg waarover maar twee auto's per dag rijden. Ten tweede neemt het onderhoud af wanneer er geen gebruik gemaakt wordt van de wegen. Er is een aparte systematiek om dat te berekenen afhankelijk van het gebruik. Dat is heel modulair. U zegt dat wij met lege bussen moeten blijven rijden. Behalve de echte busliefhebber vindt niemand dat zinvol.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het is een tijdelijke realiteit. Deze situatie gaat voorbij. Ik kom erop terug hoe wij dat moeten oplossen. Een bus is een nutsvoorziening. Openbaar vervoer is een nutsvoorziening. Dat is er voor iedereen en moet er zijn voor iedereen. Daar kun je geen markt op loslaten. Laat staan een verdienmodel. Het is een politieke keuze om dit overeind te houden.

Wij stellen voor om meer geld ter beschikking te stellen om het openbaar vervoer in stand te houden. Met een prima netwerk van dikke en dunne lijnen zodat mensen van de ene naar de andere plek kunnen en het OV een volwaardig alternatief voor de auto kan zijn. Een eenmalige injectie van eenmalig geld. De SP heeft een amendement gemaakt over het weerstandsvermogen dat gebruikt kan worden om de structuur van het openbaar vervoer op pijl te houden. COVID-19 is een onverwacht risico en daarvoor hebben wij dit weerstandsvermogen in dit leven geroepen. 1,9 is veel meer dan wij nodig hebben. 1,0 is genoeg. Daarom stellen wij voor om dat geld te gebruiken om het OV overeind te houden. Je kunt namelijk niet direct opschalen als het OV weer gebruikt mag worden. Alle tijdelijke werknemers zijn ontslagen en zijn wat anders gaan doen. Zie maar weer dat je de mensen terug in het OV krijgt.

Amendement A41 (SP): gebruik weerstandsvermogen om sanering openbaar vervoernetwerk als gevolg van de COVID-crisis te voorkomen.

Provinciale staten van Utrecht, op 11 november 2020 bijeen, ter bespreking van de Programmabegroting 2021;

overwegende dat:

- *het openbaar vervoer de belangrijkste verantwoordelijkheid van de provincie is;*
- *als gevolg van de COVID-crisis een grote sanering in het openbaar vervoernetwerk dreigt;*
- *het weerstandsvermogen bedoelt is om eenmalige grootschalige risico's op te kunnen vangen zonder direct te hoeven saneren;*
- *als de verhouding tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen 1,0 bedraagt dat voldoende is om de overige risico's van de provincie op te vangen;*
- *de COVID-crisis een verlaging van de extra behoedzame verhouding van 1,4 rechtvaardigt;*

besluiten:

- *beslispunt 1 onder d de zin "het overzicht van de stortingen (totaal € 96,3 miljoen) in en onttrekkingen (totaal € 161,1 miljoen) aan de reserves"*

te wijzigen in:

"het overzicht van de stortingen (totaal € 118,9 miljoen) in en onttrekkingen (totaal € 183,7 miljoen) aan de reserves";

- *aan beslispunt 1 onder d toe te voegen:*

"een onttrekking aan de reserve weerstandsvermogen van € 22,588 miljoen, welke gestort wordt in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Behoud OV-netwerk ihkv COVID";

- *deze bestemmingsreserve in 2021 aan te wenden om het openbaar vervoernetwerk volledig op peil te houden, geen lijnen worden geschrapt, frequenties niet te sterk worden verlaagd, voor zover hiertoe de compensatie vanuit het Rijk ontoereikend blijkt."*

Amendement A42 (SP): COVID-19 fonds ook voor openbaar vervoer

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen voor bespreking van agendapunt 7: Programmabegroting 2021;

gehoord de beraadslagingen constaterende dat:

- *er een COVID-19 fonds van 15 miljoen te beschikking is om een aantal knelpunten, ontstaan door de COVID-19 pandemie, te verzachten;*
- *openbaar vervoer daar niet bij wordt genoemd en dit een flinke verantwoordelijkheid is voor de provincie;*

besluiten:

een vierde bullet toe te voegen aan pag. 292, namelijk: ondersteuning openbaar vervoer.

Daarnaast hebben wij een motie over bonussen voor de boa's. De motie spreekt voor zich. Wij willen dat provinciale boa's op dezelfde manier worden beloond als de politieagenten. De gemeenten Utrecht en Amsterdams gingen ons hierbij voor. Boa's zijn in dienst van de RUD. Dat doet niet ter zake, want zij werken in opdracht van de provincie. Dit is een kleine waardering van dank, want zij halen voor ons de kastanjes uit het vuur. Het gaat over 16 boa's. Dit financiële leed is wat ons betreft te overzien.

Motie M106 (SP): bonus voor de BOA

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, ter bespreking van de Programmabegroting 2021;

overwegende dat:

- *de druk op de werkzaamheden van de provinciale BOA's aanmerkelijk is verhoogd;*
- *het publiek vaker dicht bij huis ontspanning zoekt;*
- *door de aanhoudende COVID-19 regels mensen vaker een 'kort lontje' hebben;*
- *er intensiever met politie en justitie moet worden samengewerkt;*

constaterende dat:

- *politieagenten van overheidswege een bonus van driehonderd euro krijgen voor de zwaardere werkdruk door COVID-19;*
- *de gemeente Utrecht eveneens een bonus van driehonderd euro geeft aan BOA's en toezichhouders op straat;*

dragen het college op:

ook onze provinciale BOA's met eenzelfde bonusbedrag te belonen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie en de amendementen worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging. Het woord is aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! U kent vast het schilderij 'Meisje met de parel' van Vermeer. Als wij goed kijken lijkt de parelorbel van het meisje transparant; alsof je er

doorheen kunt kijken. Er is een dunne en doorzichtige laag aangebracht om de kleur van de onderlagen te beïnvloeden. De onderlagen zijn dekkend en weerkaatsen het licht. Om hier meer over te weten te komen, kan door een innovatieve techniek virtueel een reepje uit alle lagen worden gesneden waardoor een dwarsdoorsnede van de zijkant te zien is en de zorgvuldige opbouw van de verschillende lagen zichtbaar wordt.

Als wij in een eerste opslag naar onze provincie kijken, dan zien wij een mooie en unieke provincie waar wij trots op zijn. Een provincie waar het goed wonen en werken is en een schepping waarvan wij mogen genieten. Als wij verder inzoomen, zien wij hoe de verschillende lagen bijdragen aan het bijzondere beeld van onze provincie. Met de verschillende lagen doel ik op de transities die ervoor zorgen dat wij in de toekomst van het unieke karakter van onze provincie kunnen blijven genieten. De woontransitie, mobiliteitstransitie, energietransitie en de voedseltransitie. De inzet op een gezonde leefomgeving en meer oog voor ruimtelijke kwaliteit vraagt om deze transities.

Wij leven in een onzekere tijd waarin veel anders is dan voorheen. Banen staan op de tocht, musea en theaters zijn gesloten, het is erg leeg in het openbaar vervoer en de sportvelden zijn grotendeels verlaten. Wij blijven zoveel mogelijk thuis. Dit heeft tot gevolg dat er meer eenzaamheid is en de somberheid toeneemt. Zoals Jules Dresmé zegt: "In elke crisis zit hoop: dat je kunt vinden wat je bent kwijtgeraakt." Een herwaardering voor hetgeen echt telt. Wij zien initiatieven in buurten ontstaan om naar elkaar om te zien en elkaar te helpen. Ook neemt de waardering voor de natuur en de schepping toe.

De ChristenUnie is blij dat het college komt met steunmaatregelen om de schade te verlichten. Tevens is de ChristenUnie tevreden dat juist tijdens de coronacrisis de provincie fors blijft investeren om de gestelde hoofddoelstellingen te halen. Ik zal nader ingaan op de verschillende lagen: de transities.

Allereerst de woontransitie. Wij zien allemaal de noodzaak van het bouwen van meer woningen in de provincie Utrecht. Jongeren die geen starterswoning kunnen vinden en noodgedwongen lang bij hun ouders moeten blijven wonen en ouderen die niet naar een seniorenwoning kunnen doorstromen. De komende jaren staan er veel bouwprojecten op stapel. Het wordt steeds duidelijker dat wij de doelstellingen gaan halen en kunnen gaan bouwen in de A12-zone, bij het nog te bouwen dubbelstation U Ned Koningsweg, bij enkele knooppunten in de regio en ga zo maar door. Alleen al in de U16 kan de plancapaciteit oplopen tot 180.000 woningen. De vraag is alleen: waar stopt dit? Gaan wij na de 180.000 woningen nog verder? Willen wij gaan voor ongebreidelde groei? Lossen wij daadwerkelijk het probleem op met het oneindig bouwen van woningen? Wat de ChristenUnie betreft is groei geen natuurwet en is een bredere blik op dit vraagstuk noodzakelijk. Wij moeten hierbij niet vergeten dat het Rijk een grote rol hierin kan spelen. Het Rijk is aan zet om te kijken hoe andere gebieden in Nederland aantrekkelijker kunnen worden gemaakt door werkgelegenheid, bereikbaarheid en voorzieningen te faciliteren. De ChristenUnie roept het college op om deze boodschap aan het Rijk over te brengen. Bovendien willen wij gaan voor kwaliteit. Wonen is meer dan vierkante meters met een dak.

De VOORZITTER: De heer Van Schie heeft een interruptie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het eens met mevrouw Rikkoert dat grootschalige woningbouwlocaties een rijkstaak is. Daarbij moeten wij niet vergeten dat de kracht van Utrecht de ligging is: Utrecht ligt midden in ons land. Dat betekent dat het een hele aantrekkelijke locatie is voor mensen die aan de rand van de Randstad willen wonen en voor mensen die vlak bij de natuur willen wonen. Als wij ons afvragen wat de grens is van de groei en wij dit aan het Rijk overlaten, dan zouden wij een grote opgave kunnen krijgen omdat Utrecht een perfecte plek is om te wonen.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het eens met de heer Van Schie dat de provincie Utrecht een fantastische plek is om te wonen. De vraag is wel tot hoe ver dat kan doorgaan. Op een gegeven moment is de gezonde leefomgeving niet meer te waarborgen. Dan is het heel noodzakelijk dat het college aan het Rijk het signaal afgeeft dat er bepaalde grenzen zijn. Het college is daar om onze belangen te vertegenwoordigen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Zou het niet andersom kunnen zijn? Dat wij aangeven hoeveel ruimte wij beschikbaar willen stellen voor het een en hoeveel ruimte er overblijft voor woningen. Zou het niet verstandig zijn om dat aan de bestuurslaag over te laten die daarvan het meeste verstand heeft, namelijk de gemeenten?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb eerder gezegd dat de ChristenUnie voor meer woningen in Utrecht is, maar op een gegeven moment zit daar een grens aan. In eerste instantie wordt het aan de gemeenten en de provincie overgelaten, maar op een gegeven moment moet het signaal gegeven worden aan het Rijk dat er een stop nodig is.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als er een grens zit aan woningen in Utrecht, zit er dan ook een grens aan woningen in Nederland?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dit weekend ga ik naar Zeeuws-Vlaanderen. Dat is een plek waar ik graag wil zijn, maar daar wonen niet meer veel mensen. Zo zijn er veel meer gebieden in Nederland waar wij nog niet aan het maximum aantal woningen zitten. Laten wij daar eerst naar kijken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ziet u daar geen grens? Mag het daar ongebreideld volgebouwd worden totdat het daar overvol zit en Nederland helemaal vol met woningen staat? Er is dus geen grens aan wat wij in Nederland zouden moeten bouwen, alleen in de provincie Utrecht?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is de volgende vraag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit is de vraag van tien tot vijftien jaar geleden.

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert vervolgt haar betoog.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wonen is meer dan vierkante meters met een dak. Wij moeten wonen in onderlinge samenhang zien met onder andere klimaatadaptatie en een goede bereikbaarheid. Wij zijn blij dat het college hier vol op inzet. Het klimaat verandert door uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂. De schepping die wij in bruikleen hebben staat mede daardoor onder druk. Steeds meer merken wij daarvan de gevolgen. Het ene na het andere weerrecord wordt gebroken de afgelopen jaren. Extreme droogte, hevige regenval en stijgende temperaturen hebben een negatief effect op de natuur en op kwetsbare mensen. De ChristenUnie is blij dat daarvoor op veel vlakken toenemende aandacht, energie en geld beschikbaar is. Voorbeelden zijn het programmaplan klimaatadaptatie, het programmaplan energietransitie en de regionale energiestrategieën. Wij zijn blij dat uit de antwoorden op de technische vragen bleek dat het goed lukt om het programmateam energietransitie op sterkte te krijgen.

Sinds de verkiezingen in 2018 zijn nieuwe plannen voor deze transitie in onze provincie gemaakt, onderzoek uitgezet en de kaders van de monitoringsystematiek opgeleverd. Inmiddels is het tijd voor de uitvoering. Wat de ChristenUnie betreft is het tijd voor uitvoering met ambitie zonder de realiteit uit het oog te verliezen. Voor ons betekent dit dat de doelen moeten worden omgezet in harde te behalen resultaten. De inzet moet zijn om daar bovenop nog een stap extra te zetten. Tegelijkertijd pleiten wij ervoor om daarbij niet te ver voor de troepen uit te lopen. Deze enorme transitie is niet geholpen met onhaalbare doelen waardoor mensen misschien nodeloos en moedeloos worden, maar moet gebouwd worden op hoopvol realisme. Dit in het volle besef dat iedereen, en dus ook de provincie Utrecht, een grote verantwoordelijkheid heeft om te doen wat mogelijk is en dat de klimaatverandering niet gestopt zal worden in de provincie Utrecht alleen. Kort samengevat: het is tijd om alle plannen en kennis om te zetten in actie en stappen te zetten in de energietransitie. De provincie moet daarin het goede voorbeeld geven. Daarom is de ChristenUnie mede-indiener van de motie 'goed voorbeeld doet goed volgen' die eerder is toegelicht door GroenLinks.

Wij zien een kentering op het mobiliteitsvlak; een mobiliteitstransitie. Het verkeer moet slimmer, schoner en zuiniger. Het is mooi dat er prioriteit wordt gegeven aan de schoonste vormen van vervoer, namelijk de fiets en het openbaar vervoer. Wij blijven aandacht vragen voor de verkeersveiligheid. Daarom zijn wij mede-indiener van de motie 'routeplanner voor speedpedelecs'. Het is goed voor de verkeersveiligheid dat speedpedelecs alleen fietsen op de wegen die daarvoor geschikt zijn. Volgens ons is een routeplanner daarbij een nuttig instrument.

Het Groene Hart is een kwetsbaar gebied. Wij zien dat het Groene Hart qua mobiliteit steeds meer verloopt. Wij vragen expliciet om goede en extra investeringen in het OV. Juist de oost-west verbinding kan beter. Wij zijn benieuwd hoe het college hiertegenover staat. Heeft het college een indruk van de kosten?

Dan ga ik verder inzoomen op de voedseltransitie. Boeren en tuinders werken aan producten die wij elke dag op ons bord vinden. De ChristenUnie is trots op boeren die met veel inzet van uren zorgen voor de omgeving en de productie van ons voedsel. De agrarische sector heeft veel te verduren. De reductie van stikstof, de versterking van de natuur, het behoud van de weidevogels en ga zo maar door. De uitdagingen komen allemaal samen op het boerenerf. Op dit moment krijgen boeren veel kritiek en er is weinig waardering. Dit moet wat ons betreft anders. De Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving Berno Strootman roept in een advies aan de minister op om een nieuwe deal te maken tussen boeren en de maatschappij, waarin boeren zorg dragen voor het klimaat, de biodiversiteit, een rijk bodemleven, schoon water en een aantrekkelijk landschap. Dit in ruil voor eerlijke prijzen voor het voedsel dat zij produceren. De vraag aan het college is: wilt u deze adviezen meenemen bij de voedselagenda die in de maak is.

Naast de transitie zal ik nader ingaan op een aantal belangrijke moties. Ten eerste de bossenstrategie. Voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, landschapsherstel, vastleggen van kooldioxide en stikstofreductie verwacht onze fractie veel van onze provinciale bossenstrategie. Wat ons betreft moet deze vooruit gewerkt worden voor de gebieden in de groene contour. Voor de uitvoering van deze bossenstrategie is nog geen euro gereserveerd. Wij vermoeden dat de bosaanplant in de komende jaren forse investeringen vergt en dat wij in de komende jaren met onze bossenstrategie integraal allerlei provinciale doelen kunnen behartigen. Kunnen wij erop rekenen dat het college volgend jaar in de kadernota komt met een financieel voorstel voor de uitvoering van de bossenstrategie?

Onze provincie heeft voor natuurontwikkeling en natuurbehoud nog een lange weg te gaan. Eerder sprak ik al over de druk die het veranderende klimaat op de natuur legt. De jarenlange hoge stikstofdepositie op de natuur heeft een stevig negatief effect. De ChristenUnie benadrukt dat het van groot belang is om de depositie terug te dringen. Daarvoor moet niet alleen naar de landbouw worden gekeken, maar in alle sectoren moet die reductie behaald worden. Daarbij zijn de gebiedstafels van groot belang. Wij zijn blij dat het college hiervoor vol aandacht heeft en probeert te werken vanuit rust en draagvlak. Wij moedigen dat van harte aan vanuit onze fractie, hoewel het niet zonder zorgen is over de vraag of de instandhoudings- en realisatiedoelen echt in zicht zullen komen.

Winkelleegstand en het verdwijnen van winkels is een groeiend probleem in grote en kleine steden, dorpen en kleinen kernen. Met het verdwijnen van winkels, verdwijnt er een stukje werkgelegenheid uit deze woongebieden en de woonaantrekkelijkheid door de vermindering van de sociale aanspraak, grotere afstand tussen woning en winkelvoorzieningen en ligt verloedering van dorpen en wijken door leegstaande panden op de loer. De ChristenUnie roept het college middels een motie op om een coördinerende rol te nemen tussen Utrechtse gemeenten en de provincie Utrecht bij winkelbeleid en een duurzame overlegtafel op te zetten tussen gemeenten, provincies, rijksoverheid, winkeliersverenigingen, vastgoedinvesteerders en onafhankelijke experts.

Motie M107 (ChristenUnie, GroenLinks, CDA, D66, PvdA): coördinatie aanpak winkelleegstand

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen ter bespreking van de begroting 2021;

constaterende dat

- *verkleining van het winkelbestand een maatschappelijk fenomeen is;*
- *Provinciale Staten in Utrecht in 2018 een retailvisie hebben vastgesteld;*
- *verkleining van het winkelbestand door de coronacrisis wellicht verergerd wordt;*
- *maar dat diepere oorzaken liggen in de opkomst van internet, concurrentie door verdere schaalvergroting en verschillen in kennis van ict-toepassingen;*
- *winkelleegstand tot versnippering van winkelgebieden leidt, wat door de toenemende onaantrekkelijkheid van een gebied weer bijdraagt aan verschraling van het winkelbestand;*
- *winkeliers over het algemeen gebaat zijn bij geconcentreerde, voor de consument aantrekkelijke winkelgebieden;*

overwegende dat

- *gemeenten en provincie voor het winkelbeleid elk hun eigen verantwoordelijkheid hebben;*
- *kennis verspreid over gemeenten en provincie wellicht aanwezig is, maar dat bundeling van deze kennis en gemeenschappelijke inhuur van experts leidt tot een schaalessprong in kennis;*
- *afstemming tussen gemeenten en provincie en tussen gemeenten onderling leidt tot effectiever beleid en;*
- *voorkomt dat individueel gemeentelijk beleid uitmondt in een onderlinge concurrentiestrijd;*

roepen het college op:

- *een coördinerende rol te nemen tussen Utrechtse gemeenten en de provincie Utrecht als het gaat om winkelbeleid;*
- *het voortouw te nemen in het oprichten van een duurzame overlegtafel winkelbeleid tussen gemeenten en provincie(s), rijksoverheid, winkeliersverenigingen, vastgoedinvesteerdere en onafhankelijke experts;*
- *een winkelbeleid op te stellen waarin tenminste aandacht is voor:*
 - *afstemming tussen gemeenten en provincie in ruimtelijk beleid, toegang tot kennis en experts en toegang tot middelen van de rijksoverheid en Europese Unie;*
 - *gecoördineerd overleg met winkeliersverenigingen, winkeleigenaars en vastgoedinvesteerdere*
 - *(re)vitalisering van winkelgebieden en concentratie van winkels in woongebieden;*
 - *het pakken van kansen die dit biedt voor leefbaarheid, ontmoeten, wonen en werken;*
 - *tegengaan van verdozing en tegengaan van winkels buiten woongebieden;*
 - *verbetering van toegang tot technologie en distributiekkanalen voor kleinere lokale winkeliers.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting

Winkelleegstand en verdwijnen van winkels is een groeiend probleem in de grote en kleine steden, dorpen en kleine kernen. Met het verdwijnen van winkels verdwijnt een stukje werkgelegenheid uit woongebieden, en verdwijnt ook woonaantrekkelijkheid door bijvoorbeeld vermindering van sociale aanspraak, grotere afstand tussen woning en winkelvoorzieningen, en ligt verloedering van dorpen en wijken door leegstaande panden op de loer.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! In 2018 is er een retailvisie opgesteld door deze Staten waarin onder andere ondertekenaars van de motie woordvoerder waren en deelnamen. Wat voegt deze motie toe aan het beleid? Waarom wilt u zich bemoeien met de ruimtelijke ordening binnen de rode contour? Is dat geen gemeentelijke verantwoordelijkheid?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik geef daarover het woord aan mijn collega de heer Van Oort.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van Oort.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De provincie kan veel meer een coördinerende rol spelen, want je ziet het aantal winkels teruglopen. Gemeenten hebben daarin beleidsmatig een grote verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd hebben zij niet de financiële middelen die bij dit soort grote projecten nodig zijn. Op het moment dat de provincie in lijn met de retailvisie expertise bundelt om samen aan het Rijk te vragen hoe wij de winkelgebieden aantrekkelijker kunnen maken, dan zal dit duwtje in het beleid van het college helpen om dat gesprek te voeren. Zeker in een tijd waarin door het internet en door corona de leegstand nog meer dreigt dan voorheen.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit is precies een voorbeeld van wat wij in de motie bedoelen met goed bedoelde ideeën vanuit deze zaal of de collegekamer van deze provincie. Hebben wij er zicht op of gemeenten hierop zitten te wachten? Hebben gemeenten tijd en mensen om aan die tafels plaats te nemen? Wat is het effect hiervan op gemeenten? Ik twijfel niet aan de goede bedoelingen van de ChristenUnie, maar wat is het effect op gemeenten? Kunnen zij hierin zij aan zij staan met de provincie of zadelen wij hen met een probleem op, omdat zij de mensen er niet voor hebben?

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Bij verschillende gemeenten in de provincie Utrecht is er ambtelijk weinig capaciteit op dit dossier. De motie beoogt om mensen bij elkaar te brengen, zodat de expertise bij elkaar kan komen. Hierdoor kan de kracht van de eigen gemeenten versterkt worden. Er zijn verschillende gemeenten die hier wel op zitten te wachten.

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert vervolgt haar betoog.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een opmerking over participatie. Voor de Omgevingsvisie kwam er een handjevol inwoners en voor de RES lijkt de participatie eerder een sluitstuk dan een daadwerkelijke start. Dat terwijl het van onderop bruist van allerlei initiatieven op het gebied van wonen, energie, voedsel et cetera. Dat geeft een heel aantal opgaven een boost. Het lukt ons blijkbaar nog niet om goed te acteren als uitnodigende overheid, als ik refereer naar de Omgevingsvisie en de RES. In de begroting wordt vermeld dat voor de zomer 2021 het beleidsplan participatie wordt opgeleverd. Wij dagen het college uit om burgerinitiatieven een volwaardige plek te geven in de participatienota. Wat ons betreft levert het college niet een eindproduct, maar houden wij in het eerste kwartaal een dialoog in PS op basis van de eerste contouren.

De ChristenUnie is mede-indiener van de moties 'VAB en criminaliteit', 'accountmanagement Utrecht West', 'brede welvaart' en 'houdt de wind in de zeilen'. De museumhaven, de vloot en de werf in Bunschoten hebben het zwaar te verduren in deze coronatijd. Dit erfgoed is van grote waarde en dat willen wij graag behouden. Daarom dragen samen met de SGP en het CDA het college middels een motie op om in gesprek te gaan met de gemeente Bunschoten over hoe de provincie kan bijdragen aan een duurzame en vitale toekomst van de haven en de vloot.

De VOORZITTER: Uw tijd is op.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik beëindig mijn betoog met een laatste zin. De ChristenUnie is blij met de inzet van het college op de verschillende verflagen: de transities die ik eerder genoemd heb. Deze transities zijn van essentiële waarde voor een bijzonder schilderij: onze mooie en unieke provincie. De ChristenUnie wenst u juist in deze uitzonderlijke tijd veel zegen, kracht en wijsheid toe.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de bearaadslaging. Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Onrust. Dat lijkt het woord van 2020 te worden. Onrust. Onrust door de uitbraak van het coronavirus. Kan het virus hier ook komen? Kwetsbare chronisch zieken die bang zijn getroffen te worden. Wijkverpleegkundigen die niet meer naar hun patiënten durven uit angst hen te besmetten. Docenten die niet meer voor de klas durven te staan uit angst om besmet te worden. Onrust was er door de aanvankelijk talmende, maar later juist heel forse aanpak van dit virus door de overheden. Op welk kompas stuurt onze overheid eigenlijk? Welke rationele basis zit er onder het beleid? Onrust was er door de enorme economische gevolgen van die aanpak. Houd ik mijn baan wel? Kan ik mijn horecabedrijf draaiend houden met de drastische beperkingen die voor de tweede keer zijn aangekondigd? Kan ik straks nog wel een huis kopen? Wellicht was er nog meer onrust door de sociale en emotionele gevolgen van de aanpak. Een gehandicapte die zich afvraagt waarom zijn ouders opeens zo afstandelijk zijn. Ouderen die zich afvragen wanneer zij weer veilig bezoek kunnen ontvangen. Leerlingen die bang zijn dat zij weer opgesloten worden op hun zolderkamer om online lessen te volgen en wekenlang geen klasgenoten te ontmoeten. Studenten die verpieteren achter hun laptop.

Onrust door de rabiate theorieën die rondgaan op internet. Het coronavirus zou een hoax zijn en Bill Gates probeert de wereldbevolking een kopje kleiner te maken. Onrust door de enorme verdeeldheid die vanuit Amerika komt overwaaien naar Nederland. Black Lives Matter tegenover All Lives Matter. Conservatief tegenover progressief. Klimaatsceptici tegenover klimaatactivisten. En dan de spanning over de Amerikaanse verkiezingen die in Nederland misschien wel evenzeer wordt gevoeld als in Amerika zelf. Onrust.

Aan het begin van de vijfde eeuw van onze jaartelling was het ook onrustig. De beschaving van het Romeinse rijk werd overlopen door de barbaarse troepen van de Hunnen. Rome viel. Temidden van al die onrust schreef de kerkvader Augustinus in een gebed dat een vuistdik boek beslaat de historische woorden: "want Gij hebt ons geschapen tot U en ons hart is onrustig, totdat het rust vindt in U." Deze woorden hebben onverminderd hun waarde behouden. Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in God. Wij zijn geschapen met het doel om God te loven. Onrust zal ons deel blijven, totdat wij rust vinden in de God die ons geschapen heeft. Met die overtuiging sta ik hier vanmiddag. Alleen in de rust die is aangebracht door Jezus Christus ligt het antwoord op alle persoonlijke en maatschappelijke onrust. Vanuit die basisovertuiging ga ik enkele opmerkingen plaatsen bij de begroting die probeer in deze onrustige tijd verantwoord beleid uit te stippelen.

De SGP is blij dat het college ervoor kiest een aantal fundamentele keuzes te maken waarvoor wij in de commissie hebben gepleit. Deze keuzes zijn: geen verdere verhoging van de opcenten. In plaats daarvan een zorgvuldige zoektocht naar mogelijke besparingen in de begroting. Met resultaat. Klasse. Een realistischer begroting, zeker in deze onzekere tijd. Tot slot: een reserve voor coronaflankerend beleid. Onze complimenten heeft u daarvoor in de commissie gekregen en u krijgt ze hierbij nogmaals. Tegelijk zijn wij erg bezorgd en blijven onze zorgen groot. De solvabiliteit van onze provincie loopt terug en de reserves worden in rap tempo opgesoupeerd. Met alle op zichzelf terechte kanttekeningen die de gedeputeerde in de commissie heeft geplaatst bij deze breed gedeelde kritiek, blijven onze zorgen hierover groot. Hoeveel ruimte is er voor volgende colleges om eenzelfde ambitieniveau te hebben als het huidige college? Daarvoor waarschuwt Deloitte ons. In onze optiek is er voor een volgend college eerder de taak weggelegd om weer wat vet op de botten te krijgen dan eenzelfde ambitieniveau te hebben. Goed zichtbaar wordt dit in de kapitaallasten mobiliteit. Wij blijven tot 2025 netjes onder het budget van € 10.000.000 dat in de begroting is gereserveerd, maar vanaf 2026 schieten wij daar ruim overheen. Wie gaat dat oplossen? Daar moeten wij iets mee. Daarom een motie waarin wij dit probleem signaleren en uitspreken dat er in de toekomst dekking nodig is voor ieder nieuw voorstel over mobiliteit, inclusief de kapitaallasten na de begrotingstermijn. Ik ben dit uit mijn dagelijks werk niet anders gewend, omdat je tot 2080/2090 doorgaat op rioleringsgebied.

Motie M108 (SGP): niet bouwen zonder dekking

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november;

constaterende dat:

er, blijkens pag. 343 en 344 van deze begroting, geen duidelijkheid is over de financierbaarheid van de kapitaalslasten Wegen, Verkeersveiligheid, Fiets en Smart Mobility op langere termijn;

overwegende dat:

- *dit niet wenselijk is voor een solide financieel beleid;*
- *reële kosten in de toekomst worden afgewenteld op de wijsheid van het nageslacht;*

spreken uit dat:

investeringen waarvoor in de toekomst nog geen dekking van kapitaallasten is voorzien niet uit te voeren zonder dat er voorzien is in dekking voor de kapitaallasten op lange termijn;

En gaan over tot de orde van de dag.

Naast deze meer fundamentele kritiek op de begroting hebben wij nog wat constructieve voorstellen. Allereerst ontvingen wij een noodkreet uit de door ons hooggewaardeerde vissersgemeente Bunschoten. Het waardevolle culturele erfgoed van deze gemeente, museumhaven en vloot, staat door de gevolgen van de coronacrisis ernstig onder druk. Los van corona, hebben wij al eerder aandacht gevraagd voor dit waardevolle stuk erfgoed. Daarom vragen wij in een motie om twee dingen: voor de korte termijn steun en voor de middellange termijn een onderzoek naar de benodigde bijdrage vanuit de provincie Utrecht om een vitale toekomst van het varend erfgoed in onze provincie te borgen. Ga zo spoedig mogelijk in gesprek. Ik roep collega's op om deze kans nu te pakken.

Motie M109a (SGP, CDA, ChristenUnie, 50Plus): houd de wind in de zeilen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020;

constaterende dat:

- *de coronacrisis een grote impact heeft op de vloot en de museumhaven van Bunschoten door een forse afname aan inkomsten uit bedrijfsuitjes, vaartochten en overige commerciële activiteiten;*
- *de vloot grote (financiële) uitdagingen kent om vitaal te blijven;*
- *er vooralsnog geen uitzicht is op verbetering en vaste lasten doorlopen;*

overwegende dat:

- *het ensemble van historische scheepswerf, museumhaven en de actieve vloot van grote waarde is voor de Bunschotense cultuur;*
- *de erfgoedwaarde van het ensemble hoog en uniek is voor de provincie Utrecht;*
- *met de huidige subsidieregelingen de organisaties rond de vloot en haven tussen wal en schip dreigen te vallen;*
het ministerie van OCW mogelijk in zijn 2e tranche steunpakket aandacht geeft aan de bruine vloot en dat daar in Q1 2021 meer duidelijkheid over zal komen;
- *de provincie haar eigen steunpakket voor de cultuur- en erfgoedsector 1e tranche evalueert en begin 2021 de resultaten daarvan bekend zijn;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *dit jaar nog in overleg te treden met de gemeente Bunschoten over de museumhaven en aan PS een memo voor te leggen welke mogelijkheden er zijn voor steun op de korte termijn;*
- *te onderzoeken welke mogelijkheden voor steun er voor de Bunschotense museumhaven en bijbehorend varend erfgoed zijn (in samenhang met Tranche II van OCW) en hierover in Q1 2021 een voorstel aan de Staten voor te leggen;*
- *in de museumvisie (behandeling in Q2 2021) in een speciaal hoofdstuk een visie te presenteren op behoud van varend erfgoed (totaal van havens, boten, werven) in de provincie, waarbij vooraf is overlegd met beherende organisaties en betrokken gemeenten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Daarnaast hebben wij onlangs een informatiesessie gehad over biomassa. Dat was heel interessant en de meningen verschillen daarover. Over grootschalige biomassa gaan wij het vast nog wel eens hebben. Tijdens de informatiesessie werd interessante informatie gedeeld over kleinschalige biomassa. Volgens de onderzoekers is filtering van houtkachels een makkelijke en helpende manier om de overlast stevig te reduceren. Daarom dienen wij een motie in om de mogelijkheid van een subsidieregeling voor filters bij bestaande kachels te onderzoeken voor de provincie Utrecht en bij de kadernota met een voorstel te komen. Wat ons betreft is dit een mooie kans om concreet in actie te komen, hinder te verminderen en te werken aan een gezonde leefomgeving.

Motie M110 (SGP, D66): schone lucht begint thuis

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november;

constaterende dat:

- *er in de provincie Utrecht een aantal activiteiten loopt op het onderwerp luchtkwaliteit (bijvoorbeeld binnen initiatieven als het Schone Lucht Akkoord en de Samenwerkingsagenda Gezonde Lucht);*
- *tijdens de infosessie over biomassa gewezen werd op de overlast van kleinschalige biomassa (zoals houtkachels) binnen de bebouwde kom;*

overwegende dat:

- *in de genoemde initiatieven nog winst te behalen valt op de concretisering van activiteiten;*
- *eigen verantwoordelijkheid van burgers belangrijk is om onze doelen te behalen;*
- *de overlast van kleinschalige biomassa relatief eenvoudig kan worden opgelost door filtering;*

roepen het college op:

te onderzoeken hoe een provinciale subsidie op filters bij kan dragen aan een schonere lucht en hier toe een voorstel aan PS voor te leggen bij de kadernota.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb twee vragen aan de heer Van den Dikkenberg. Kunt u mij uitleggen waarom de bottervloot niet binnen de maatregelen van het steunpakket valt? Wat is de reden dat daarvoor een uitzondering gemaakt moet worden? Wij hebben zorgen te horen gekregen uit gemeenten met kleine theaters die nog niet zeker zijn van hun tegemoetkoming. Waarom maken wij hiervoor wel een uitzondering?

Ten tweede vindt GroenLinks de motie over de filters interessant, maar wij zien dat graag verbreed. Dit is een van de mogelijke middelen, waarvan het nog niet zeker is dat het werkt. Dat zouden wij graag zeker willen weten en wij willen daarbij het landelijk stookalert betrekken. Via uw bijdrage vragen wij aan de gedeputeerde of hij dat erbij wil betrekken.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Waarom de bidders uitzonderen? Er is steeds gezegd dat wij de provinciale cultuurbasis overeind moeten houden. Wij hebben steeds gezegd: definieer eerst wat absoluut niet weg mag uit de provincie. Dat kunnen allerlei soorten erfgoed of cultuur zijn waarvan de Staten zeggen dat het niet mag omvallen. Daarvoor gaan wij lenen. Als de bidders niet onderkend worden en door de regelgeving rondom tranches met steunpakketten te traag komt, worden boten afgestoten, niet onderhouden en verdwijnen. Daarom moet daarvoor snel geschakeld worden in gesprek met de vloot en de haven.

De tweede vraag van mevrouw Boelhouwer ging over de filters. Een filter is een relatief goedkope oplossing en kan veel ellende oplossen van de burens die klachten komen uiten aan de voordeur en de luchtvervuiling. Ik zie niet in waarom wij deze eenvoudige oplossing niet moeten inzetten. RHDHV zei heel duidelijk dat het een eenvoudige en goede oplossing is waarmee wij luchtvervuiling en de overlast verminderen. Dit is een schone vorm van energie waarvoor mensen veel inzet leveren door te zagen, kloven, opstapelen en nog een keer pakken. Dat heeft draagvlak. Dat moeten wij ondersteunen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg vervolgt zijn betoog.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De motie van de SP om onze Boa's een bonus te gunnen is buitengewoon charmant. Deze mensen hebben dat verdiend. De SGP is mede-indiener van de motie 'associate degree' van het CDA. Wij zien hierin de toegevoegde waarde omdat mensen, zeker in deze onrustige tijd hier toch een uitdaging aan kunnen gaan door een waardevolle opleiding en werk te vinden.

De SGP is mede-indiener van de motie van mevrouw Hoek over de N224. Een boze aanwonende van de N224 in Woudenberg toonde ons haar bezorgdheid over de leefkwaliteit van de omgeving. Mevrouw Hoek heeft constructieve oplossingen ingebracht, bijvoorbeeld door op een deel van de N224 de maximumsnelheid te verminderen van 80 naar 50 kilometer per uur en te handhaven op de snelheid op dit tracé. Wij steunen deze punten in de wetenschap dat dit voor veel aanwonenden van de N224 een belangrijke erkenning is van de door hen dagelijks ervaren problemen.

Dan nog een compliment aan de voorzitter. Uw rijkstaken zijn in de commissie uitvoerig besproken. Gisteren werd bekend dat mevrouw Dijksma burgemeester van Utrecht wordt. Daarmee heeft u een deel van uw doelstelling reeds gehaald. De inkt van de begroting is amper droog en uw eerste daad is gesteld. Dat is pas daadkracht.

Wij hopen met deze fundamentele opmerkingen en deze concrete voorstellen een positieve bijdrage te hebben geleverd aan de politieke discussie van dit huis.

Ik sluit af. Onrustig is onze samenleving en onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in God. Die rust wens ik u, al mijn collega's, het college en de ambtenaren van harte toe. Vanuit die rust wens ik u veel succes bij de uitwerking van deze ambitieuze begroting in roerige tijden.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en makendeel uit van de beraadslaging. Het woord is aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De begroting gaat niet alleen over geld, maar heeft verstrekkende maatschappelijke gevolgen voor alle inwoners in alle bestuurslagen. Er wordt geschat dat in 2024 € 100.000.000 over is. Wij kunnen wel dromen over wat wij hiermee gaan doen, maar door de corona-ontwikkelingen is alles op dit moment onzeker. In de breedste zin van het woord ontwrichtend. 50Plus is geen voorstander om aan de voorkant het geld te bestemmen of op te maken. De uitspraak van de Raad van State over stikstof en CO₂ dient meegenomen te worden.

Het is goed dat er een bedrag in het coronafonds gestort wordt, maar door corona is er regelmatig acuut geld nodig voor niet geplande bestemmingen. In de commissievergadering werd door het college gezegd: "Wij gaan het doen." Dit moet echter zijn 'wij willen het doen'. De Staten hebben het laatste woord. Wat als wij geconfronteerd worden met gigantische budgetoverschrijdingen door ...? Door een aantal ervaringen kunnen wij niet meer zeggen dat ons dat niet overkomt. Als er geld over is, wil 50Plus dat daarvoor een systeem ontwikkeld wordt om gemeenten te ondersteunen door een premiesysteem voor de woningbouw. Een versnellingsbonus, zoals eerder is geweest. Dat was destijds € 25.000 per nieuw gebouwde woning. Wij vragen dit op korte termijn om de economie lokaal te stimuleren. Dit betreft niet alleen nieuwbouw, maar ook de afbouw en de aankleding.

Het is heel belangrijk om de arbeidsmarkt te ondersteunen. Zeker aan de onderkant waar de eerste en de meeste klappen zullen vallen. Dat is weer een zwaardere belasting voor de gemeenten. Zij worden

geconfronteerd met de mensen die in de WW gaan en daarna helaas vaak in de bijstand terechtkomen. Graag daar waar mogelijk de gemeenten hierin steunen, met bijvoorbeeld het openbaar vervoer. Openbaar vervoer is al uitgebreid aan de orde geweest en ik heb in interrupties aangegeven waarmee gemeenten ondersteund kunnen worden. De provincie wordt namelijk niet direct geconfronteerd met werkloosheid en alle kosten die daarmee gepaard gaan in de Wmo-sector. De gemeenten wel. Dan te denken aan alle zzp'ers die zonder werk zitten. Dat is een zwaardere last voor de gemeenten. Er zit een te groot gat in de koppeling tussen de huidige arbeidsmarkt en de arbeidsmarkt van de toekomst.

Op dit moment is het openbaar vervoer in de buitengebieden zeer zorgelijk. Door corona functioneert de regiotaxi minimaal. 50Plus zou de afbouw van de overdracht van de regiotaxi willen vertragen om gemeenten in deze financieel moeilijke periode te ontlasten.

De PVV heeft reeds gezegd dat er al een eerste klimaatvluchteling is. Niet naar Pluto, maar wel weg van de windmolens. 50Plus heeft de woningbouw hoog in het vaandel staan. Er is een enorme behoefte aan betaalbare woningen, vooral voor senioren en starters. Dit draagt bij aan de doorstroming, waardoor het middensegment en bestaande woningen beschikbaar komen. De polder Rijnenburg is een uitgelezen kans om veel woningen te realiseren. Er is geen draagvlak voor windmolens. Volgens de structuurvisie kan dat ook niet, want er moet draagvlak van onderaf zijn. Het is niet onbelangrijk dat de grondeigenaren er niet aan willen meewerken. Als alle 25.000 woningen die wij in Rijnenburg in gedachten hebben zonnepanelen op de daken krijgen, dan zijn deze woningen zelfvoorzienend en zijn windmolens niet nodig. 50Plus verwacht volledige inzet om zo spoedig mogelijk in de polder Rijnenburg 25.000 energieneutrale woningen te realiseren. In onze provincie is de ruimte schaars. Laten wij deze ruimte niet gebruiken voor windmolens en zonneweides.

Emigratie van agrariërs ligt op de loer. Vooral voor degene die weidegronden pachten en de pachter liever geld ziet en het land verpactst aan een windmolen- of zonnepanelenboer. Dit gaat ten koste van de natuur en agrariërs die graag agrariër willen zijn. Het is breed aangetoond dat windmolens slecht zijn voor de gezondheid en fauna. Daarnaast zorgt het op grote schaal voor de aantasting van klassieke landschappen. Sommige gebieden, zoals het Geingebied, zijn genomineerd om aan de UNESCO werelderfgoedlijst toegevoegd te worden. Dat is niet zomaar. Laten wij dit niet verloren laten gaan. Wij moeten onderzoek stimuleren naar middelen om op andere wijzen te voldoen aan de opgaven van het klimaat. Begin bij jezelf. Natuurlijk gaat 50Plus uiteindelijk voor het onderzoek naar kernenergie en thorium.

Wij zijn heel druk met de voorbereiding van de Omgevingsvisie en de energietransitie. Dit kost veel tijd, energie en geld. Soms vraag ik mij wel eens af wat wij deden toen dit nog niet speelde. In mijn beleving waren wij toen heel druk met kerntaken van de provincie. Het gevoel bij 50Plus heerst dat het nodige in de verdrukking komt. Op veel plaatsen is er sprake van achterstallig onderhoud van provinciale wegen. Hiervoor vraagt 50Plus aandacht, zeker in het kader van veiligheid en klimaat, zoals luchtvervuiling en geluid. De woonwijken komen steeds dichterbij de provinciale wegen en snelwegen, met alle gevolgen van dien. 50Plus wil graag meer proefprojecten om overlast van geluid bij kruispunten en bewoonde gebieden aan de provinciale wegen te onderzoeken, zoals grondgeluidwerende schermen. Bij bewoonde gebieden rondom de bruggen die open kunnen, moet meer aandacht zijn voor de aansluiting tussen de brug en het wegdek. Bij iedere passerende auto die zich daar niet aan de snelheid houdt ontstaat er een klap die nadreunt.

Dan COVID in relatie met de culturele sector. De tweede coronagolf is voor programma's en gezelschappen de nekslag. Hoe kunnen wij dit ondersteunen? Hetzelfde geldt voor erfgoed in de breedste zin van het woord. Wij horen graag een reactie van het college hoe om te gaan met lokaal erfgoed met een maatschappelijke functie. Huurinkomsten worden bijvoorbeeld niet meer ontvangen, omdat veel zaken niet doorgaan.

Er gebeuren steeds meer ongelukken met de fiets, vooral met ouderen. Veilige fietspaden zijn belangrijk, zeker in de winter qua zicht. Daarover dient 50Plus een motie in.

Motie M111 (50Plus): veilige verlichting fietspaden buitengebieden provinciale wegen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 11 november 2020, aan de orde hebbende de vaststelling van de begroting 2021;

constaterende dat:

er in de begroting 2021 een post is opgenomen van € 2.000.000,- voor verbeteringen aan fietspaden;

overwegende dat :

- *er behoefte is aan een veilige verlichting van de provinciale fietspaden in de provincie Utrecht;*
- *dit op een duurzame innovatieve manier kan worden vormgegeven;*
- *er technieken zijn ontwikkeld dat dit CO₂-neutraal kan plaatsvinden;*
- *deze technieken ook toepasbaar zijn in bosgebieden;*

dragen het college op:

om uit het bestemde fietsbudget € 200.000,- te reserveren voor beter verlichte fietspaden langs het provinciale wegennet. Deze 200.000,- euro te storten in een nieuw te vormen bestemmingsfonds voor veilige verlichting van provinciale fietspaden in de provincie Utrecht.

En gaan over tot de orde van de dag.

Daarnaast dient 50Plus nog twee moties in over geluidwerend materiaal. De SGP heeft dit reeds aangekondigd en ik hoef daar bijna niks meer aan toe te voegen.

Motie M112 (50Plus, SGP): meer proefplaatsen geluidwerende middelen provinciale wegen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 11 november 2020, aan de orde hebbende de vaststelling van de begroting 2021;

constaterende dat:

- *er op verschillende plaatsen langs provinciale wegen veel overlast is van verkeerslawaaai voor aanwonenden;*
- *dit in het bijzonder geldt voor de hotspots N224 bij de Pothbrug in Woudenberg en de N401 afslag Spengen nabij Kockengen;*
- *het leefklimaat hierdoor ernstig wordt aangetast;*

overwegende dat:

- *de geluidsoverlast regelmatig de norm van 64 decibels te boven komt;*
- *de snelheden bij de Pothbrug veel te hoog zijn en drempels hierdoor voornamelijk het effect hebben van extra geluidsoverlast;*
- *door de hoge snelheden en de nabij gelegen fietsoversteekplaats dat een zeer gevaarlijke situatie oplevert;*
- *het geluid bij de Pothbrug met eenvoudige middelen teruggebracht kan worden door de reling aan beide zijden dicht te maken met geluidwerend materiaal;*

dragen het college op:

- *om deze voornoemde plaatsen te benoemen als hotspots en op te nemen bij proefprojecten met geluidwerende middelen;*
- *de snelheid op de N224 bij de Pothbrug in het kader van geluid en veiligheid vanaf de rotonde De Dreef/Stationsweg te beperken tot 50km per uur;*
- *de maximumsnelheid van de N224 in Woudenberg en de N401 bij Kockengen en Spengen structureel te gaan handhaven.*

En gaan over tot de orde van de dag

N224 link naar film: https://youtu.be/olwlW_R6yVI

Motie M113 (50Plus): geluidwerend materiaal aanbrengen aan de brugzijde

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 11 november 2020, aan de orde hebbende de vaststelling van de begroting 2021;

constaterende dat:

- *er op verschillende plaatsen langs provinciale wegen veel overlast is van verkeerslawaaï voor aanwonenden;*
- *dit in het bijzonder geldt voor de hotspots N224 bij de Pothbrug in Woudenberg en de N401 afslag Spengen nabij Kockengen;*
- *het leefklimaat hierdoor ernstig wordt aangetast;*

overwegende dat:

- *de geluidsoverlast regelmatig de norm van 64 decibels te boven komt;*
- *de snelheden bij de Pothbrug veel te hoog zijn en drempels hierdoor voornamelijk het effect hebben van extra geluidsoverlast;*
- *door de hoge snelheden en de nabij gelegen fietsoversteekplaats dat een zeer gevaarlijke situatie oplevert;*

dragen het college op:

- *het geluid bij de Pothbrug met eenvoudige middelen terug te brengen door de reling aan beide zijden dicht te maken met geluidwerend materiaal en mogelijk de verkeerdrempels te verplaatsen verder vanaf de brug;*
- *om deze voornoemde plaatsen te benoemen als hotspots en op te nemen bij proefprojecten met geluidwerende middelen;*
- *de snelheid op de N224 bij de Pothbrug in het kader van geluid en veiligheid vanaf de rotonde De Dreef/Stationsweg te beperken tot 50km per uur;*
- *de maximumsnelheid van de N224 in Woudenberg en de N401 bij Kockengen en Spengen structureel te gaan handhaven.*

En gaan over tot de orde van de dag

N224 link naar film: https://youtu.be/olwlW_R6yVI

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij vinden in de motie, met name over Kockengen. Ik onderstreep wat u zegt. Vorige week zijn er insprekers geweest op dit onderwerp en heeft de gedeputeerde een aantal stevige toezeggingen gedaan. De heer Wijntjes heeft daar toen op gehamerd. Waarom dient u hierover op dit moment een motie in?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Wij dienen de motie in om er meer druk op te zetten. Hierdoor wordt het een opdracht aan het college. Tijdens de commissie is het wel gezegd, maar wij maken het graag sterker. Vandaar dat 50Plus deze moties indient.

De VOORZITTER: Dat is duidelijk. De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken onder uit van de beraadslaging.

Het woord is aan mevrouw Bittich.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! Het zijn moeilijke tijden, zowel voor de ambtenaren, gedeputeerden en de griffie die aan dit stuk hebben gewerkt, als voor degene die direct of

indirect de effecten van deze begroting zullen voelen. Daarom bedanken wij u dit jaar nog net iets nadrukkelijker dan anders. Bedankt voor de moeite die in dit stuk is gestopt en bedankt dat wij dit uitgebreide stuk netjes op tijd in onze mailbox mochten ontvangen.

Het zijn moeilijke tijden. De cultuursector zien wij voor onze ogen in elkaar storten. Zzp'ers zien opdracht na opdracht wegvallen en zitten met de vraag of en hoe zij zichzelf kunnen laten omscholen om zo snel mogelijk weer inkomsten te genereren. Daarom ben ik mede-indiener van de motie van het CDA over het onderzoek naar een 'associate degree'.

De mensen die hun werk nog wel hebben en dit niet vanuit huis kunnen doen, kunnen voor hun werk afhankelijk zijn van het openbaar vervoer. Dit is waarom ik mij zorgen maak om zinnen uit de begroting, zoals: "Door een daling van het aantal reizigers staat de exploitatie onder druk." Ik hoop dat het OV een beroep zal doen op het coronafonds van € 15.000.000. Anders ben ik bang dat OV-netwerken zullen worden geschrapt en de kosten van het OV stijgen om het verminderde aantal reizigers te compenseren. In de begroting staat nergens dat er geld ligt om de kosten niet te laten stijgen. Dit kan en mag niet de bedoeling zijn. De mensen die nog gebruik maken van het openbaar vervoer zijn hiervan vaak afhankelijk en kunnen een verhoging van de prijzen er niet bij hebben. College, waak hiervoor met mens en macht. Graag hoor ik een reactie hierop van het college.

Ik ben een klimaatsocialist. Ik vraag het college om erop te blijven letten dat de energietransitie, de klimaatdoelen en de doelen voor duurzaam wonen wel betaalbaar blijven voor de mensen met een kleinere portemonnee. Daarbij hoort dat wij het openbaar vervoer betaalbaar houden.

Voor de mensen die wel vanuit huis kunnen werken, vrees ik voor allerlei sociale problematiek, zoals sociale isolatie, meer eenzaamheid, psychische en fysieke problematiek die gepaard gaat met het gebrek aan sociale contacten en het vele stilzitten. In de sociale agenda had een mooie kans kunnen liggen om deze problematiek op te lossen, maar deze is in de begroting helaas nog niet opgenomen. Dat is jammer. Vorig jaar heb ik al aangegeven dat hiermee de allergrootste haast gemaakt moet worden. Anders dan dat sommigen hier denken is het sociale vraagstuk geen 'gratis weggeef agenda'.

Tot slot het woningtekort. Ik waardeer de ambities van het college, maar tegelijkertijd sluit dit niet aan bij het schrijnende tekort dat in de provincie speelt. Het bouwen van 10.000 woningen per jaar, waarvan de helft in het sociale segment, is mooi. De ambities worden echter betekenisloos (geluid valt uit).

De VOORZITTER: Mevrouw Bittich, u bent heel moeilijk te verstaan. Dat heeft waarschijnlijk te maken met uw internetverbinding. Als u uw beeld uitzet, dan is het geluid misschien wat beter.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! Ik denk aan de oude steenfabriek in Maastricht. Dit soort creatief denken heb ik gemist in de begroting. Ik vraag het college wat hiervan de reden is. Hebben wij hiervoor geen opties in onze provincie of missen wij creativiteit?

De begroting is met de beste bedoelingen gemaakt en staat vol met groene, sociale en economische ambities. Daar ben ik in essentie blij mee. Daarbij geef ik het college mee: kijk in de toekomst, maar vergeet het heden niet. Kom overal buiten. Heb ambities, maar verlies dat niet enkel in dromen.

De VOORZITTER: Zonder beeld was u beter verstaanbaar. Mevrouw Hoek vraagt het woord.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik ben vergeten een motie in te dienen over de automatische nummerplaatregistratie. Dat heeft te maken met veiligheid.

Motie M114 (50Plus, VVD): cameratoezicht middels Automatic Number Plate Recognition (ANPR)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020, aan de orde hebbende de begroting voor het jaar 2021;

constaterende dat:

- het samenwerkingsverband Goedopweg tussen provincie, de gemeenten Utrecht en Amersfoort en het Rijk vanaf september 2020 vier jaar lang verkeersonderzoeken gaat uitvoeren, waarbij gebruik wordt gemaakt van camera's met ANPR techniek die langs de provinciale wegen worden geplaatst. Deze camera's zijn bedoeld om de bewegingen van verkeersstromen te catalogiseren.;
- dezelfde 'Goedopweg' camera's met aanpassing van software ook gebruikt kunnen worden om vermiste personen op te sporen en als hulpmiddel bij opsporing van strafbare feiten;

overwegende dat;

- het belangrijk is dat vermiste personen zo snel mogelijk met hun geliefden worden herenigd of de benodigde zorg krijgen;
- criminele groeperingen mobiel zijn en zich niet houden aan gemeente- of provinciegrenzen;
- ondermijnende criminaliteit effect heeft op de gehele samenleving en dat de provincie met gemeenten moet samenwerken in de strijd tegen criminaliteit en voortvluchtige criminelen die zich via provinciale wegen naar omringende snelwegen verplaatsen;
- cameratoezicht middels kenteken registratie (ANPR), helpt bij snellere opsporing van criminaliteit en deze mogelijk kan voorkomen;
- de politie haar beschikbare capaciteit sneller en gericht in kan zetten na een melding via een ANPR camerasysteem;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- uit te spreken dat criminaliteitsbestrijding een gezamenlijke opgave is en dat daar alle beschikbare middelen voor ingezet moeten worden;
- met de politie Eenheid Midden-Nederland in gesprek te gaan of de provinciale ANPR camera's voor verkeersonderzoek kunnen worden uitgebreid met software voor de opsporingsfunctie voor vermiste personen en de bestrijding van de criminaliteit;
- met het Openbaar Ministerie in gesprek te gaan over de inzet van deze camera's voor opsporing van vermiste personen en ter voorkoming van criminaliteit en opsporing van voortvluchtige criminelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting

50PLUS en de VVD willen ANPR camera's die nu al langs (snel)wegen staan gebruiken om vermiste personen bij hun geliefden terug te brengen en toenemende criminaliteit in de provincie in te dammen.

Waar gebruikt de politie ANPR precies voor? Voor het opsporen van strafbare feiten via het uitlezen van kentekengegevens. Hoe werkt ANPR? De camera's maken opnamen van kentekens. Die worden door speciale software gelezen en vergeleken met kentekenplaten in de database van de politie. Die database beschikt alleen over lijsten met kentekens van voertuigen die door de politie om een of andere reden worden gezocht. Het gaat bijvoorbeeld om auto-eigenaren die nog een gevangenisstraf open hebben staan of nog een hoge boete moeten betalen. Ook gestolen auto's staan in de database. Het is zeker niet zo dat alle kentekens in de database zijn opgenomen.

Kentekengegevens kunnen ook gebruikt worden voor speciale acties. Zo heeft de politie lijsten met auto's van rondtrekkende dieven uit Oost-Europa en van bekende inbrekers. Hun nummerborden worden dan gekoppeld aan het ANPR-systeem, zodat de politie hen makkelijker kan traceren.

Op het moment dat een voertuig herkend wordt door een ANPR-camera, krijgt de politie een melding.

Dat gebeurt in Nederland zo'n 3000 keer per dag. Op de meldkamer (in Driebergen) waar de signaleringen binnenkomen, wordt bepaald of het nodig is om er meteen iemand op af te sturen. Rijdt de auto van iemand die vermist is langs, dan wordt direct actie ondernomen. Gaat het om iemand die nog een boete moet betalen, dan kan dat nog wachten.

Wat mag de politie opslaan? Als gelezen kentekenplaten niet in de lijst met gezochte kentekenplaten staan, wordt de informatie direct verwijderd, tenzij de informatie voor opsporingsonderzoek langer nodig is. Daar moet het Openbaar Ministerie dan toestemming voor geven, want persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of worden gebruikt. Dat staat in de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Informatie over gezochte kentekenplaten voor de opsporing van verdachten die een ernstig misdrijf pleegden, mogen maximaal 28 dagen bewaard worden. Dat staat in het Wetboek van Strafvordering, artikel 126 (126jj Sv).

De VOORZITTER: De motie is al toegelicht door de heer Van Schie. De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de beraadslaging.

Ik stel voor dat wij gelijk doorgaan met de beantwoording door het college. Wij hebben een harde eindtijd om 18.00 uur en dat wordt een uitdaging. Laten wij deze uitdaging aangaan. Ik vraag of de heer Strijk wil beginnen en de andere collegeleden langzamerhand naar beneden kunnen komen. Mevrouw Rikkoert heeft een punt van orde.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp uw optimisme om te proberen het af te ronden voor 18.00 uur, maar ik zou liever bespreken of dat daadwerkelijk gaat lukken voordat wij de vergadering om 17.55 uur een uur verlengen.

De VOORZITTER: Uw voorstel is om vanavond door te gaan. Tot hoe laat?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Tot 22.00 uur?

De VOORZITTER: Ik kijk naar de fractievoorzitters.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij is het een goed idee om vanavond door te gaan met de statenbrede voorbereidende vergadering en morgen de stemming te doen. Ik zie dat niet iedereen voor dat voorstel is, maar veel mensen zijn dat wel.

De VOORZITTER: Hoe gaan wij dit oplossen? Ik ga dit met handen doen. Mevrouw Rikkoert doet een voorstel om de vergadering langer te laten doorlopen dan tot 18.00 uur. Het voorstel is om de vergadering om 18.00 uur af te sluiten en morgenavond door te gaan met de beraadslagingen en de stemming.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Is het niet verstandig om hier over een uurtje over te stemmen of als wij de deadline naderen? Wij weten nog niet op welke tijd wij uitkomen.

De VOORZITTER: Dat was ook mijn voorstel, maar mevrouw Rikkoert doet een punt van orde. Mijn voorstel is dat het college eerst een antwoord geeft en dat wij daarna kijken waar wij staan. Zullen wij het zo doen?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is prima, maar dan kunt u er alvast rekening mee houden.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Strijk.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij bespreken vandaag de conceptbegroting en een voorstel over indicatoren en de streefcijfers daarin. U heeft daarbij in totaal 40 moties ingediend en 8 amendementen. Ik zal daarvan 9 moties en 4 amendementen voor mijn rekening nemen. Mijn collega's doen de andere. Daarnaast beantwoord ik concrete vragen van GroenLinks, het FvD, D66 en de PvdA.

Ondanks dat ik vooral zal ingaan op de moties en amendementen, ga ik vooraf een punt noemen. Deze begroting gaat in op de inhoud van ons beleid. De hoofdlijn die het college in dit concept heeft aangegeven is: de ambities blijven overeind en waar nodig sturen wij adaptief bij als een planning niet te halen is. Dat doen wij met een financieel gezonde situatie. Er is een structureel overschot op de begroting vanaf 2024 van € 7.500.000. De algemene reserve is eind 2024 rond de € 100.000.000. De lastendruk qua motorrijtuigenbelasting behoort samen met Noord-Holland tot de laagste van Nederland en de risicoservering krijgt de kwalificatie 'gezond'.

Het is belangrijk om te noemen dat wij in het afgelopen jaar een enorme optimalisatie hebben gegeven aan de manier waarop de begroting eruit ziet. De Staten zullen hierdoor beter in staat zijn om de kaders te stellen en te controleren. Met deze begroting stelt u 10 programma's vast, 46 nieuwe beleids-

doelen, 157 meerjarendoelen die veelal nieuw zijn, 95 prestatie-indicatoren, 20 effectindicatoren en 17 bredewelvaarstindicatoren. Dit is een vernieuwing in de manier waarop u de begroting vaststelt en bij de jaarstukken daarover gerapporteerd wordt. Bij deze stukken zit een nieuwe set van financiële kengetallen. Waar wij vorig jaar in de financiële verordening alleen stuurden op solvabiliteit, hebben wij het afgelopen jaar in de FAC de discussie gevoerd om dat te doen aan de hand van acht financiële kengetallen. Die acht financiële kengetallen ziet u in de begroting met kleuren erbij om de status aan te geven. Er zit een stresstest bij om aan te geven wat onze benchmark is ten opzichte van andere provincies. Op verzoek van het FvD hebben wij hoofdstuk 1 toegevoegd, waarin wij proberen een samenvatting te geven op de hoofdlijnen, zowel inhoudelijk als in de financiën. Die kan nooit volledig zijn, maar het is een inzet van ons om u op dat punt tegemoet te komen.

Een belangrijke interventie is dat in deze begroting het begrip van 'adaptief sturen' wordt ingevoerd. Daarbij houden wij er rekening mee dat er tussen programmabudgetten gedurende het jaar vaker een moment kan zijn waarop wij aan u voorstellen tot een begrotingswijziging te komen. Daarmee sturen wij anders in onze organisatie. Dat memoreer ik, omdat dit een belangrijk punt is dat uw kaderstellende en controlerende rol fors gaat verbeteren in het komende jaar.

Over dat adaptief sturen vroeg mevrouw Boelhouwer mij om kort in te gaan hoe de organisatie daarnaar kijkt. In het statenvoorstel stellen wij daarover dat het hier in het verleden de traditie was om gedurende het jaar uit te komen op het budget binnen het programma. Als je er gedurende het jaar achter kwam dat je te weinig geld had, dan was dat het probleem van het programma. Dat kon leiden tot een overcompensatie. Ieder programma ging net iets meer vragen dan nodig, zodat zij de eventuele tegenvaller konden opvangen. Per saldo leidde dat ertoe dat er elk jaar geld over bleef. Dat adaptief sturen vraagt iets van de Staten, van GS en van de ambtelijke organisatie. Dat vraagt om er dichter op te zitten en sneller te informeren. In het volste vertrouwen dat een mededeling dat iets in de praktijk anders uitpakt dan van tevoren is geraamd op ontvankelijkheid kan rekenen. Natuurlijk zullen wij streng het budget bewaken, maar er kunnen altijd argumenten zijn waarom iets in de praktijk anders uitpakt dan gedacht. Daarover willen wij een eerlijk gesprek kunnen voeren. Dit is spannend, want het is een cultuurverandering. Mensen kijken ernaar uit, omdat zij mogen rekenen op een ontvankelijk bestuur. Het zal vast met vallen en opstaan gaan in de komende tijd.

Het FvD wijst op de acute crisis waarin wij terecht zijn gekomen met corona. Aan de hand van illustratieve voorbeelden gaf u aan wat dat betekent voor mensen in onze samenleving. De crisis is onverwacht, fors en alles omvattend qua gezondheid, economisch, maatschappelijk en sociaal. Voordat deze crisis er was, constateerden een aantal fracties hier dat er al crises gaande waren. Die crises zijn veel meer sluipend, namelijk de klimaatcrisis, de crisis rondom biodiversiteit, een crisis waarin grondstoffen opraken of een crisis van de fossiele brandstoffen. Dat is niet zo urgent en acuut als de coronacrisis. Daarop moeten wij echter wel sturen. Het FvD geeft aan veel meer te willen inzetten op maatregelen voor de acute coronacrisis. Het college zet echter in op de andere crisis die daar fundamenteel onder ligt. Daarvoor hebben wij aandacht nodig. Dat brengt ons ertoe om de ambities overeind te houden. Ik pak het citaat van de koning uit de Troonrede erbij die wij hebben geschreven in de inleiding van de begroting: "Juist als wij te maken krijgen met plotselinge schokken, is het zaak rekening te houden met de lange termijn."

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Als je ervan uitgaat dat er een klimaatcrisis is, dan kun je zeggen dat het financieel kunnen dragen van de economische gevolgen van de coronacrisis door de samenleving enige vertraging behoeft. Dat was de kern van mijn betoog. Als de klimaatcrisis zou bestaan, dan kun je vinden dat de beteugeling daarvan langzamer kan. Het moet wel betaald worden. De lasten voor burgers en bedrijven moeten haalbaar en betaalbaar zijn.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het standpunt van de heer Weijers is helder. Er vinden veranderingen plaats en dat vraagt om maatregelen. Die crises zijn actueel en vragen om beleid. Dat is de keuze die u hier ziet. U heeft een vraag gesteld over mensvragende sectoren. Daarover

is een kort debat gevoerd tussen mevrouw Lejeune en u. Het college ziet in dat door allerlei redenen en technologische verschuivingen er banen zijn die in de toekomst niet meer zullen bestaan. Daarnaast zien wij dat er branches zijn waar vacatures open zijn. Deze zitten in het onderwijs, in de zorg en in alle vormen van techniek, zoals: de bouw, installatietechniek, automotieve of civiele techniek: mensen die met hun handen kunnen werken en praktijkgericht onderwijs hebben gevolgd op dat vak. Wij verwachten dat hierin alleen maar meer vacatures onvervuld blijven. Een wendbare economie gaat over hoe je mensen meeneemt in een verandering en hoe je de competenties daarvoor bijbrengt. Nog breder daaronder zien wij dat het gaat over digitale vaardigheden. Dit beschrijven wij als werkvrage sectoren en sectoren die wij latent noemen waar de werkgelegenheid zal verdwijnen. Daarop willen wij actief beleid voeren.

Het FvD stemt uiteindelijk tegen de begroting. Het college respecteert die afweging. In het afgelopen jaar heb ik het steeds gewaardeerd hoe het FvD kritisch en constructief meekeek met de voorstellen van het college. Mevrouw Lejeune reikte u net de hand in het debat door te vragen welke voorstellen voor u relevant zijn om een begroting wel acceptabel te maken, zodat u daarmee kunt instemmen. Voor deze begroting is dat wellicht niet mogelijk, maar het college doet die handreiking ook graag. Laten wij met elkaar in gesprek blijven over wat er soms aan verandering nodig is om een breed draagvlak te krijgen onder een begroting die wij vaststellen en voor een groot deel wel door u gesteund kan worden. Ik hoor uw punt en respecteer dat. Tegelijkertijd reik ik u graag de hand om in het komend jaar met elkaar te blijven zoeken of wij de volgende keer een begroting kunnen vaststellen die ook de steun van het FvD kan krijgen. Dat zal mij wat waard zijn.

De heer De Droog vraagt om een toezegging om aan de slag te gaan met scenario-ontwikkeling voor de langetermijnfinanciering. Daarop kom ik terug bij de bespreking van het amendement A40. Dit is een meerjarenbegroting die loopt tot 2024. Tot die tijd kunnen wij alle verplichtingen goed aan. Je ziet echter dat er na 2024 nieuwe ambities op ons af zullen komen. Sommige staan zelfs al in de planvorming. Wij weten al dat wij met plannen bezig zijn rond mobiliteit die vanaf 2031 tot 2037 extra geld vragen. Hoe gaan wij die financieren? Los van de middelen die nodig zijn uit het MIRT-overleg dat wij nog gaan voeren. Het college wil u dienen hierop scenario-ontwikkeling te zetten en aan u aan te bieden. Die toezegging doe ik u graag.

Kijkend naar de tekst van het amendement A40 doe ik materieel de toezegging. In het amendement vraagt u alleen om dit te doen in april 2021 voor de kadernota. Waarschijnlijk ga ik dat niet redden, omdat deze scenario-ontwikkeling doordenking vraagt van onze organisatie en ons college. Het is het beste om dit te doen bij de kadernota.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! In de lunchpauze hebben wij hierover gesproken en wij zijn bereid om het amendement op dit punt aan te passen, zodat wij de uitkomsten hebben bij de kadernota en daarover iets kunnen vinden in de kadernota. Dan kunnen wij daarin een keuze maken of bakens verzetten waar nodig. Als u daartoe een voorstel doet, zodat het een afweging is voor de Staten, dan zullen wij het amendement in die zin aanpassen.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het college kan het amendement positief adviseren als u het op deze wijze aanpast. Daarmee heb ik een toezegging gedaan aan de heer De Droog die hiernaar vroeg in de vorm van een toezegging.

De heer De Droog vroeg mij om in te gaan op de adaptiviteit en met de FAC in discussie te gaan hoe dit in te vullen. Het lijkt mij goed om dat gesprek te voeren. In een normaal jaar wordt er alleen een zomernota vastgesteld. Het voorstel van het college is om in april al een rapportage te geven over de eerste drie maanden met eventuele bijstuuringsvoorstellen. Dat is extra voor het komend jaar vanwege corona. Daarnaast heb ik de toezegging gedaan dat elk moment dat daartoe aanleiding is, omdat een onvoorziene ontwikkeling om een financiële bijdrage vraagt, dan kom ik direct naar u toe. Dit kan ik

niet plannen, want deze ken ik nog niet. Zo hebben wij het voorgesteld in het voorstel. Als u daarover in gesprek wilt met de FAC, dan kan dat altijd.

De VOORZITTER: De heer Wijntjes heeft een interruptie.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! In het amendement A40 wordt gevraagd naar de langetermijnhoudbaarheid van de provinciale vermogenspositie. Dat is toch de langetermijnhoudbaarheid van de begrotingspositie? Bij een vermogenspositie gaat het over een spaarbank. Klopt dat?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Kan de heer Janssen dit toelichten? Ik heb het amendement ervaren als de financiële gezondheid van deze provincie in het algemeen. Daarbij gaat het over de begrotingen, de exploitatie, hoe wij in de jaren tussen 2025 en 2040 alle plannen kunnen betalen en wat dat betekent voor de solvabiliteit. Wat betekent het voor de bedragen die je gaat lenen, de relatieve verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen en welke oplossingen daarin zijn.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dan is het en-en.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij het scenario voor zowel de vermogenspositie als de exploitatie doen wij aan scenario-ontwikkeling.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als de heer Wijntjes het amendement wil mede-ondertekenen, dan kunnen wij de tekst samen goed opstellen.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik teken graag mee als het besluit goed is, maar het derde punt bij de overwegingen vind ik wat ruw geformuleerd.

De VOORZITTER: In de dinerpauze kunt u hierover met elkaar overleggen. De heer Strijk vervolgt.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik was aangekomen bij een vraag van mevrouw Lejeune over de arbeidsmarkt van de toekomst. Op de termijnagenda voor de commissie BEM hebben wij de afgelopen keer vastgesteld dat wij in het eerste kwartaal van 2021 graag met u de 'human capital' agenda bespreken. Deze gaat hierover. Hierdoor kunnen wij hier snel een goed vervolg aan geven.

Dan kom ik bij het amendement A35 'accountmanagement Utrecht West'. Dit amendement kan het college positief adviseren. Het is goed om dit te doen, want het is een belangrijke regio. In het amendement A38 vraagt de VVD om de opcenten niet te indexeren. Dit amendement adviseert het college negatief. De ambities willen wij overeind houden. Ik heb net toegelicht waarom het college dat belangrijk vindt. Bij het invullen van de ambitie hebben wij te maken met stijgende lasten. De lasten gaan omhoog en de salarissen van de medewerkers worden geïndexeerd. Het past daarbij dat de motorrijtuigenbelasting geïndexeerd wordt. Dat voorstel doen wij u. Daarbij realiseren wij ons dat wij na Noord-Holland daarmee nog steeds een laag tarief hebben voor de opcenten. Wij zitten op 90% van het gemiddelde dat daarvoor bij de andere provincies in Nederland geldt. U gaf al aan dat het een voorstel is voor 2021. Het wordt voor een jaar gesloten. Zou je jaarlijks indexeren, dan red je dit niet met de voorstellen die er liggen.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het gaat over de ambities van het college. Wij hebben een aantal posten gevonden die niet zozeer raken aan de ambities van het college, maar gevonden geld zijn. Die raken niet aan de indexering van de salarislust van de medewerkers. Wat dat betreft volg ik uw redenering niet helemaal. Bovendien hebben wij een structurele post

gevonden, namelijk de post onvoorzien. Wij horen dat er veel ruimte en lucht in de begroting zit. Laten wij die inzetten om onze inwoners daar iets van te laten merken.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Uw voorstel is een college dat adaptief wil begroten, een bedrag inboekt om dat met elkaar aan te durven en de post onvoorzien naar nul zet. Ik durf niet te stellen dat er zich in 2021 geen enkele uitgave voordoet die wij niet voorzien. Die kans acht ik vrij klein. Die ruimte geeft u compleet weg. Daarnaast doet u een aantal zaken niet meer, bijvoorbeeld rond Europa. Daarin doet het college u een ander voorstel. Ons voorstel is om jaarlijks te indexeren en de voorstellen die u voordraagt voorkomen de indexatie van 2021. In 2022, 2023 en 2024 zou je opnieuw dekking moeten vinden, want dan is deze structureel. Het college adviseert dit amendement niet positief.

Met betrekking tot het amendement A39 heeft het college waardering voor de dekking in het voorstel. Wij houden echter onze ambities overeind. U mag er wel vanuit gaan dat het college er alles aan zal doen om de wendbaarheid en weerbaarheid van onze economie te versterken. Met de COVID-reserve kunnen wij daar extra accenten aan geven, maar hierin hoeven wij geen extra geld te stoppen. Het college adviseert dit amendement daarom negatief.

Het amendement A40 hebben wij zojuist over gesproken. Als u het dictum van de tekst aanpast dat het college deze rapportage oplevert bij de kadernota, dan kan ik dit amendement omarmen.

De amendementen A41 en A42 hebben zowel een financiële kant en raken aan reserves als een OV kant. Wij hebben besloten dat gedeputeerde Schaddelee deze amendementen beantwoordt, omdat deze meer vanuit de inhoud van het OV kunnen worden aangevlogen.

De motie M75 vind ik een lastige, omdat het een sympathieke motie is. Deze motie roept op om ondersteuning te bieden aan initiatieven die wij zien bij de TechnoHub en Makerspace in Utrecht West. Dat past helemaal om mensen in de techniek te helpen. Zij-instromers, stagiaires en jonge mensen die kiezen voor dit vak. Toch heb ik ergens moeite mee. Als wij dit verder willen oppakken in de HCA, dan kunnen dit soort initiatieven in andere delen van onze provincie gaan spelen. Als ik ruim ja zeg tegen dit toevallige initiatief in Woerden, wat zeg ik dan tegen anderen? Wat betekent dat voor mijn budgetten? Ik vraag u om deze motie aan te houden en het college de opdracht te geven om bij de 'human capital' agenda hierover meer te zeggen op beleidsmatig vlak in de breedte. Als in die maanden daartussen iets gebeurt dat het laat omvallen in Woerden, dan zullen wij bij u terugkomen en hiernaar handelen.

De VOORZITTER: De heer Kocken heeft een interruptie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn blij met de sympathie van de gedeputeerde voor de motie en het achterliggende vraagstuk met de initiatieven vanuit de ondernemers. Dit gaat overigens niet alleen over Woerden, maar over de activiteiten die wij opstarten in het kader van de MKB-deal. Dit hebben wij hard nodig bij de HCA om handen en voeten te kunnen geven aan het beleid. De ondernemers vragen of dit continuïteit heeft. Anders dan voorzien toen wij de MKB-deal afsloten, zitten wij in een situatie waarin wij gedwongen worden om op te schalen vanwege de grote vraag van de verplaatsing van werk naar werk. Daarom hebben de ondernemers behoefte aan een duidelijk signaal van de provincie en specifiek van GS. Kan ik de woorden van de gedeputeerde zo interpreteren dat hij op korte termijn in gesprek gaat met de ondernemers en dat wij na de behandeling van de HCA naar de stand van zaken kijken?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Zo mag u mijn woorden interpreteren. Daarmee adviseer ik u om de motie aan te houden.

De motie M81 ontraad ik, omdat wij aan de vooravond staan van het vaststellen van de financiële spelregels via de FAC naar de Staten. Op de komende FAC van 25 november staan de financiële verordening, de kernnota weerstandsvermogen en de treasurystrategie geagendeerd. In de financiële verorde-

ning hebben wij veel vastgelegd van wat wij in het afgelopen jaar hebben afgesproken en doorsproken over wat wij moeten wijzigen in de financiële verordening. In de kadernota wordt aangegeven welke uitgangspunten gehanteerd worden bij eventuele extra uitgaven of bijsturing. Dat heeft niks te maken met financiële uitgangspunten. De voorstellen liggen bij u en zijn geagendeerd in de eerstkomende FAC. Daarmee ontraadt het college deze motie.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Worden de spelregels die in het coalitieakkoord zijn opgenomen onder het kopje 'financiële spelregels' daarmee gepasseerd en hebben deze geen geldigheid meer?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U ziet een vastlegging in de financiële verordening van een aantal zaken die wij hebben afgesproken en waar voornamelijk invulling wordt gegeven aan iets dat in het coalitieakkoord staat, namelijk over structureel, incidenteel, het moment dat een begrotingswijziging nodig is en dat soort voorbeelden. Als het gaat over een regel dat de stijlpост onvoorzien 1% bedraagt, dan hebben wij al de discussie gevoerd waarvan die 1% is. Dat was niet geëxpliciteerd in het beleidsakkoord. Wij hebben daaraan een andere invulling gegeven en zijn uitgekomen op een bedrag van € 1.800.000. In het afgelopen jaar hebben wij financiële kengetallen besproken. Deze krijgen een weerslag in de financiële verordening. Je zou kunnen zeggen dat de motie al wordt uitgevoerd. Sterker nog, het stuk ligt al bij u. Laten wij dat bespreken. Daarmee is deze motie overbodig.

Het oordeel over de motie M86 laat ik graag aan de Staten hoe u hiermee om wilt gaan. Het is een uitvoerbare motie. Wel zeggen wij daarbij dat de Staten regelmatig bij ons aangeven dat de stukken minder dik worden en dat u de begroting en de jaarstukken al zo fors vindt. Hiermee gaan wij toch wat toevoegen. Dat is een afweging die u breed moet maken, want ik zie de kans die hieruit voortkomt. Daarom laat ik het oordeel aan de Staten.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij snappen dat het een uitvoerbare motie is, maar hoeveel ambtelijke capaciteit gaat dit vergen? Daarover maakten wij ons enige zorgen toen wij dit zagen, want het lijkt alsof hiervoor veel manuren nodig zijn. Maakt het college dezelfde inschatting of valt het binnen de marge?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij elk statenvoorstel benoemen wat het effect van het voorgestelde beleid is op de brede welvaart, is hetzelfde als onder het kopje 'duurzaamheid' of 'financiën' valt. Dat betekent een recapitulatie van het college bij de betekenis daarvan en hoe het daaraan bijdraagt. Daar zit werk aan vast. Aan de andere kant mag je aannemen dat het al bedacht is en onderdeel van het vormgeven van het beleid. Het gaat over uren en niet over manjaren. Natuurlijk kost het wel tijd.

De VOORZITTER: De heer Wijntjes heeft een interruptie.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Deze motie kan aanvaard worden met de onzekerheid over wat het kost en oplevert. Halverwege volgend jaar kan geëvalueerd worden of het effect heeft, rendement oplevert en niet al te veel bureaucratie. Dan kan het CDA instemmen met de motie.

De VOORZITTER: Uw vragen zijn vooral gericht aan de indieners van de motie. Het woord is aan de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Niet alleen een evaluatie op dit punt. Mijn voorstel is zelfs dat wij komend jaar een goede evaluatie doen van de hele oplegger boven onze statenvoorstellen. Ik heb de indruk dat dit soms weinig relevant is. Het is goed dat de Staten ernaar kijken wat hierin onze behoeften zijn en deze evaluatie daarin mee te nemen.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert en ik hebben elkaar net even aangekeken. Het lijkt ons goed om een evaluatie te doen. Alhoewel het woord evaluatie bureaucratisch klinkt. Het is goed om te kijken naar opleggers bij statenvoorstellen. U heeft mijn collega horen zeggen dat het er niet om gaat dat wij een extra afvinklijstje maken, maar dat wij met elkaar bewust zijn van doelen die wij willen bereiken. Soms zitten deze doelen al impliciet in het huidige beleid. Dit willen wij toetsen aan een breder kader. Wellicht is dit bij het ene statenvoorstel een uur werk, bij het andere twee minuten en bij weer een ander langer dan een uur. De tijd die nodig is moeten wij daar in steken.

De VOORZITTER: Is de vraag van de heer Wijntjes hiermee voldoende beantwoord?

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het college schrijft dat de bredewelvaartsindicatoren van groot belang zijn, maar dat het daar weinig invloed op heeft. Het wringt als je het vervolgens per collegevoorstel moet vaststellen. Het kan een heel efficiënt voorstel zijn, maar bij elk voorstel kan gezegd worden dat het niet relevant is.

De VOORZITTER: Mijn voorstel is dat wij hierover niet verder discussiëren.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het rendement moet er ook bij. Bij een evaluatie moeten wij duidelijk zeggen of wij er wel of niet wat aan hebben.

De VOORZITTER: Uw vraag is beantwoord door de indieners. De heer Strijk vervolgt zijn beantwoording.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij motie M86 horen wij graag wat het oordeel van de Staten is en zo gaan wij het doen.

De motie M90 gaat over CO₂. Het inzicht in de eigen CO₂-uitstoot past zeer bij de ambities van het college om bij te dragen bij het klimaatakkoord en de CO₂-reductie. Het is goed dat u ons de kans geeft om de impact daarvan op onze organisatie, de capaciteit en het budget dat daarvoor nodig is, te verkennen. De voorliggende motie kan het college goed uitvoeren als u die aanneemt.

Dan de motie M93. Ondanks dat wij gaan spreken over de 'human capital' agenda in het eerste kwartaal van 2021, kan ik u zeggen dat een leven lang ontwikkelen daarvan onderdeel is. Dit soort voorstellen past daar goed in. Deze motie kan ik omarmen en meenemen in de uitwerking van dat beleid.

De motie M98 gaat over het schrappen van de verhoging van de opcenten. In tegenstelling tot de VVD die nog dekking gaf, geeft u een opdracht zonder dekking. Daarvoor gelden dezelfde argumenten waarom het college hier niet voor kiest.

De motie M99 gaat over de vitale economie. De inventarisatie van producten en productie die vitaal zijn voor het functioneren van ons land, is geen rol van de provincie. Dit dient vanuit de ministeries worden opgepakt, daar waar het van strategisch belang is voor Nederland. Als de provincies daarin een rol krijgen, dan zullen wij daarin meewerken. Wij zien absoluut kansen voor ondernemers om zelf te bedenken wat dit voor hen betekent en wat zij daarin kunnen doen. De ondernemers willen wij helpen, maar het initiatief gaan wij niet nemen.

De VOORZITTER: Mevrouw Groen heeft een interruptie.

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik had een interruptie op de motie, maar ik heb begrepen dat mevrouw Boelhouver dit in haar tweede termijn meeneemt.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde vindt het jammer dat er geen dekking zit bij de motie M98. Het college is echter niet de eerste die daartegen een bezwaar kan maken. Er is een tekort van € 14.000.000 dat in de kadernota moet worden opgeheven. Het past er makkelijk in om die dekking zelf te zoeken.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De opgave die het college zich via u aan ons laat geven gaat over het jaar 2022. Het jaar 2021 heeft een sluitende begroting. Uw motie schiet een gat in 2021. In mijn advies was ik het niet eens met de VVD, maar van dat voorstel vind ik het mooi dat er dekking bij zit. Dat is eerlijke politiek. U zegt dat u het niet wilt, maar u geeft geen alternatief. Daardoor vind ik de motie minder mooi dan het amendement, maar beide voorstellen worden door het college ontraden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik legde het voorstel naast uw eigen gat.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het klopt dat wij voor 2022 een zoekopdracht hebben.

De motie M107 gaat over de coördinatie van de aanpak winkelleegstand. Het college is bezig met hier goed over na te denken. Er zullen voorstellen komen waarvoor de COVID-reserve gebruikt kan worden. Deze motie geeft ons heel tijdig een richting mee hoe wij in de uitwerking een voorstel kunnen maken. Dit helpt ons. Het is een motie met duidelijke kaders die wij kunnen uitvoeren. Vandaar dat het college deze motie kan omarmen.

Bij de motie M108 over niet bouwen zonder dekking zit daar een zorg onder. De zorg van de SGP is hoe het gaat na 2024. Naar aanleiding van het amendement A40 hebben wij afgesproken dat het college met voorstellen komt. Dan kunnen wij volgend jaar daarover de discussie voeren. Wat u uitspreekt in de motie, dat is al zo. Wij doen geen voorstellen voor investeringen die niet gedekt zijn in het meerjarenbeeld dat voor u ligt. Uw doelt op alle plannen die eraan komen. Die zitten nog niet in deze meerjarenbegroting en hebben daarom nog niet geleid tot een concreet voorstel. De opdracht uit het amendement A40 gaat daaraan een invulling geven. Deze motie betreft bestaand beleid. Wij doen geen voorstel dat niet gedekt is. Daarmee is de motie overbodig.

De VOORZITTER: Als er voor dit moment geen andere vragen aan de heer Strijk zijn, dan gaan wij met mevrouw Bruins Slot.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de Staten voor de diverse vragen. Ik zal eerst ingaan op de algemeen gestelde vragen en dan op de vragen over landbouw, de voedselagenda, stikstof, de natuur, Sterk Utrechts Bestuur en sport. Ik zal afsluiten met het faunabeheer waarover diverse moties zijn ingediend. Daarna zal ik de overige moties behandelen.

Te beginnen bij landbouw. De heer Boswijk vraagt welke specifieke maatregelen GS neemt om criminaliteit bij VAB te voorkomen en op welke wijze eigenaren van VAB worden benaderd om deze criminaliteit te voorkomen. Het is van belang dat iedere overheid haar bijdrage levert. De gemeenten zijn als eerste aan zet en hebben een loket voor erfeigenaren. De gemeenten beoordelen deze initiatieven en zien toe op de naleving van de regels uit het bestemmingsplan. De knoppen waaraan de provincie kan draaien zijn beperkter. Wij pakken dat wel op. De provincie ontwikkelt instrumenten, zoals dremfels wegnemen om te slopen en herbestemmen. Dat kan bijvoorbeeld door de fiscale maatregelen op een rij te zetten, de ruimte-voor-ruimte-regeling en de inzet van plattelandscoaches. Het benaderen van de eigenaren doen wij niet zelf. Dat ligt bij de commissaris als het gaat over ondermijning. Dit ligt op het bord van onder andere het Regionale Informatie- en Expertise Centrum of via het Meldpunt Misdaad Anoniem.

De heer Boswijk vroeg op welk niveau de kringloop gesloten dient te zijn voor de kringlooplandbouw. In de landbouwvisie staat dat wij streven naar het laagst mogelijke schaalniveau. Dat kan zijn op bedrijfsniveau, op regionaal niveau of op provinciaal niveau. Hoe groter het gebied waarbinnen cir-

culariteit wordt nagestreefd, hoe makkelijker het wordt en hoe minder duurzaam het is. Met de agenda van 2050 streven wij ernaar om dat op een circulaire en economisch rendabele manier gaan doen.

De heer Boswijk vroeg tevens naar de gedwongen opkoop bij stikstof. Ik benadruk nadrukkelijk dat de motie van het CDA en de SGP staat. Voor stikstof vindt geen gedwongen opkoop van boerenbedrijven plaats. Dat kan alleen vrijwillig.

De heer Dercksen vroeg hoe het zit met het onderzoek van de UvA naar stikstof. Daarvoor is brede interesse. Alle verschillende onderzoeken worden bekeken in een bredere setting: een expertgroep waar in de UvA zelf zit. Zij kijken of het onderzoek daarin een plek kan krijgen. Ik begrijp dat zij daarbij naar verschillende andere onderzoeken kijken. Vanuit de provincie zouden wij het fijn vinden dat dit onderzoek wordt gedaan, want de Staten sturen hierop. Daarvoor hebben wij tevens collega-provincies nodig. Wij hopen dat het aan het eind van het jaar duidelijk is welke onderzoeken worden opgepakt.

Het effect van de bosschages op stikstof is bekend uit de proeftuin Natura 2000 Overijssel. Er zijn echter nog geen mogelijkheden bekend om dit effect feitelijk te verwaarden. Dat is het punt dat de heer Dercksen eerder inbracht als salderingsruimte. Dat vraagt om een andere invalshoek dan om dit in te zetten als maatregel. Wij onderzoeken deze invalshoek met de mensen die bezig zijn met kleine landschapselementen en het nieuwe houtopstandenbeleid.

Mevrouw Boelhouwer vroeg naar de rol van de voedselagenda in de duurzame landbouw met natuur. In de voedselagenda zal het stimuleren van de korte keten een van de speerpunten zijn. Meer korte ketens zijn goed voor het milieu en de natuur. Een agrarisch product met een natuurlabel kan makkelijker via de korte keten afgezet worden. Indirect kan de versterking van de korte keten bijdragen aan duurzame landbouw met natuur.

Mevrouw Rikkoert verwees daarbij naar het advies van de rijksadviseur voor de Leefomgeving over de 'New Deal'. De rijksadviseur stelt: "Wij moeten toe naar een landschapsinclusieve landbouw, waarin boeren een eerlijk inkomen ontvangen voor het produceren van gezond voedsel en een aantrekkelijk toegankelijk biodivers landschap en waarbij het zorgen voor schoon water, schone lucht en een vitale bodem vanzelfsprekend is." Ook adviseert hij om toekomstbestendige verdienmodellen te helpen ontwikkelen voor de landschapsinclusieve landbouw. Dat zijn doelstellingen uit onze Landbouwvisie. In het kader van de voedselagenda zullen wij de adviezen van de 'New Deal' bestuderen en kijken waar deze matchen met de voedselagenda. De nadruk in de adviezen van de rijksadviseur op een goed verdienmodel voor de boer sluit aan bij onze doelen. Ik zeg daarbij wel dat ik graag wil dat de voedselagenda binnenkort in de Staten ligt. Wij gaan de overeenkomsten bekijken en waar het elkaar kan versterken. Als het hele grote dingen zijn die een verdere vertraging van de voedselagenda opleveren, dan kies ik ervoor om deze agenda sneller in de Staten te hebben. Die kanttekening wil ik hierbij maken. Bij de eerste bestudering zien wij wel raakvlakken.

De heer De Droog vroeg of GS alle creatieve middelen inzet om te voorkomen dat de natuurrealisatie vertraging oploopt. Wij zullen ons inspannen om de natuuropgave tijdig te realiseren. Dat is in coronatijd wat lastiger en wij zijn afhankelijk van een vrijwillig instrumentarium. Daarmee zijn wij afhankelijk van de bereidheid van de natuurorganisaties en particuliere grondeigenaren om de opgave te realiseren.

Door corona kunnen wij minder makkelijk aan de keukentafel. Wij proberen de gesprekken digitaal te voeren. De praktijk leert wel dat het voor de keukentafelgesprekken van belang is om elkaar fysiek te ontmoeten. Soms gebeurt dit in alternatieve locaties, zoals kapschuren of tijdens het wandelen over kavels.

Mevrouw Rikkoert vroeg of ik bij de kadernota met een financieel voorstel kan komen voor de realisatie van de bossenstrategie. Bij het opstellen van de bossenstrategie zal zeker een financieel plaatje worden gemaakt. De vraag is daarbij of dit totale beeld duidelijk is voor de kadernota. De verwachting is dat de bossenstrategie net iets later komt dan de kadernota. Wij zullen het financiële overzicht zeker bieden. Daarna is het aan de Staten of zij bereid zijn om dat geld ter beschikking te stellen.

De heer De Droog vraagt op welke wijze het programma Sterk Utrechts Bestuur kan bijdragen aan het verbeteren van de spreiding van kennis. Het Sterk Utrechts Bestuur kent een vijftal projecten. Een van die projecten betreft het versterken van de kennispositie van de overheden. De provincie ziet voor zichzelf een rol weggelegd om als kennisintermediair voor de kerntaken van de provincie op te treden richting de gemeenten en waterschappen. Dat ligt in lijn met de verschillende onderzoeken waarin beschreven wordt dat de kenniscentra op rijksniveau niet zijn meegegaan met de decentralisatie van bepaalde taken en opgaven. Daarbij gaat het om het beschikbaar stellen van de vele kennis die wij al hebben. Bij de Staat van Utrecht zie je dit in de inhoudelijke domeinen en binnen het geografisch informatiesysteem (GIS).

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Maakt standaardisatie daarvan deel uit?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wat verstaat de heer De Droog onder standaardisatie. Voor de Staat van Utrecht geldt dat er vaste principes zijn voor hoe die staat is opgebouwd. Dit gebeurt altijd op dezelfde manier, zodat er gelijkwaardige gegevens worden opgeleverd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik weet genoeg om daar later verder op door te pakken.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij het programma Sterk Utrechts Bestuur zullen wij het gesprek hierover vervolgen.

Het volgende punt gaat over sport. Mevrouw Lejeune wees terecht op het belang van sport op dit moment in de samenleving. Zij vraagt op welke wijze het provinciaal sportakkoord sportverenigingen kan helpen in deze moeilijke tijd, net zoals cultuur en andere sectoren. Het beleidskader is nog in de maak, dus het provinciaal sportakkoord is nog geen instrument. Wel zie je dat sportverenigingen op dit moment een beroep kunnen doen op diverse landelijke regelingen, zoals de tegemoetkoming amateur-sportorganisaties en de tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19. Verder zijn de Vereniging Sport en Gemeenten, het NOC*NSF en het ministerie van VWS zijn in gesprek over mogelijk aanvullende maatregelen om financiële schade voor sportverenigingen te compenseren voor de maanden september tot en met december. Waar wij op dit moment geen aanknopingspunt hebben, wordt daar landelijk werk van gemaakt. Dat lijkt mij goed. Verder doen gemeenten het nodige met het kwijtschelden van de OZB en het verlagen van de huur. Dat is een goede inzet van gemeenten, die het tevens lastig hebben op dit moment.

Ik kom bij de antwoorden over het faunabeheer. Voordat ik toekom aan een aantal vragen en de moties, ga ik een algemene inleiding geven. Ik merk dat dit onderwerp sterke emoties oproept. Ik heb vandaag van verschillende partijen heel helder gehoord waarom zij met sommige punten in het faunabeheerplan moeite hebben. Ik hoor uw betogen en uw standpunten doorklinken in de moties die u heeft ingediend.

Wij staan hier voor een ingewikkeld dilemma. De provincie moet een moeilijke belangenafweging maken tussen enerzijds de beperking van schade aan natuur en gewassen en anderzijds hebben wij onze wettelijke verantwoordelijkheid voor een goede staat van instandhouding van beschermde diersoorten. Voor het college staat in de uiteindelijke afweging voor het faunabeheer altijd voorop dat de bescherming en het behoud van diersoorten niet in gevaar mag komen en het zwaarwegende belang van het gebruik van alternatieve en preventieve methoden. Bij de voortdurende continue zoektocht naar de goede balans, vertrouw ik op het zwaarwegend advies van de faunabeheereenheid en organisaties zoals het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, de Dierenbescherming, het Utrechts Particulier Grondbezit en de LTO. Een aantal van die organisaties hebben zitting, omdat u een zorgvuldige afweging van de belangen, een maatschappelijke afspiegeling en transparantie wilt garanderen. Op de verwilderde katten na hebben zij het faunabeheerplan unaniem goedgekeurd. In onze balans hebben wij dit uitgewerkt in de provinciale beleidsregels. Deze afweging is drie jaar geleden gemaakt met de invoering van de Wet natuurbescherming. Daar is aan getoetst. Het is belangrijk dat bij het faunabeheer gebruik

wordt gemaakt van alternatieven van preventieve methoden. Daarom heb ik tijdens het debat in de commissie een pilot toegezegd met verwilderde katten en de TNRC-methode naast het ondersteunende afschot.

De heer De Droog en mevrouw De Haan vragen in dit kader hoe wij hierover de bredere maatschappelijke en politieke dialoog kunnen voeren. Mijn idee daarbij is dat wij de maatschappelijke dialoog in overleg met de faunabeheereenheid op het minisymposium faunabeheer van volgend jaar kunnen voeren. Dit kan met de verschillende organisaties en de Staten over een aantal vraagstukken waarover wij hier op een hoger niveau van gedachten wisselen. Voor de politieke dialoog over hoe wij werk kunnen maken van preventieve methoden en alternatieven, geldt dat ik een statenbrief heb toegezegd in het voorjaar. Daarin wil ik nader ingaan op de preventieve methoden en alternatieven. Dan ligt er een voortgangsrapportage natuur waarin wordt ingegaan op het faunabeheer van de afgelopen drie jaar en de werking van de beleidsregels. Dat maakt dat wij het diepere debat en de bredere politieke discussie kunnen voeren om richting te geven.

Dan kom ik bij de moties. Ik ga de moties niet op volgorde behandelen, omdat de ene motie een relatie heeft met een andere motie. Dat komt doordat voor een aantal moties op dit moment rechtszaken en bezwaarschriftprocedures lopen. Ik begin met de motie M105 over het stoppen van het ondersteunend afschot van verwilderde katten. In de statencommissie is dit dilemma uitgebreid besproken. De emoties daarover zijn voelbaar. Wij moeten een moeilijke afweging maken tussen de schade aan natuur en gewassen en dierenwelzijn. GS heeft in zijn besluitvorming het zwaarwegende advies van de faunabeheereenheid gevolgd, waarbij de dierenbescherming op dit punt heeft aangegeven dat zij dit niet kunnen ondersteunen. Het ondersteunend afschot hebben wij toegestaan vanwege de schade aan de natuur en de weidevogels. Ik realiseer mij tegelijkertijd dat wij aan de slag moeten gaan met preventie.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller heeft een interruptie.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het faunabeheerplan door alle partijen in de faunabeheereenheid is goedgekeurd. Ik hoor net dat de dierenbescherming niet achter het kattenafschot staat. Hoe zit dat?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Daarom heb ik dat expliciet genoemd. Het faunabeheerplan is unaniem goedgekeurd, met uitzondering van het voorstel over de verwilderde katten. Vanwege dat dilemma heb ik in de commissie de toezegging gedaan om een pilot te doen in samenwerking met de Stichting Zwerfkatten en TNRC naast het ondersteunende afschot. In de motie M105 wordt gezegd dat het ondersteunend afschot opgeschort moet worden en in de komende jaren provinciebreed een pilot moet worden uitgevoerd. Gezien het zwaarwegende advies van de faunabeheereenheid, heeft dat niet mijn voorkeur. Gezien het politieke debat is het wel aan de Staten om hierin richting te kiezen.

De motie M87 gaat over het checken van de chip van katten. Deze motie is alleen van toepassing als de motie M105 verworpen wordt. In de huidige vorm ontraad ik de motie M87. Ik kan de motie ondersteunen als deze wordt gewijzigd en dit in het kader gebeurt van de pilot in samenwerking met Dierenlot en de stichting Zwerfkatten. Hoewel in het faunabeheerplan de inzet van vangkooien aan de orde is, is hiermee nog niet gewerkt. De pilot biedt de gelegenheid om dit op een zorgvuldige wijze in te voeren en te zien hoe dit werkt. Dit vraagt wel om een aanpassing van het dictum van de motie. De toegezegde pilot is niet provinciebreed en als wij deze gaan uitvoeren kost dat ongeveer € 100.000. Ik zal hiervoor dekking zoeken. De huidige vorm van de motie M87 ontraad ik. Als deze wijzigt zoals ik heb aangegeven, dan kunnen wij ervoor zorgen dat deze op een zorgvuldige wijze wordt uitgevoerd in de pilot.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller heeft een interruptie.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het is nog niet helemaal duidelijk. De gedeputeerde zegt dat de pilot niet provinciebreed is. Is het controleren van de chip van de katten wel provinciebreed?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het controleren van de chip van katten wil ik meenemen in de niet-provinciebrede pilot. De stichting Zwerfkatten heeft hier veel verstand van en kan een belangrijke rol spelen in de uitvoering hiervan. In de motie M87 geldt het controleren van de chip van katten wel voor de hele provincie. Dat is een te grote stap. Ik heb liever dat wij dit in een kleiner kader gaan uitvoeren samen met de stichting Zwerfkatten om zo ervaringen op te doen en met elkaar te leren. Nadat de pilot goed geëvalueerd is, zullen wij kijken hoe wij het verder kunnen uitrollen.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Elteren heeft een interruptie.

Mevrouw VAN ELTEREN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In het pilotgebied worden katten gevangen, gesteriliseerd en teruggeplaatst. Dat betekent dat er geen katten gedood worden in het pilotgebied. Onze motie vraagt om de chip te controleren van katten die doodgeschoten te worden. Ik zie niet hoe dit past binnen het pilotgebied.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Daaruit trek ik de conclusie dat mevrouw Van Elteren geen reden ziet om de motie aan te passen.

Mevrouw VAN ELTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag hoe u het voor u ziet om in het pilotgebied de chipcontrole toe te passen, terwijl de motie bedoeld is om de chip van geschoten katten te controleren. Daardoor weten wij dat er geen huiskatten geschoten worden en weten katteneigenaren wat er met hun kat is gebeurd.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Voor het inzetten van deze methode moet allereerst ervaring worden opgedaan met het werken met vangkooien. Dat is nog niet het geval in de provincie. De pilot kan wel de mogelijkheid bieden om ervaring op te doen met het werken met vangnetten. De chips kunnen in de vangkooien uitgelezen worden. Dan kan men op een goede manier de kat een huisbaas geven. Dat is anders dan wat mevrouw Van Elteren zegt dat in het jaaggebied de chips worden gecontroleerd. In het pilotgebied is geen sprake van ondersteunend afschot.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor van de gedeputeerde dat het ongeveer € 100.000 kost om de chips uit te lezen. Daarvoor moet ruimte vrijgemaakt worden. Is het een idee om een provinciale kattenbelasting in het leven te roepen? Kunt u dat meenemen in het onderzoek?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is niet onze bevoegdheid. De provincie heeft geen belastinggebied voor katten. Deze pilot wil ik op een zorgvuldige wijze vormgeven met goede monitoring, evaluatie en een goed afgebakend gebied. Voor de financiering ga ik kijken binnen biodiversiteit. Als daarbinnen geen ruimte is, dan zal ik in de kadernota terug moeten komen bij de Staten met een voorstel.

Dan de motie M88 over lichtbakbejaging van vossen. Op dit moment lopen er meerdere bezwaarprocedures.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie bij de vorige motie. Ik begrijp oprecht niet het antwoord op deze motie. Deze motie zegt dat wanneer een kat is doodgeschoten of in een kooi is gevangen, er een verplichte chipcontrole moet plaatsvinden. Door de terugkoppeling

daarvan krijgen wij inzicht in hoeveel katten er worden doodgeschoten. Zijn dit 3 of 3.000 katten per jaar? De gedeputeerde geeft een heel ander antwoord dan wat hier wordt gevraagd.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat heeft ermee te maken dat daarvoor de inzet van vangkooien gebruikt moet worden. Dat is nieuw.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat hoeft niet. In de motie staat dat een chipcontrole verplicht gesteld moet worden bij de katten die gedood worden of in een kooi gevangen worden. Als er geen kat in een vangkooi wordt gevangen, maar wel een aantal katten worden doodgeschoten, dan is degene die de kat doodschiet verplicht om te kijken of de kat een chip heeft.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat betekent dat je een brede verspreiding van chipleesapparatuur in de provincie moet verzorgen. Dit moet goed afgestemd worden met degene die het ondersteunend afschot van katten oppakt. Dit zal een extra financiële investering met zich meebrengen. Daarom ontraad ik de motie op dit moment.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als je een kat doodrijdt of een dode kat vindt, dan kun je de dierenbescherming bellen. Zij hebben een chipapparaat, net als iedere dierenarts. Ik betwijfel het of dit voor hoge kosten zorgt.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De pilot gaat al aanzienlijke kosten met zich meebrengen. Ik kan een nadere uitvraag doen van de totale kosten en wat dit voor extra inspanning vraagt van dierenartsen. Ik heb tijd nodig om dat op te zoeken en netjes op te lijnen. Dan zou de motie aangehouden moeten worden. Op dit moment heb ik dat overzicht nog niet.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Elteren heeft een interruptie.

Mevrouw VAN ELTEREN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat wij in het kader van het pilot om tafel gaan met onder andere de faunabeheereenheid en de stichting Zwerfkatten. Is het een idee om de uitvoering van deze motie mee te nemen in dat gesprek? Ik kan mij voorstellen dat er dierenambulances door de hele provincie rijden die de chipcontrole kunnen doen. Een dode kat gaat nergens heen, dus een jager kan de kat overdragen aan de stichting Zwerfkatten of een dierenambulance. Zij kunnen ervoor zorgen dat de chip gecontroleerd wordt en de kat desnoods op de foto wordt gezet. Het is niet zo dat iedere jager een chiplezer bij zich moet dragen. Daarin valt wat te bemiddelen. Neem dit mee in het gesprek met de faunabeheereenheid hoe wij dit handig kunnen aanpakken.

De VOORZITTER: Mijn voorstel is dat wij dit onderwerp afsluiten.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik kan de toezegging doen dat ik het meeneem in het gesprek en daarop terugkom. Dan is het de vraag of de motie wordt aangehouden totdat ik een beeld heb van de financiële omvang. Voor de eerder toegezegde pilot ben ik ongeveer € 100.000 kwijt. Daarvoor heb ik de bereidheid en moet ik dat kunnen vinden. Voor deze motie heb ik nog geen beeld van de financiële zaken. Ik zal terugkomen met een nadere toelichting als het gesprek is gevoerd met de stichting Zwerfkatten en de faunabeheereenheid over de mogelijkheden en onmogelijkheden.

De motie M88 gaat over de lichtbakbejaging van vossen. Er lopen meerdere bezwaarschriftprocedures op dit punt. Daarom ontraad ik deze motie.

Voor de M102 over de knobbelzwanen loopt er een voorlopige voorziening bij de rechtbank. Vanwege die juridische procedure ontraad ik de motie.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller heeft een interruptie.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het klopt dat er procedures lopen. De PvdD heeft een tijdje geleden artikel 47-vragen gesteld om de vergunning in te trekken. Toen is er 'nee' gezegd.

Daarom hebben wij deze motie ingediend. Ik begrijp niet dat u de motie ontraadt omdat er procedures zijn aangespannen. U kunt beter zeggen dat u de motie ontraadt, omdat u het niet wilt.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er loopt een rechtszaak op dit moment. Dan is het een goed gebruik om niet tijdens een lopende rechtszaak uitspraken daarover te doen. Daarom ontraad ik deze motie. In antwoord op uw vraag heb ik gezegd dat ik de ontheffing momenteel niet intrek.

Dan de motie M103 over de landelijke oproep tot het beschermen van hazen en konijnen. Dat heeft ermee te maken dat de minister de haas en het konijn op de rode lijst heeft gezet. Dat is landelijk beleid waarop de provincie geen invloed heeft. De minister heeft bij dat besluit gezegd dat de staat van instandhouding van de beide soorten niet in het geding is. Daarom geeft zij geen opdracht om te stoppen met de jacht. Formeel gaan wij hier niet over. Als de Staten in meerderheid zeggen dat dit een punt is dat wij moeten aankaarten bij LNV, dan zullen wij het standpunt van de Staten overbrengen.

Dan de motie M104 over de provinciale maatregelen met betrekking tot de haas en het konijn. Die motie ontraad ik. Voor het konijn hebben wij incidentele maatwerkonthefingen waar het om het beschermen van maatschappelijke belangen gaat. Die ontheffingen gelden vooral voor het gemeentelijk gebied om verzakkende graven te voorkomen op begraafplaatsen of het voorkomen van verzakkende spoorwegtracés. Dat is de reden dat er nog kleine ontheffingen zijn op dit punt. Dit treft vooral gemeenten. Voor de haas wordt bijna geen ontheffing verleend. Er is nog een ontheffing op het gebied van graafschade. Hierover zijn artikel 47-vragen gesteld. Dit gaat over zaken rond de gemeentelijke belangen. Daarom ontraad ik deze motie. Ik kan een nadere studie doen naar wat wel en niet kan bij alternatieve en preventieve methoden. Mijn verzoek is om de motie aan te houden. Dan kom ik hierop terug in de brief over alternatieve en preventieve methoden die ik in het voorjaar aan de Staten stuur.

De VOORZITTER: De heer Van der Steeg heeft een interruptie.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wat zou ons verzoek dan moeten zijn volgens de gedeputeerde?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit gaat over zeer beperkte ontheffingen die zien op maatschappelijke belangen, zoals het verzakken van graven op begraafplaatsen of het verzakken van spoorwegtracés. Bij de preventieve methoden en alternatieven kunnen wij kijken of er andere opties op dat vlak zijn. Daarop heb ik momenteel geen zicht. In relatie tot het landelijk bejagen van de haas en het konijn gaat het hier om zeer geringe aantallen die gericht zijn op andere belangen. Dat is een dilemma.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Als ik het goed begrijp doet de gedeputeerde de toezegging dat zij bij de statenbrief van komend jaar, waarin nader wordt ingegaan op alternatieven en preventie, het dictum van deze motie meeneemt en daarop een antwoord geeft. Klopt dat?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U geeft de opdracht om de ontheffingen in te trekken. Dat ontraad ik op dit moment, omdat de ontheffingen gaan om het beschermen van maatschappelijke belangen rondom begraafplaatsen en verzakkende spoorwegtracés. De vraag is of daarvoor andere methoden zijn die voldoende worden ingezet. Het kan zijn dat ik tot de conclusie kom dat wij op een aantal punten meer kunnen doen aan de preventieve kant en dat ik op een aantal punten tegen de Staten zeg dat daarvoor geen goed alternatief is en wij de ontheffing instandhouden. Dat weet u dan in het voorjaar. Dan zal ik dat nader beargumenteren.

De motie M101 roept op om aan de slag te gaan met de preventieve methoden en de alternatieven. Dat staat in ons coalitieakkoord en heb ik toegezegd, doordat ik in het voorjaar met een brief kom over preventieve methoden en alternatieven. Wacht vooral die brief af om te kijken of het voldoet aan datgene u wilt bereiken. Mijn oproep is om deze motie aan te houden. Mijn bezwaar in de huidige motie zit in het 'vol' inzetten op preventieve methoden en alternatieven, omdat ik mij helaas realiseer dat wij

alleen met preventieve methoden en alternatieven niet tot een goede balansbewaking komen. Een bepaalde vorm van het beheer met afschot zullen wij in bepaalde situaties altijd houden. Het woord 'vol' geeft mij het gevoel dat wij geen jacht meer willen. Mijn vraag aan de heer Van der Steeg is of u met deze motie bedoelt dat wij geen jacht meer willen hebben.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De PvdD is geen voorstander van de jacht. Het woord 'vol' kan op meerdere manieren geïnterpreteerd worden. In dit verband wil dat zeggen dat u hiermee echt aan de slag gaat. Het is heel interessant dat u met een brief komt over dit onderwerp. Hierop zit ik al negen jaar te wachten. In 2011 is er al unaniem een motie aangenomen waarmee nog niet veel gedaan is. Ik ben blij dat u met die brief komt en ik verwacht hier wel wat van. Als u aan ons vraagt om de motie aan te houden, dan geef ik u dit mee. De brief moet meer worden dan een A4tje.

De VOORZITTER: Is dat voldoende scherp voor de gedeputeerde?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is voldoende scherp. Als ik het interpreteer vanuit de PvdD, dan gaat het over geen jacht.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik kan daaraan toevoegen dat de PvdA daar anders in staat dan de PvdD. Wij zien wel dat je soms niet ontkomt aan jagen en afschieten. In het coalitieakkoord staat echter de keiharde afspraak dat het faunabeheer eerst gebruik maakt van preventieve methoden. Er staat: "Mocht dit onvoldoende resultaat opleveren, dan bereiken wij de benodigde reductie van de aantallen op een zo diervriendelijk mogelijke manier." Dat betekent dat het voor ons een laatste redmiddel is en dat wij het niet goed vinden dat er op allerlei diersoorten wordt geschoten. Bij hoge uitzondering, grote overlast en gebrek aan alternatieven moet dat eventueel kunnen.

De VOORZITTER: Mevrouw De Haan heeft een interruptie. Daarna krijgt de heer Van der Steeg het woord. De gedeputeerde heeft de toezegging gedaan dat er een statenbrief komt waarna uitgebreid gediscussieerd kan worden. Deze discussie moeten wij niet op voorhand voeren zonder dat de brief er ligt.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Aan de ene kant kan ik mij aansluiten bij de PvdA. Het valt mij wel op dat de gedeputeerde de motie heel strikt opvat. Ik ga de paragraaf uit het coalitieakkoord onder de aandacht brengen waarin staat: "Zoveel mogelijk inzetten op preventie en diervriendelijke methoden." Laten wij daarop inzetten en niet alvast een voorschot nemen door dat af te grenzen met dat er altijd afschot zal zijn. Die mening deel ik wel, maar daarmee sorteert u voor op een bepaalde dialoog die wij willen voeren.

De VOORZITTER: De heer Van der Steeg mag nog reageren en daarna is het woord aan de gedeputeerde.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Er worden mij woorden in de mond gelegd die ik niet heb gezegd. De PvdD is geen voorstander van afschot, maar dat is niet wat de motie zegt. De motie vraagt aan de gedeputeerde vol in te zetten. 'Vol' betekent: ga hiermee aan de slag, want wij wachten al negen jaar op dit onderwerp. Als u daarna van mening bent dat er ondersteunend afschot moet plaatsvinden, dan is mijn inschatting dat wij daarover van mening gaan verschillen. Dat is niet waar de motie om vraagt. De motie vraagt aan u om aan de slag te gaan met preventie en alternatieven, niet zijnde afschot.

De VOORZITTER: De heer Westerlaken heeft een interruptie.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de gedeputeerde voor haar beantwoording van de vragen en de toelichtingen op haar opvattingen over de moties. Zij heeft gezegd

een pilot te willen starten. In een pilot wordt iets onderzocht. Wij moeten goede kaders meegeven, maar ervoor waken dat wij vooraf aan de pilot aangeven wat de uitkomsten moeten zijn.

De VOORZITTER: Ik kijk of vanuit de Staten op dit specifieke punt de inbreng geleverd is. Dan kan de gedeputeerde hierop antwoorden en vervolgens haar beantwoording afronden.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw De Haan verwoorde het belang om verder deze dialoog te voeren en vooruit te kijken. Aan de indieners van deze motie vraag ik om de motie te wijzigen naar: 'op vol tempo in te zetten' en in het voorjaar te komen met een nadere uitwerking van preventieve methoden en alternatieven. Daarmee krijgt de motie het karakter van wat ik wil doen. De dialoog wil ik eerder met de Staten voeren dan bij de kadernota. Kan de motie in die zin worden aangepast? De tekst die mevrouw De Haan uit het coalitieakkoord citeerde staat hier dan in.

De VOORZITTER: De heer Van der Steeg heeft een interruptie. Ik zeg tegen de gedeputeerde dat haar toezegging geldig is. Wat zij toezegt, daar kunt u op rekenen en naar vragen. Daarvoor hoeft de motie niet herschreven te worden samen met het college en de Staten.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Als wij de motie op die manier herschrijven, kan zij deze dan wel positief adviseren?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is wat ik van plan ben om te doen, dat is wat ik aan de Staten heb toegezegd. De huidige motie ontraad ik of ik zeg dat u deze moet aanhouden. Als de motie veranderd wordt, dan betreft dat hetgeen ik heb toegezegd.

Wat betreft de motie M85 van de VVD over het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug deel ik de opvatting van de VVD dat het zeker van belang is voor het functioneren van de Stichting Nationaal Park om alle partijen daarin vertegenwoordigd te hebben. Op dit moment lopen er gesprekken met de particuliere grondeigenaren en deze stichting. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan natuurbehoud en beheer op de Utrechtse Heuvelrug. In die zin is dit van enorme waarde en belangrijk. Daarom lopen deze gesprekken. Ik ontraad echter de motie, omdat het een andere zaak is de bijdrage aan het Nationaal Park afhankelijk te stellen van het lidmaatschap van hen aan het Nationaal Park. Het Nationaal Park heeft bepaalde doelstellingen met de samenwerkingsagenda die aansluiten bij de natuurdoelstellingen van de provincie. Die bijdrage heb ik opgenomen in de begroting, omdat het Nationaal Park onze doelstellingen op het gebied van natuur, cultuurbeheer en een zorgvuldige ontwikkeling van het gebied ondersteunt. Daaraan wil ik het ophangen. Niet aan de betrokkenheid van de particuliere landgoedeigenaren. Ik ben het wel eens met de heer Janssen dat het heel belangrijk is. Het is heel belangrijk om ervoor te zorgen dat wij de particuliere landgoedeigenaren een goede rol in het Nationaal Park kunnen geven, omdat zij een belangrijke partner zijn.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is fijn om te horen dat u de doelstelling en het belang onderschrijft. Kunt u ons binnenkort uitgebreid bijpraten over waartoe die gesprekken geleid hebben en wat de positie van de particuliere eigenaren is? Wij hebben met een aantal van hen gesproken en zij voelen zich op de tweede plaats staan. Deze motie beoogt hen als volle gesprekspartner in beeld te houden.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Die gesprekken zijn in de beginfase. Vanuit de provincie heb ik aangegeven dat als voor hen betrokkenheid een aanpassing van de statuten of iets dergelijks nodig is, wij dat gaan doen. Ik verwacht dat de gesprekken een aantal maanden in beslag nemen, omdat wij moeten kijken wat de gemeenschappelijke doelstellingen zijn en op welke wijze wij ervoor kunnen zorgen dat zowel voor de landgoedeigenaren als voor de deelnemers van de stichting er een goede betrokkenheid is. Ik ga kijken of ik hun daarin de juiste positie kan geven, omdat zij hechten aan hun autonomie. Het is belangrijk om die autonomie te borgen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als u ons kunt toezeggen dat u over vier of vijf maanden daarover terugkomt naar de Staten, dan komen wij elkaar tegemoet.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Voor de zomer van 2021 informeer ik de Staten over de voortgang hiervan. Daarmee ben ik aan het eind gekomen van mijn inbreng.

De VOORZITTER: Wij wachten tot de heer Van Essen de zaal heeft kunnen betreden voor de beantwoording van de vragen die aan hem gericht zijn. Wij heten de heer Van Essen van harte welkom. Voordat ik hem het woord geef, vraag ik met nadruk aan de fractievoorzitters om na te denken over de vraag die de griffier via de app heeft gesteld. Als er geen consensus onder u ontstaat over hoe wij vanavond verder gaan, dan sluit ik na de inbreng van het college de vergadering en zullen wij morgenavond doorgaan. Er is een voorstel gedaan om te kijken of wij de beraadslagingen kunnen afronden en daarna de digitale vergadering kunnen houden. Ik hecht er nadrukkelijk aan dat u daarover met elkaar overeenstemming hebt, want dat is anders dan vanmorgen is afgesproken. Na dat de heer Van Essen zijn inbreng heeft geleverd, vraag ik de fractievoorzitters om bij mij te komen om een definitief besluit te nemen. Het woord is aan de heer Van Essen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de vragen in de eerste termijn. Ik ga eerste de moties langslopen en vervolgens de vragen. Ik begin met de motie M100 de concern brede klimaatopgave. Deze motie kan het college positief adviseren. Dit beschouwen wij als een extra steun in de rug van de ambitie om de klimaatopgave voortvarend en concernbreed op te pakken. Dit sluit aan bij de eerder aangenomen motie 'drawdown'. De uitwerking daarvan zal naar verwachting begin volgend jaar met uw Staten worden gedeeld en besproken. Op basis daarvan kunnen wij het komend jaar hetgeen u in deze nieuwe motie vraagt verder uitwerken. Hierbij benadruk ik dat niet alles wat de motie M100 vraagt begin 2021 gereed zal zijn. Dat zult u begrijpen. Op onderdelen zal dat meer tijd vergen. Ik zie de heer De Droog knikken.

De motie M97 ontraadt het college. Deze motie komt overeen met statenvragen die de PVV eind oktober heeft ingediend. De motie vraagt om op geen enkele manier mee te werken aan windturbines in onze provincie. Dat is strijdig met de opdracht die uw Staten ons heeft gegeven om op een haalbare en betaalbare wijze invulling te geven aan de afspraken in het Klimaatakkoord waaraan de provincie, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties zich gecommitteerd hebben. Wij zijn van mening dat het voorzorgsprincipe waaraan de motie refereert en de bescherming van omwonenden op basis van de huidige wetgeving en procedures goed geborgd zijn.

De motie M92 over windturbines. De term windmolen staat in de volksmond voor zowel oude molens, moderne molens als kinderspeelgoed. In beleidsstukken van ons en onze partners wordt met het woord windmolen regelmatig een moderne molen bedoeld. Als je op Google, Twitter of andere social media zoekt op het woord windmolen vind je vooral berichten en foto's van moderne windmolens. Dat soort terminologie kan niet veranderd worden met een motie. Wij vinden het daarom onverstandig dat de provincie een afwijkende terminologie gaat hanteren. De woorden windmolen en windturbine worden door elkaar gebruikt. Het gaat ons te ver om alle beleidsstukken daarop aan te passen. Vandaar dat wij deze motie ontraden.

Dan kom ik bij de motie M91, enquête energietransitie. Deze motie lijkt veel op de motie bij het debat over de concept-RESsen. Die motie kon toen niet op een meerderheid rekenen. Om dezelfde redenen als toen moeten wij deze motie ontraden. Wij hechten erg aan participatie. De reden dat het college deze motie toch ontraadt, is dat de participatie voor de energietransitie primair plaatsvindt in het proces van de RESsen en deze ligt bij de gemeenten. Dat ondersteunt de provincie. Deze lokale processen moeten wij niet doorkruisen door op eigen houtje daar doorheen een enquête uit te zetten naar dezelfde inwoners. Daarmee zijn de gemeenten en de processen niet geholpen.

De VOORZITTER: De heer Fiscalini heeft een interruptie.

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat participatie heeft plaatsgevonden. Verschillende gemeenten hebben dat gedaan en een aantal gemeenten hebben dat niet gedaan. Participatie heeft dus nog niet overal plaatsgevonden. Daarnaast hoorde ik collega's vandaag zeggen dat er wel wat meer gedaan mag worden aan participatie. U gaat zo vast vertellen wat er nog meer gaat gebeuren. Wij zouden alle inwoners en gemeenten van de provincie in een keer een enquête kunnen voorleggen met een brede keuze. Er zijn enquêtes geweest waarin de keuze beperkt was. Of u ham of kaas wilt op uw boterham is geen keuze voor iemand met een lactose-intolerantie.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De participatie die gemeenten vormgeven, vinden uiteraard plaats binnen de kaders van het klimaatakkoord en de opdracht die zij hebben van uit de RES. Het is terecht dat zij over de participatie van inwoners helder zijn over de kaders. Dat begint niet met een leeg vel papier, dat is helder. Nogmaals, ons advies voor deze motie is erin gelegen dat wij hechten aan de lokale processen, die ten volle ondersteunen en die niet willen doorkruisen. Voor het debat over de concept-RESsen heb ik contact gehad met wethouders hierover. Zij hebben dat nogmaals bevestigd. De provincie gaat dat niet op die manier doen. Vandaar dat wij deze motie op deze manier adviseren.

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! Als niet alle gemeenten een participatieproces of enquête hebben gehad, waarom tellen deze mensen dan niet mee in de ogen van de gedeputeerde om provinciebreed een enquête te houden?

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Fiscalini. Alle gemeenten hebben gemeenteraden. Daar wordt breed over dit onderwerp gesproken. Er is geen gemeenteraad in de provincie Utrecht waar dat geen onderwerp van gesprek is. Het is een blamage om hier te zeggen dat gemeenteraden overruled worden met een enquête die de boel ridiculiseert. De gemeenten zijn aan zet. Dat vindt u toch ook?

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag niet om iets te overrulen, maar om te zoeken wat bewoners van de provincie Utrecht willen. Als daar zonne-energie uitkomt, dan leggen wij ons daar bij neer. Het is een vraag. Het lijkt mij niet verkeerd als wij een onderzoek doen onder bewoners van onze provincie wat zij precies willen. Waarom is dat zo raar?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Gemeenten hebben de opdracht een traject op te zetten. De provincie gaat niet zeggen dat zij het beter weet door een enquête uit te delen.

De VOORZITTER: Er ontstaat een cirkel in de discussie.

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! Als het klopt wat mevrouw Boelhouwer zegt, waarom zijn er dan allemaal burgerinitiatieven opgekomen? Burgers hebben allemaal verschillende enquêtes en samenkomsten tegen de RES opgezet. Blijkbaar hebben deze mensen best wat vragen en willen zij graag hun mening kwijt. Als wij dat provinciebreed kunnen aanpakken, wat is daar dan tegen?

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie op de heer Fiscalini.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik wil de heer Fiscalini een handreiking doen. 17 maart 2021 vindt er een soort gelijke enquête plaats. Dan kunnen wij hierover verder spreken.

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! Zullen wij dan in plaats van een handreiking een elleboog doen?

De VOORZITTER: Dat heeft mijn instemming. De gedeputeerde vervolgt zijn beantwoording.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga door met de motie M80 over de indicator betaalbaarheid. Dat is een belangrijk onderwerp. Het college is met u van mening dat de betaalbaarheid en de haalbaarheid van de energietransitie heel belangrijk zijn en onze volle aandacht vragen. Verschillende leden van uw Staten vroegen vandaag terecht aandacht voor deze kanten van de energietransitie. In het afgelopen jaar hebben wij verschillende stappen gezet om hieraan concreet invulling te geven. Wij gaan eraan bijdragen dat bij een wijkgerichte aanpak van de warmtetransitie iedere inwoner de mogelijkheid krijgt om mee te doen. Daarvoor hebben wij een methodiek voorbereid. De aanpak daarvoor is een belangrijke nieuwe actie die wij in deze begroting hebben opgenomen. Dit is in lijn met de uitwerking van een deel van het energieprogramma. Tevens zetten wij concrete stappen in de verduurzaming van corporatiewoningen. Dit zeg ik tegen mevrouw Poppe die daarvoor terecht aandacht heeft gevraagd in de afgelopen tijd. Gisteren heb ik u daarover een memo gestuurd om u te informeren hoe wij met dat onderwerp bezig zijn. Het positieve nieuws is dat wij bezig zijn om daarin volume te maken.

De discussie vandaag en de motie M80 richten zich vooral op de indicatoren van de betaalbaarheid voor inwoners en bedrijven. Om opvolging te geven aan de motie hebben wij onderzoek laten doen naar de mogelijkheden

voor woningeigenaren om te investeren in het verduurzamen van de eigen woning. Dat noemen wij 'haalbaarheid'. In dat onderzoek hebben wij ook de betaalbaarheid van de energierekening meegenomen. Daarbij hanteren wij de grens van 10% van het inkomen. Wat ons betreft zijn het allebei goede en bruikbare indicatoren, maar deze zijn wel afhankelijk van de standen van het CBS die niet direct beschikbaar zijn. Hiervoor zijn analysewerk, samenvoegingen en checks nodig. Dat is een uitgebreid onderzoek dat dit jaar heeft plaatsgevonden. Dat kostte ongeveer € 35.000. Dat gaan wij tweejaarlijks herhalen om de effecten te monitoren en gemeenten en andere belanghebbenden te voorzien van informatie. Het is informatie op beleidsniveau, dus het is voor gemeenten bijzonder nuttige informatie. De informatie uit die onderzoeken zullen wij meenemen in de bredere monitoring van het programma energietransitie. Via die weg kunt u dat volgen. Dit leent zich niet om op te hangen in de programmabegroting, omdat het tweejarig is.

De hoogte van de energierekening van inwoners en bedrijven is primair afhankelijk van belastingen, aardgasprijzen en of het een koude of warme winter was. Dit ligt op rijksniveau. Het college ziet geen toegevoegde waarde in de monitoring daarvan op provinciaal niveau. Wij herkennen de zoektocht naar indicatoren. Wij hebben de mogelijkheden in kaart gebracht. Dat heeft geleid tot het voorliggende stuk. Wij zien op dit moment geen betere indicatoren dan deze. Het lijkt ons goed om te blijven zoeken. Ziet u andere mogelijkheden, dan vraag ik u die te delen. Dan gaan wij daarover het gesprek aan.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Ulzen heeft een interruptie.

Mevrouw VAN ULZEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan graag in gesprek over de indicatoren en erkennen de complicaties daarbij. De VVD wil graag een indicator op programmaniveau. Hoe gaan wij dat samen doen? Kunnen wij daarop een toezegging krijgen? Momenteel hoeven wij er niet over te spreken hoe de indicator er uitziet, maar wel dat deze op programmaniveau terug te zien is. Dat zou heel fijn zijn voor de volgbaarheid.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Van Ulzen en ik vinden elkaar in het belang hiervan. Dat is waarom wij het onderzoek hebben uitgezet dat wij tweejaarlijks willen herhalen. Dat leent zich niet om op te nemen in de programmabegroting. U kunt de informatie volgen via een andere weg. Het college heeft uitgebreid gekeken naar een indicator voor de programmabegroting. Mocht u of andere leden van de Staten tot goede suggesties komen, dan staan wij daarvoor open. Gedeputeerde Strijk heeft toegezegd om in het voorjaar van 2021 de indicatoren nog eens goed tegen het licht te houden en verder te ontwikkelen. Dat lijkt ons een prima moment om te kijken of hierin een verdere stap gezet kan worden. Deze motie vraagt om hier nader onderzoek naar te doen door het college. In die zin moet ik dat ontraden, want het wordt een herhaling van zetten. Wij hebben dat gedaan en zijn tot deze conclusie gekomen. Ik voel de worsteling en herken de behoefte van mevrouw Van Ulzen hierin. Opnieuw de opdracht hiertoe geven zal niet tot andere uitkomsten leiden. Dat is de reden dat wij deze motie moeten ontraden.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Ulzen heeft een interruptie.

Mevrouw VAN ULZEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Hoor ik de toezegging dat wij in het voorjaar met elkaar kunnen kijken of er alsnog een programma-indicator van te maken is?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Gedeputeerde Strijk heeft toegezegd dat in het voorjaar naar de indicatoren gekeken wordt en dat wij hierover in gesprek gaan. Mochten er ideeën leven om op dit onderwerp in de programmabegroting een indicator op te nemen, dan is daarvoor alle gelegenheid. De zoektocht die deze motie oproept, moet ik helaas ontraden.

Dan kom ik bij de motie M79 over de polder Rijnenburg. Wij herkennen allemaal de polarisatie op dit onderwerp. Het is een goed idee om een conferentie te organiseren met partijen om in gesprek te komen over de motivatie. Het is goed om te beseffen dat de inzet van verschillende partijen nodig zal zijn. Een conferentie om te informeren waar met verschillende partijen van gedachten gewisseld kan worden, kan eraan bijdragen om voorbij te komen aan de polarisatie en het gebrek aan een gesprek op inhoud. Dat kan de decentrale overheden helpen. Wij hebben een belangrijke rol in de ruimtelijke ontwikkeling om te borgen dat de brede maatschappelijke belangen gediend worden, uiteraard rekening houdend met de belangen van individuen en particulieren, maar wel met oog voor de bredere maatschappelijke belangen. Daarvoor staan wij aan de lat.

De bereidheid van het Rijk, waterschappen en de gemeente Utrecht om aan een conferentie deel te nemen en deze voor te bereiden, is voor ons wel een randvoorwaarde. Zonder hun betrokkenheid heeft een conferentie geen kans van slagen. Ik verwacht overigens dat zij daar positief tegenover zullen staan. De VVD suggereert tevens een rol voor de commissaris. Ik heb begrepen dat hij daar altijd toe bereid is. De vraag is wel of dat passend is.

Ik vraag de VVD om ons daarin ruimte te geven om met de partners tot een goede oplossing te komen. Dit is wellicht een leuke gelegenheid voor de nieuwe burgemeester van de gemeente Utrecht om een keer het podium te bestijgen, maar dat valt onder de uitwerking.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde noemt de scope van een conferentie. Blijft dat bij elkaar informeren of kan de uitslag van een conferentie consequenties hebben voor de gebiedsontwikkeling en de keuzes die daarin worden gemaakt voor alle onderwerpen die van toepassing zijn voor Rijnenburg? Informeren kan ook via de e-mail.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben bepaalde kaders en afspraken. Laat ik mijn betoog voortzetten, want dan kom ik op het punt van de heer Weijers. Als dat niet zo is, dan herinnert u mij daaraan.

Het is belangrijk dat wij de ontwikkelingen in Rijnenburg in een breder perspectief van de duurzame ontwikkeling van de hele regio blijven bezien. Dat is meer dan alleen verstedelijking. Dat gaat over recreatie, klimaatadaptatie, bodemdaling en energie. Rijnenburg is een soort magneet waarover iedereen spreekt in discussies. Uiteindelijk is het niet meer dan een middel dat verschillende doelen kan dienen; het is geen doel op zich, laten wij daarover helder zijn. In de uitspraak in deze motie lees ik niet dat alle verschillende opgaven op termijn een plek moeten krijgen in deze polder, maar dat het gesprek daarover gevoerd moet worden bij de conferentie. Ik zie de heer Van Schie knikken. Met die interpretatie en met de voorwaarde dat de gemeente hieraan meewerkt, kan het college de motie M79 positief adviseren.

Dan kom ik bij een aantal vragen over dezelfde polder en de opmerkingen daarover. Het FvD sprak over de relatie met energie. Het schrappen van vijf windmolens is niet nodig voor de woningbouw. De windmolens zijn bedacht in het laaggelegen deel van de polder aan de noordkant wat het minst geschikt is voor woningbouw. De rest van de polder blijft beschikbaar voor woningbouw mocht daartoe worden besloten. Het is u bekend dat het college achter de plannen staat voor het energielandschap van Rijnenburg en achter de afspraken die wij gaan maken in het kader van U Ned met het Rijk, U16 en de gemeente Utrecht over de verstedelijking in de U16-regio. Daarin en in de ontwerpomgevingsvisie is Rijnenburg op de lange termijn een optie, maar zijn andere locaties eerder in beeld. In alle documenten is dat op dezelfde manier terug te vinden. Uiteraard gaat u in het eerste kwartaal van volgend jaar nog besluiten over de Omgevingsvisie.

In Rijnenburg kan op korte termijn woningbouw gerealiseerd worden, maar dat kan slechts een marginale bijdrage leveren aan de woningbouwopgave vanwege het ontbreken van een goede ontsluiting. Het wegverkeer in deze regio loopt al vast en er is geen hoogwaardig OV in de polder beschikbaar. De bereikbaarheid moet op orde gebracht worden en dat vraagt hele hoge investeringen. Die kan de provincie niet zelf bekostigen. De betrokkenheid van het Rijk daarbij is cruciaal.

De PvdA vraagt of het mogelijk is om woningbouw in Rijnenburg komend jaar nader te onderzoeken. Dat onderzoek loopt al in opdracht van de gemeente Utrecht. Als dat gereed is, zullen wij dat met u delen. De analyses uit dat onderzoek en uit het U Ned-onderzoek kunnen betrokken worden bij de conferentie waarvoor de VVD in haar motie pleit.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een korte vraag aan de gedeputeerde. De bereikbaarheid van het Rijk voor de bereikbaarheid van Rijnenburg is belangrijk. Stel dat het Rijk daartoe bereid is?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn op dit moment samen met het Rijk bezig om een verstedelijkingsperspectief uit te werken voor de U16. In de afgelopen maanden hebben wij u bij verschillende gelegenheden daarin meegenomen. Dat ligt bij het BO-MIRT op tafel. Daarin heeft Rijnenburg de positie onderbouwd die ik zojuist benoemde. Dat is een optie voor de lange termijn. Gezien de ligging zijn er andere opties eerder mogelijk. Dat is hoe het momenteel in de ontwerpomgevingsvisie is benoemd en hoe het in Utrecht is benoemd. Dat betekent niet dat Rijnenburg geen optie kan zijn voor de langere termijn, maar er is een logische volgorde. Die is met name gelinkt aan de ontsluiting.

De VOORZITTER: Mevrouw De Man heeft een interruptie.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Begrijp ik het goed dat de gedeputeerde zegt dat hij in de gesprekken met het Rijk over Rijnenburg de ontsluiting en de systematiek die daarachter zit meeneemt?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij het BO-MIRT gaan wij onder andere afspraken maken over de gebiedsuitwerkingen voor een aantal knopen waarvan Westraven bij de A12-zone een van de knopen is. Dat gaat over hoe wij de A12-zone verder kunnen ontwikkelen. Naast de A12 zone ligt Rijnenburg. Er is al gedeeld dat het cruciaal is om verder vooruit te kijken, bijvoorbeeld hoe de ontsluiting van Rijnenburg hierop kan aanhaken. Wat is daarvoor nodig en hoe kan het een op het ander worden afgestemd? Dat zal een onderdeel zijn van die analyse.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dank voor het antwoord van de gedeputeerde. Ik had echter niet gevraagd of wij een onderzoek kunnen doen, maar constateerde dat wij hierover komend jaar uitgebreid gaan spreken, bijvoorbeeld in de conferentie die de VVD voorstelt. Ik heb nog wel een vraag. Wij weten dat er een onderzoek loopt. Wordt in dat onderzoek de kwaliteit van de bodem en de mogelijkheden om op die ondergrond te bouwen meegenomen? Kan op die ondergrond wel gebouwd worden? Wordt dat meegenomen in het onderzoek?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het onderzoek is een quickscan in opdracht van de gemeente. De kwaliteit van de bodem is een onderwerp dat daarin terugkomt. Ik zal het onderzoek delen zodra het beschikbaar is.

De VOORZITTER: Mevrouw De Man heeft een interruptie.

Mevrouw DE MAN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een reactie naar aanleiding van de beantwoording van mijn interruptie. Ik heb lang in de Rotterdam-Alexanderpolder gewoond. Als daar gebouwd kan worden, dan kan dat in Rijnenburg ook. Dit is juist een van de zaken die steeds wordt geroepen. Dat maakt de discussie zo diffuus, want de een zegt dat het wel kan en de ander zegt van niet. Dit is een uitgelezen onderwerp voor de conferentie. U bent allen van harte welkom.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is prima om op dat soort onderwerpen inhoudelijk tijdens een conferentie te spreken. Wat ons betreft gaat de conferentie over de bredere mogelijkheden voor de polder. Dit is er daar een van.

Dan kom ik bij een aantal vragen van het FvD en de PVV over de motie over Rijnenburg in de Tweede Kamer. Die motie spreekt over een aanwijzing en is ontraden door de minister. De stemming daarover zal volgende week dinsdag plaatsvinden. Dat zullen wij afwachten. Het zou gaan over een proactieve aanwijzing, waarmee het Rijk richting kan geven aan planologische besluiten van lagere overheden. Bij onze provincie betreft dat de provinciale verordening of de Omgevingsverordening. Zoals de minister heeft aangegeven in het debat is er geen basis voor een aanwijzing. Dat is erin gelegen dat de provincie Utrecht op dit moment veel woningbouwplannen heeft en dat wij in een goede samenwerking met het Rijk en de regio's verder kijken naar nieuwe plannen. Er is geen conflict of iets dergelijks dat over het algemeen aan de basis ligt van een aanwijzing. De conferentie is een goed moment om op inhoud het gesprek te voeren over Rijnenburg.

Het FvD vraagt aandacht voor de bescherming van het landschap in relatie tot de energietransitie. Ik benadruk dat wij belang hechten aan de omgevingskwaliteit. Als ik de heer Weijers beluister lijkt er wel een verschil te zitten in de interpretatie. Het college is van mening dat ontwikkelingen mogelijk zijn door slim te combineren, door dorpen en steden te verdichten en door ruimte te bieden voor andere ambities in buitengebieden. Ambities waarover gesproken wordt zijn opgenomen in de ontwerpomgevingsvisie. Dat is voor ons het kader om met u daarover in gesprek te gaan. In het eerste kwartaal van 2021 hebben wij daartoe uitgebreid de gelegenheid, want dan gaat u de Omgevingsvisie vaststellen.

De VOORZITTER: De heer Weijers heeft een interruptie

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Neemt u de aanbevelingen van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) mee in de Omgevingsvisie? Die wijkt op een aantal punten af, bijvoorbeeld op de esthetische kant van ons landschap. Binnenkort gaat hij met een aantal fracties in gesprek om te reflecteren. Neemt u dat mee in de Omgevingsvisie? Waarom hebben wij anders een PARK of mag hij alleen adviseren?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De PARK is een onafhankelijk adviseur. Wij zullen komen met een nota van beantwoording op de verschillende zienswijzen. Daarbij wordt het advies van de

PARK betrokken. De vraag of wij zijn advies meenemen moet u aan uzelf stellen, want u gaat in het eerste kwartaal van 2021 een besluit nemen over de Omgevingsvisie. Wij zullen het advies betrekken bij de nota van beantwoording.

Dan de verschillende ambities die in de Omgevingsvisie staan. Die delen wij overigens met het Rijk, de regio's en de gemeenten. Daarbij gaat het over de duurzame energieopgave, meer betaalbare woningen, het verduurzamen van de landbouw et cetera. De decentrale overheden hebben de opdracht van het Rijk gekregen, waaronder de provincies gezamenlijk een handtekening gezet hebben en uw Staten via het Klimaatakkoord. Dat is voor ons het kader waar vanuit wij werken.

Het CDA noemde een aantal concrete woningbouwlocaties. Dat gesprek over specifieke locaties moeten wij niet voeren op dit moment. Wel zeg ik tegen de heer Boswijk dat het proces van regionaal programmeren op dit moment loopt. Het is aan de gemeenten om in dit proces die locaties in te brengen en te onderbouwen. In een later stadium komen wij daarover te spreken.

De PVV stelde vragen over de biomassacentrale. Het is belangrijk om de uitstoot van biomassacentrales te beperken. Biomassa is niet onbeperkt beschikbaar. Wij hebben onderzoek laten doen naar aanleiding van een motie van u naar de voorwaarden voor het gebruik van biomassa. De definitieve versie van dat rapport komt naar u toe. In de statenbrief daarbij wordt aangegeven hoe wij de aanbevelingen daaruit gaan oppakken. Dat is de opdracht die u ons gegeven heeft. Aan de hand van het definitieve onderzoek en de statenbrief daarover zullen wij conclusies trekken. Dat kan op korte termijn.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het lijkt mij goed om te vermelden dat het rapport van ons niet had gehoeven, omdat er namelijk al honderden van dit soort rapporten zijn. Met 'u' zult u ongetwijfeld PS noemen, maar wat de PVV-fractie betreft was dat onderzoek niet nodig.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de toezegging van de heer Dercksen. De PvdD heeft vragen gesteld over de energiedoelen en hoe het zit met de urgentie. De urgentie voor de klimaat-aanpak is bijzonder groot. Dat staat voor ons hoog in het vaandel. Mevrouw Keller en het college vinden elkaar daarin. Op verzoek van de Staten hebben wij onderzoek laten doen naar verschillende doelen om ons te laten adviseren hoe wij deze meer met elkaar in lijn kunnen krijgen. Mevrouw Rikkoert en mevrouw Bittich vroegen tevens aandacht voor dit onderwerp, voor ambitieuze, maar realistische doelen. Het onderzoek laat zien dat er verschillende doelstellingen voor energiebesparing, duurzame opwek en CO₂-emmissiereductie niet consistent zijn met elkaar. De energiedoelen zijn niet altijd even eenduidig geformuleerd en gedefinieerd. De aard en de snelheid van de energietransitie in onze provincie wordt voor een groot deel beïnvloed door landelijk en Europees beleid. Het is om de doelstellingen van de provincie aan te laten sluiten bij de landelijke doelen uit het Klimaatakkoord, zowel qua definitie als qua tijdshorizon. Daarnaast willen wij graag ambitieuze doelen stellen voor de onderdelen waarop wij zelf veel invloed hebben, zoals duurzame elektriciteitopwekking. Het uitgangspunt bij dit alles is dat wij ons vasthouden aan het ambitieniveau en dat wij de ijkpunten zo stellen dat wij daarop kunnen sturen, monitoren en eventueel bijschakelen.

De PvdA vroeg naar de Europese fondsen. Onder regie van de interne Europa-afdeling in samenwerking met de ROM en de EBU, schrijven wij regelmatig in op allerlei Europese en nationale fondsen en subsidieregelingen. Een voorbeeld is de ELENA-subsidie voor de Vereniging van Eigenaren of het stimuleren van elektrische bussen. Het is aardig om in dit verband te melden dat ik in gesprek ben met de EBU over hoe wij Europese fondsen kunnen benutten voor het economisch herstel om uit deze coronacrisis te komen. Dit gaat over hoe wij verduurzaming en economisch herstel met elkaar kunnen verbinden. Wij kijken gericht hoe wij daarin gebruik kunnen maken van Europese fondsen.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Europa is in de statenzaal een veel besproken onderwerp. Kunt u aangeven hoeveel het ons volgend jaar gaat opleveren? Hoeveel subsidies gaan wij krijgen? Gaat de extra inzet leiden tot extra inkomsten?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Voor de subsidieaanvragen rondom ELENA zijn er positieve ontwikkelingen. Ik zal moeten nakijken over welke bedragen dat gaat. Daarover kan ik u nader in-

formeren. De vraag wat het gaat opleveren voor de hele organisatie is aan het juiste adres bij de portefeuillehouder Europa, gedeputeerde Strijk. Hij heeft dat overzicht.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is jammer dat wij dat niet weten. Anders hadden wij dekking voor het verlagen van de opcenten gehad.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn Europese gelden die gekoppeld zijn aan bepaalde doelen. Dat is niet altijd subsidie voor de provincie rechtstreeks. Met de ELENA-subsidie kunnen wij bijvoorbeeld niet onze begroting spekken, maar deze subsidies kunnen wel bijdragen aan de opgave waar wij voor staan. Daarmee kunnen wij onze economie een impuls geven. Dat moet de heer Janssen toch als muziek in de oren klinken.

Het FvD vraagt over binnenstedelijk bouwen in relatie tot waterinfrastructuur en mobiliteit: hoe wordt daarover nagedacht? Binnenstedelijk bouwen leidt tot kleinere afstanden en een betere ontsluiting met de fiets en het openbaar vervoer. Daarom zijn dit aantrekkelijke alternatieven. Binnenstedelijk is het autogebruik aanmerkelijk lager. De inpassing van waterinfrastructuur heeft onze volle aandacht. Gemeenten worden daarbij ondersteund, onder andere via MRAe. Denkt u hierbij aan ontwikkelingen van elektrische deelauto's en laadpleinen. Op dat onderwerp zijn wij in deze regio koploper, bijvoorbeeld met het bidirectioneel laden waardoor elektrische auto's als buffer gebruikt kunnen worden voor het elektriciteitsnet. Economisch gezien is dat een interessante ontwikkeling.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben helemaal om.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een aanvullende vraag over de Europese subsidies. U kent vast de 'renovation wave' van Frans Timmermans. Die kan aangewend worden voor het isoleren van oude woningen. Doet u daar een beroep op? Verdiep u er eens in als u dat nog niet doet.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is een van de onderwerpen die aan de orde zullen komen in de gesprekken met de EBU. Dank voor de suggestie van de 'renovation wave'. Ik hoop van harte dat het tot resultaat leidt. Dat is zeker onze inzet hierbij.

De ChristenUnie vroeg of het bouwen gaat versnellen en of ik de strategie ondersteun. U vroeg daarnaast of er geen grenzen zitten aan de groei en of wij met het Rijk moeten praten of er naar andere regio's gekeken kan worden. Hieraan zitten twee kanten. In ons coalitieakkoord en in de Omgevingsvisie staat dat wij de groeiopgave een plek willen geven die past bij het gezond stedelijk leven. U Ned heeft locaties op het oog die daarbij passen. De ChristenUnie vroeg om daar overheen te kijken. Is het denkbaar dat daarna nog een keer dat soort aantallen woningen gebouwd worden? Dat is een terechte vraag, maar het is lastig om daarin een afweging te maken.

Wij staan aan de lat voor de doelstellingen voor de woningbouwopgave voor 2040. Die doelen willen wij halen en daar zien wij ruimte voor. Ik weet niet of wij al een antwoord hoeven te geven op de vraag of daarna nog eens 100.000 woningen gebouwd moeten worden. Het gesprek daarover wordt al wel gevoerd bij het Rijk. Daar wordt gekeken hoe de samenhang is tussen de verschillende regio's. Tegelijkertijd is het belangrijk om te benadrukken dat de woningbouwopgave niet alleen in onze regio speelt, maar ook in heel veel andere regio's. Op die manier is het benoemd in de nationale omgevingsvisie.

Ik weet niet of de provincie Utrecht tegen het Rijk moet zeggen om andere locaties te zoeken. Dat zou onbedoeld de suggestie kunnen wekken dat wij niet aan de lat staan voor de opgave waaraan wij ons gecommitteerd hebben. Dat is niet het goede signaal.

De VOORZITTER: De heer Boswijk heeft een interruptie.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! De spreektijd van GS is voorbij en ik ben nog benieuwd wat gedeputeerde Van Muilekom gaat zeggen over de motie over de botters. Dat zullen wij dan nooit weten.

De VOORZITTER: Dat is een goede conclusie. Ik kijk of de heer Van Essen zijn betoog afsluit. Daarna ga ik met de fractievoorzitters overleggen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een antwoord op een vraag van de ChristenUnie over de participatie rond de Omgevingsvisie. Mevrouw Rikkoert zei dat er mensen op de avonden voor de zienswijzen afkomen. De opkomst voor de digitale hoorzitting was inderdaad beperkt. De participatie voor de Omgevingsvisie is echter niet pas gestart met het zienswijzentraject. Dat heeft de afgelopen twee jaar met Horizon 2040 en het koersdocument diepgaand plaatsgevonden. In aanloop naar het ontwerp- en de conceptomgevingsvisie hebben wij in het provinciehuis uitgebreide avonden met veel bewoners, gemeenten en organisaties gehad. Het beeld dat de participatie heel mager is, doet geen recht aan de enorme inspanningen van de organisatie. Van de buitenwereld krijgen wij terug dat de provincie het goed doet. Er zijn andere provincies waar dat een stuk minder is. De participatie in de RES hebben wij uitgebreid gesproken. Die ondersteunen wij van harte. Op veel plaatsen gaat het goed. Mocht u signalen krijgen waar de participatie meer aandacht behoeft, geef het dan aan ons door. In overleg met gemeenten kunnen wij dat dan onder de aandacht brengen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor enkele ogenblikken, zodat ik met de fractievoorzitters kan overleggen. Kunnen zij naar voren komen op anderhalve meter?

Schorsing van 18.14 uur tot 18.21 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. In de schorsing hebben de fractievoorzitters met elkaar overlegd. Besloten is om de vergadering voort te zetten met de beantwoording van het college. De heer Van Muilekom is al in de zaal aangeschoven en daarna zal de heer Schaddelee namens het college spreken. Die beraadslagingen worden onderbroken om 19.00 uur voor een dinerpauze van een half uur. Daarna maakt het college de beantwoording af en hebt u uw tweede termijn. U krijgt twee minuten per fractie en het debat dat daarbij hoort, zodat wij de beraadslagingen over de begroting vanavond volledig afronden. Wij besluiten ter plekke om de statenvergadering van vanavond 20.00 uur te verschuiven naar morgenavond 19.30 uur. Morgenavond om 19.30 hebben wij een complete digitale statenvergadering waarin wij besluiten over de begroting en de door u ingediende moties en amendementen. Het woord is aan gedeputeerde Van Muilekom.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zal proberen om alles te bespreken aan de hand van vijf onderwerpen. Het eerste onderwerp gaat over laaggeletterdheid en de sociale agenda. Er is een aantal fracties die daaraan aandacht hebben besteed, waaronder de VVD, PvdA en GroenLinks. De laaggeletterdheid in de provincie Utrecht is 7%. Ik schrik altijd ongelooflijk van dit getal. De mensen die laaggeletterd zijn, hebben weinig kansen op de arbeidsmarkt. De VVD maakte daarover de opmerking dat het goed is om te zorgen dat mensen goed opgeleid zijn. Op het moment dat je de laaggeletterdheid aanpakt, maken deze mensen een betere kans om op de arbeidsmarkt een plekje te vinden. 50% van de laaggeletterde mensen is werkloos. Dat zijn harde getallen. Dit onderwerp is expliciet aan de orde gekomen in de cultuur- en erfgoednota. Destijds is hierover een motie ingediend en in ga een conferentie organiseren over laaggeletterdheid. Dit is met name bedoeld om het onderwerp nog meer onder de aandacht te brengen bij gemeenten. Gemeenten vinden het soms lastig hoe daarmee om te gaan. Naast de gemeenten, zullen wij de BIS, directeuren van de bibliotheek en wellicht mensen van het Rijk uitnodigen. Het Rijk stimuleert een leesoffensief waarmee de bibliotheken aan de slag kunnen. Het Rijk heeft € 60.000.000 klaargezet voor gemeenten die een aanpak hebben om laaggeletterdheid aan te pakken. De invulling hiervan moet vooral gebeuren door gemeenten en de scholen. De provincie probeert daarin een stimulerende rol te hebben. Ik zou wel graag willen dat er een plan van aanpak uitkomt voor de verschillende doelgroepen, zodat wij weten wat de provincie eraan kan doen om dit onderwerp bij de kop te pakken. Gedeputeerde Strijk sprak over de 'human capital' agenda. De vaardigheden van mensen moeten daarin nadrukkelijk aan bod komen, zoals de digitale geletterdheid.

Het tweede onderwerp betreft woningbouw. Gedeputeerde Van Essen heeft hierover het nodige gesproken. Voor een deel verwijs ik naar de statenvergadering van volgende week, want dan bespreken wij het programma versnelling woningbouw. Ik zal wel ingaan op een paar vragen die met de begroting te maken hebben. Als u de begroting vaststelt, dan komt er vier keer € 5.000.000 beschikbaar voor de komende jaren. Dat geld is niet genoeg. De heer Weijers zei al dat het niet makkelijk is, maar wij gaan wel onze stinkende best doen om zoveel mogelijk te doen. De provincie bouwt geen woningen. Bij de vliegbasis doen wij dat wel, maar dat is een beperkt aantal. De provincie zorgt er vooral voor dat andere partijen, zoals gemeenten en ontwikkelaars plannen kunnen maken zodat de woningbouw op gang komt. Dat betreft niet alleen de vier keer € 5.000.000. Deze week ben ik bezig geweest om een flexpool-budget vanuit BZK binnen te halen van € 2.600.000. Wij hebben het Rijk tevens nodig bij de ontsluiting met het Wopke-Wiebesfonds. De woningbouw impuls gelden niet te vergeten. Drie gemeenten gaan daarvoor een voorstel indienen. Samen met gemeenten maken wij plannen en de provincie levert een bijdrage door veel geld uit het Rijk hier te krijgen om de plannen door te laten gaan. Er zijn altijd weer plannen waarop wij de 50% betaalbaarheid iedere keer weer in het oog houden. Bij het regionaal programmeren kijken

wij goed naar de behoefte. Of dit starters, jongeren of senioren zijn. Voor hen moeten wij de juiste woningen bouwen.

Het derde onderwerp is de vrijheid van meningsuiting. De PVV heeft daarover de moties M95 en M96 ingediend. Dit college staat pal achter de vrijheid van meningsuiting. Daarover mag geen enkele twijfel bestaan. Een ander belangrijk punt is dat de PVV verwijst naar de cultuureducatie. Cultuureducatie, zoals opgeschreven in de cultuur- en erfgoednota is dat wij jongeren willen laten kennismaken met kunst en cultuur, zoals dans, muziek, schilderen en media. Dat hebben wij belegd bij Kunst Centraal en het Landschap Erfgoed Utrecht. Zij gaan met het onderwijs om tafel zitten, want zij bepalen wat voor type onderwijs zij willen hebben. Het is vraaggericht en op verzoek van wat de scholen willen. Dit is een onderwerp met betrekking tot de vrijheid van meningsuiting, want ik zie dat in het kader van maatschappijleer en burgerschap op scholen wel aan bod komen. Steeds meer scholen gaan daaraan aandacht besteden. Ik kan daar echter niet iets mee doen binnen de cultuureducatie. Daarom ontraad ik de motie M96.

De motie M95 gaat over het voorstel om een cartoon te projecteren op het gebouw.

De VOORZITTER: De heer Kocken heeft een interruptie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik volg de gedeputeerde. Tegelijkertijd zijn er andere onderwerpen aan de orde geweest waarbij de provincie iets aan een van de partners vraagt, in dit geval het onderwijs. Dat kunnen wij Kunst Centraal toch vragen?

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij werken samen met het onderwijs middels Kunst Centraal en het Landschap Erfgoed Utrecht. Het enige kader dat wij hen meegeven, is het doel om jongeren kennis te laten maken met kunst en cultuur. Daarvoor maken wij geld vrij en proberen wij geld van het Rijk vrij te krijgen. Verder gaan wij ons niet bemoeien met onderwijsprogramma's op scholen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het niet bemoeien met onderwijsprogramma's lijkt mij op een bepaalde manier heel verstandig van de provincie. Tegelijkertijd doen wij wel aan kennismaking met cultuur. Zoals de heer Dercksen zei maakt zelfspot of spot richting een ander deel uit van onze cultuur. Het is prima dat kinderen daarmee kennis maken op een neutrale en open manier.

De VOORZITTER: Mevrouw d'Hondt heeft een interruptie.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Kocken hierover. Ik heb net een heel betoog gehoord van de VVD over de kerntaken van de provincie en wat daar wel en vooral niet toe behoort. Vervolgens stelt de heer Kocken voor om ons te bemoeien met het onderwijsprogramma op scholen in het kader van de vrijheid van meningsuiting. Ik zie hierin niet de link met onze kerntaken.

De VOORZITTER: Eerst mag de heer Kocken reageren en daarna krijgt de gedeputeerde het woord.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Op het moment dat mevrouw d'Hondt dat niet wil, dan moet zij acuut stoppen met de provinciale financiering van cultuureducatie. Zoals in de tijd dat de PvdA niet in het college zat, is de VVD daar vanaf gebleven.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De cultuureducatie is vraaggericht op wensen van het onderwijs. Daarvoor wordt ruimte geboden vanuit de provincie. Als de scholen met dit thema iets willen doen, dan kan dat. Dat bepalen scholen zelf. Dat gebeurt al voor een deel.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De redenering van de gedeputeerde is een cirkelredenering. Wij moeten ons niet met het onderwijs bemoeien, maar doen dat toch met cultuureducatie. Dan geven wij een opdracht mee die van de scholen komt. Overigens niet van de kinderen. Mijn kinderen zijn naar een voorstelling geweest en vroegen wat zij toch hadden meegemaakt. Wij kunnen overeenkomen dat wij stoppen met cultuureducatie. Dat vind ik prima. Als wij het al cultuureducatie noemen, is het dan niet belangrijk dat wij een van de belangrijkste zaken van de westerse cultuur bij grote groepen van de samenleving voor het voetlicht brengen, namelijk de vrijheid van meningsuiting en het kunnen bedrijven van spot? Het gaat namelijk niet helemaal goed. Is dat niet veel belangrijker dan dat jongens en meisjes naar iemand kijken die een groeiende palmboom nadoet? Ik weet wel wat er belangrijker is en zou kiezen voor het eerste.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U mag voor het eerste kiezen, maar de provincie heeft ervoor gekozen om kinderen kennis te laten maken met kunst en cultuur. Het onderwijs moet zelf bepalen wat het doet.

De motie M95 gaat over het projecteren van een cartoon op het provinciehuis. Dit is een gevoelig onderwerp. Het projecteren van een cartoon op een gebouw zal geen bijdrage leveren aan een goede discussie over dit onderwerp. Daarom ontraadt het college deze motie.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wat kan er gevoelig zijn aan een tekeningetje?

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is niet zomaar een tekeningetje. Hiermee wordt iets gezegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij bedoelen daarmee te zeggen dat dit tegenwoordig op bepaalde plekken van het land niet meer kan. Wij moeten er pal voor staan dat wij dat niet accepteren. De overheid moet een grens trekken. Cartoons, spot, kritiek, iemand ergens voor uitmaken moet kunnen in dit land. Je mag elkaar de maat nemen. Dat hoort bij een volwassen samenleving waar niet gelijk op je lange tenen wordt getrapt. Sterker nog, waar je gaat wijken voor geweld. Daar moeten wij pal voor staan. Dat is in Frankrijk gedaan. Het cartoon dat ik voorstel is in Frankrijk op een groot gebouw geprojecteerd. Daar zijn zij niet zo laf.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer en mevrouw Lejeune willen hier reageren op de heer Dercksen.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik bedank de gedeputeerde voor het antwoord. Het levert geen enkele bijdrage om deze cartoon hier op de muur te projecteren. Net als de heer Dercksen vind ik dat je alles moet kunnen zeggen, maar daarvoor is geen plaatje op de muur nodig. Op alle scholen in Nederland is gesproken met leerlingen. Daar is een vraag vanuit gegaan van de ministeries. Dat hoeft de provincie niet over te doen.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Natuurlijk zijn wij voor de vrijheid van meningsuiting en zelfspot is fantastisch. Charlie Hebdo vind ik een geweldig blad en ik lig in een deuk om sommige prenten. Dat is wat anders dan dat het provinciebestuur op de muur van het provinciehuis een prent projecteert. Dat is provocatie.

De VOORZITTER: De heer Van Muilekom vervolgt.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het vierde onderwerp betreft de rookgasfilters. De SGP heeft de motie M110 ingediend over rookgasfilters. Dit is een heel belangrijk onderwerp. Het stookseizoen is weer begonnen. De ervaring leert dat de luchtverontreiniging een van de grootste ergernispunten daarvan is. Er zijn mensen die daarvan klachten ervaren. Het is goed dat dit onderwerp aan de orde wordt gesteld. Er zijn wel een paar belangrijke constatering. Ten eerste zijn er voor particulieren nog geen rookgasfilters die goed ontwikkeld zijn. Die nieuwe installaties functioneren wel, maar de oudere niet. Als mensen willen hout stoken, dan zouden zij een nieuwe kachel moeten kopen die efficiënter en schoner is en waar direct een filter op zit. Dit is vol in ontwikkeling en een van de onderwerpen in onze uitvoeringsagenda schone lucht. Tevens is dit een belangrijk aandachtspunt bij het Schone Lucht Akkoord. In het Schone Lucht Akkoord is de aandacht vooral gericht op voorlichting.

Mevrouw Boelhouwer vroeg naar het stookalert. Het stookalert is sinds oktober 2019 actief. Dit is ontwikkeld door het RIVM en het KNMI. Vorige week was de eerste keer in het nieuwe stookseizoen dat een stookalert was aangegeven in twee noordelijke provincies. De weersomstandigheden waren zo dat de kachel beter niet gestookt kon worden, omdat de rook zou blijven hangen. De stad Utrecht is aan het nadenken over de luchtkwaliteit. Daar wergt zij af wat goede maatregelen zijn. Deze bestaan voor een deel uit tips en campagnes. Daarnaast zijn wij aan het kijken of wij subsidie moeten verlenen.

Dit onderwerp is volop in ontwikkeling. De motie M110 ontraad ik, maar in het eerste kwartaal van 2021 zal ik terugkomen met de ontwikkelingen en de accenten die wij wel kunnen leggen. Als er subsidie moet komen, dan is het de vraag of dit vanuit de provincie of vanuit de gemeenten moet komen.

De VOORZITTER: De heer Van de Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De motie vraagt om kennis over hoe rookfilters via een subsidie kunnen bijdragen. Kom daarmee met een voorstel. In Duitsland heeft lang niet iedereen een nieuwe kachel, maar is een rookfilter verplicht die jaarlijks geïnspecteerd moet worden. Het argument dat er geen geschikte rookgasfilters zijn, is wat wankel. De motie vraagt om dit uit te zoeken en om met een voorstel te komen als dat kan bijdragen. Dat zorgt ervoor dat schone lucht behapbaar en tastbaar voor ons is en dat wij daarin meters maken.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dan moet u de motie zo aanpassen dat ik er wel mee uit de voeten kan. U zegt dat ik moet kijken wat er mogelijk is om hier iets aan te doen en mee moet nemen wat de kansen zijn met een filter.

De heer Dercksen had bij schone lucht nog vragen gesteld over het Schone Lucht Akkoord en biomassa. Het is heel moeilijk om iets te zeggen over biomassa en wat dat betekent voor de luchtverontreiniging en levensduurverkorting. Een ding is mij wel duidelijk geworden, namelijk dat de berekeningen uit 2016 laten zien dat luchtverontreiniging een levensduurverkorting geeft van negen maanden. Als je ziet hoeveel mensen er overlijden ten gevolge van luchtkwaliteit in Nederland, dan zijn dat 11.000 mensen. Als je kijkt naar de ziektelast, dan is roken met 9,4% koploper, gevolgd door luchtverontreiniging met 3,5%. Uit de getallen blijkt dus wel degelijk dat luchtkwaliteit daarin een belangrijke factor is.

Het laatste onderwerp betreft de museumhaven, de bruine vloot en de botters uit de motie M109. De nood en de situatie in Bunschoten herkennen wij heel goed. Daarom heeft het varend erfgoed een plek gekregen in het steunpakket dat wij hebben opgesteld. Er liggen bij de externe adviescommissie negen aanvragen van stichtingen die met botters bezig zijn. In onze cultuur- en erfgoednota krijgt het varend erfgoed tevens aandacht en wij hebben gezegd dat wij hieraan meer aandacht moeten besteden. Men gaat komende week in gesprek met de stichting en de gemeente Bunschoten om te kijken wat de vraagstukken daar zijn, wat er gedaan kan worden aan het behoud en het publieksbereik van de botters en de museumhaven. Wij willen nu het gesprek aangaan en in het eerste kwartaal van volgend jaar met een voorstel komen. Daarin zal ik een aantal dingen meenemen. OCW is bezig met een nieuw tranche voor de cultuursector en corona waarin de botters mogelijk aandacht krijgen. Daarnaast gaat de provincie haar eerste tranche van de steunmaatregelen evalueren. De commissie beoordeelt alles en wij hopen aan het eind van het jaar die evaluatie op poten te hebben, zodat wij begin volgend jaar hierover kunnen spreken met u. Dan moeten wij kijken wat geslaagd is en wat wij gemist hebben voor de tweede tranche. Ik zal u informeren over de stand van zaken.

Het derde beslispunt van de motie gaat over een beleidsvisie op het gebied van het varend erfgoed. Ik ben niet voornemens om voor elke tak van erfgoed een beleidsvisie te maken, want wij hebben net een nieuwe cultuur- en erfgoednota waarin dit onderwerp aan bod komt. In het tweede kwartaal van 2021 zal ik met een nieuw museumbeleid komen. Het huidige museumbeleid is beperkt tot een aantal grote musea. In het nieuwe museumbeleid gaan wij in eerste instantie naar alle musea in de provincie Utrecht kijken. Vervolgens gaan wij bepalen aan welke musea de provincie extra aandacht moet besteden. De museumhaven komt daarbij in beeld. Dat is een goed moment om te kijken hoe u vindt dat wij moeten omgaan met de museumhaven in Bunschoten.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp wat de gedeputeerde zegt, maar ik vraag bewust om een visie op het varend erfgoed. In de Staten hebben wij hier al een aantal keren over gesproken en iedere keer is het net niet genoeg voor een duidelijke borging van het varend erfgoed. Ik snap het museumbeleid. In Vreeswijk liggen wat boten bij een museum en in Vianen zijn de sleepbootdagen. Er is dus een aantal maritieme gemeenschappen waar varend erfgoed een rol speelt en wat onder druk komt te staan, met name bij de oude onderhoudsintensieve botters. Deze zijn niet verenigd als een museum, maar daar kun je wel mee varen. Dat is het verschil. Daarom zie ik deze los van het museumbeleid en vraag u om daarop de visie te focussen. Hoe gaan wij daar op een lange termijn mee om? De gemeente Bunschoten heeft dit geadresseerd als een van de problemen. Als wij in gesprek raken met deze partijen, dan kunnen wij daar een plan neerleggen van de beleidslijn op lange termijn. Ik verwacht daarbij geen heel visierapport, maar wel een beleidsvisie van de facetten waarop wij het verschil kunnen maken.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ontraad de derde stap. Er zijn meer vormen van erfgoed, zoals industrieel erfgoed en immaterieel erfgoed. Wij zullen de gesprekken aangaan en in het eerste kwartaal komen wij terug met de mogelijkheden vanuit de landelijke regels. Daarnaast komen wij met het museumbeleid. Dan kunt u bepalen of dit te weinig of te veel is. In het eerste half jaar komen wij met een voorstel.

50Plus heeft een vraag gesteld over kleinere musea en inkomstenderving. Met betrekking tot het voorliggende steunpakket kan dat aangevraagd worden, want inkomstenderving is daarvan een onderdeel. Als mensen dat niet hebben ingediend voor de eerste tranche, dan kunnen zij dat doen voor de tweede tranche.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Het betreft niet alleen huur, maar ook de ruimte die geboden wordt voor verschillende activiteiten, de evenementen die niet doorgaan en de catering die men misloopt. Ik heb nog een andere vraag over het varend erfgoed. Kan er een aparte passage opgenomen worden voor de tjalken? De vorige keer had ik een voorstel om te kijken of wij coulanter kunnen omgaan met de ligplaatsen. Men heeft de tjalk het liefst dichtbij de omgeving waar men zelf woont om hem in de gaten te houden, want er gebeurt veel vandalisme vanaf het water.

De VOORZITTER: Mevrouw Koelewijn heeft een interruptie.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik geef mijn interruptie door aan de heer Boswijk.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor wat de gedeputeerde zegt en ik denk dat wij niet ver van elkaar liggen. U kunt uit de voeten met de eerste twee beslispunten. Voor wat betreft punt drie wilt u geen aparte beleidsvisie op het varend erfgoed en de botters in Bunschoten. Daarmee kunnen wij leven. Wij verwachten geen apart rapport. Wel benadrukken wij dat het varend erfgoed een prominente plek moet krijgen in het museumbeleid. Wij hebben vaak het gevoel dat het varend erfgoed een onderschoven kindje is. Als wij in de motie veranderen dat u in het museumbeleid apart stilstaat bij de botters in Bunschoten, dan kunnen wij elkaar tegemoetkomen. Dat zou enorm helpen.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Over beslispunt 1 gaan wij het gesprek aan. In het eerste kwartaal over de stand van zaken met allerlei regelingen bied ik u informatie aan. Ik kom nog met een notitie en u mag daarmee doen wat u wilt. Wij gaan naar alle musea kijken in de provincie, waaronder de museumhaven. Het kan zijn dat dit een prominente plek krijgt in het museumbeleid of niet of heel mager. Dat beleid gaat u zelf vaststellen. U heeft nadrukkelijk bepleit dat dit aandacht moet krijgen.

De VOORZITTER: Daarmee heeft gedeputeerde Van Muilekom zijn beantwoording afgerond. Het is bijna 19.00 uur. Zullen wij eerst gedeputeerde Schaddelee het woord geven voor zijn beantwoording? Dat is wellicht praktischer, zodat u tijdens de dinerpauze kunt overleggen over de beantwoording van het college. Gedeputeerde Schaddelee mag binnenkomen. Van harte welkom. Het woord is aan gedeputeerde Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn twee vragen gesteld en een motie ingediend over recreatie. De vragen kwamen van de PvdA en gingen over de drukte in de natuur. Ik wijs u op de druktemonitor die de provincie afgelopen zomer gelanceerd heeft en afgelopen week is ontdekt door sommigen van u. Op de druktemonitor monitoren wij en laten wij beheerders en andere mensen in het gebied een paar keer per dag invullen hoe druk het is in het gebied. Daarmee proberen wij sturing te geven. Daarnaast hebben wij coördinatie via de veiligheidsregio Utrecht. De drukte in de afgelopen tijd in onze groene natuurgebieden laat zien hoe groot de behoefte is aan groene natuur en recreatie in groene gebieden. Daarom is het goed dat wij het programma 'groen groeit mee' hebben. In het debat is iets gezegd over hoe je bij de natuurgebieden komt. Parkeerterreinen staan vaak vol, dus het is goed om hiernaar te kijken. Daarnaast valt het mij op hoeveel mensen recreëren en de paar kilometer naar het wandelgebied met de auto afleggen. Dat is een van de redenen dat wij samen met de veiligheidsregio een campagne opzetten waarin mensen worden opgeroepen om dichtbij te recreëren en te kijken naar de manier waarop zij op de recreatieterreinen komen. Er is gerefereerd aan het OV om bij de recreatieterreinen te komen. Het schijnt dat wij een aantal jaren geleden een proef hebben gedaan met recreatielijnen, maar dat was geen succes. Die proef hebben wij snel opgeheven omdat daarvan weinig gebruik werd gemaakt. In het verleden zijn er wandelbrochures geweest die wandelroutes van het OV naar recreatiegebieden aanbevelen. Het is goed om te kijken of wij daar online wat mee kunnen. Recent hebben wij een wandelnetwerk gelanceerd met websites. Laten wij ernaar kijken hoe wij dat goed kunnen laten aansluiten op het OV.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat waren hele mooie wandelroutes. Dan kwam je op zaterdagmiddag aan in Woudenberg, maar was er geen bus vanwege de afschaling van het openbaar vervoer.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is het voordeel als het digitaal wordt geregeld, want dan kan dat aangepast worden. Een brochure druk je eens in de zoveel jaren en dan wordt er wel eens een wijziging over het hoofd gezien.

De motie M84 van de VVD gaat over het zakelijk toerisme. Deze motie omarm ik. Komende vrijdag heb ik een gesprek met een groep ondernemers uit die sector. De uitkomsten van dat gesprek koppel ik graag naar u terug. Aan de andere kant is het goed om de verwachtingen te temperen. De prognoses voor de internationale zakelijk toeristische markt voor komend jaar zijn niet zo rooskleurig. Als wij het coronavirus onder controle krijgen, dan zal het nog even duren voordat het internationale zakelijke toerisme weer loskomt. De motie kan ik omarmen en het gesprek ga ik aan. Het is belangrijk om te kijken wat de provincie kan doen voor deze sector.

Dan ga ik naar het programma VTH. De boa's werden aangedragen via de motie M106. Dat is een prachtige motie. Deze mensen verdienen een motie. Vandaar dat ik deze motie kan omarmen. Intern had ik de vraag al uitgezet of de provincie Utrecht hier wat mee kan doen. Het is wel goed dat wij kijken naar de precieze uitwerking, want de boa's zijn in dienst van de RUD. Als alle deelnemers van de RUD zeggen dat de boa's een bonus krijgen, dan wordt dat een hele grote bonus. Het is hen gegund, maar er moet gekeken worden naar wie wat betaalt. Qua uitwerking is het de vraag welke boa's precies bedoeld worden. De RUD heeft een behoorlijke groep boa's waarvan een relatief klein deel druk is geweest in de buitengebieden. Daarnaast zijn er boa's die bij bedrijven moesten controleren of andere taken hebben gedaan en minder last hebben gehad van de COVID-maatregelen. Zij hoefden in de weekenden en de avonden niet door onze recreatiegebieden te jagen op mensen die te dicht bij elkaar zaten. Kortom, wij moeten nog kijken naar de uitwerking, maar de gedachte achter de motie omarm ik.

Dan het onderwerp participatie. Daarover is een aantal korte vragen gesteld, met name door GroenLinks en de ChristenUnie. In het eerste kwartaal van het nieuwe jaar zal er een bijeenkomst georganiseerd worden. Dat is een vervolg op de bijeenkomst van eerder dit jaar over participatie. De oproep van GroenLinks nemen wij daarin mee om zoveel mogelijk mensen te betrekken en niet alleen de 'usual suspects' het provinciehuis in te halen. Per beleidsterrein moeten wij kijken welke groepen wij hierover willen spreken en hoe wij die met de juiste inzet van communicatiemiddelen naar binnen kunnen halen. Daarnaast werken wij aan een loketgedachte door een onlineplatform te lanceren waar mensen worden geholpen om bijvoorbeeld burgerinitiatieven te nemen. Mensen hoeven daar dan niet zelf achteraan door het via een webpagina makkelijk mogelijk te maken. Het is goed dat wij daarover inhoudelijk uitgebreid spreken in het eerste kwartaal van 2021.

Dan kom ik bij het onderwerp mobiliteit. De motie M82 gaat over Utrecht als economische draaischijf van Nederland. Die motie omarm ik. De provincie staat aan de lat voor een integraal mobiliteitssysteem dat in samenhang moet functioneren. Dat dragen wij uit aan de BO-MIRT-tafel en als wij met partners samenwerken in U Ned. Die samenhang is belangrijk. Ik zou het wel breder trekken. U hangt hem in de motie aan het belang van de bereikbaarheid voor de economie. Er zijn heel veel andere zaken waarvoor bereikbaarheid even goed belangrijk is. Als wij een bredere samenhang mogen verstaan, dan kan ik deze motie omarmen.

De motie M83 over de recreatieschappen kan ik overnemen. Dit gaat over hoe wij het gesprek aangaan over de RNM en de toekomst van de recreatieschappen. In de afgelopen weken hebben wij daarover allerlei bestuurlijke rondes gehad. Met de DB-leden van de recreatieschappen hebben wij de toekomst van het recreatieschap besproken en hoe wij dat zien in onze opdrachtgevende taak richting RNM. In december hopen de DB's van de schappen daarop een klap te geven. Rond de jaarwisseling komen wij met een voorstel waarin de verschillende opties zijn uitgewerkt en waarin wordt aangegeven wat wij denken dat de goede richting is. Dat is altijd lastig, want een recreatieschap wordt gevormd door een hoop gemeenten en de provincie. Wij gaan daar niet alleen over. Rond de jaarwisseling komen wij met een statenbrief naar u toe waarna wij dat gesprek inhoudelijk kunnen aangaan.

De amendementen A41 en A42 gaan over het OV. U zet iedere keer sterk in dat dit college bezig is met de afbraak van het OV. Dat bestrijd ik nogmaals. Daar ben ik het echt niet mee eens. Wij hebben afspraken met het Rijk waaraan wij ons te houden hebben om in aanmerking te komen voor de rijksvergoeding. Wij hebben de rafteranden opgezocht om zoveel mogelijk te laten rijden. De meeste provincies en vervoerregio's kiezen voor een afschaling van ongeveer 10% en de provincie Utrecht zit op 8%. U benadrukt in uw bijdrage en in de amendementen dat het probleem is dat wij geen geld steken in het OV. Geld is echter niet het probleem, maar het ontbreken van reizigers is het probleem. Het OV wordt niet afgeschaald omdat wij geen geld hebben of omdat wij daar zin in hebben. Het OV wordt afgeschaald omdat wij met een COVID-pandemie te maken hebben waardoor er bijna geen reizigers meer zijn. Daarom is het verstandig om niet iedere lege bus te laten rijden.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe heeft een interruptie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat snap ik wel, maar er wordt aan het netwerk geknabbeld. Dat krijg je niet meer terug. Die mensen raak je kwijt en krijg je nooit meer terug. Een lege bus rijden is niet geweldig, maar veel mensen die normaal in de bus zitten gaan nu met de auto. Die mensen moet je terug in de bus zien te krijgen. Als je het netwerk afbreekt en je laat mensen een andere route rijden die langer duurt en waarvoor zij meer moeten betalen, dan houden zij hun auto nog even en gaan zij niet terug in het openbaar vervoer. Daar zijn wij zo bang voor. Het netwerk van het openbaar vervoer moet je op poten houden. Komt er ergens tien keer in het uur een bus, dan kun je daar best vijf keer van maken. Lijnen moeten echter niet opgeheven worden. Dat is ons betoog.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen de lijn en het netwerk. Wij willen een heel netwerk in stand houden dat alle plaatsen in onze provincie zoveel mogelijk blijft bedienen. Dat zal soms betekenen dat er een lijn wordt geschrapt, wetende dat er een goed alternatief is. Dat alternatief betekent soms dat een reiziger iets verder moet omreizen en daardoor meer kosten maakt. Dat is heel vervelend en ik heb meerdere keren gezegd dat wij ons stinkende best doen om de reiziger terug te winnen. Op dit moment is de realiteit dat het niet kan en niet te verantwoorden is.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De reiziger krijg je niet terug op die manier. Dat is het hele probleem. Wat je kwijt bent, ben je kwijt. Dat is al vaak bewezen. Wij hebben gesproken over Houten en Leidsche Rijn. In Leidsche Rijn gingen wij pas openbaar vervoervoorzieningen maken toen iedereen daar al twee auto's had waardoor het openbaar vervoer daar niet lekker loopt. In Houten is dat veel beter gedaan. In de eerste periode hebben de bussen in Houten met verlies gereden. Dat hebben zij bewust gedaan om dat goed op poten te zetten. Momenteel moeten wij bewust geld steken in het overeind houden van lijnen, want anders ben je deze mensen kwijt.

De VOORZITTER: Het is voldoende duidelijk. De gedeputeerde reageert en vervolgt zijn beantwoording.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik deel de angst van mevrouw Poppe. Wij hebben echter met een aantal zaken te maken die wij niet in de hand hebben. Leidsche Rijn heeft voor een langere tijd minder stations gehad dan de coronacrisis hopelijk duurt. Wij roepen dit niet over onszelf af omdat wij geen ambitie hebben om te investeren in het OV. Die ambitie heeft dit college absoluut, maar wij hebben te maken met hele ingrijpende maatregelen om een ernstige ziekte onder controle te krijgen. Dat betekent dat een deel van de mensen kiest voor de auto, omdat zij dat veiliger vinden voor hun eigen gezondheid. De bus bleef de rondjes rijden, zeker in de begintijd, maar mensen willen er niet in vanwege persoonlijke overwegingen die te maken hebben met hun gezondheid. Dat heeft niet te maken met het aanwezige vervoersaanbod.

In het debat dat daarna volgde is het nodige gewisseld over mogelijke meerkosten voor het OV. Mevrouw Bittich stelde daarover een vraag. Wij verwachten dat de provincie komend jaar niet meer kosten maakt voor het OV. De meerkosten hebben te maken met de wegvallende reizigersopbrengsten. Hierover hebben wij afspraken gemaakt met het Rijk. Hierover bent u geïnformeerd of de informatie hierover volgt deze week via een uitgebreide statenbrief over het vervoerplan 2021. Wij krijgen geld van het Rijk voor het OV. Dat is gegarandeerd tot 1 juli 2021. Daar hangt een heel pakket aan maatregelen en afspraken mee samen. Daarmee is de begroting financieel gedekt.

De VOORZITTER: Mevrouw Bittich heeft een interruptie.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! De heer Schaddelee heeft mij waarschijnlijk verkeerd begrepen. Ik sprak over de kosten voor de reiziger. Ik ben bang dat die zullen stijgen om te compenseren dat er steeds minder reizigers zijn door de coronacrisis. Ik zag nergens terug hoe wij van plan zijn dat op te vangen. Is deze stijging wenselijk volgens u?

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Stijgende kosten voor de reizigers zijn niet wenselijk. Ik weet echter niet of uw analyse klopt, anders dan dat reizigers iets moeten omrijden, omdat een specifieke lijn is uitgevallen. Van alle afspraken rond het OV is het absoluut niet de bedoeling dat die verhaald worden bij de reiziger. Dat is de reden dat het Rijk inspringt en het Rijk en de provincies hun stinkende best doen om de vervoerbedrijven in de benen te houden. Het is niet de bedoeling dat wij dat afwimpelen op de reiziger.

Het amendement A36 over het kwaliteitsnet goederenvervoer en de volgorde van de punten bij paragraaf 5.5.1. Dit amendement kan ik overnemen.

De VOORZITTER: Mevrouw Bittich mag nog reageren.

Mevrouw BITTICH (Lijst Bittich): Mijnheer de voorzitter! Mijn vraag was of er voldoende afspraken zijn om ervoor te zorgen dat de kosten niet gaan stijgen. Daarnaast wordt de reis voor mensen duurder als er lijnen geschrapt worden en zij een omweg moeten maken.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ben reeds ingegaan op dat punt. Dat is een punt dat mogelijk kan spelen en dat wij zoveel mogelijk moeten zien te vermijden door het netwerk zo goed mogelijk in stand te houden. Nogmaals, het is niet onze ambitie om op dat punt kosten te laten landen bij de reiziger.

Ik ga naar de motie M114 over cameratoezicht middels de ANPR en criminaliteitsbestrijding. Deze motie ontraad ik. Wij hebben pas een behoorlijk uitgebreide informatiesessie gehad over informatieveiligheid in relatie tot allerlei digitale hulpmiddelen. Daarbij is uitvoerig meegenomen wat kan qua privacywetgeving. Wat in deze motie wordt gevraagd kan nadrukkelijk niet. Het is wel zo dat wij zoveel mogelijk samenwerken met het openbaar ministerie binnen de kaders die de Wet politiegegevens ons daarbij geeft. Op het moment dat het OM ons een specifiek verzoek doet dat is gelieerd aan een specifieke overtreding en aan allerlei vormvereisten voldoet, dan moet de provincie bepaalde gegevens overleggen. Wij doen dat wel, maar er zijn juridische belemmeringen die ervoor zorgen dat de vorm die in de motie wordt gevraagd niet mogelijk is.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb signalen gekregen dat de motie waarschijnlijk overgenomen zou worden. Ik begrijp deze kanteling niet.

De VOORZITTER: Ik heb gedeputeerde Schaddelee gevraagd om het standpunt van het college ten aanzien van de motie mee te delen mede namens mij. Dat wekt misschien de verwarring. Er is even overleg met mij geweest over deze motie.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is goed als ik iets meer uitleg geef over wat wij wel doen. Er is sprake van ondermijnende criminaliteit waarvoor de provincie zich op allerlei beleidsterreinen inzet om dat te bestrijden. De provincie doet mee in de financiering daarvan. Ik noemde wat wij doen in het kader van de Bibob en de weerbaarheidsscans bij het vrijkomen van agrarische bebouwing. Daarnaast wordt het verkeersonderzoek gedaan met kentekencamera's. Daarvoor geldt de landelijke regelgeving die ik net noemde. Dat is geregeld en gereguleerd via de Wet politiegegevens waarbij de privacywetgeving geen ruimte biedt voor de provincie om op voorhand gegevens te delen met het OM. Andersom kan het wel. Als het OM met gerichte verzoeken komt, dan gebeurt dat wel. Het is belangrijk te benadrukken wat wij allemaal wel doen. De specifieke opdracht die wordt gesteld in deze motie, die kan niet vanuit de wetgeving en privacybescherming. Daarover kunnen de Staten iets uitspreken, maar de provincie gaat niet over deze wetgeving. Het is soms goed om rafelranden op te zoeken, maar op dit punt ga je buiten de kaders van wat kan.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een voorstel.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Is het een idee dat wij de motie aanhouden om te kijken wat wij wel kunnen doen. De camera's zijn er en met kentekenregistratie zijn er gegevens bekend. Kunnen wij een keer om de tafel gaan zitten om te kijken wat wij wel kunnen doen. Ik weet niet of de VVD zich hierin kan vinden.

De VOORZITTER: De heer De Brey heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een punt van orde. Wij zouden de vergadering om 19.00 uur schorsen. De bijdrage van gedeputeerde Schaddelee zou 7 minuten duren en wij zijn inmiddels 22 minuten onderweg.

De VOORZITTER: Dit is de een na laatste motie die wordt besproken. Ik geef snel de heer De Brey het woord.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik proef wel de intentie om te kijken waar de mogelijkheden wel liggen. Het is goed om deze motie aan te houden en de commissaris te vragen wat er wel mogelijk is, bijvoorbeeld in het geval van vermiste personen of kinderen waarbij deze camera's gebruikt kunnen worden voor opsporing. Als wij die toezegging kunnen krijgen, dan zullen 50Plus en de VVD de motie aanhouden.

De VOORZITTER: Overleg is altijd mogelijk. Die toezegging hebt u. De heer Schaddelee gaat door met de laatste punten.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog vijf of zes amendementen om te bespreken. De motie M112 van 50Plus gaat over proefplaatsen van geluidwerende middelen. Als u die motie aanneemt, dan doet u de bewoners daar tekort. In de laatste commissievergadering toen er sprekers waren uit Sprengen en Woudenberg, heb ik veel dingen toegezegd die veel verder gaan dan in deze motie staat. U mag deze motie indienen, maar dan gaat u op micromanagement invulling geven aan bij welke paal wij welke maatregel moeten nemen. Ik ontraad deze motie ten zeerste. Wat wij van plan zijn, komt beter tegemoet aan wat de inwoners hebben gevraagd.

De motie M77 van de VVD gaat over de noodrem OV-concessie. Die motie ontraad ik. Het verlenen van de concessie en het besluit over verlengen is nadrukkelijk een bevoegdheid van het college van GS. Wij nemen die bevoegdheid niet op eigen houtje. Wij proberen u steeds zoveel mogelijk mee te nemen in alle ontwikkelingen op dat punt. Er is recent een vrij uitvoerige statenbrief op dit punt gestuurd. De Staten nemen u daarin zoveel mogelijk mee. De noodrem die u voorstelt is juridisch ingewikkeld en niet nodig.

De motie M94 over het instrumentarium rondom mobiliteit. Ik snap en deel de frustratie. Het specifieke voorbeeld van Rhenen was een politieke wens vanuit de Staten.

De VOORZITTER: De heer De Jager heeft een interruptie.

De heer DE JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! In reactie over de motie M77 'noodrem OV concessie'. Ik zie niet in waarom de Staten niet geïnformeerd kunnen worden over de inhoudelijke kant van de uitvoering van de concessieverlenging voordat het definitieve besluit genomen wordt door GS. Wij hebben hierover gesproken op hoofdlijnen. Dat ging meer over het idee en of het juridisch haalbaar is. Vanuit onze kaderstellende en controlerende taak zouden wij het heel fijn vinden om meegenomen te worden voordat het definitieve besluit genomen. Dan kunnen wij daarover een goed gesprek voeren. Dat is los van waar de formele verantwoordelijkheid ligt. Ik vraag aan de gedeputeerde of dat mogelijk is.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat was de aard van de toezegging die ik net deed en die het college al eerder heeft gedaan. Wij nemen u daarin zoveel mogelijk mee. In deze motie wordt vrij specifiek uitgesproken dat wij het moeten voorleggen aan uw Staten. Die formele stap wil ik niet ingaan. Natuurlijk wil ik u daarin zoveel mogelijk meenemen en op de geëigende momenten daarover een statenbrief sturen, zodat u tijdig in staat bent om daarover te spreken en dingen mee te geven aan ons college.

Betreffende de motie M94 noemde ik het voorbeeld van Rhenen over hoe wij ermee omgaan als wij met een gemeente iets afspreken en de gemeente trekt zich terug als zij daarvoor de financiën niet meer heeft. Wij hebben een breed scala aan instrumenten en het is goed dat ik u hierover informeer via een memo. Over Rhenen was destijds een motie aanvaard door uw Staten om Rhenen een tunnel aan te bieden op die plek, wel met cofinanciering. Daarvan heeft de gemeenteraad van Rhenen op een gegeven moment gezegd dat hij geen gebruik maakte van het aanbod. Dat was nog geen uitgewerkt plan waar een overeenkomst onder lag. Het is wel goed als ik u via een memo informeer over het type overeenkomst dat wij hebben in de verschillende stadia bij planvorming rond mobiliteit.

De VOORZITTER: De heer Wijntjes heeft een interruptie.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Er zijn andere voorbeelden waar het niet gelukt is om een afspraak met de gemeente te verzilveren. Deze motie is voorzichtig gesteld. De algemene strekking hieruit is: als wij met overheden zaken doen, dan moet je in het proces overeenkomsten afsluiten. Anders is het de dood in de pot. Er zijn projecten die u bespreekt met de huidige gegevens, het huidige kabinet of het huidige college van b&w. Over vier jaar zit er een ander GS en een ander college en is de afspraak nog steeds niet rond. Over acht jaar gebeurt het dan nog steeds niet. Zo moet het niet gaan, want dan zijn wij ontzettend veel aan het praten en heel weinig aan het doen. Dat is de gedachte achter de motie.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Die gedachte en de frustratie die daarin zit deel ik helemaal. Wij hebben daarvoor een breed scala aan overeenkomsten met oplopende zwaarte. In die zin heb ik geen probleem met uw motie. Ik doe u de toezegging dat wij een memo opstellen dat wij u meenemen in deze

overeenkomsten en hoe wij daarmee omgaan. Dat is een prima kapstok voor een bespreking in een commissie. Als u de motie aanneemt, dan zult u ongeveer hetzelfde krijgen.

De motie M111 gaat over veilige verlichting op fietspaden. Dat is een sympathieke motie. Ik ben warm voorstander van het goed verlichten van fietspaden. In 2019 hebben wij een knelpuntenanalyse gemaakt van de plekken waar de verlichting slecht is en aandacht verdient. Dat zijn wij nauwgezet aan het afwerken. Feitelijk doen wij al wat u in de motie opdraagt. In de motie vraagt u om hiervoor een bestemmingsfonds te creëren. Dat is niet nodig, want dat is in de begroting op een goede manier belegd. Hierdoor wordt voldaan aan uw achterliggende vraag, namelijk dat fietspaden goed verlicht worden.

De motie M89 van GroenLinks over speedpedelecs kan ik omarmen.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek heeft een interruptie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Er is een amendement en een motie ingediend met dezelfde vraag: het amendement A37 en de motie M111. Waarover sprak u zojuist of heeft u deze voorstellen samengevat? Daartoe ben ik wel bereid.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het amendement A37 ontraad ik ook. Hierin wordt een punt uitgelicht, terwijl het college dit punt in een bredere context oppakt. Voor beide voorstellen geldt dat wij het achterliggende punt oppakken en het fonds dat u voorstelt is daarbij niet nodig.

De VOORZITTER: De heer De Jager heeft een interruptie.

De heer DE JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp wat de gedeputeerde zegt over het amendement A37. Tegelijkertijd is dit bedoeld om expliciet aandacht te vragen voor de veiligheid op de fiets en voor het aanbrengen van moderne markeringen, net zoals de bermaanpassingen worden genoemd als een doelstelling voor dit college. Dit is in de geest van hoe het opgesteld staat in de begroting. Het is te kort door de bocht dat de gedeputeerde zegt dat dit niks toevoegt. Daarop hoor ik nog graag een korte reflectie.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De heer De Jager heeft gelijk. Ik was iets te kort door de bocht, maar probeer u qua tijd tegemoet te komen. In dit amendement wordt een aspect uitgelicht, terwijl er een breed scala aan zaken is dat bepaalt of een fietspad veilig is of niet. Dat gaat over allerlei inrichtingskenmerken. Ik kijk het liever in het bredere scala. Het doel van het amendement om veilige fietspaden te creëren ondersteunt het college van harte. Daarvoor kan ik terugvallen op de knelpuntenanalyse waarin wij de hotspots goed in het oog houden.

Als laatste de motie M76 over de voortgang van de multimodale knooppunten. Dat belang ondersteunt het college. Wij zijn op allerlei manieren bezig om de knooppunten zo goed mogelijk te ontwikkelen. De temporisering ziet er niet op dat wij daarin achterover leunen. Soms moet je even de pas inhouden om goed overzicht te krijgen en te kunnen versnellen. De komende tijd gaan wij extra capaciteit inzetten, zodat ik in 2022 en 2023 weer kan versnellen rond de knooppunten. Op dat moment komen wij daarover met een voorstel naar u toe. Een voorbeeld daarvan is het knooppunt Lunetten-Koningsweg. Deze zit nog in een studiefase, waarin wij met het Rijk en de gemeente praten over waar dit knooppunt precies komt, hoe dat goed wordt ingepast en welk participatietraject daarbij wordt gevolgd. Temporisering heeft op dit knooppunt geen invloed. Wij houden het tempo erin. Alleen qua begroting temporiseren wij het komend jaar, zodat wij de jaren daarna kunnen versnellen.

De VOORZITTER: De heer De Jager heeft een interruptie.

De heer DE JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik snap wat de gedeputeerde zegt. Mag ik toch vragen om een toezegging in de geest van onze motie dat er tijdens de zomernota gekeken wordt of het mogelijk is om zaken te intensiveren? Dat kan wellicht vertaald worden naar meer uitgaven in de tweede helft van 2021 en het jaar daarna. Dat lijkt mij in de geest van wat wij met elkaar beogen. De VVD is er heel blij mee als de gedeputeerde kan toezeggen dat hij daar open naar gaat kijken.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat kan ik u toezeggen. Het lijkt mij goed dat wij daarnaar kijken bij de zomernota in 2021. Dan zal ik u inzicht geven in wat wij op welke momenten kunnen doen om dit te versnellen. Dat was mijn beantwoording.

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert heeft nog een vraag.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Kan de gedeputeerde onze vraag beantwoorden over de oost-west verbinding in het Groene Hart?

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn meerdere vragen gesteld waaraan ik voorbij ben gegaan omwille van de tijd. Een van de belangrijkste oost-west spoorverbindingen is de spoorverbinding tussen Leiden en Utrecht. Wij zitten in een traject met de provincie Zuid-Holland om te kijken wat wij daar kunnen doen om te versnellen. Ik kan daarop toezeggen dat ik u een statenbrief stuur waarin ik u meeneem in de maatregelen die in beeld zijn, wat dat eventueel zal kosten en hoe wij dat met elkaar verdelen.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van de eerste termijn. Mijn voorstel is om de vergadering te schorsen tot 20.00 uur voor de dinerpauze. Ik heropen de vergadering om 20.00 uur en wens u eet smakelijk. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 19.30 uur tot 20.04 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de statenbrede voorbereidende vergadering. Aan de orde is agendapunt 8: statenvoorstel indicatoren en programmabegroting 2021. De inbreng in de eerste termijn is geleverd door uw Staten en door het college. De tweede termijn vanuit uw Staten is aan de orde. Ik wijs u erop dat elke fractie daarvoor twee minuten spreektijd heeft. Ik verzoek de collegeleden om in de buurt te blijven. De heer Strijk is als eerste aan de beurt om vragen en opmerkingen te beantwoorden. Daarna volgen de andere gedeputeerden voor zover nodig. Het woord is aan de heer Van Schie.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de collega's voor een fijne dag vandaag. Wij hebben leuke inhoudelijke gesprekken gevoerd en een boeiende vergadering. Daarvoor doen wij het in de politiek. Het is mooi om resultaten te boeken met elkaar. De VVD heeft de behandeling van de motie M78 gemist. Daarop horen wij nog graag een reactie van het college.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank aan allen en aan GS voor de vlotte en adequate beantwoording. Ik ben blij om te horen dat gedeputeerde Strijk zegt dat u een ontvankelijk bestuur wilt zijn. Dat is een goede uitstraling.

Voor wat betreft de motie M86 over de brede welvaart is het prima om na een half jaar de oplegger te evalueren, zoals de heer Wijntjes voorstelde. Het gaat ons niet om een extra paragraaf, als het maar opgenomen wordt in de effecten van het statenvoorstel. Het gaat erom dat het de attentiewaarde trekt. Trouwens, als het in Nieuw-Zeeland, Schotland en IJsland kan, dan kan het ook in de provincie Utrecht.

Dan de moties M87 over de chipcontrole van katten en M88 over lichtbakbejaging. De motie M87 wordt aangepast en opnieuw ingediend. Daarover wordt nog door de indieners gesproken. Ik benadruk dat wij al veel verder hadden moeten zijn met preventieve methoden en alternatieven. Dat tempo moeten wij verder opjagen.

Voor wat betreft de schone lucht zijn wij blij dat gedeputeerde Van Muilekom hierop terugkomt. Dan zien wij dat verder.

Als laatste heb ik nog een vraag aan de heer Schaddelee over de OV-prijzen. Hierover werd gevraagd of deze hetzelfde blijven. Mijn vraag is: als deze niet omhoog gaan, gaat de indexering dan ook niet omhoog?

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD is in haar termijn iets vergeten te melden. Het amendement A40 wordt aangepast en opnieuw ingediend.

De VOORZITTER: Waarvan akte. Het woord is aan de heer Weijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik kijk terug op een enerverende dag vandaag. Door de griffie werd ik erop gewezen dat ik in mijn eerste termijn iets vergeten ben. Ik had de moties van het FvD wel aangekondigd, maar het woord 'indienen' niet genoemd. Dat moet procedureel wel. Bij dezen worden de moties die wij aangekondigd hebben en daarmee deel uitmaken van de beraadslagen ingediend.

De VOORZITTER: Voor de stemming morgenavond worden alle ingediende moties en amendementen in uw stateninformatiesysteem gezet. In de vergadering zal ik deze allemaal langslopen zodat u deze officieel kunt indienen. Dat biedt de gelegenheid om gewijzigde moties aan de orde te stellen. Het woord is aan de heer Boswijk.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij alle mooie woorden die zijn gezegd. De gedeputeerde heeft een toezegging gedaan bij de motie M94 over het instrumentarium voor mobiliteit. Dank daarvoor. Wij zullen die motie intrekken.

Het CDA gaat een motie indienen over het leegkomend agrarisch vastgoed. Dank voor de uitleg van de gedeputeerde. Wij vinden dit onderwerp echter te belangrijk. Vandaar dat wij hieraan een motie wijden.

Motie M115 (CDA, VVD, SGP, GroenLinks, ChristenUnie, D66, 50Plus): VAB en criminaliteit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 november 2020

gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:

- *steeds vaker bericht wordt over drugsafval in de natuur;*
- *steeds vaker sprake lijkt van vestiging van organisaties gericht op (drugs gerelateerde) criminele activiteiten in de provincie Utrecht;*
- *(stoppende) agrariërs actief worden benaderd door deze organisaties;*
- *vestiging van criminele organisaties gepaard gaat met ondermijning van de openbare orde;*

constaterende dat:

- *in het coalitieakkoord gesproken wordt over het feit dat vrijkomende agrarische gebouwen (VAB) een punt van zorg is vanwege onder andere het risico op ondermijnende activiteiten;*
- *in het akkoord melding wordt gemaakt van samenwerking met banken en gemeenten aan op maat gesneden oplossingen, waaronder herbestemming van VAB voor andere functies dan wonen;*
- *door effectivering van de stoppersregeling en het grote aantal stoppende boeren de leegstand op het platteland toe zal nemen;*

dragen het college op:

- *jaarlijks in de rapportage over de uitvoering samenwerkingsagenda landbouw te rapporteren over de voortgang. Voor de eerste keer in januari 2021;*
- *in de rapportage de samenwerkingsmogelijkheden met gemeenten op te nemen voor wat betreft toezicht en handhaving op VAB-locaties;*
- *de komende jaren prioriteit te geven aan VAB-oplossingen om te voorkomen dat criminele organisaties vaste voet krijgen in de provincie Utrecht.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan heb ik nog een algemeen punt van zorg over de brede welvaart. Sinds 1980 is ons bruto binnenlands product verdubbeld, maar grote groepen mensen in de samenleving zijn er nauwelijks op vooruitgegaan. Dat geeft aan dat het belangrijk is. In de afgelopen periode hebben wij echter veel signalen gezien waaruit blijkt dat de organisatie op haar achterste benen loopt, zoals bij de Uithoflijn, de SUNIJ-lijn en de declaraties. Voegen wij hiermee niet iets zwaar toe waardoor wij het uiteindelijk erg ingewikkeld maken voor ons en voor de ambtenaren. De hele toeslagaffaire is ooit goed bedoeld geweest om alles te nivelleren, maar wij zien waar het op uitgekomen is. Onze zorg is dat wij allemaal afvinklijstjes en alinea's toevoegen waardoor wij druk zijn met randzaken en niet meer met waar het om draait. Wij weten nog niet hoe wij gaan stemmen, maar hebben wel de zorg dat wij het apparaat continu overvragen.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de beraadslaging. Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoop dat het CDA goed begrijpt dat wij de organisatie niet willen overvragen, maar de attentiewaarde vooral willen verhogen. Wellicht heeft u een suggestie voor de tekst waardoor wij de organisatie niet overvragen en u de motie makkelijker kunt steunen.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb vandaag veel rareiten voorbij horen komen, zoals de klimaatcrisis en de klimaatplof. Laten wij deze avond niet langer laten duren dan strikt noodzakelijk.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik kan niet anders dan dankbaar zijn voor de warme omarming van de motie M100, klimaat centraal. Verder heeft D66 geen bijdrage voor de tweede termijn.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De motie M104 zullen wij aanhouden op basis van de toezegging van de gedeputeerde dat in het voorjaar de inventarisatie komt omtrent de preventieve methoden en alternatieven ten aanzien van de kleine ontheffingen. De motie M105 zullen wij ook aanhouden op basis van de toezegging van de gedeputeerde dat zij in het voorjaar komt met een uitwerking ten aanzien van preventieve methoden en alternatieven. U begrijpt dat wij hoge verwachtingen hebben.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA begrijpt dat de gedeputeerde het moeilijk heeft met de afspraken met de partners van het faunabeheerplan en de roep uit PS om wat terughoudender te zijn met het afschieten van dieren. Er liggen echter afspraken in het coalitieakkoord. Het faunabeheerplan doet daar geen recht aan. Vandaar de veelheid aan moties. Wij zijn het eens met de mensen die zich afvragen of zoveel moties nodig zijn. Blijkbaar is dit wel nodig om de discussie goed te voeren. Wij kijken uit naar de discussie naar aanleiding van de statenbrief van volgend voorjaar.

De aandacht voor brede welvaart is meer dan terecht. Het zijn niet zozeer de economische effecten van het besluit die tellen, maar de zaken gezondheid, sociale vooruitgang en de kwaliteit van de leefomgeving. Dat moet veel meer tussen ieders oren komen. Wij twijfelen of het opnemen van een paragraaf in elk statenvoorstel de juiste weg is. Daar gaan wij nog over nadenken. De toezegging dat wij het over een jaar gaan evalueren vinden wij wel een positieve toevoeging.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Poppe.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wat betreft het amendement A41 willen wij opmerken dat het Rijk er niks over te zeggen heeft als de provincie geld vrijmaakt voor het OV. Hierdoor kun je het vertrouwen van de reizigers en de chauffeurs terugwinnen.

De heer Schaddelee heeft niet gesproken over het amendement A42 over corona. Niemand heeft corona gewild, ook het personeel en de reizigers niet. Een COVID-fonds zal derhalve voor iedereen beschikbaar moeten zijn. Ook voor het openbaar vervoer.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie benadrukt nogmaals dat wij het heel positief vinden dat het college vol inzet op de gestelde hoofddoelstellingen. Wij heb-

ben eerder gesproken over de motie over de botters. Op basis van de reactie van de gedeputeerde, is de motie aangepast. De SGP zal dat verder toelichten. Wat ons betreft is het belang en het karakter van een museumhaven met de werf en de bruine vloot van dusdanige aard dat dit de specifieke aandacht hiervoor rechtvaardigt.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de gedeputeerde voor de zeer uitgebreide beantwoording in de eerste termijn. De motie M108 gaan wij intrekken. De gedeputeerde heeft ons ervan overtuigd dat hij goed gaat nadenken hoe wij omgaan met de financiën op de lange termijn, naar aanleiding van het VVD-voorstel. Het lijkt mij goed om het daaronder te scharen.

Van de motie M109 wordt een gewijzigde versie ingediend. In het derde punt van het dictum is aangepast. In plaats van een voorstel in Q4 van 2021 vragen wij in Q2 van 2021 een apart hoofdstuk over het varend erfgoed in de museumnota.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek van 50Plus is niet meer aanwezig. Zij is in Stichtse Vecht aan het werk. Mevrouw Bittich heeft aangekondigd geen tweede termijn te hebben. Daarmee zijn wij aan het einde gekomen aan de tweede termijn van uw Staten. Er is een vraag gesteld aan gedeputeerde Strijk en gedeputeerde Schaddelee. Gedeputeerde Strijk gaat een aantal antwoorden geven. Daarna wordt gedeputeerde Schaddelee uitgenodigd om de vergadering bij te wonen. Gedeputeerde Van Essen heeft nog een aanvulling naar aanleiding van een vraag uit de eerste termijn. Het woord is aan gedeputeerde Strijk.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het amendement A40 roept het college op bij de kadernota scenario's neer te leggen voor de toekomstige financiën van de provincie. Dat amendement is aangepast en daarmee kan het college instemmen. Het is een goede opdracht om aan ons mee te geven. Het gewijzigde amendement kan het college positief recommanderen.

De motie M87 heeft het college overgeslagen. Mijn excuses daarvoor. Hierbij gaat het over de vraag of de provincie taken overhevelt aan de gemeenten. Dat is niet zo. Met de overheveling van het sociale domein naar de gemeenten is daar een grote druk op de financiën komen te staan, waardoor men moeite heeft om andere zaken in te vullen. Ik zie wel in dat wij overleggen met gemeenten over taken die al in een domein zitten, zoals de regionale programmering of de positie van statushouders en de achterstanden in de huisvesting. Aan de andere kant blijven dat wettelijk gemeentelijke taken waarover wij in gesprek zijn.

De heer Van Schie gaf aan dat er signalen klinken uit gemeenten dat de nood daar hoog is. Ik vraag u of ik de motie zo mag duiden dat wij een lichte inventarisatieronde houden bij de gemeenten waarin ik pols of dit breder leeft. Ik kan nog niet toezeggen dat dit financiële consequenties voor ons krijgt, maar ik wil het beeld scherper krijgen op basis van uw signaal. Als ik de motie zo mag duiden, dan kan ik deze recommanderen.

De VOORZITTER: Het woord is aan gedeputeerde Van Essen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een opmerking om een memo te voorkomen over de informatie die de heer Janssen in de eerste termijn vroeg over de ELENA-subsidie. Hij vroeg over welk bedrag dit gaat. Dit gaat over € 2.400.000. Dat is procesgeld voor de warmtetransitie van gebouwen van verenigingen van eigenaren. Daarmee ondersteunen wij het proces en kan er een beroep worden gedaan op het beschikbare fonds vanuit het Rijk voor VvE's die de maatregelen zelf betalen. Op deze manier wordt Europees geld gebruikt om de warmtetransitie bij gebouwen van verenigingen van eigenaren te stimuleren. Met deze € 2.400.000 kunnen mooie dingen worden gedaan.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Kan dit op onze begroting in mindering gebracht worden?

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er is eerder informatie gedeeld over aanvragen die wij hebben ondersteund middels een garantstelling. Het is een mooi bedrag als wij op deze manier de warmtetransitie met Europees geld kunnen stimuleren. Het is niet zo dat wij hiervoor andere middelen gereserveerd hadden die terugvloeien naar de algemene reserve. Het is mooi dat wij hiermee veel werkgelegenheid weten te creëren.

De VOORZITTER: Mevrouw Bruins Slot wil graag het woord tot u richten. Die gelegenheid krijgt zij.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de verschillende fracties voor het aanhouden van een aantal moties. Ik heb de woorden van GroenLinks, PvdA en PvdD goed gehoord. Dat is helder. Wij gaan hard aan de slag om daarover het goede gesprek te voeren.

Het CDA heeft de motie M115 ingediend. Een belangrijk onderwerp voor de komende periode is om ervoor te zorgen dat ons landelijk gebied vitaal blijft en dat criminaliteit geen voet in het landelijk gebied krijgt. Overheden horen dat gezamenlijk met elkaar op te pakken. Ik adviseer om de motie te omarmen, want het is een belangrijk thema. Wel maak ik daarbij de opmerking dat er een belangrijke taak bij de gemeenten ligt, omdat zij dichtste bij het erf zitten. Tegelijkertijd heeft de provincie diverse mogelijkheden om haar bijdrage daarbij te leveren. Dat gaan wij in de komende periode doen, samen met de commissaris.

De VOORZITTER: Het woord is aan gedeputeerde Van Muilekom.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik reageer kort op de aangepaste motie over het varend erfgoed. Mag ik de motie zo interpreteren dat ik dit jaar in overleg ga, dat ik in Q1 met een notitie kom over het overleg en de nieuwe regelingen van OCW en de evaluatie van ons steunpakket en dat in het nieuwe museumbeleid expliciet aandacht wordt besteed aan het varend erfgoed in Q2? Als ik het zo mag interpreteren, dan kan ik de motie positief adviseren.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat hij met een notitie kan komen in Q1. In de motie staat een voorstel, omdat wij graag een moment willen hebben waarop de Staten iets kunnen beslissen. In een voorstel is dat wat helderder dan in een notitie.

De heer VAN MUILEKOM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zal helder maken wat de mogelijkheden zijn. Daarover ga ik u informeren en u gaat dat waarschijnlijk agenderen.

De VOORZITTER: Uiteindelijk zijn de Staten de baas. De gedeputeerde heeft toegezegd dat er een notitie komt waarover u met elkaar in debat komt. Het woord is aan gedeputeerde Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn twee vragen gesteld. De vraag van GroenLinks gaat over de kosten voor de reiziger. Zit daar een indexatie op? De provincie doet komend jaar geen indexatie. Er is wel altijd een landelijke indexatie. Die was dit jaar 2,23% en voor komend jaar is die door het Rijk gesteld op 0,91%. Dat is fors lager dan normaal.

De SP heeft een nog een keer aandacht gevraagd voor de OV-kosten in het COVID-fonds. Dat ontraad ik nogmaals, omdat wij een prima dekking hebben vanwege de afspraken met het Rijk. Wij zijn nog met het Rijk in onderhandeling over de situatie na 1 juli 2021. Mochten wij herijken en halverwege 2021 merken dat wij geld nodig hebben, dan komen wij bij u. Het lijkt mij heel onhandig en onverstandig om dat via het COVID-fonds te doen, omdat wij deze expliciet voor andere zaken bestemd hebben.

U maakt een groot punt van het vertrouwen dat reizigers en chauffeurs hebben in het OV. Daar reflecteer ik graag op. Als u daarover echt grote zorgen heeft, bezie dan eens op uw eigen rol daarin. Aan de provincie zal het niet liggen. Wij hebben grote ambities rond het OV en zullen er alles aan doen om het OV zo goed mogelijk door deze crisis te laten komen. Het zou u sieren als u dat uitdraagt in de manier waarop u daarover praat. Door het neer te zetten alsof dit college het OV afbreekt kunnen reizigers en chauffeurs echt denken dat wij dat doen. Die opmerking bestrijd ik sterk.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het eens met de gedeputeerde dat wij de uitstraling van de SP over het OV niet steeds zo moeten neerleggen. Dat doet onze fractie wel een beetje pijn.

Dan heb ik nog een vraag over de landelijke indexatie. Daar mag je lokaal wel van afwijken toch?

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Nee. Uit de informatie die ik heb blijkt dat de provincie niet de ruimte heeft om dat niet te doen. Mocht dat anders zijn, dan kom ik daarop terug.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor graag alsnog een antwoord op de vraag over de effecten van corona op het gebied van mobiliteit. Bent u het met mij eens dat het een gemiste kans zou zijn om niet eerst kritisch te kijken naar hoeveel asfalt wij nodig hebben voordat wij daarmee gaan beginnen? Wij willen immers groener en schoner uit de crisis komen.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Daarover ga ik drie dingen zeggen. Ik ben het met u eens dat wij groener en beter uit de crisis willen komen. Met name rond Goedopweg en in U Ned-verband zetten wij in op allerlei gedragsveranderingen en spreken wij met bedrijven, scholen en instellingen over het beklijven van deze gedragsverandering. Ten tweede hebben wij op dit moment niet hele grote nieuwe provinciale wegaanlegprojecten in de planning. In het collegeakkoord hebben wij daarover dingen afgesproken. Ten derde zagen wij in september toen de verscherpte maatregelen rond de lockdown waren uitgesloten, dat het aantal motorvoertuigen op provinciale wegen op dezelfde volumes zaten als in 2019. Het is niet zo dat het aantal auto's op de weg veel minder is, maar de spreiding over de dag is anders. De file is niet meer tussen 16.00 uur en 18.00 uur, maar om 15.00 uur doordat mensen de spits mijden. Het aantal auto's neemt niet af. Wij kijken heel scherp naar mogelijkheden om positieve gedragsveranderingen vast te houden en groener door deze crisis te komen.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het eind gekomen van de beraadslagingen over agendapunt 8. Daarmee kan de statenbrede voorbereidende vergadering worden gesloten.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik dank u allen voor uw inbreng en voor de mooie debatten die wij hebben gevoerd. Mijn dank gaat zeker uit naar degene die thuis mee vergaderen. In de zaal ben je toch iets meer met elkaar dan degene die thuis zitten. Wij hopen een goede vergadering te hebben gehad. Morgenavond om 19.30 uur hebben wij de digitale besluitvormende vergadering. Ik dank alle mensen die deze vergadering mogelijk hebben gemaakt. Wij zien elkaar morgen om 19.30 uur digitaal. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 20.31 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 9 december 2020.

De voorzitter,

De griffier,